mag. Nuša Orel, mag. Petra Čas

MATERIALNOPRAVNA UREDITEV PRAVA PREKRŠKOV
POSTOPEK O PREKRŠKU
PRAKTIČNA UPORABA MATERIALNOPRAVNIH DOLOČB IN POSTOPKA IZ ZP-1

Učno gradivo za udeležence Strokovnega usposabljanja
za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku

Gradivo je izdelano za izvedbo usposabljanja na Upravni akademiji. Vse pravice pridržane. Kopiranje in razmnoževanje v kakršni koli obliki ni dovoljeno brez predhodnega pisnega soglasja Upravne akademije.

KAZALO

KAZALO i
UVOD 1
MATERIALNOPRAVNA UREDITEV PRAVA PREKRŠKOV 2
Prvi del 3
TEMELJNE DOLOČBE 3
Prvo poglavje 4
TEMELJNA NAČELA ZP-1 4
1 SPLOŠNO 4
2 NAČELO ZAKONITOSTI 4
3 NAČELO PRAVNE VARNOSTI 5
4 NAČELO PRIZNAVANJA PREKRŠKOV KOT DELA KAZNOVALNEGA PRAVA 5
5 NAČELO LEGITIMNOSTI OZIROMA OMEJENOSTI REPRESIJE 6
6 NAČELO PRAVICE DO IZJAVE 6
7 NAČELO MATERIALNE RESNICE 7
7.1 Načelo kontradiktornosti 7
7.2 Načelo pouka prava neuki stranki 7
8 NAČELO SUBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI 8
9 NAČELO SODNEGA VARSTVA 9
Drugo poglavje 10
VELJAVNOST PREDPISOV 10
1 ČASOVNA VELJAVNOST 10
1.1 Začetek in konec veljavnosti predpisov 10
1.2 Prepoved retroaktivne veljave predpisov 10
1.3 Uporaba milejšega predpisa 11
1.3.1 Dekriminacija prekrška *11*
1.3.2 Blanketno predpisani prekrški *12*
1.3.3 Novi predpis določa milejše sankcije *12*
1.4 Zastaranje 12
1.4.1 Zastaranje pregona *13*
1.4.1.1 Roki za zastaranje 13
1.4.2 Zastaranje izvršitve sankcije *14*
1.4.2.1 Roki za zastaranje 15
2 TERITORIALNA VELJAVNOST PREDPISOV 15
Tretje poglavje 17
ORGANI, KI ODLOČAJO O PREKRŠKIH 17
1 PRISTOJNOST PREKRŠKOVNIH ORGANOV 17
1.1 Stvarna pristojnost 18
1.2 Krajevna pristojnost 19
1.3 Spor o pristojnosti 19
1.4 Personalna pristojnost 20
2 PRISTOJNOST SODIŠČ 21
2.1 Stvarna pristojnost 21
2.2 Krajevna pristojnost 22
2.3 Posebna pristojnost sodišč 22

Četrto poglavje **24**
UDELEŽENCI V POSTOPKU O PREKRŠKU **24**
1 SPLOŠNI POJMI **24**
1.1 Kršitelj, obdolženec, storilec 24
1.2 Oškodovanec 24
1.3 Zakoniti zastopnik 25
1.4 Zagovornik 25
1.5 Lastnik odvzetih predmetov 25
2 AKTIVNI SUBJEKTI PREKRŠKA **25**
2.1 Storilec fizična oseba posameznik 26
2.1.1 Sostorilec *26*
2.1.2 Imuniteta *26*
2.2 Pravna oseba 27
2.2.1 Pravne osebe javnega prava *27*
2.2.2 Pravne osebe zasebnega prava *28*
2.2.3 Pojem gospodarske družbe *28*
2.3 Samostojni podjetnik posameznik (podjetnik) 28
2.4 Posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost (zasebnik) 29
2.5 Odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika v širšem pomenu (storilec prekrška) 29
2.6 Odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika v ožjem pomenu 29
Drugi del **31**
PREKRŠEK IN ODGOVORNOST ZANJ **31**
Prvo poglavje **31**
POJEM IN DEFINICIJA PREKRŠKA **31**
1 ELEMENTI PREKRŠKA **31**
1.1 Objektivni elementi prekrška 31
1.1.1 Formalna protipravnost *31*
1.1.2 Določenost *32*
1.2 Sankcija 32
1.3 Subjektivni element 32
2 STEK PREKRŠKOV **33**
2.1 Idealni in realni stek 33
2.2 Navidezni idealni in realni stek 34
3 RAZMEJEVANJE MED PREKRŠKOM IN KAZNIVIM DEJANJEM **34**
Drugo poglavje **36**
TEMELJNI ELEMENTI PREKRŠKA **36**
1 SPLOŠNO **36**
2 ČLOVEKOVO VOLJNO RAVNANJE **36**
2.1 Storitev in opustitev 37
2.2 Čas storitve prekrška 37
2.3 Kraj storitve prekrška 38
3 DRUŽBENA NEVARNOST **38**
3.1 Neznatna družbena nevarnost 38
4 PROTIPRAVNOST **39**
4.1 Silobran 39
4.2 Skrajna sila 40

4.3 Sila in grožnja 40
4.4 Dejanska zmota 40
4.5 Pravna zmota 40
4.6 Udeležba 41
5 DOLOČENOST V ZAKONU – SESTAVINE KAZENSKO PRAVNE NORME 41
5.1 Pravna opredelitev dejanja 41
5.2 Dispozicija 41
5.3 Sankcije za prekršek 41
6 ODGOVORNOST ZA PREKRŠEK 42
6.1 Domneva nedolžnosti 42
Tretje poglavje 44
SANKCIJE ZA PREKRŠEK 44
1 GLOBA 44
1.1 Globa predpisana v razponu 45
1.2 Globa predpisana v določenem znesku 45
1.3 Prekrški s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja 45
1.4 Prekrški s področja varstva konkurence ter s področja trga z električno energijo ali zemeljskim plinom 45
1.5 Najhujše kršitve s področja družbeno zavarovanih dobrin 46
1.6 Prekrški s področja dela in zaposlovanja na črno 46
1.7 Rok plačila globe 46
1.7.1 Obročno plačevanje globe in stroškov postopka ter odvzem premoženjske koristi 46
1.8 Opomin 47
2 KAZENSKE TOČKE V CESTNEM PROMETU S PRENEHANJEM VELJAVNOSTI VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA IN PREPOVEDJO UPORABE VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA 47
3 PREPOVED VOŽNJE MOTORNEGA VOZILA 48
4 IZGON TUJCA IZ DRŽAVE 49
5 ODVZEM PREDMETOV 49
6 IZLOČITEV IZ POSTOPKOV JAVNEGA NAROČANJA 49
7 IZGUBA ALI OMEJITEV PRAVICE DO SREDSTEV IZ PRORAČUNA RS IN PRORAČUNOV SAMOUPRAVNIH LOKALNIH SKUPNOSTI 50
8 ODVZEM PREMOŽENJSKE KORISTI 50
8. 1 Izrek premoženjske koristi pravni osebi 51
9 VZGOJNI UKREPI IN DRUGE SANKCIJE ZA MLADOLETNIKE 51
9.1 Vrste mladoletnih storilcev 51
9.2 Vrste vzgojnih ukrepov 52
Četrto poglavje 54
SESTAVINE ODGOVORNOSTI ZA PREKRŠEK 54
1 SPLOŠNO 54
2 PRIŠTEVNOST 54
2.1 Neprištevnost 55
2.1.1 Psihološki temelji 55
2.1.2 Biološki temelji 55
2.2 Actio libera in causa 55
3 KRIVDA (ODOGOVORNOST) ZA PREKRŠEK 56
3.1 Naklep 56
3.2 Malomarnost 56

4 SPLOŠNA PRAVILA ZA ODMERO SANKCIJE ... 57
4.1 Olajševalne in obteževalne okoliščine ... 57
4.2 Odmera globe pravni osebi in podjetniku ... 58
4.3 Pomen povratka ... 58
4.4 Omilitev sankcije ... 59
4.5 Odpustitev sankcije ... 59
Peto poglavje ... 60
ODGOVORNOST NOSILCEV STATUSNIH OBLIK IN ODGOVORNIH OSEB ... 60
1 ODGOVORNOST PRAVNE OSEBE ... 60
1.1 Pridružena (akcesorna) odgovornost ... 60
1.2 Odgovornost po dolžnem nadzorstvu ... 61
1.2.1 Izključitev odgovornosti znanega storilca ... 61
1.3 Samostojna odgovornost pravne osebe ... 61
1.3.1 Odgovornost vodstvenega in nadzornega organa ... 62
1.4 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi pravne osebe ... 62
1.4.1 Splošna pravila in smernice ... 62
1.4.2 Namen škodovanja pravni osebi ... 63
1.4.3 Zavestno kršenje ... 63
1.4.4 Kršitve navodil ali pravil pravne osebe ... 64
2 ODGOVORNOST PODJETNIKA IN ZASEBNIKA ZA LASTEN PREKRŠEK ... 64
3 ODGOVORNOST PODJETNIKA IN ZASEBNIKA ZA PREKRŠEK DRUGE OSEBE ... 64
3.1 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi podjetnika in zasebnika ... 65
4 PRENEHANJE NOSILCEV STATUSNIH OBLIK ... 65
4.1 Stečaj ... 65
4.2 Prenehanje pravne osebe ... 66
4.3 Prenehanje podjetnika in zasebnika ... 67
5 ODGOVORNOST ODGOVORNE OSEBE ... 67
5.1 Oblika krivde (odgovornosti) odgovornih oseb ... 67
5.2 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi odgovorne osebe ... 67
5.3 Odgovornost v primeru prenehanja statusa ... 68
Tretji del ... 69
RABA DOLOČB DRUGIH PREDPISOV V POSTOPKU O PREKRŠKU ... 69
Prvo poglavje ... 70
O SMISELNI IN SUBSIDIARNI (PODREDNI) RABI DOLOČB DRUGIH PREDPISOV IN ... 70
O SMISELNI RABI DOLOČB KZ ... 70
1 SPLOŠNO ... 70
2 SMISELNA RABA DOLOČB KZ-1 ... 71
Drugo poglavje ... 72
SMISELNA IN SUBSIDIARNA RABA DOLOČB ZUP ... 72
1 SPLOŠNO O RABI ... 72
2 PRISTOJNOST ... 72
3 ZASTOPANJE ... 73
3.1 Zakoniti zastopnik ... 73
3.2 Začasni zastopnik ... 74
3.3 Pooblaščenec ... 74
4 JEZIK V POSTOPKU ... 74

4.1 Vloga tolmača ... 75
5 VLOGE ... 75
5.1 Nepopolna in nerazumljiva vloga ... 76
5.1.1 Vloga napisana v tujem jeziku ... 77
5.2 Pisna izjava in ugovor ... 77
6 DOKAZNI POSTOPEK ... 77
7 VABILO ... 78
8 ZAPISNIK ... 78
8.1 Uradni zaznamek ... 79
9 ODLOČBA ... 79
10 PREGLEDOVANJE IN PREPISOVANJE SPISOV ... 79
11 ROKI ... 80
11.1 Materialni roki ... 80
11.2 Procesni roki ... 80
12 VRNITEV V PREJŠNJE STANJE ... 82
12.1 Opravičljiv vzrok za zamudo ... 82
12.2 Nevednost ali očitna pomota za zamudo ... 82
13 NAROKI ... 83
14 IZLOČITEV URADNE OSEBE ... 83
Tretje poglavje ... 85
VROČANJE V HITREM IN REDNEM SODNEM POSTOPKU ... 85
1. SPLOŠNO O VROČANJU PO DOLOČBAH ZUP ... 85
2. NAČIN VROČANJA ... 86
2.1 Čas vročanja ... 86
2.2 Kraj vročanja ... 86
2.3 Vročitev po elektronski pošti ... 87
3 OSEBNA VROČITEV ... 87
4 POSEBNI PRIMERI VROČANJA ... 87
4.1 Vročanje zakonitemu zastopniku in pooblaščencu ... 87
4.2 Vročanje pooblaščencu za vročitve ... 88
4.3 Vročanje pravnim osebam, podjetnikom in zasebnikom ... 88
4.4 Vročanje določenim osebam ... 89
4.5 Vročanje osebam, ki nimajo več prebivališča v RS ... 89
4.6 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v tujino ... 89
4.6.1 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v države članice EU ... 90
4.6.2 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v tretje države ... 90
4.7 Vročanje z javnim naznanilom ... 90
4.8 Odklonitev sprejema ... 90
4.9 Sprememba naslova ... 91
4.10 Vročanje na naslovu za vročanje ... 91
4.11 Vročanje v času sodnih počitnic ... 92
5 VROČILNICA ... 92
5.4 Pomote pri vročanju ... 92
Četrto poglavje ... 94
SMISELNA RABA DOLOČB REDNEGA SODNEGA POSTOPKA ... 94
1. SPLOŠNO ... 94

2. OSEBNA IN HIŠNA PREISKAVA ... 95
2.1 Odredba sodišča o preiskavi ... 96
2.2 Zaseg in preiskava elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov ... 96
3. ZASEG IN ODVZEM PREDMETOV ... 97
3.1 Zaseg predmetov ... 97
3.2 Odvzem predmetov ... 97
4 PRIDRŽANJE IN PRIVEDBA ... 98
4.1 Pridržanje ... 98
4.2 Privedba ... 99
5 VARŠČINA ... 99
5 ZASTOPANJE TUJE PRAVNE OSEBE ... 99
6 POSTOPEK ZOPER PRAVNO IN ODGOVORNO OSEBO ... 100
7 PRAVICE OŠKODOVANCA V POSTOPKU ... 101
8 ZDRUŽITEV IN IZLOČITEV POSTOPKA ... 101
8.1 Združitev postopka ... 101
9.1.1 Združitev postopka za pravno in odgovorno osebo in druge subjekte ... 101
8.2 Izločitev postopka ... 102
9 PREKINITEV IN USTAVITEV POSTOPKA ... 102
9.1 Prekinitev postopka ... 102
9.2 Ustavitev postopka ... 103
10 STROŠKI POSTOPKA ... 103
10.1 Vrste izdatkov ... 103
10.1.1 Izdatki za priče, izvedence, tolmače, oglede itd. ... 104
10.1.2 Izdatki za oglede, hišne in osebne preiskave in hrambo odvzetih predmetov ... 105
10.1.3 Potni stroški storilca in uradnih oseb ... 105
10.1.4 Zagovornik ... 105
10.2 Kdo plača stroške postopka ... 105
10.3 Vnaprejšnje izplačilo stroškov postopka ... 106
10.4 Stroški, o katerih ni zadosti podatkov v času izdaje odločbe ... 106
10.5 Oprostitev plačila stroškov postopka ... 106
10.6 Plačilo stroškov, ki so jih udeleženci povzročili po lastni krivdi ... 107
10.7 Odmera sodne takse v hitrem postopku ... 107
10.7.1 Določitev zavezanca za plačilo sodne takse ... 107
10.7.2 Oprostitev sodne takse ... 107
10.7.3 Posebne sodne takse v postopku o prekršku ... 108
POSTOPEK O PREKRŠKU ... 109
Prvi del ... 110
HITRI POSTOPEK PRED PREKRŠKOVNIM ORGANOM ... 110
Prvo poglavje ... 111
ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU ... 111
1. ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU ... 111
1.1 (Ne) dovoljenost hitrega postopka ... 111
1.2 Začetek postopka o prekršku po uradni dolžnosti ... 113
1.3 Začetek postopka o prekršku na pisni predlog ... 114
1.3.1 Pisni predlog ... 114
2 ODLOČITEV PREKRŠKOVNEGA ORGANA, DA NE BO ZAČEL POSTOPKA O PREKRŠKU ... 114

2.1 Razlogi, zaradi katerih se lahko konča postopek ... 115
2.1.1 Dejanje ni prekršek ... 115
2.1.2 Ni dokazov o storitvi prekrška ... 115
2.1.3 Zastaranje pregona in drugi razlogi, ki izključujejo pregon ... 115
2.1.4 Smotrnost postopka ... 116
2.2 Uradni zaznamek ... 116
2.1.1 Dopustnost izpodbijanja odločitve prekrškovnega organa ... 116
3 OPOZORILO ... 117
3.1 Pogoji za izrek opozorila ... 117
3.2 Razlika med opozorilom in opominom ... 119
3.3 Razlika med opozorilom in zaključkom postopka iz razloga smotrnosti ... 119
Drugo poglavje ... 120
ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO IZJAVE KRŠITELJA ... 120
1 PRAVICA DO IZJAVE KRŠITELJA ... 120
1.1 Zagotavljanje pravice kršitelja do izjave z izdajo običajnega plačilnega naloga ... 121
2 VRSTE IZJAV ... 121
2.1 Ustna izjava ... 121
2.1.1 Zapis v obliki zapisnika ali zaznamka ustne izjave ... 122
2.2 Obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška ... 122
2.2.1 Opis dejanskega stanja v obvestilu ... 123
2.3 Zagovornik kršitelja ... 124
2.4 Posledice kršitve pravice do izjave ... 124
2.4.1 Ravnanje s prepozno pisno izjavo ... 125
3 IZVEDBA DOKAZNEGA POSTOPKA PRED PREKRŠKOVNIM ORGANOM ... 125
3.1 Dokazni položaj kršitelja v primeru zakonske domneve ... 126
4 ZDRUŽITEV POSTOPKA IN IZVEDBA ENOTNEGA POSTOPKA ... 127
Tretje poglavje ... 129
ODLOČBA O PREKRŠKU ... 129
1 OBLIKE ODLOČB ... 129
2 OBVEZNE SESTAVINE PISNE ODLOČBE O PREKRŠKU ... 130
2.1 Uvod odločbe o prekršku ... 131
2.2 Izrek odločbe o prekršku ... 131
2.2.1 Osebni podatki ... 131
2.2.2 Dispozitiv (tenor) ... 132
2.2.2.1 Kršitve, povezane z veljavnostjo vozniškega dovoljenja ... 133
2.2.2.2 Dispozitiv – kršitelj pravna oseba in odgovorna oseba (neposredni storilec) ... 133
2.2.2.3 Dispozitiv – kršitelji pravna oseba (vodstveni ali nadzorni organ) ... 134
2.2.3 Odločitev o glavni sankciji (globa) ... 135
2.2.3.1 Odločitev o glavni sankciji (opomin) ... 136
2.2.3.2 Odločitev o stranskih sankcijah ... 136
2.2.3.3 Odločitev o odvzemu premoženjske koristi ... 136
2.2.4 Stek prekrškov ... 137
2.2.4.1 Stek prekrškov – posebni primer ... 138
2.2.5.1 Oprostitev stroškov postopka ... 141
2.3 Obrazložitev odločbe ... 141
2.4 Pravni pouk ... 142

2.4.1 Pravni pouk na odločbi o prekršku brez obrazložitve 142
2.4.2 Pravni pouk na odločbi o prekršku z obrazložitvijo 143
2.4.3 Obvestilo o izbrisu kazenskih točk *144*
2.5 Takojšnja izvršitev odločbe o prekršku 144
2.6 Poziv za plačilo in univerzalni plačilni nalog (UPN) 145
3 POPRAVA POMOTE IN NAPAKE V ŠTEVILKAH 146
4 UPRAVIČENCI DO VROČITVE ODLOČBE O PREKRŠKU 146
Četrto poglavje 148
PLAČILNI NALOG 148
2.4.1 Pravni pouk pri posebnem plačilnem nalogu *148*
2.5 Prekrški zoper varnost cestnega prometa 148
1 OBLIKE PLAČILNIH NALOGOV 148
1.1 Plačilni nalog na podlagi osebne zaznave ali ugotovitve s tehničnim sredstvom 149
1.1.1 Osebna zaznava *149*
1.1.2 Ugotovitev s tehničnim sredstvom *150*
1.1.3 Posebnosti pri vročanju plačilnega naloga na kraju prekrška *150*
1.1.4 Posebnosti vročanja plačilnega naloga po določbah ZUP *150*
1.2 Plačilni nalog na podlagi zbranih obvestil in dokazov 151
1.3 Plačilni nalog, izdan pravni osebi, podjetniku in zasebniku, vročen po ZUP 152
1.4 Plačilni nalog za kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu 153
1.4.1 Obvestilo o prekršku *154*
2 OBVEZNE SESTAVINE VSAKEGA PLAČILNEGA NALOGA 154
2.1 Obvezne sestavine 154
2.1.1 Stek prekrškov *155*
2.2 Plačilni nalog za prekrške zoper varnost cestnega prometa 156
2.3 Obveznost plačila stroškov postopka 156
2.4 Pravni pouk 157
2.4.1 Pravni pouk pri posebnem plačilnem nalogu *157*
2.5 Prekrški zoper varnost cestnega prometa 158
2.6 Takojšnja izvršitev plačilnega naloga 158
Drugi del 159
REDNI SODNI POSTOPEK 159
Prvo poglavje 160
ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU 160
1 OBDOLŽILNI PREDLOG 160
1.1 Obvezne sestavine obdolžilnega predloga 161
1.2 Presoja obdolžilnega predloga 161
1.2.1 Popolnost in razumljivost obdolžilnega predloga *162*
2 POGOJI ZA ZAČETEK REDNEGA SODNEGA POSTOPKA 163
2.1 Umik obdolžilnega predloga 163
2.2 Oblike odločitve sodišča 163
Drugo poglavje 165
UKREPI ZA ZAGOTOVITEV OBDOLŽENČEVE NAVZOČNOSTI IN 165
ZA USPEŠNO IZVEDBO POSTOPKA O PREKRŠKU 165
1 SPLOŠNO 165
2 VABILO 165

2.1 Prisilna privedba ... 166
3 VARŠČINA ... 166
4 UKREPI ZA ZAVAROVANJE IZVRŠITVE ... 167
5 PRIDRŽANJE IN PRIVEDBA ... 168
5.1 Pridržanje ... 168
5.1.1 Pridržanje osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi ... 168
5.2 Privedba osebe, zalotene pri prekršku ... 168
5.2.1 Postopek pridržanja ... 169
5.2.2 Čas trajanja pridržanja ... 169
5.2.3 Vštevanje časa pridržanja ... 169
5.3 Privedba ... 169
Tretji del ... 171
PRAVNA SREDSTVA V POSTOPKU O PREKRŠKU ... 171
Prvo poglavje ... 172
O PRAVNIH SREDSTVIH NA SPLOŠNO ... 172
1 (NE)ODLOŽITEV IZVRŠEVANJA ODLOČB ... 172
1.1 Suspenzivnost ... 173
1.2 Devolutivnost ... 173
2 PRAVNI POUK ... 173
2.1 Pouk o pravici do pravnega sredstva obvezna sestavina vsake odločbe ... 173
2.2 Vsebina pouka o pravici do pravnega sredstva ... 173
2.3 Rok za vložitev pravnega sredstva ... 174
2.4 Napačen pouk o pravici do pravnega sredstva ... 174
2.5 Odpoved pravici do vložitve pravnega sredstva ... 175
2.6 Razlogi za vložitev pravnega sredstva ... 176
2.7 Način vložitve pravnega sredstva ... 177
2.8 Obvezne sestavine pravnega sredstva in postopek v primeru nepopolnega pravnega sredstva ... 178
3 PRAVNOMOČNOST IN IZVRŠLJIVOST ... 178
3.1 Pravnomočnost ... 178
3.2 Izvršljivost ... 179
Drugo poglavje ... 181
PRAVNA SREDSTVA V HITREM POSTOPKU ... 181
1 VRSTE PRAVNIH SREDSTEV ... 183
2 UGOVOR ... 183
2.1 Upravičenci za vložitev ugovora ... 184
2.2 Rok za vložitev ugovora ... 184
2.3 Razlogi, zaradi katerih je dopustno vložiti ugovor v postopku pred prekrškovnim organom ... 184
2.4 Odločanje o ugovoru ... 184
2.5 Ugovor, ki se šteje kot izjava v hitrem postopku ... 185
2.6 Prekluzija dokazov ... 185
3 PRITOŽBA ... 186
3.1 Učinek pritožbe ... 186
3.2 Roki za vložitev pritožbe ... 186
3.3 Upravičenci do pritožbe ... 187
3.4 Pritožba zoper odločitve sodišča v rednem sodnem postopku ... 187
3.5 Napoved pritožbe za vložitev pritožbe zoper sodbo izdano v rednem sodnem postopku ... 187

3.6 Pritožba prekrškovnega organa zoper sodbo sodišča izdano v rednem sodnem postopku 188
3.7 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ kot predlagatelj vloži pritožbo 188
3.8 Pritožba prekrškovnega organa zoper sklep oziroma sodbo sodišča izdano v postopku z zahtevo za sodno varstvo 187
3.9 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ vloži pritožbo zoper odločitev sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo 187
3.10 Rok za vložitev pritožbe prekrškovnega organa zoper odločitev sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo in postopanje ob vložitvi pritožbe 188
3.11 Organ, pristojen za odločanje o pritožbi 188
4 ZAHTEVA ZA SODNO VARSTVO 188
4.2 Rok za vložitev napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo 189
4.3 Upravičenci do vložitve napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo 190
4.4 Obvezne sestavine pouka o pravici do vložitve napovedi zahteve za sodno varstvo 190
4.5 Razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo 191
4.6 Organ, pristojen za odločanje o zahtevi za sodno varstvo 192
Tretje poglavje 195
ODLOČANJE O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO 195
1 ODLOČANJE PREKRŠKOVNEGA ORGANA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO 195
1.1 Formalni preizkus zahteve po uradni dolžnosti 195
1.1.1 Beneficium cohaesionis 196
1.2 Odločanje prekrškovnega organa o utemeljenosti navedb v zvezi z zahtevo za sodno varstvo 196
1.3 Odločitve prekrškovnega organa v postopku presoje zahteve za sodno varstvo 197
2 ODLOČANJE SODIŠČA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO 198
2.1 Formalni preizkus zahteve po uradni dolžnosti 198
2.2 Odločanje sodišča o utemeljenosti navedb v zvezi z zahtevo 198
2.3 Odločitve sodišča v postopku presoje zahteve 198
2.3.1 Zavrženje zahteve 198
2.3.2 Zavrnitev zahteve 199
2.3.3 Odprava odločbe 199
2.3.4 Sprememba odločbe 200
Četrto poglavje 201
IZREDNA PRAVNA SREDSTVA 201
1 IZREDNA PRAVNA SREDSTVA 202
2 ZAHTEVA ZA VARSTVO ZAKONITOSTI 202
2.1 Pobuda za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti 203
3 ODPRAVA ALI SPREMEMBA ODLOČBE NA PREDLOG PREKRŠKOVNEGA ORGANA 203
3.1 Pogoji za vložitev predloga 203
RAVNANJE Z DOKUMENTI V PREKRŠKOVNEM SPISU 205
Prvo poglavje 206
POPIS SPISA IN RAVNANJE Z DOKUMENTI 206
1 POPIS SPISA 206
1.1 Hkratno vodenje inšpekcijskega in prekrškovnega postopka 207
2 POSREDOVANJE ZADEVE V ODLOČANJE SODIŠČU 207
2.1 Zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog 207
2.2 Zahteva za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku 207
2.3 Zahteva za sodno varstvo zoper sklepe 208

2.4 Pobuda za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti 208
2.5 Predlog za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa 209
3 RAVNANJE SODIŠČA Z DOKUMENTI V SPISU PO ODLOČITVI O PRAVNEM SREDSTVU 209
3.1 Vsebinsko odločanje o zahtevi za sodno varstvo 209
3.2 Odločanje o prepozni ali nedovoljeni zahtevi za sodno varstvo 209
3.3 Odločanje o predlogu za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa novo 210
3.4 Vrnitev zadeve 210
3.5 Ravnanje sodišča s pritožbo zoper sodbo, s katero je bilo odločeno o zahtevi 211
4 RAVNANJE PREKRŠKOVNEGA ORGANA Z DOKUMENTI V SPISU PO ODLOČITVI SODIŠČA O PRAVNEM SREDSTVU 211
IZVRŠEVANJE SANKCIJ ZA PREKRŠKE 212
Prvi del 213
IZVRŠITEV ODLOČB 213
Prvo poglavje 214
IZVRŠITEV ODLOČBE, PLAČILNEGA NALOGA IN SKLEPA 214
1 SPLOŠNO 214
2 ROK PLAČILA GLOBE IN STROŠKOV POSTOPKA 214
2.1 Izpolnitveni rok za plačilo 215
2.2 Posebnosti izpolnitvenih rokov 215
2.3 Nastop izvršljivosti odločbe v primeru prepozne zahteve za sodno varstvo ali pritožbe 216
2.4 Plačilo prek ponudnika plačilnih storitev 216
3 POTRDILO O PRAVNOMOČNOSTI IN IZVRŠLJIVOSTI 216
3.1 Razveljavitev klavzule pravnomočnosti in izvršljivosti 217
Drugo poglavje 218
IZVRŠITEV SANKCIJ IN STROŠKOV POSTOPKA 218
1 PRISILNA IZTERJAVA 218
2 KAZENSKE TOČKE 219
3 ODVZETI PREDMETI 219
Tretje poglavje 219
NADOMESTNI ZAPOR 219
1 NAMEN ODREDITVE NADOMESTNEGA ZAPORA 220
2 ODREDITEV NADOMESTNEGA ZAPORA 221
2.1 Obvestilo FURS 221
Odreditev nadomestnega zapora je v izključni pristojnosti okrajnega sodišča, na območju katerega ima storilec stalno, če tega nima, pa začasno prebivališče. Postopek se začne na podlagi obvestila Finančne uprave RS kot organa, pristojnega za prisilno izterjavo glob, ki ga ta pošlje sodišču, ko ugotovi, da mehanizmi upravne izvršbe v primeru ene ali več glob v znesku najmanj 1.000 eurov (znotraj tega v posamičnem znesku najmanj 300 eurov), izrečenih istemu storilcu, niso uspešni. 221
2.2 (Ne)odreditev nadomestnega zapora 221
2.3 Pritožba zoper sklep 222
3 IZVRŠEVANJE NADOMESTNEGA ZAPORA 222
Četrto poglavje 224
DELA V SPLOŠNO KORIST 224
1 NAMEN DELA V SPLOŠNO KORIST 225
1.1 Odločanje sodišča o predlogu 225
2 PREDLOG ZA NADOMESTITEV GLOBE Z DELIOM V SPLOŠNO KORIST 226

2.1 Vložitev predloga po izdaji odločbe o prekršku 226
2.2 Vložitev predloga v postopku odreditve nadomestnega zapora 226
3 IZVAJANJE DELA V SPLOŠNO KORIST 227
3.1 Izvajanje dela po izdaji odločbe o prekršku 227
3.2 Izvajanje dela v postopku odreditve nadomestnega zapora 228
Peto poglavje 228
ZAVAROVANJE IZVRŠITVE 228
1 POGOJI ZA IZVRŠITEV ODLOČBE PRED PRAVNOMOČNOSTJO 229
1.1 Odhod kršitelja v tujino 229
1.2 Izgon tujca iz države 229
1.3 Postopanje prekrškovnega organa in sodišča s pravnim sredstvom 230
2 ZAČASNI ODVZEM PREDMETOV KOT ZAVAROVANJE IZVRŠITVE 230
2.1 Sklep o začasnem odvzemu listin 230
2.2 Pritožba zoper sklep o začasnem odvzemu listin 230
3 IZVRŠITEV ZAVAROVANJA 231
3.1 Ravnanje z začasno odvzetimi listinami oziroma predmeti 231
3.2 Hramba in upravljanje začasno odvzetih listin in predmetov 231
Drugi del 232
EVIDENCA O IZDANIH ODLOČBAH IN IZBRIS IZ EVIDENC 232
Prvo poglavje 233
VODENJE EVIDENC 233
1 SPLOŠNO 233
2 NAMEN VODENJA EVIDENCE 233
2.1 Pravne posledice odločbe o prekršku 233
2.1.1 Neizdaja potrdila iz evidence 235
2.2 Ugotavljanje prej izrečene sankcije za prekršek 235
2.3 Izdaja potrdila o podatkih iz evidence 235
3 PODATKI, KI SE VPISUJEJO V EVIDENCO 235
4 DAJANJE PODATKOV IZ EVIDENC O PRAVNOMOČNIH ODLOČBAH 236
5 ZBIRKE PODATKOV, KI JIH VODIJO PREKRŠKOVNI ORGANI 236
6 VODENJE SKUPNE EVIDENCE KAZENSKIH TOČK 237
Drugo poglavje 238
IZBRIS ODLOČB IN KAZENSKIH TOČK 238
1 IZBRIS PRAVNOMOČNE ODLOČBE O PREKRŠKU 238
2 IZBRIS KAZENSKIH TOČK 238
PRAKTIČNA UPORABA MATERIALNOPRAVNIH 240
DOLOČB IN POSTOPKA IZ ZP-1 240
Prvi del 241
ODLOČBA O PREKRŠKU – OBRAZCI 241
1 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE – FIZIČNA OSEBA 242
2 ODLOČBA O PREKRŠKU Z OBRAZLOŽITVIJO – IZREK GLOBE – FIZIČNA OSEBA 244
3 ODLOČBA O PREKRŠKU Z OBRAZLOŽITVIJO – IZREK GLOBE IN ODVZEM PREDMETOV – FIZIČNA OSEBA 247
4 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA 249

5 ODLOČBA O PREKRŠKU Z OBRAZLOŽITVIJO – IZREK GLOBE – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA.. 251
6 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE – PRAVNA OSEBA 255
7 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE V STEKU - ODGOVORNA OSEBA ……..... 257
Drugi del..... 261
PLAČILNI NALOG – OBRAZCI 261
1 PLAČILNI NALOG (OSEBNA ZAZNAVA KRŠITVE, VROČITEV PO ZUP)..... 262
2 PLAČILNI NALOG – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA (OSEBNA ZAZNAVA, STEK, VROČITEV PO ZUP) 263
LITERATURA..... **265**
VIRI **265**

UVOD

Pravo o prekrških je poleg kazenskega prava del kaznovalnega pravnega sistema Republike Slovenije (RS) in ena od sestavin državnosti. Prekrške kot upravno kazensko kategorijo teorija in judikatura Evropskega sodišča za človekove pravice razpoznavata kot kazenske zadeve, torej kot zadeve, za katere je treba zagotoviti standarde in garancije, ki jih obsega zlasti 6. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP.) Vse navedeno zahteva zagotovitev teh standardov tudi v prekrškovnem postopku.

Temeljni zakon, ki ureja področje prekrškovnega prava v RS je Zakon o prekrških (ZP-1), ki določa :

- splošne pogoje za predpisovanje prekrškov in sankcij zanje;
- splošne pogoje za odgovornost za prekrške, za izrekanje in za izvršitev sankcij za prekrške;
- postopek za prekrške ter
- organe, pristojne za odločanje o prekrških.

Rečemo lahko, da ZP-1 ureja področje prava o prekrških celovito in ima zato značaj sistemskega zakona.

Priročnik je osnovan tako, da poskuša to izjemno zahtevno področje našega pravnega sistema uporabnikom predstaviti tako, da bi jim približal razumevanje prava o prekrških ter postopek o prekrških tudi vsem tistim, ki po svoji osnovni izobrazbi niso pravniki. Priročnik je namenjen predvsem pripravi na uspešno pripravo izpita iz postopka o prekrških, uporaben pa bo tudi kot opomnik pri vsakdanjem delu pooblaščenih uradnih oseb, ki vodijo in odločajo v postopkih o prekrških pred prekrškovnimi organi.

MATERIALNOPRAVNA UREDITEV PRAVA PREKRŠKOV

Prvi del TEMELJNE DOLOČBE
Drugi del PREKRŠEK IN ODGOVORNOST ZANJ
Tretji del RABA DOLOČB DRUGIH PREDPISOV V POSTOPKU O PREKRŠKU

Prvi del
TEMELJNE DOLOČBE

Prvo poglavje	TEMELJNA NAČELA ZP-1
Drugo poglavje	VELJAVNOST PREDPISOV
Tretje poglavje	ORGANI, KI ODLOČAJO O PREKRŠKIH
Četrto poglavje	UDELEŽENCI V POSTOPKU O PREKRŠKU

Prvo poglavje
TEMELJNA NAČELA ZP-1

1 SPLOŠNO
2 NAČELO ZAKONITOSTI
3 NAČELO PRAVNE VARNOSTI
4 NAČELO PRIZNAVANJA PREKRŠKOV KOT DELA KAZNOVALNEGA PRAVA
5 NAČELO LEGITIMNOSTI OZIROMA OMEJENOSTI REPRESIJE
6 NAČELO PRAVICE DO IZJAVE
7 NAČELO MATERIALNE RESNICE
7.1 Načelo kontradiktornosti
7.2 Načelo pouka prava neuki stranki
8 NAČELO SUBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI
9 NAČELO SODNEGA VARSTVA

1 SPLOŠNO

O temeljnih načelih ima Zakon o prekrških (ZP-1) eno samo izrecno določbo, saj se glede posameznih institutov (materialnih in procesnih) sklicuje na ureditev iz Kazenskega zakonika (KZ-1), Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) ter Zakona o kazenskem postopku (ZKP). V ZP-1 posebej določa le načelo materialne resnice ter načelo pouka prava neuki stranki, posebej pa velja omeniti tudi načelo kontradiktornosti in načelo pravice do izjave.

2 NAČELO ZAKONITOSTI

Za kaznovanje za prekrške velja enako kot kaznovanje za kazniva dejanja. Dovoljeno jih je sankcionirati, torej kaznovati v mejah načela zakonitosti iz 29. člena Ustave RS (Ustava).[1] Za zagotovitev zakonitosti postopka o prekrških so v ZP-1 določbe o zakonitosti iz Ustave uresničene v določbah, ki opredeljujejo definicijo prekrška (6. člen) ter zahtevajo njegovo določenost v zakonu (3. člen), opredeljujejo razmejitev z dejanji, ki niso prekršek (8. člen) ter določbe o izbiri in odmeri sankcij za prekršek (26. člen).

Bistvo načela zakonitosti v postopku o prekršku je, da je mogoče prekrške določati le z zakonom ali predpisom, ki temelji na zakonu in da je sankcijo za prekršek dopustno izreči samo za dejanje, ki je bilo vnaprej določeno kot prekršek in je bila zanj določena sankcija.

Načelo zakonitosti se v kazenskem pravu izraža z latinskim izrazom *nullum crimen nulla poena sine lege* (ni zločina in ni kazni, če ta ni predpisan z zakonom). Prekrški se po določbi 3. člena ZP-1 lahko določijo z zakonom, uredbo Vlade RS ali odlokom samoupravne lokalne skupnosti. Načelo zakonitosti prepoveduje tudi retroaktivnost veljavnosti predpisa, ki bi določal prekršek.

---

1 Vsakomur, ki je obdolžen kaznivega dejanja, morajo biti ob popolni enakopravnosti zagotovljene tudi naslednje pravice: da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe; da se mu sodi v njegovi navzočnosti in da se brani sam ali z zagovornikom; da mu je zagotovljeno izvajanje dokazov v njegovo korist; da ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje, ali priznati krivde.

To pomeni, da določenega dejanja, ki je že bilo storjeno, ni dovoljeno sankcionirati kot prekršek, če v času ko je bilo dejanje storjeno, ni bilo določeno kot prekršek. Poleg tega načelo zagotavlja, da se ob vsaki spremembi materialnopravnih določb posameznega zakona ali predpisa, ki določa prekršek, vedno uporabi tisti predpis, ki je (če se je predpis spremenil večkrat od storitve prekrška do odločitve o prekršku) najmilejši, in sicer ne zgolj na abstraktni ravni, temveč za konkretnega storilca.

Na kratko. V postopku o prekršku torej velja, da mora biti dejanje, preden je storjeno, predpisano kot prekršek ter zanj predpisana ena izmed sankcij, ki jih za prekrške določa ZP-1, pri čemer se pri odločitvi vedno upošteva tisti predpis, ki je za konkretnega storilca prekrška najugodnejši.

3 NAČELO PRAVNE VARNOSTI

Načelo pravne varnosti pomeni varnost ljudi pred samovoljnimi in nezakonitimi posegi državnih organov v pravni položaj posameznika. Tako mora zakonodajalec predpisovati pravila ravnanj na splošni oziroma abstraktni ravni tako, da so ta jasna in nedvoumna, z natančno določitvijo prepovedanih in zapovedanih ravnanj. Prepovedana dejanja in zapovedi morajo biti tudi objavljena zato, da se lahko tisti, ki jim je določeno pravilo namenjeno (imenujemo jih naslovniki pravne norme), pravočasno (torej preden določeno pravilo začne veljati), seznanijo, kaj se sme oziroma ne sme in kaj se mora storiti. Načelo pravne varnosti preprečuje, da bi se kot prepovedana ravnanja obravnavala dejanja, ki kot taka niso določena, so pa drugim prepovedanim dejanjem podobna. Načelo pravne varnosti zajema torej tudi prepoved analogije. Predvsem načelo pravne varnosti zajema zelo pomemben element, in sicer predvidljivost odločitev oblastnih organov, saj njegovo upoštevanje zagotavlja, da oblastni organ v enakih primerih odloča enako, v različnih pa različno. Povedano drugače, načelo pravne varnosti zagotavlja, da odločitve oblastnih organov niso samovoljne in arbitrarne.

4 NAČELO PRIZNAVANJA PREKRŠKOV KOT DELA KAZNOVALNEGA PRAVA

Slovensko kazensko pravo deluje kot dihotomija (dvojnost) dveh vrst deliktov: kaznivih dejanj in prekrškov. O dihotomiji govorimo takrat, ko delikti (prepovedana ravnanja) glede na značilno strukturo kazenskopravnih norm, s katerimi se določajo protipravna dejanja in kazni zanje, sicer tvorijo celoto, vendar se po pravnem pomenu dobrine, ki jo varujejo, tako zelo razlikujejo, da jih je treba upravičeno obravnavati ločeno. Najpomembnejša dobrina je človekovo življenje, zato je človekovo življenje v vsaki pravno urejeni družbi tudi najvišje varovana dobrina z najstrožjimi sankcijami. Z določenostjo določenega ravnanja kot kaznivega dejanja ali kot prekrška izrazi zakonodajalec pravni pomen tako zavarovane dobrine, znotraj posameznih opredelitev pa razvrsti pomen varovanja posamezne dobrine še z višino predpisane kazenske sankcije. Razlikovanje med obema vrstama prepovedanih dejanj mora biti zelo natančno, zato mora biti zakonodajalec ob določanju vsakega prepovedanega dejanja pozoren, da istega dejanja ne predpiše hkrati kot prekršek in kot kaznivo dejanje.

Kaznovanje za prekršek ima določene pravne posledice, ki so sicer (praviloma) milejše kot so pravne posledice obsodbe za kazniva dejanja, vendar je pomembno, da jih ima. In prav zato se

morajo tudi v postopku zaradi prekrškov kot delu kaznovalnega prava spoštovati ustavnopravni standardi in standardi EKČP, če naštejemo le najpomembnejše: načelo nedolžnosti, načelo zakonitosti, načelo pravice do izjave, načelo sodnega varstva, itd.

5 NAČELO LEGITIMNOSTI OZIROMA OMEJENOSTI REPRESIJE

Pravičnost v osnovi tvorita zakon (legalnost) in njegova vrednost (legitimnost). Zakonitost v formalnem pomenu določa obvezno vedenje in ravnanje, legitimnost pa temelji na vrednostnih merilih moralno-etične upravičenosti poseganja v pravice posameznika. S praktičnega stališča je ločevanje med legalnostjo in legitimnostjo teoretična fikcija (domneva), ki služi boljšemu razumevanju obeh načel. Načelo legitimnosti oziroma omejenosti represije dovoljuje uporabo prisilnih sredstev, in sicer le kot skrajni ukrep in le v obsegu, ki je nujno potreben za zagotavljanje varstva temeljnih pravic človeka in temeljnih družbenih vrednot (načelo sorazmernosti).

6 NAČELO PRAVICE DO IZJAVE

Pravica do izjave predstavlja uresničitev ustavne pravice do izjave, ki nalaga organu, ki odloča o prekršku, da pred odločitvijo daje storilcu možnost, da se izreče o dejstvih oziroma okoliščinah, pomembnih za odločitev o prekršku. Zahteva tudi, da organ storilca v jeziku, ki ga razume, seznani česa je obdolžen in mu tako omogoči, da se izjavi o okoliščinah prekrška ter predlaga dejstva in dokaze v svojo korist.

V hitrem postopku ima prekrškovni organ pred izdajo odločbe o prekršku dve možnosti: da ustno obvesti in pouči kršitelja o prekršku ali ga pisno obvesti in pouči o njegovih pravicah in posledicah, če ne sodeluje v postopku o prekršku. Storilec ima že po Ustavi pravico, da se mu zagotovi primeren čas za obrambo, zato mu mora prekrškovni organ vselej omogočiti, da izjavo poda v roku petih dni, razen če jo kršitelj sam želi podati takoj. Ustno obvestilo prekrškovni organ uporabi predvsem tedaj, ko je kršitelj navzoč pri ugotovitvi prekrška ali kakšnem drugem dejanju v postopku, ali je vabljen k prekrškovnemu organu v okviru inšpekcijskega nadzora, pri katerem se ugotovi sum storitve prekrška pod pogojem, da je poučen, da se lahko ustno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, če tega ne želi, pa ima pa tudi pravico do primernega časa za pripravo svoje obrambe ter ima možnost, da izjavo poda v roku petih dni od predstavljenega prekrška. Pisni poziv kršitelju, da poda izjavo, pa pride v poštev vselej, če se kršitelj ne more osebno izjaviti o prekršku, ker ni navzoč na kraju prekrška ali mu ni mogoče dati obvestila in pouka že na kraju samem.

V rednem sodnem postopku se to načelo zagotavlja z dolžnostjo sodišča, da storilcu omogoči, da se seznani z obdolžilnim predlogom in vsemi obremenilnimi dokazi in mu hkrati omogoči, da v primernem roku poda izjavo. Sodišče lahko storilca pozove, da poda pisni zagovor, vendar ga je hkrati dolžno poučiti, da sme zahtevati ustno zaslišanje (šesti odstavek 114. člena ZP-1). Sodišče mora osebno zaslišati storilca. Zagovornik je strokovni pomočnik storilca, ne njegov zastopnik, zato ne more namesto obdolženca podati zagovora, priznati prekrška in se udeleževati procesnih dejanj tako kot lahko pooblaščenec oškodovanca opravlja procesna dejanja stranke, ki jo zastopa.

7 NAČELO MATERIALNE RESNICE

Cilj postopka o prekršku je tako v hitrem kakor v rednem sodnem postopku pravno pravilna in zakonita odločitev o obstoju ali neobstoju prekrška. Organ, ki odloča o prekršku, mora v postopku o prekršku ugotoviti pravno relevantna dejstva do takšne stopnje zanesljivosti, da je izključen vsakršen dvom o dejanju in storilcu. Dolžan je torej raziskati tako okoliščine, ki so storilcu v korist kot tudi okoliščine, ki ga obremenjujejo.

Odmik od načela materialne resnice predstavlja jasno in popolno priznanje obdolženca, zato sodišče drugih dokazov ni dolžno zbirati. Jasno in popolno priznanje pomeni, da je obdolženec v svojem zagovoru dejanje, ki se mu očita v objektivnem in subjektivnem smislu, v celoti priznal in je priznal tudi svojo odgovornost za storjeni prekršek. Običajno kot tako štejemo priznanje z navedbo vseh dejanskih okoliščin, ki so lahko znane oziroma morajo biti znane neposrednemu storilcu. Priznanje obdolženca mora biti izraz njegove svobodne volje in odločitve, ne da bi kdorkoli vplival na njegovo odločitev. Sodišče pri odločanju o prekršku ne more upoštevati priznanja obdolženca, ki ni bil poučen, da se ni dolžan zagovarjati in ne odgovarjati na vprašanja ali izpovedati zoper sebe in svoje najbližje.

7.1 Načelo kontradiktornosti

Načelo kontradiktornosti pomeni pravico kršitelja, da v postopku o prekršku pred prekrškovnim organom in sodiščem navaja dejstva in predlaga dokaze, se izjavi o navedbah in dokazih ter sodeluje pri izvajanju dokazov. Katere od predlaganih dokazov bo organ, ki odloča o prekršku, izvedel, je stvar organa, pri čemer ni dolžan izvesti vseh predlaganih dokazov, temveč le tiste, za katere sam oceni, da so za presojo v konkretnem primeru pravno relevantni (pomembni). Vendar pa velja, da v primeru, ko predlaganega dokaza ne izvede, mora svojo odločitev o dokaznem predlogu v odločitvi argumentirano obrazložiti ter pojasniti, zakaj dokaza ni izvedel. Uresničevanje tega načela omogoča predvsem načelo proste presoje dokazov, ki pomeni skrbno tehtanje vsakega dokaza posebej in vseh dokazov skupaj ter na takšni podlagi sklepanje, ali je določeno dejstvo dokazano ali ne.

Eno od jamstev poštenega postopka je tudi pravica do zaslišanja obremenilnih prič. V skladu s tem jamstvom je treba storilcu omogočiti, da izpodbija obremenilne izjave in v zvezi z njimi neposredno zaslišuje njihovega avtorja. Drugače, kot velja glede predlogov za zaslišanje razbremenilnih prič ali izvedbo drugega razbremenilnega dokaza, predloga za zaslišanje obremenilne priče obrambi ni treba posebej utemeljevati. To velja tudi tedaj, kadar storilec svoje pravice do zaslišanja obremenilnih prič v postopku ni mogel uveljaviti. Zato se obsodilna odločba ali sodba ne sme izključno ali v odločilni meri opreti na njihove izjave. Za dokaz, ki je bil v pomembni meri podlaga za obsodbo, gre tudi tedaj, kadar organ, ki odloča o prekršku, presoja ostale dokaze predvsem z vidika, ali potrjujejo sporne izjave obremenilnih prič.

7.2 Načelo pouka prava neuki stranki

Organ, ki odloča o prekršku, mora poskrbeti, da nevednost ali nepoučenost storilca in drugih udeležencev v postopku ni v škodo pravicam, ki jim gredo v postopku. Pomeni pa izpeljavo

načelo varstva pravic strank v postopku o prekršku. Organ, ki odloča o prekršku, je tako dolžan seznaniti storilca:

- z vsebino nanj naslovljenega očitka ali vsebino obdolžilnega predloga in predlaganimi dokazi;
- o dolžnosti seznanitve organa, ki odloča o prekršku o vsaki morebitni nameravani spremembi naslova bivališča in o posledicah, če tako ne bo ravnal;
- da ima možnost podati izjavo o prekršku oziroma je ustno zaslišan pred sodiščem, ki bo o zadevi odločilo ter ga seznaniti o posledicah, če se na vabilo sodišča ne bo odzval;
- da se ni dolžan zagovarjati, odgovarjati na posamezna vprašanja ter ga opozoriti na posledice svojega ravnanja;
- na pravico do uporabe jezika;
- na pravico do zagovornika;
- da sme zahtevati, da ga organ, ki odloča o prekršku, povabi k izvajanju posameznih dokazov;
- s pravico do vložitve pravnih sredstev;
- da sme predlagati plačilo globe in stroškov postopka na obroke ali predlagati nadomestitev plačila globe in stroškov postopka z deli v splošno korist, ki sta bili izrečeni z odločbo o prekršku ali sodbo;
- da sme v postopku odreditve nadomestnega zapora predlagati nadomestitev plačila globe z deli v splošno korist ne glede na vrsto odločbe (sodba, odločba o prekršku, plačilni nalog) s katero je bila izrečena globa.

8 NAČELO SUBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI

V pravu o prekrških je uveljavljeno načelo subjektivne odgovornosti z določenimi izjemami, saj so subjekti prekrškov lahko tudi pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki (podjetniki) in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost (zasebniki). Načelo temelji na individualni odgovornosti subjekta prekrška in je temelj za izrek sankcije za prekršek. Načelo zagotavlja, da se za prekršek sankcionira le storilec, ki je objektivno izpolnil znake prekrška in ima do te kršitve določeno zavest in voljo, ki se izraža v obliki malomarnosti do dejanja oziroma posledic dejanja ali v obliki naklepa. Praviloma se kot oblika odgovornosti za prekršek ugotavlja malomarnost, zakon pa lahko določi tudi strožje pogoje in kot obliko odgovornosti določi naklep.

Nasprotje subjektivni odgovornosti je objektivna odgovornost, ki pomeni odgovornost ne glede na storilčev odnos do lastnega ravnanja (torej odgovornost v vsakem primeru, tudi brez krivde). Zakon za določene vrste prekrškov izključuje uporabo procesnih pravil ZP-1 in s tem daje zakonodajalcu možnost, da s posebnimi predpisi uredi administrativno sankcioniranje pravnih oseb, pri čemer zakonodajalcu dopušča drugačno ureditev le za določena natančno določena področja. Izključitev procesnih pravil določenih v ZP-1 je tako dopuščena le za ureditev administrativnega sankcioniranja za kršitve predpisov, ki so v pristojnosti osrednjih regulatornih organov v državi, t. j. Agencije za varstvo konkurence (AVK), Agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP), Agencije za zavarovalni nadzor (AZN), Banke Slovenije in Urada za preprečevanje pranja denarja (UPPD), ki ga bo lahko urejal področni predpis, ki ga regulatorni organ nadzira (četrti odstavek 1. člena ZP-1). Administrativna sankcija pomeni kompenzacijo oziroma odškodnino ali nadomestilo družbi za kršitev, katere namen je, da se zagotovi

spoštovanje pravil, brez presoje stopnje odgovornosti pravnih oseb z izrekom denarnega zneska v evrskih zneskih ali v odstotkih od določenega zneska.

Na vseh drugih področjih, ki niso posebej določena, pa velja, da se obvezno presojajo pogoji prekrškovne odgovornosti pravnih oseb, podjetnikov in zasebnikov, ki zaposlujejo druge osebe, saj je njihova odgovornost pridružitvena *(akcesorna*). Ti subjekti namreč odgovarjajo za prekršek, ki ga izvrši (praviloma) neposredni storilec**.** Zapomniti si velja, da pravna oseba ne more biti storilec prekrška, temveč pod določenimi pogoji odgovarja za prekršek, ki ga je izvršila druga oseba (storilec), ki je po naravi stvari lahko le fizična oseba. Enako velja tudi glede odgovornosti podjetnika in zasebnika, ki zaposlujeta druge osebe. Odgovarjata za prekršek, ki sta ga storila sama, kadar pa je prekršek storila druga (fizična) oseba, odgovarjata pod določenimi pogoji za prekršek, ki ga je storila ta druga (fizična) oseba.

9 NAČELO SODNEGA VARSTVA

Pravica do učinkovitega sodnega varstva zagotavlja varstvo pravic posameznikov zoper odločitve oblastnih organov pred sodišči in je zagotovljena tudi v postopku o prekršku. Po ustaljeni praksi Ustavnega sodišča RS je pravica do učinkovitega pravnega sredstva zagotovljena, če je pravni akt, ki se izpodbija, obrazložen tako, da lahko pritožnik izpodbija vsebinske razloge odločitve. Tako je v obrazložitvi organ, ki je določeno odločitev sprejel, dolžan z zadostno jasnostjo opredeliti razloge, na podlagi katerih je sprejel svojo odločitev. Zato je konkretno obrazložena odločba tudi neločljiv del poštenega postopka, ali drugače povedano, če obrazložitve ni, ali je ta pavšalna, brez konkretne navedbe dokazov, ki so bili pri odločitvi odločilni, govorimo o nepoštenem postopku, ki ne zagotavlja učinkovitega sodnega varstva.

Pravica do pravnega sredstva je lahko učinkovita, če je odločba oblastnega organa v vsaki bistveni točki obrazložena na tako konkreten (ne na pavšalen, abstrakten, splošen) način, da omogoča na eni strani njenim naslovnikom učinkovito „napadanje“ odločitve, na drugi strani pa presojo utemeljenosti odločitve. Vse navedeno velja tudi za odločbe izdane v postopku o prekršku.

Drugo poglavje
VELJAVNOST PREDPISOV

1 ČASOVNA VELJAVNOST
1.1 Začetek in konec veljavnosti predpisov
1.2 Prepoved retroaktivne veljave predpisov
1.3 Uporaba milejšega predpisa
1.3.1 Dekriminacija prekrška
1.3.2 Blanketno predpisani prekrški
1.3.3 Novi predpis določa milejše sankcije
1.4 Zastaranje
1.4.1 Zastaranje pregona
1.4.1.1 Roki za zastaranje
1.4.2 Zastaranje izvršitve sankcije
1.4.2.1 Roki za zastaranje
2 TERITORIALNA VELJAVNOST PREDPISOV

1 ČASOVNA VELJAVNOST

1.1 Začetek in konec veljavnosti predpisov

Za pravilno uporabo določenega predpisa je pomembno vedenje o njegovi časovni veljavnosti: kdaj je začel veljati, od kdaj se uporablja, kdaj je bil spremenjen, razveljavljen ali je z uveljavitvijo drugega predpisa prenehal veljati. Praviloma predpis: zakon, uredba ali odlok samoupravne lokalne skupnosti, v katerem so določeni prekrški, prav tako tudi ZP-1 kot sistemski zakon, sam določa začetek svoje uveljavitve in uporabe. Taka določba je običajno zadnja določba zakona, se pa lahko glasi tudi drugače oziroma je na drugem mestu.

Za pravilno uporabo posameznega novega ali spremenjenega predpisa je izjemnega pomena dobro poznavanje prehodnih in končnih določb predpisa. Prehodne določbe namreč določajo ravnanja v primerih (postopkih), ki se že obravnavajo, niso pa še zaključeni. Pozornost je treba nameniti tudi določitvi o časovnem začetku uporabe posameznih določb, saj ni nujno, da se vse določbe začnejo uporabljati hkrati z uveljavitvijo novega oziroma spremenjenega predpisa. Kadar nov predpis podaljša veljavnost posameznih določb predpisa, ki ga nadomešča, postanejo take določbe sestavni del novega predpisa. Za pravilen začetek uporabe novega predpisa je pomemben tudi prvi člen, saj ta napoveduje vsebino, ki jo predpis ureja.

Čas objave predpisa v uradnem listu do njegove uveljavitve imenujemo *vacatio legis*. Predpis velja toliko časa, dokler ni (izrecno ali molče) odpravljen z novim predpisom, lahko pa že sam določi svojo (omejeno) časovno veljavnost in s potekom časa preneha veljati.

1.2 Prepoved retroaktivne veljave predpisov

V zvezi s časovno veljavnostjo predpisov je pomembno vprašanje, kateri predpis se v določenem konkretnem primeru v trenutku odločitve uporabi. Tako prvi odstavek 2. člena ZP-1

določa, da nikomur ne sme biti izrečena sankcija za prekršek, če dejanje ni bilo z zakonom, uredbo ali odlokom samoupravne lokalne skupnosti določeno kot prekršek, preden je bilo storjeno, in če za tako dejanje ni bila predpisana sankcija za prekršek *(prepoved retroaktivne veljavnosti predpisov).* Zapomniti si torej velja, da predpisa za kršitve, ki so bile storjene preden je bilo posamezno dejanje določeno kot prekršek in zanj predpisana sankcija, pri odločitvi ni dopustno uporabiti. Tako dejanje namreč ni prekršek (četudi je v trenutku naše odločitve že določeno kot tako).

1.3 Uporaba milejšega predpisa

Živimo v zelo razgibanem času, ko se na zakonodajnem področju predpisi hitro spreminjajo in dopolnjujejo, kar zlasti velja tudi za določbe o prekrških. Zato mora biti vsakokratni uporabnik prava na morebitno spremembo predpisa, ki ga uporablja pri svoji odločitvi zelo pozoren. Zapomniti si moramo, da se v primerih, ko se po storitvi prekrška enkrat ali večkrat spremenijo materialnopravne določbe ZP-1 ali predpis, ki določa prekršek, vselej uporabi zakon ali predpis, ki je za storilca milejši. Zato je za pravilno uporabo ZP-1 ali predpisa čas storitve prekrška tako zelo pomemben.

Vprašanje milejšega zakona ali predpisa je treba preučiti v vsakem posameznem primeru. Za pravilno izbiro predpisa je odločilen odgovor na vprašanji:

- kateri predpis je za položaj storilca v celoti ugodnejši in
- kateri mu daje večje možnosti za zanj ugodnejšo odločitev.

Za pravilno odločitev je tako nujno v vsakem posameznem primeru ugotoviti tako okoliščine, ki olajšajo ali kot tudi tiste, ki ga otežujejo. Milejši je torej tisti predpis, ki npr. predpisuje milejšo vrsto sankcije, omogoča širše možnosti za omilitev sankcij, krajše roke za zastaranje, preprečuje nastanek pravnih posledic obsodbe, dopušča možnost prenehanja stranskih sankcij itd. Najmilejši je seveda predpis, ki določeno dejanje dekriminira, torej ga ne določa več kot prekršek in govorimo o dekriminaciji.

1.3.1 Dekriminacija prekrška

Dekriminacija posameznega dejanja kot prekrška organu, ki odloča o prekršku, praviloma ne predstavlja posebnih težav. Organi, ki odločajo o prekrških, morajo paziti ves čas po uradni dolžnosti, ali je dejanje po novem predpisu še prekršek. Če organ ugotovi, da dejanje ni več prekršek, se postopek glede na fazo, v kateri je, zoper storilca konča. Načini ustavitve postopka so lahko različni in so odvisni od faze postopka: z uradnim zaznamkom v postopku pred izdajo odločbe, z odločbo o prekršku v postopku presoje utemeljenosti zahteve za sodno varstvo, s sodbo o spremembi odločbe. Enako ravna sodišče v rednem sodnem postopku. Če ob obdolžilnem predlogu spozna, da ni pogojev za začetek postopka, s sodbo zavrne predlog, če je bil postopek že izveden, s sodbo ustavi postopek.

1.3.2 Blanketno predpisani prekrški

O blanketnem predpisovanju prekrškov govorimo, kadar zakonodajalec kot prekršek določi določena ravnanja ter se pri tem sklicuje na podzakonski akt. Prepovedano ravnanje torej v zakonu ne opiše, temveč ga natančno določi šele s pravilnikom (taka blanketna norma se npr. glasi: prekršek stori, kdor ne izpolni napovedi v skladu s pravilnikom o ... ali kdor ima v posesti prepovedane droge in druge psihoaktivne snovi, ki jih določa uredba o ...). Z blanketnim urejanjem zakonodajalec uredi tista področja, kjer se podzakonski akti (pravilniki, uredbe) zaradi dinamike (gospodarskih razmerij ali npr. pojavljanja vedno novih psihoaktivnih substanc itd.) morajo stalno dopolnjevati ali spreminjati, vendar zaradi tega ni potrebe po spreminjanju kazenskopravnih določb. Bistvena prednost blanketne tehnike pri določanju prekrška je v tem, da v (statično) kaznovalno normo vključi dopolnilno normo z vsemi njenimi spremembami, ne da bi bilo potrebno spremeniti zakon.

Konkretizacija posameznega prekrška je določena šele z vsebino posameznega podzakonskega akta, zato v primerih, ko se med postopkom spremeni podzakonski akt, ne velja načelo uporabe milejšega predpisa (npr. kasnejša sprememba podzakonskega akta, ki določene obveznosti spreminja), temveč je treba v tem primeru uporabiti tisti podzakonski akt, ki je veljal v času storitve prekrška. Le v primeru, ko bi dopolnilna norma prenehala veljati oziroma še ne bi bila sprejeta, ni nobenega dvoma o tem, da tako dejanje ni prekršek.

1.3.3 Novi predpis določa milejše sankcije

Za pravilno presojo o tem, kateri predpis je milejši in uporabo milejšega zakona, je bistvena ugotovitev, v katerem primeru je položaj storilca prekrška ugodnejši. Pri tem ni odločilno, ali je katera izmed sankcij, ki jih je mogoče izreči storilcu prekrška po novejšem zakonu predpisana kot glavna ali stranska sankcija. Treba je zato presojati kakšne posledice bo imela uporaba novejšega zakona kot celote na konkretni položaj storilca prekrška. V teoriji in praksi je splošno sprejeto stališče, da presoja, kateri zakon je za storilca milejši, zahteva presojo vseh določb, ki bi se lahko uporabile (ali predpis veljaven na dan storitve prekrška ali predpis, ki je veljal med postopkom ali predpis, ki velja na dan odločitve) zoper določenega storilca zaradi določenega prekrška, nato pa v celoti uporabiti zakon, ki je v konkretni prekrškovni zadevi za konkretnega storilca milejši.

1.4 Zastaranje

Zastaranje je institut, s katerim zakonodajalec časovno omejuje državne organe glede dopustnosti pregona posameznih storilcev prepovedanih dejanj in daje naslovnikom pravne norme pričakovanja, v kakšnem času bo o določenem prekršku pravnomočno odločeno oziroma če v tem času ni odločeno, ne bo nikoli. Povedano drugače: zastaranje vselej povzroči prenehanje pravice države do izreka sankcije za prekršek.

Poleg zastaranja pregona, na katerega je dolžan organ, ki odloča o prekršku, paziti pred pravnomočno odločitvijo, ZP-1 ureja tudi zastaranje izvršitve sankcije, izrečene za prekršek in

stroškov postopka, na katerega je organ, ki odloča o prekršku, dolžan paziti po uradni dolžnosti po pravnomočni odločitvi.

1.4.1 Zastaranje pregona

Zastaranje pregona zaradi prekrška je institut, ki preprečuje izvedbo postopka o prekršku po preteku določenega časa. Pomembno za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku torej je, da mora biti organ, ki vodi postopek, ves čas postopka o prekršku pozoren tudi na to, ali je glede na čas storitve prekrška pregon za prekršek sploh še dopusten. Zaradi poteka rokov se postopek za prekršek ne more več začeti, se torej konča z uradnim zaznamkom, če pa se je že začel (je že izdan plačilni nalog ali odločba o prekršku z obrazložitvijo, pa je bila vložena zahteva za sodno vartsvo, se ne sme nadaljevati in se mora ustaviti po uradni dolžnosti.

1.4.1.1 Roki za zastaranje

ZP-1 določa različne zastaralne roke za pregon, in sicer dve, tri in pet let. Zapomniti si velja, da je splošni zastaralni rok za prekrške dve leti.

Ločimo *absolutni in relativni* zastaralni rok.

Posebna relativna zastaralna roka sta:

1. tri leta od dneva storitve za prekrške s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja, za katere je z zakonom predpisana globa v večkratniku davka, trošarine, carine ali vrednosti naročila skladno s četrtim odstavkom 17. člena ZP-1 ter
2. pet let od dneva storitve prekrška:
   - za prekrške s področja varstva konkurence ter trga z električno energijo ali zemeljskim plinom, za katere je z zakonom predpisana globa v višini do 10% letnega prometa skladno s petim odstavkom 17. člena ZP-1 in
   - za najhujše prekrške iz področij, navedenih v šestem odstavku 17. člena ZP-1, za katere je predpisana trikrat višja globa od splošnih maksimumov, določenih v drugem in tretjem odstavku 17. člena ZP-1.

Posebej velja poudariti, da daljša zastaralna roka za zgoraj navedene prekrške veljata le, če je za posamezni prekršek z zakonom predpisana posebna oziroma višja globa, kar pomeni, da je daljši zastaralni rok vezan na težo prekrška, ki se odraža v predpisani globi za prekršek.

Posebni relativni zastaralni rok 30 dni je določen le za tiste prekrške zoper varnost cestnega prometa, ki so bili ugotovljeni s tehničnimi sredstvi. Posebni relativni zastaralni rok pomeni, da se mora postopek začeti v roku 30 dni od dneva storitve prekrška. V tem času mora biti lastniku vozila, ki je fizična oseba izdan plačilni nalog, oziroma v primerih, ko je lastnik vozila pravna oseba, je potrebno slednji poslati zahtevo za posredovanje podatkov o uporabniku vozila ali imetniku uporabe, v primerih vozila, registriranega v tujini, pa je potrebno v istem roku pristojnemu organu poslati zahtevo za posredovanje podatkov o lastniku vozila.

Postopek o prekršku v nobenem primeru ni več mogoč, ko poteče dvakrat toliko časa, kolikor ga zahteva zakon za zastaranje postopka o prekršku *(absolutni zastaralni rok).* Relativni zastaralni

rok pa je čas, ki poteče med posameznimi dejanji postopka, ki merijo na pregon storilca. Relativni zastaralni rok se lahko *pretrga*. Zastaranje pretrga vsako dejanje organa, pristojnega za postopek, ki meri na pregon storilca prekrška, vključno z vsemi dejanji, opravljenimi za potrebe vložitve obdolžilnega predloga:

- za zakonita dejanja organov, ki odločajo o prekršku, ki merijo na pregon storilca; zato zastaranja ne morejo pretrgati procesna dejanja, ki so namenjena formalnim odločitvam v postopku in niso neposredno usmerjena h končnemu cilju (npr. izločitev pooblaščene uradne osebe, izrekanje globe za nedostojno obnašanje) ali
- če stori storilec v času, ko teče zastaralni rok, enako hud ali hujši istovrstni prekršek; kot istovrstni prekršek je mogoče šteti prekršek iz iste skupine prekrškov (npr. davčni prekršek, carinski prekršek, cestnoprometni prekršek), ni pa potrebno, da gre za prekršek iz iste vrste kazenske določbe.

Vendar velja, da po vsakem pretrganju začne teči zastaranje znova, vendar postopek o prekršku v nobenem primeru ni več mogoč, ko poteče dvakrat toliko časa, kolikor ga zahteva zakon za zastaranje postopka o prekršku.

Glede na povedano je torej jasno, da je pravilna ugotovitev časa (datuma) storitve prekrška zelo pomembna ne le zaradi pravilne uporabe predpisa, temveč tudi za ugotovitev, ali je pregon za določen prekršek sploh še dopusten.

Zastaranje pregona prične teči tistega dne, ko je bil prekršek storjen, torej z dnem, ko je storilec delal, ali bi moral delati, kar je treba razumeti tako, da je za začetek teka zastaranja pregona odločilen samo konec tega dne oziroma časa. Tako je ne glede na smiselno rabo določb KZ-1 glede časa storitve prekrška (podrobneje je ta institut opredeljen v poglavju o temeljnih elementih prekrška) treba šteti, da teče pri posledičnih prekrških zastaralni rok za pregon od trenutka dokončanja prekrška, se pravi od trenutka, ko je nastala prepovedana posledica.

Pogosto so kot prekršek določena ravnanja, ki pomenijo le golo kršitev predpisa, kar pomeni, da pri teh teče zastaralni rok od dne, ko je kršitev prenehala (npr. ker je bilo dejanje odkrito s strani pooblaščenih uradnih oseb prekrškovnih organov) oziroma pri opustitvenih prekrških od dne, ko je potekel rok za izpolnitev obveznosti (npr. če storilec ne izpolni svoje obveznosti v zakonsko določenem roku, zastaranje pregona za ta prekršek prične teči naslednji dan po dnevu, ko je obveznost še bilo mogoče izpolniti).

Zastaranje pregona preneha teči s pravnomočnostjo odločbe (plačilnega naloga ali odločbe o prekršku) in tudi v primeru razveljavitve pravnomočne odločbe z izrednimi pravnimi sredstvi rok za zastaranje pregona ne oživi. Slednje pa ne pomeni, da sme ponovljeni postopek trajati nerazumno dolgo, temveč je potrebno o prekršku pravnomočno odločiti v razumnem roku, saj zakon za te primere ne določa nobenega roka.

1.4.2 Zastaranje izvršitve sankcije

Zastaralni rok za izvršitev sankcije začne teči tistega dne, ko postane odločba oziroma sodba o prekršku pravnomočna. To pomeni, da je ni mogoče več izpodbijati z rednim pravnim

sredstvom. Relativni zastaralni rok za pričetek izvrševanja izrečene sankcije je dve leti in začne teči z dnem, ko je odločba, s katero je bila sankcija izrečena, postala pravnomočna oziroma ko je bila pravnomočna odločba odpremljena na naslov storilca (npr. ko je prekrškovni organ odposlal na naslov storilca sodbo, s katero je sodišče odločilo o zahtevi za sodno varstvo zoper katero ni dovoljena pritožba).

1.4.2.1 Roki za zastaranje

Relativni zastaralni rok izvršitve se lahko *prekine.* Zastaranje izvršitve sankcije ne teče v času, ko se posamezna sankcija po zakonu ne sme izvršiti. V takih primerih se zastaranje prekine, ko prenehajo zakonske ovire za izvršitev sankcije, pa zastaranje teče dalje, in sicer od točke, na kateri se je prekinilo.

Relativni zastaralni rok izvršitve sankcije *se pretrga* z vsakim dejanjem organa, pristojnega za postopek o prekršku ali za izvršitev sankcije, ki meri na izvršitev sankcije. Dejanja, ki pretrgajo zastaranje, morajo biti torej usmerjena proti končnemu cilju izvršitve izrečene sankcije. Po vsakem pretrganju zastaranje začne teči znova, torej ne teče dalje od trenutka, ko se je pretrgalo, marveč znova od začetka. Postopek za izvršitev globe ali druge sankcije se mora torej začeti najkasneje pred potekom absolutnega zastaralnega roka, ni pa nujno, da je ob izteku tega roka tudi dokončan.

ZP-1 določa roke za zastaranje tako, da določa, da se mora glede denarnih terjatev (globa, stroški postopka, odvzem premoženjske koristi) postopek prisilnega izvrševanja z izdajo sklepa o prisilni izterjavi začeti najkasneje v roku dveh (relativno zastaranje) oziroma štirih let (absolutno zastaranje). Z dnem izdaje sklepa o prisilni izterjavi pa glede zastaranja denarnih terjatev veljajo določbe zakona, ki ureja davčno izvršbo (torej pet oziroma absolutno deset let). Za druge sankcije, ki se izrekajo po ZP-1 (kazenske točke, prepoved vožnje motornega vozila, izgon tujca, odvzem predmetov) zastaralne roke glede izvrševanja določa ZP-1, ki zanje določa, da jih ni dopustno izvrševati po poteku štirih let od začetka njihovega izvrševanja.

2 TERITORIALNA VELJAVNOST PREDPISOV

Veljavnost predpisov, ki določajo prekrške, se praviloma ne razteza prek meja ozemlja RS.

Izjema velja za primere, za katere velja t.i. teritorialno načelo, ki razširja veljavnost predpisov izven meja države. Slednje velja za ladje, ki so vpisane v register pristanišča (matična luka) na območju RS, na zrakoplove, ki so vpisani v register oziroma evidenco zrakoplovov v RS (matično letališče), medtem ko se nahajata izven njenega območja.

Zakoni in uredbe veljajo na območju RS, odloki na območju samoupravne lokalne skupnosti, ki jih je izdala.

Izjema od splošnega pravila je predpisana za pripadnike Slovenske vojske, Policije ali druge uradne osebe oziroma javne uslužbence v njihovem okviru, ki store prekršek s področja varstva javnega reda in miru, orožja, obrambe ter proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami v tujini pri izvajanju mirovne operacije, misije, vojaške vaje ali druge podobne aktivnosti, če je to ravnanje kaznivo tudi po predpisih države, na območju katere je bilo izvršeno, vendar organi te države niso pristojni za izvedbo postopka ali postopek v tej državi ni bil uveden iz drugih razlogov (npr. zaradi vojnega stanja).

Za zakone ni nujno, da veljajo na celotnem območju države, zato je glede teritorialne veljavnosti takega predpisa nujno poznavanje mej območja, za katerega predpis velja (npr. Zakon o Triglavskem narodnem parku).

Tretje poglavje
ORGANI, KI ODLOČAJO O PREKRŠKIH

1 PRISTOJNOST PREKRŠKOVNIH ORGANOV
1.1 Stvarna pristojnost
1.2 Krajevna pristojnost
1.3 Spor o pristojnosti
1.4 Personalna pristojnost
2 PRISTOJNOST SODIŠČ
2.1 Stvarna pristojnost
2.2 Krajevna pristojnost
2.3 Posebna pristojnost sodišč

1 PRISTOJNOST PREKRŠKOVNIH ORGANOV

O prekrških v RS odločajo prekrškovni organi in sodišča. Govorimo o stvarni pristojnosti, ki je med posameznimi prekrškovnimi organi, pa tudi med sodišči različnih vrst in stopenj spet deljena. V nadaljevanju bomo govorili predvsem o stvarni pristojnosti med prekrškovnimi organi.

Uvodoma povejmo, da razmejitev pristojnosti za obravnavanje prekrškov med sodišči in prekrškovnimi organi določa ZP-1.

Pristojnost obsega tako pravico in kot tudi dolžnost točno določenega organa, da v določeni zadevi vodi postopek o prekršku in v njem tudi odloča. Na pristojnost odločanja v posamezni zadevi je prekrškovni organ ves čas dolžan paziti po uradni dolžnosti. Kršitev pravil o pristojnosti pomeni po ZUP absolutno kršitev določb postopka, in sicer, če gre za kršitev stvarne ali personalne pristojnosti. Če so kršena pravila o krajevni pristojnosti, pa je podana relativna kršitev določb postopka.

Ločimo stvarno in krajevno pristojnost, ki ju določa področna zakonodaja. Pristojnost mora biti v zakonu nedvoumno in natančno določena, kar velja zlasti za stvarno pristojnost. Zakon mora določiti organ, ki nadzoruje izvrševanje posameznega predpisa, ki določa prekršek, s čimer zakonodajalec določi tudi stvarno pristojni prekrškovni organ. ZP-1 določa pristojnost celovito. Stvarno pristojnost mora prekrškovni organ vselej preizkusiti v postopku o zahtevi za sodno varstvo po uradni dolžnosti, kar velja tudi za sodišče, ko odloča o zahtevi za sodno varstvo. Prav tako jo mora preizkusiti v okviru uveljavljenih kršitev.

Ločimo več vrst pristojnosti:
- stvarno,
- krajevno in
- personalno.

Glede določitve pristojnosti prekrškovnih organov in glede sporov o pristojnosti ZP-1 v prvem odstavku 49. člena ZP-1 napotuje na neposredno rabo določb ZUP.

1.1 Stvarna pristojnost

Stvarna pristojnost je pristojnost v materialnem smislu, ki kaže na določeno delovno oziroma upravno področje in je določena s predpisi, ki urejajo posamezno upravno področje (materialni, področni predpisi) ali predpisi, ki določajo organizacijo in delovna področja posameznih organov (organizacijski predpisi). Stvarna pristojnost organov za odločanje v upravnih stvareh se določa po predpisih, ki urejajo posamezno upravno področje ali določajo organizacijo in delovna področja posameznih organov. Za odločanje o upravnih stvareh iz izvirne pristojnosti občine ali pokrajine je na prvi stopnji pristojna občinska uprava oziroma pokrajinska uprava, če zakon ne določa drugače. Za odločanje o upravnih stvareh iz prenesene pristojnosti države na občino ali pokrajino je na prvi stopnji pristojna občinska oziroma pokrajinska uprava, če zakon ne določa drugače. Stvarna pristojnost za obravnavanje v zadevah prekrškov pa se določi z materialnim predpisom, ki ureja določeno področje in ki določa tudi sankcije za kršitve predpisa.

ZP-1 določa, da so prekrškovni organi tisti organi, za katere zakon, ki določa prekršek, določa, da izvajajo nadzorstvo nad izvajanjem posameznega predpisa. Organ, ki izvaja nadzor nad določbami posameznega zakona, mora biti določen z zakonom, ki določa prekrške in ne z zakonom, ki določa organizacijo posameznega upravnega ali drugega organa. Zakon, ki določa prekrške, mora torej določiti vsaj enega izmed organov, ki bo izvajal nadzor nad izvajanjem določenega predpisa.[2] Izjema je določena za prekrškovne organe lokalnih skupnosti, saj je zanje določeno, da so s posebnimi predpisi pooblaščeni za odločanje o prekrških.

Prekrškovni organi, ki odločajo o prekrških v hitrem postopku so:

- upravni in drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil ter
- organi samoupravnih lokalnih skupnosti.

Prekrškovni organi so npr.:

- inšpektorati: Inšpektorat RS za delo, Tržni inšpektorat RS, Zdravstveni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za obrambo, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Inšpektorat RS za kulturo in medije, Inšpektorat RS za šolstvo in šport, idr;
- drugi organi v sestavi ministrstev npr. Finančna uprava RS, Policija, Agencija za varstvo konkurence, Agencija za trg vrednostnih papirjev, Agencija za javnopravne evidence in storitve, Agencija za zdravila in medicinske pripomočke, Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Urad RS za meroslovje idr.;
- nosilci javnih pooblastil npr. nadzorniki (naravovarstveni, okoljevarstveni, vodovarstveni), Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije;
- občinska redarstva in inšpektorati.

---

2 Okoliščina, da je določen državni organ postal prekrškovni organ šele po tem, ko je bil prekršek že izvršen, ni relevantna za razmejitev pristojnosti med prekrškovnimi upravni organi in sodišči (odločba Ustavnega sodišča RS, št. P-36/07 z dne 15. 10. 2008).

Razlika med posameznimi prekrškovnimi organi je v tem, da pri upravnih ali drugih državnih organih pooblastilo za odločanje izhaja že iz nadzorstva nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški. Pri organih, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, ki so s posebnimi predpisi pooblaščeni za odločanje o prekrških, mora obstajati poseben predpis, ki organe pooblašča za odločanje o prekrških.

Z odlokom samoupravne lokalne skupnosti se smejo določiti prekrški in predpisati zanje globe samo v določenem znesku in samo za kršitve predpisov, ki jih same izdajajo v okviru svojih pristojnosti, če jih zakon ali uredba še ne sankcionira.

1.2 Krajevna pristojnost

Krajevna pristojnost opredeljuje, na katerem območju lahko deluje posamezen organ. Določa torej, kateri izmed vseh stvarno pristojnih organov za vodenje in odločanje v postopku o prekršku je pristojen za obravnavo določenega prekrška oziroma storilca. Krajevna pristojnost se določa po predpisih o teritorialni organizaciji državne uprave, po predpisih o teritoriju občin, mestnih občin in širših samoupravnih lokalnih skupnosti ter po predpisih o organizaciji posameznih organov. Pravila za določitev krajevne pristojnosti so podrobno določena v ZUP in so odvisna od konkretne zadeve in veljajo tudi v postopku o prekršku pred prekrškovnimi organi, ne pa tudi v rednem sodnem postopku, saj ima ZP-1 glede krajevne pristojnosti sodišč posebne določbe.

1.3 Spor o pristojnosti

Glede določitve pristojnosti in sporov o pristojnosti napotuje ZP-1 na rabo ZUP. Vsak prekrškovni organ mora po uradni dolžnosti med postopkom ves čas paziti na svojo stvarno in krajevno pristojnost. Če organ spozna, da ni pristojen za določeno upravno stvar, mora zadevo nemudoma odstopiti pristojnemu organu. Če je nepristojni organ opravil kakšno dejanje postopka, mora pristojnemu organu odstopiti vse dokumente o teh dejanjih. Pristojni organ, ki mu je stvar odstopljena, oceni opravljena dejanja, njihovo veljavnost kot tudi, ali je treba katero od teh dejanj ponoviti.

Spor o pristojnosti med prekrškovnimi organi je lahko pozitiven ali negativen. Nanaša se lahko tako na stvarno ali tudi na krajevno pristojnost. O pozitivnem sporu govorimo, kadar si dva (ali več) prekrškovna organa lastita pristojnost za odločanje o isti zadevi (istem prekršku), o negativnem pa, kadar dva ali več organov odklanjajo svojo pristojnost za obravnavanje zadeve. Spor sproži prekrškovni organ, ki se drugi oziroma zadnji izreče za pristojnega ali nepristojnega, medtem ko o sporu odloča vedno organ, ki je neposredno nadrejen obema oziroma vsem organom v sporu, če takega organa ni, v sporu odloča Ustavno sodišče.

V postopku pred prekrškovnimi organi se glede pristojnosti smiselno uporabljajo tudi določbe o prepovedi prevzema in prenosa pristojnosti, steka in ustalitve pristojnosti, glede strank z diplomatsko imuniteto in prostorske omejitve pristojnosti ter pravne pomoči. Pristojnost za odločanje v sporih o pristojnosti imajo:

Ustavno sodišče, ki odloča v sporih o pristojnosti med:

- sodišči in drugimi državnimi organi;[3]
- državnimi organi in organi lokalnih skupnosti;
- organi različnih lokalnih skupnosti.

Vlada odloča v sporih o pristojnosti med:

- ministrstvi;
- nosilci javnih pooblastil, ki imajo javno pooblastilo na podlagi zakona in ministrstvi;
- nosilci javnih pooblastil, ki imajo javno pooblastilo na podlagi zakona;
- upravno enoto in ministrstvom.
-

Ministrstvo, pristojno za javno upravo odloča v sporih o pristojnosti med:

- upravnimi enotami;
- upravnimi enotami in nosilci javnih pooblastil, ki imajo javno pooblastilo na podlagi zakona;
- med županom in svetom iste samoupravne lokalne skupnosti.

Ministrstvo oziroma nosilec javnega pooblastila odloča v sporih o pristojnosti med enotami ali izpostavami ministrstva ali nosilca javnega pooblastila.

Župan odloča v sporih o pristojnosti med:

- organi iste lokalne skupnosti;
- nosilci javnih pooblastil, ki imajo javno pooblastilo na podlagi predpisa lokalne skupnosti;
- nosilci javnih pooblastil in organi lokalnih skupnosti.

Organ, ki odloča v sporu o pristojnosti, odloči s sklepom, kateri organ je pristojen za upravno zadevo in odpravi odločbo, ki jo je v upravni stvari izdal nepristojni organ oziroma odpravi sklep, s katerim se je pristojni organ izrekel za nepristojnega in pošlje zadevo z dokumenti pristojnemu organu. Zoper sklep, s katerim se odloči v sporu o pristojnosti, stranka ne more vložiti posebne pritožbe, lahko pa začne upravni spor, razen če je o sporu o pristojnosti odločilo Ustavno sodišče.

V primerih glede steka pristojnosti in ustalitve pristojnosti spor o pristojnosti ni dopusten, zato tako zahtevo organ, pristojen za odločanje v sporu o pristojnosti, zavrže s sklepom.

1.4 Personalna pristojnost

S personalno pristojnostjo se določa, katera oseba izmed vseh uradnih oseb v določenem organu je pooblaščena za vodenje oziroma odločanje v postopku za prekršku. Personalna pristojnost ni prepuščena področni zakonodaji, temveč jo urejata ZP-1 ter Uredba o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Uredba) kot podzakonski akt.

---

3 Kamor spadajo tudi prekrškovni organi.

Pooblastilo za vodenje prekrškovnega postopka pred izdajo odločbe o prekršku in za izdajo plačilnega naloga ali pooblastilo za vodenje prekrškovnega postopka in izdajo odločbe o prekršku se lahko da uradni osebi, ki je zaposlena pri prekrškovnem organu ali ki nadzoruje izvrševanje predpisov, s katerimi so določeni prekrški, na podlagi javnega pooblastila v skladu z zakonom in ima ustrezno stopnjo izobrazbe, predpisano z ZP-1 ter opravljen preizkus znanja.

Pooblaščena uradna oseba mora imeti za vodenje postopka in za izdajo plačilnega naloga najmanj peto raven izobrazbe. Ta določba ne izključuje pravice, da bi lahko vodila postopek in izdala plačilni nalog tudi oseba z višjo ravnijo izobrazbe. Za izdajo odločbe o prekršku zakon določa najmanj šesto raven izobrazbe. Pri tem je treba pojem odločbe širše razlagati glede na vrste odločitev, ki se lahko v hitrem postopku izdajajo (uradni zaznamek, odločba, sklep, odredba). Pooblaščena uradna oseba s šesto ravnijo izobrazbe vodi in odloča v postopku o prekršku, kar pomeni, da ne izdaja samo odločb, ampak opravlja tudi druga procesna dejanja (izvaja dokazni postopek po določbah ZUP) in odloča tudi o drugih vprašanjih, ki se nanašajo na izvedbo postopka o prekršku ali izvrševanje sankcij.

2 PRISTOJNOST SODIŠČ

2.1 Stvarna pristojnost

Za odločanje o prekrških v rednem sodnem postopku so pristojna okrajna sodišča kot sodišča za prekrške prve stopnje in višja sodišča kot sodišča za prekrške druge stopnje. V zadevah, za katere je z ZP-1 določena njihova pristojnost, sodijo sodniki teh sodišč.

Okrajna sodišča kot sodišča za prekrške prve stopnje so pristojna:

- za odločanje o zahtevi za sodno varstvo zoper odločbe, izdane v postopku o prekršku pred prekrškovnim organom (odločbo o prekršku ali plačilni nalog, sklepi);
- za odločanje o prekrških na prvi stopnji (na podlagi obdolžilnega predloga upravičenih predlagateljev);
- za opravljanje zadev pravne pomoči v zadevah prekrškov ter
- za opravljanje drugih zadev, ki jih določa ZP-1.

Na okrajnih sodiščih odločajo in vodijo postopek sodniki posamezniki, posamezna dejanja pa lahko opravljajo tudi strokovni sodelavci.

Višja sodišča kot sodišča druge stopnje so pristojna za:

- odločanje o pritožbah zoper odločbe okrajnih sodišč, izdane po ZP-1;
- za odločanje v sporih o pristojnosti med okrajnimi sodišči v zadevah prekrškov ter
- za opravljanje drugih zadev, ki jih določa zakon.

Višje sodišče odloča praviloma v senatu, ki ga sestavlja en sodnik kot predsednik senata, sodnik – poročevalec in sodnik – član senata, razen izjemoma, ko odloča o drugih zadevah sodnik posameznik.

2.2 Krajevna pristojnost

ZP-1 pozna več načinov določanja krajevne pristojnosti. Krajevna pristojnost se lahko določi:

- po kraju storitve prekrška *(forum delicti commissi);*
- po kraju prebivališča *(forum domicilii);*
- krajevna pristojnost se lahko tudi odredi *(forum ordinatam);*
- se določi s prenosom pristojnosti *(forum delegationis).*

Določitev krajevne pristojnosti po kraju storitve prekrška je pravilo in v praksi tudi najpogostejši način določitve krajevne pristojnosti. Krajevna pristojnost se po tem pravilu lahko določi le, če je kraj prekrška znan. ZP-1 napotuje glede kraja storitve prekrška na smiselno rabo določb KZ-1, ki določa, da je kaznivo dejanje storjeno tako na kraju, kjer je storilec delal ali bi bil moral delati, kakor tudi na kraju, kjer je nastala prepovedana posledica *(ubikvitetna teorija).* Če kraj, kjer je storilec delal ali bi moral delati in kraj, kjer je nastala prepovedana posledica, nista na območju istega sodišča *(distančni delikt),* se krajevna pristojnost določa po kraju sodišča, ki je prvo začelo postopek oziroma pri katerem je bila najprej zahtevana uvedba postopka.

Za odločanje o zahtevi za sodno varstvo je krajevno pristojno sodišče prve stopnje, ki je pristojno za odločanje o prekršku po določbah rednega sodnega postopka.

2.3 Posebna pristojnost sodišč

ZP-1 zaradi potrebe po specializaciji v posameznih vrstah zadev, razlogov smotrnosti izvrševanja kazenskih sankcij in nekaterih okoliščin v zvezi z organiziranostjo sodišč določa nekaj posebnosti glede ureditve krajevne pristojnosti sodišč.

Za odločanje o vseh zadevah iz pristojnosti okrajnih sodišč, kadar gre za kršitve davčnih, deviznih, carinskih, trošarinskih, drugih finančnih predpisov ter predpisov s področja integritete in preprečevanja korupcije, je z območja posameznega okrožnega sodišča izključno krajevno pristojno tisto okrajno sodišče, ki ima sedež na sedežu okrožnega sodišča (npr. Okrajno sodišče v Mariboru, ki ima sedež na sedežu Okrožnega sodišča v Mariboru).

Izključna pristojnost okrajnega sodišča po stalnem ali začasnem prebivališču storilca (domicilno sodišče) je podana za odločanje o nadomestitvi plačila globe in stroškov postopka z opravo nalog v splošno korist in za odreditev nadomestnega zapora ter za izdajo sklepa o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja, sklepa o odložitvi izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja in sklepa o preklicu odložitve izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja.

Za izdajo sklepa o prepovedi uporabe tujega vozniškega dovoljenja na območju RS je izključno pristojno Okrajno sodišče v Celju. Izključna pristojnost Okrajnega sodišča v Celju je podana tudi za odločanje v zadevah priznavanja in izvrševanja odločb sodišč in drugih pristojnih organov v državah članicah Evropske unije, s katerimi so izrečene denarne sankcije za prekrške ali za druge kršitve predpisov, in za izvrševanje denarnih in drugih sankcij za prekrške, ki so jih izrekli pristojni organi v RS, v državah članicah Evropske unije.

Okrajno sodišče v Celju je izključno pristojno tudi za odločanje o prekrških, ki so bili storjeni z motornim vozilom, ki je registrirano v drugi državi članici Evropske unije (EU) in ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec prekrška, pridobiti njegovo izjavo o prekršku oziroma storilcu odločbo o prekršku ni bilo mogoče izdati in vročiti na kraju storitve prekrška, lastnik, imetnik ali drugače identificirana oseba, za katero obstaja sum, da je storilec prekrška, pa nima stalnega ali začasnega prebivališča na ozemlju RS.

Izključna pristojnost Okrajnega sodišča v Ljubljani je podana za odločanje o zahtevi za sodno varstvo zoper odločbo prekrškovnega organa o prekršku s področja varstva konkurence in s področja javnega naročanja ter za odločanje o prekrških, pri katerih je predpisana stranska sankcija izločitve iz postopkov javnega naročanja.

Odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska, redovno globo in stroške postopka izvrši organ (prekrškovni organ oziroma okrajno sodišče), ki je o prekršku odločil na prvi stopnji. Če se pristojnost ne da določiti ali če storilec nima stalnega ali začasnega prebivališča v RS, je prav tako pristojen organ, ki je o prekršku odločil na prvi stopnji.

Četrto poglavje
UDELEŽENCI V POSTOPKU O PREKRŠKU

1 SPLOŠNI POJMI
1.1 Kršitelj, obdolženec, storilec
1.2 Oškodovanec
1.3 Zakoniti zastopnik
1.4 Zagovornik
1.5 Lastnik odvzetih predmetov
2 AKTIVNI SUBJEKTI PREKRŠKA
2.1 Storilec fizična oseba posameznik
2.1.1 Sostorilec
2.1.2 Imuniteta
2.2 Pravna oseba
2.2.1 Pravne osebe javnega prava
2.2.2 Pravne osebe zasebnega prava
2.2.3 Pojem gospodarske družbe
2.3 Samostojni podjetnik posameznik (podjetnik)
2.4 Posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost (zasebnik)
2.5 Odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika v širšem pomenu (storilec prekrška)
2.6 Odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika v ožjem pomenu

1 SPLOŠNI POJMI

1.1 Kršitelj, obdolženec, storilec

Zakon loči posamezne pravne subjekte postopka in določa, da je:

- kršitelj oseba, zoper katero je začet postopek o prekršku pred prekrškovnim organom in se ta izraz zanj uporablja vse do izreka sankcije v odločbi o prekršku ali plačilnem nalogu;
- obdolženec oseba, proti kateremu je pred sodiščem vložen obdolžilni predlog in se zanj izraz uporablja vse do izdaje sodbe v skrajšanem postopku ali v rednem sodnem postopku;
- storilec splošni izraz za kršitelja, obdolženca in osebo, ki ji je bila izrečena sankcija za prekršek; ta izraz se zlasti uporablja v postopku izvrševanja sankcij po pravnomočnih odločitvah tako v hitrem kot v rednem sodnem postopku.

1.2 Oškodovanec

Zakon tudi opredeljuje pojem tistega, ki je predmet prekrška (oškodovanec) – *pasivni subjekt.* Oškodovanec je torej tisti, čigar premoženjska ali osebna pravica je bila s prekrškom prekršena ali ogrožena, kateri pravici lahko odloča tako prekrškovni organ kot sodišče.

1.3 Zakoniti zastopnik

Vloga zakonitega zastopnika je podrobneje prikazana v poglavju smiselne rabe določb zakona, ki ureja splošni postopek (ZUP).

1.4 Zagovornik

Pravica kršitelja in obdolženca (v nadaljevanju storilca), da se v postopku o prekršku brani sam ali s strokovno pomočjo zagovornika, je temeljna človekova pravica (druga alineja 29. člena Ustave, točka d tretjega odstavka 14. člena Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP) in točka c tretjega odstavka 6. člena EKČP). Pravica storilca torej je, da se zagovarja, da se izjavi o vseh dejstvih in dokazih, ki ga obremenjujejo ter navede vsa dejstva in dokaze v svojo korist. Vključuje tudi njegovo pravico, da se brani s strokovno pomočjo odvetnika *(formalna obramba)*, pri čemer je zagovornik upravičen, pa tudi dolžan storiti vse, kar je v korist storilca. Formalna obramba pomeni, da ima obdolženec in kršitelj pravico vzeti si zagovornika med postopkom o prekršku, čeprav postopek o prekršku ne pozna obvezne formalne obrambe in gre za izključno obdolženčevo in kršiteljevo pravico, da si najame zagovornika.

Zagovornik je lahko izključno odvetnik, ki je vpisan v imenik odvetnikov pri Odvetniški zbornici Slovenije, ne glede na sedež njegove pisarne. Najetega zagovornika lahko nadomešča drugi odvetnik iz iste odvetniške pisarne ali odvetniški kandidat, ne pa tudi odvetniški pripravnik in za zastopanje ne potrebuje soglasja stranke. Drugi pooblaščenci, ki niso odvetniki, storilca v postopku o prekršku ne smejo zastopati.

1.5 Lastnik odvzetih predmetov

Lastnik odvzetih predmetov je udeleženec postopka o prekršku in je lahko kršitelj sam ali nekdo drug, ki je lastnik predmeta, s katerim je bil storjen prekršek ali je nastal s prekrškom. Lastnik odvzetih predmetov je upravičeni vlagatelj zahteve za sodno varstvo, zato ga mora organ, ki odloča o prekršku, ves čas postopka obveščati o poteku postopka, prav tako o izidu postopka.

2 AKTIVNI PRAVNI SUBJEKTI PREKRŠKA

Iz posameznih določb ZP-1 je razvidno, da ni aktivni storilec prekrška le posameznik kot fizična oseba, ampak je lahko aktivni subjekt prekrška tudi drug subjekt.

Aktivni subjekti prekrška so torej:

- storilec fizična oseba posameznik,
- sostorilci,
- pravna oseba,
- samostojni podjetnik posameznik (podjetnik),
- posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost (zasebnik),
- odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika, državnega organa in organa

samoupravne lokalne skupnosti.

2.1 Storilec fizična oseba posameznik

Na splošno je aktivni subjekt prekrška vsakdo, če je dosegel ali presegel štirinajsto leto starosti. ZP-1 namreč določa, da se proti osebi (otroku), ki ob storitvi prekrška še ni bil star štirinajst let, ne sme voditi postopek in izrekati sankcije za prekrške. Fizična oseba, ki je storilec prekrška, je lahko državljan RS, oseba, ki prebiva v RS, kakor tudi drugi državljani članic EU ali državljani tretjih držav oziroma tudi osebe brez državljanstva.

Ločimo tudi:

- neposrednega storilca, ki je vsak posameznik, ki stori prekršek osebno;
- posrednega storilca, ki stori prekršek z izrabljanjem in vodenjem ravnanj drugega.

2.1.1 Sostorilec

Storilec prekrška je tudi vsak, ki skupaj z drugim stori dejanje, tako da pri tem zavestno sodeluje.

2.1.2 Imuniteta

Imuniteta je institut, ki izključuje postopek o prekršku in izrekanje sankcij proti osebam, ki uživajo imunitetno pravico po mednarodnem pravu. Imuniteta je podeljena šefom držav, predsednikom vlad, ministrom za zunanje zadeve in drugim članom specialnih misij visokega ranga v času svojega bivanja v tujini, diplomatskim predstavnikom tujih držav, konzularnim predstavnikom tujih držav, mednarodni uslužbenci in osebe, ki uživajo t.i. prost prehod (*salvus conductus*). Mednarodne konvencije na področju diplomatskih oziroma konzularnih imunitet določajo, da morajo vse osebe, ki so upravičene do privilegijev in imunitet, spoštovati zakone in predpise države sprejemnice. V krog imunitet ne vključujejo imunitete v postopkih o prekrških, kadar gre za izrek globe.

ZP-1 kljub temu določa, da se zoper tujce, ki v RS uživajo imuniteto po mednarodnem pravu, postopek o prekršku vodi le za kršitve, ki niso obsežene s to imuniteto, izreče pa se jim lahko samo globa oziroma opomin, kar pomeni, da se jim ne morejo izrekati druge sankcije po ZP-1 kot npr. izgon tujca iz države, prepoved vožnje motornega vozila, kazenske točke s prenehanjem veljavnosti vozniškega dovoljenja, odvzem predmetov itd. Prekrškovni organ mora o storitvi prekrška take osebe obvestiti ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve ter obvestilu priložiti odločbo o prekršku. Če oseba, ki uživa imuniteto globe, ki ji je bila izrečena s plačilnim nalogom ali sodbo, ne plača, se je ne izvrši.

Procesna imuniteta v prekrškovnem pravu se ne priznava poslancem državnega zbora, poslancem državnega sveta, sodnikom Ustavnega sodišča in sodnikom, ampak izključno samo osebam, ki so do procesne imunitete upravičene po mednarodnem pravu.

2.2 Pravna oseba

Pravna oseba je umetna tvorba, s pravnim aktom ustvarjen pravni subjekt, ki je sposoben biti nosilec pravic in dolžnosti. Nastanek pravne osebe je odvisen od veljavne pravne ureditve, ki določa pogoje, ki morajo biti izpolnjeni.

Na splošno mora pravna oseba imeti:

- osebni in (ali) stvarni substrat, torej ljudi in/ali premoženje;
- namen njenega delovanja mora biti pravno dopusten;
- imeti mora organizacijski ustroj, da lahko deluje in izpolnjuje svoj pravni namen.

Poleg naštetih elementov mora imeti pravna oseba tudi svoje ime in sedež. Zelo pogosto veljavna pravna ureditev predvideva, da se lastnost pravne osebe pridobi z vpisom v ustrezni register. Tako tudi Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) določa, da gospodarska družba nastane z vpisom v sodni register. Šele takrat pravna oseba pridobi lastnost pravne osebe in postane pravno in poslovno sposobna.[4] Vpis je konstitutivnega značaja, kar pomeni, da gospodarska družba dejansko nastane šele z vpisom v sodni register.

Bistvo pravne osebe je, da deluje tudi navzven kot subjekt z lastno pravno osebnostjo. Neka socialna tvorba se zato šteje za pravno osebo le, če velja za nosilca pravic in obveznosti. S tem, ko postane subjekt prava, postane tudi zanjo pravo obvezno, da postane tudi odgovorna in s tem sposobna prevzemati sankcije za kršitev predpisov.

Ločimo pravne osebe javnega in pravne osebe zasebnega prava.

2.2.1 Pravne osebe javnega prava

Za pravne osebe javnega prava je značilno, da imajo oblastna upravičenja in so pristojne, da izvajajo javne naloge, javno dejavnost ali javno službo. Delujejo v javnem interesu in nastanejo z državnopravnim aktom. Sem spadajo država, občine, javna združenja, zavodi in javni zavodi, javna podjetja itd. Kot temeljni element, po katerem opredelimo pravno osebo kot pravno osebo javnega prava, je ustanovitveni akt. Ta je po navadi zakon ali drug oblastni akt (uredba, odlok). Med pomembnimi kriteriji prištevamo tudi izvajanje javnih pooblastil, izvajanje državnih (oblastnih) nalog, obvezno članstvo, uporabo prisilnih sredstev, obvezen obstoj in dolžnost javnih naročil. Vse naštete kriterije je treba obravnavati kot celoto, zato en sam kriterij ne zadošča za odgovor na vprašanje, ali se neka pravna oseba lahko šteje kot pravna oseba javnega prava.

Zastopanje je nujna sestavina pravne osebe prek katere pravna oseba izjavlja svojo voljo v pravnem in poslovnem prometu, pri čemer glede na vrsto pooblastila ločimo:

- zastopnika, ki ima pooblastilo v zakonu (zakoniti zastopnik) in

---

4 Pravna sposobnost je sposobnost biti nosilec pravic in dolžnosti. Poslovna sposobnost pa je sposobnost samostojno z lastnimi dejanji in lastno voljo pridobivati pravice in prevzemati dolžnosti v pravno poslovnih razmerjih.

- zastopnika, ki je določen v aktu o ustanovitvi pravne osebe (statutarni zastopnik).

Pooblaščenec zastopa pravno osebo na podlagi pooblastila, ki mu ga da njen zastopnik. Zastopnik ima torej izvirno, pooblaščenec pa izvedeno pooblastilo, zato slednji izraža le voljo zastopnika kot pooblastitelja in tudi deluje v skladu z navodili zastopnika. Med pooblaščence v širšem pomenu besede teorija uvršča prokuriste in poslovne pooblaščence (pooblaščenec po zaposlitvi, trgovski potnik in drug poslovni pooblaščenec). Enako velja tudi za zastopnike in pooblaščence podjetnikov, zasebnikov, državnih organov in organov lokalnih skupnosti.

2.2.2 Pravne osebe zasebnega prava

Za pravne osebe zasebnega prava je značilno, da nastanejo na podlagi avtonomne volje. Njihov namen je uresničevati zasebne interese, ustanovijo se z zasebnopravnimi akti. Tak zasebnopravni akt je pogodba, lahko tudi statut in celo enostranski pravni posel. Drugi elementi, ki opredeljujejo pravno osebo zasebnega prava, so ravno nasprotni tistim, ki veljajo za pravno osebo javnega prava. Sem spadajo društva, zadruge, gospodarske družbe, zasebni zavodi in ustanove.

2.2.3 Pojem gospodarske družbe

Gospodarska družba je pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja dejavnost s pridobitnim namenom kot svojo izključno dejavnost. ZGD-1 pozna naslednje oblike gospodarskih družb:
- osebne in
- kapitalske.

Za osebne družbe velja, da družbeniki za obveznosti družbe odgovarjajo z vsem svojim premoženjem, za kapitalske pa velja, da odgovarjajo le z vloženimi sredstvi. Osebne družbe so:
- družba z neomejeno odgovornostjo (d.n.o.),
- komanditna družba (k.d.).

Kapitalske družbe so:
- delniška družba (d.d.),
- komanditna delniška družba (k.d.d.),
- družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.).

2.3 Samostojni podjetnik posameznik (podjetnik)

Podjetnik je fizična oseba, ki kjerkoli neodvisno (samostojno) opravlja katerokoli dejavnost ne glede na namen ali rezultat opravljanja dejavnosti. Dejavnost obsega vsako proizvodno, predelovalno, trgovsko ali storitveno dejavnost, vključno z rudarsko, kmetijsko ali poklicno dejavnostjo. Dejavnost obsega tudi izkoriščanje premoženja in premoženjskih pravic, če je namenjeno trajnemu doseganju dohodka. Podjetnik lahko opravlja delo v okviru svoje dejavnosti sam, lahko pa za opravljanje dejavnosti zaposli druge osebe.

2.4 Posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost (zasebnik)

Zasebnik je fizična oseba, ki opravlja poklicno dejavnost (kot npr. zdravnik, odvetnik, notar, lekarnar, samostojni kulturni delavec). Ti subjekti z opravljanjem dejavnosti sodelujejo na trgu in so glede skrbnosti opravljanja primerljivi s pravnimi osebami in podjetniki. Vedeti moramo, da ti posamezniki dejavnost opravljajo sami ali njihovi pooblaščenci. Lahko imajo tudi zaposlene osebe (tajnice, zdravstvene tehnike), ki pa ne opravljajo dejavnosti kot take samostojno, temveč le opravljajo posamezna pomožna opravila.

2.5 **Odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika** v širšem pomenu (storilec prekrška)

Odgovorna oseba (ali preprosto povedano storilec prekrška) je tista oseba, ki je pooblaščena opravljati delo v imenu ali na račun ali v korist ali s sredstvi pravne osebe, podjetnika in zasebnika, državnega organa ali organa samoupravne lokalne skupnosti. Gre torej za notranje razmerje oziroma pooblastilo v sklopu opravljanja dejavnosti, za katero je posamezni subjekt registriran oziroma, ki spada v delovno področje državnega organa oziroma organa samoupravne lokalne skupnosti, pri čemer lahko posamezna odgovorna oseba delo opravlja na kakršnikoli veljavni pravni podlagi (pogodba o zaposlitvi, pogodba o delu, mandatna pogodba ali druga pravno veljavna pooblastitev za opravljanje dela).

Pojem pooblastila za opravljanje dela v imenu ali na račun ali v korist ali s sredstvi navedenih subjektov je treba razlagati v obsegu, kot ga opredeljuje civilno pravo. Za ravnanje v imenu, na račun in v korist pravne osebe so pooblaščeni zastopniki in pooblaščenci. Za ravnanje s sredstvi pravne osebe in drugih subjektov pa vsaka oseba, ki ima v opisu del in nalog ter z morebitnimi internimi akti delodajalca izredno ali smiselno določeno, da delo opravlja z določenimi sredstvi.

Za lažje razumevanje pojma „odgovorna oseba pravne osebe“ naj še enkrat ponovimo, da pojem odgovorna oseba v širšem smislu pomeni tisto fizično osebo, ki je odgovorna za storitev prekrška, ki se očita pravni osebi, podjetniku in zasebniku, torej pomeni v bistvu nič drugega kot storilca, tistega, ki je v okviru svojega opisa del in nalog ali druge podjemne pogodbe nekaj delal za določeno firmo ali zasebnika in podjetnika in je pri tem delu storil prekršek, ali pa ni storil nečesa, kar bi bil dolžan storiti.

2.6 Odgovorna oseba **pravne osebe, podjetnika in zasebnika** v ožjem pomenu

Odgovorna oseba je tudi tista oseba, ki je pri pravni osebi, podjetniku in zasebniku, v državnem organu ali organu samoupravne lokalne skupnosti pooblaščena izvajati dolžno nadzorstvo, s katerim se lahko prepreči prekršek. Pooblastilo za izvajanje dolžnega nadzorstva zajema dolžnost nadzora nad drugimi osebami in dolžnost preprečiti morebitne prekrške.

Odgovorna oseba pravne osebe torej v ožjem pomenu pomeni eno ali več fizičnih oseb (eno ali več oseb, nadzorni organ npr. vodja avto parka, računovodja, finančni direktor, direktor brez omejitev za zastopanje), ki je po svojem položaju odgovorna za pripravo in izvedbo takšne

organizacije notranjega poslovanja v posamezni družbi, pri podjetniku in zasebniku, da se s takim načinom poslovanja in izvajanjem notranjega nadzora prepreči možnost storitve prekrška ali opustitve ravnanj, ki so določene kot prekršek.

Drugi del
PREKRŠEK IN ODGOVORNOST ZANJ

Prvo poglavje POJEM IN DEFINICIJA PREKRŠKA
Drugo poglavje TEMELJNI ELEMENTI PREKRŠKA
Tretje poglavje SANKCIJE ZA PREKRŠEK
Četrto poglavje SESTAVINE ODGOVORNOSTI ZA PREKRŠEK
Peto poglavje ODGOVORNOST NOSILCEV STATUSNIH OBLIK IN ODGOVORNIH OSEB

Prvo poglavje
POJEM IN DEFINICIJA PREKRŠKA

1 ELEMENTI PREKRŠKA
1.1 Objektivni elementi prekrška
1.1.1 Formalna protipravnost
1.1.2 Določenost
1.2 Sankcija
1.3 Subjektivni element
2 STEK PREKRŠKOV
2.1 Idealni in realni stek
2.2 Navidezni idealni in realni stek
3 RAZMEJEVANJE MED PREKRŠKOM IN KAZNIVIM DEJANJEM

1 ELEMENTI PREKRŠKA

Definicija prekrška zajema tri objektivne elemente:
- formalno protipravnost,
- določenost in
- sankcije.

Prekršek je dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade, odloka samoupravne lokalne skupnosti, ki je kot tako določeno kot prekršek in je zanj predpisana sankcija za prekršek.

1.1 Objektivni elementi prekrška

1.1.1 Formalna protipravnost

Kot prekršek se obravnava le določena časovno in krajevno opredeljena aktivnost posameznika, ki pomeni fizično uresničevanje njegove odločitve in volje. Dejanje posameznika mora biti nujno odraz njegove samostojne in zavestne odločitve (brez sile, zmote ali grožnje). Fizična ali psihična aktivnost sama zase (npr. refleksni gib, golo razmišljanje o prekršku ipd.) ne

more biti obravnavana kot prekršek, ampak mora v konkretnem primeru obstajati ustrezna povezava med njima. Morebitne napake v tej povezavi (npr. izvršitev prekrška pod vplivom sile) vplivajo na obstoj odgovornosti za storitev prekrška.

1.1.2 Določenost

Povedali smo že, da se prekrški lahko določijo samo z zakonom, uredbo Vlade RS, z odlokom samoupravne lokalne skupnosti in za kršitve določb pravnih aktov EU, ki se v RS uporabljajo neposredno, ne pa tudi v drugih pravnih aktih.

Zakon je temeljna oblika pravnega akta, ki ima v formalnem smislu tri značilnosti:

- izda ga zakonodajni organ;
- sprejet je po posebnem (zakonodajnem) postopku in
- ima naziv zakon.

Z zakoni se lahko urejajo praktično vsa področja družbenega življenja. Po 87. členu Ustave je zakon ekskluzivni pravni akt, s katerim lahko Državni zbor določi pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb.

Uredbe kot splošni pravni predpis so najpomembnejši izvršilni predpisi, ki jih izdaja Vlada RS. Z uredbo Vlade RS se lahko določijo prekrški in sankcije zanje samo za kršitve določb uredbe in za kršitve določb pravnih aktov EU, ki se v RS uporabljajo neposredno.

Samoupravne lokalne skupnosti oziroma občine lahko urejajo lokalne zadeve samostojno v svojih aktih, pretežno v odlokih. ZP-1 določa pogoj, da se smejo z odlokom samoupravne lokalne skupnosti določiti prekrški in predpisati zanje globe samo v določenem znesku ter samo za kršitve predpisov, ki jih same izdajajo v okviru svojih pristojnosti ter če jih zakon ali uredba še ne sankcionira.

Prekrški so lahko določeni v posebnem poglavju posameznega predpisa, praviloma pod naslovom „Kazenske določbe“ ali v zadnjih odstavkih na koncu posamezne materialne določbe (cestnoprometni prekrški), lahko tudi v posebnih določbah pred prehodnimi in končnimi določbami.

1.2 Sankcija

ZP-1 določa vrste sankcij za prekrške in splošne okvire, v katerih se morajo te sankcije predpisovati v področnih zakonih in drugih predpisih. Zato mora biti sankcija za vsak posamezen prekršek predpisana v posameznem predpisu, ki določa prekršek. Izjema je le sankcija izgona tujca iz države, ki je predpisana v ZP-1 ter se izreka pod pogoji, določenimi v tem zakonu.

1.3 Subjektivni element

Poleg objektivnih elementov je ob celoviti obravnavi pojma prekrška potrebno upoštevati tudi subjektivni element, to je odgovornost (krivdo) za prekršek, ki mora biti nujno podana, da se

lahko kršitelju izreče sankcija. Pojem odgovornosti je natančneje opisan v naslednjem poglavju o temeljnih elementih prekrška.

2 STEK PREKRŠKOV

2.1 Idealni in realni stek

O steku prekrškov govorimo, kadar je storilec z enim dejanjem *(idealni stek*) ali z več dejanji *(realni stek)* storil več prekrškov, pristojni organ pa obravnava vse prekrške v istem postopku. To tudi pomeni, da je organ, ki odloča o prekršku, predhodno ugotovil, v kakšnih medsebojnih odnosih so zakonski opisi prekrškov, katerih zakonske znake je uresničil storilec in izključil obstoj navideznega steka.

Kadar organ, ki odloča o prekršku, ugotovi, da so prekrški storjeni v pravem (ne navideznem) steku, določi sankcijo za vsak posamezni prekršek v steku in nato izreče enotno sankcijo. Sankcije, določene za prekrške v steku pa so lahko *enake ali različne vrste*.

Zato je treba pri določitvi in izreku sankcij upoštevati naslednje kriterije:

- glede na naravo sankcij pride pravilo o seštevanju sankcij in omejitvi višine seštevka v poštev le pri globi in kazenskih točkah v cestnem prometu, saj je le ti dve sankciji pojmovno mogoče seštevati; višina globe kot enotne sankcije je omejena z dvakratnikom njene najvišje mere, ki je določena v 17. členu ZP-1, vendar je treba upoštevati, da je najvišja globa določena različno, odvisno od načina njenega predpisovanja (v razponu ali v določenem znesku) in od teže prekrška; pri nekaterih prekrških najvišja mera sploh ni natančno določena v znesku, temveč je odvisna od drugih z zakonom določenih naveznih okoliščin, to npr. velja za prekrške s področja varstva konkurence, za katere se po ZP-1 lahko predpiše globa v višini največ 10% letnega prometa pravne osebe;
- če so za vse prekrške v steku predpisane različne vrste sankcij, se mora za vsak posamezen prekršek določiti glavno sankcijo (globo) in stranske sankcije (npr. odvzem predmeta) ter nato izreči enotno sankcijo kot seštevek tako določenih glob in stranskih sankcij; torej organ, ki odloča o prekršku v enotni sankciji ne sme izreči stranske sankcije, ki je ni pred tem določil poleg globe za katerega od posameznih prekrškov.

Organ, ki odloča o prekršku, je pri izreku sankcije vezan na predpis, ki določa prekršek, saj mora sankcijo odmeriti znotraj predpisanega razpona oziroma v številu, v katerem je sankcija predpisana. Za prekršek, za katerega je globa predpisana v razponu, se v hitrem postopku izreče najnižja predpisana mera globe in tako dejansko učinkuje enako, kot da bi bila predpisana v določenem znesku; tako se upošteva tudi pri izreku enotne globe za vse prekrške v steku. Velja si zapomniti, da prekrškovni organ lahko izreče tudi višjo globo od sicer najnižje predpisane, če ima za izrekanje globe v razponu posebno pooblastilo v področnem zakonu.

Posebej velja omeniti izjemo od tega pravila, ki jo predpisuje ZP-1 za istovrstne prekrške v steku (ne glede na to, ali so storjeni v realnem ali idealnem steku), za katere je izdana ena odločba o prekršku. ZP-1 namreč določa, da se storilcu lahko izreče enotna sankcija, ki ne dosega seštevka določenih sankcij ali ne presega največje mere posamezne vrste sankcije po

ZP-1, če to opravičujejo (olajševalne) okoliščine iz drugega odstavka 26. člena ZP-1, premoženjsko stanje fizične osebe oziroma gospodarska moč pravne osebe ali podjetnika, pri čemer mora prekrškovni organ oziroma sodišče v odločbi obrazložiti razloge za izrek globe v skladu s to izjemo.

2.2 Navidezni idealni in realni stek

Idealni in realni stek sta lahko tudi navidezna, kar pomeni, da je med dvema ali več zakonskimi opisi takšen medsebojni odnos, da ne gre za več prekrškov, ampak je podan le eden.

Teorija kazenskega prava takšen učinek najpogosteje pripisuje medsebojnim odnosom zakonskih opisov prekrškov, in sicer odnosu:

- ***specialnosti:*** zakonska opisa dveh prekrškov sta v razmerju splošnega in posebnega, saj prvi opis (specialnejši) vsebuje vse zakonske znake kakega drugega opisa (splošnejši), pri tem pa ima prvi enega ali več zakonskih znakov, ki konkretizirajo splošnejšo določbo; v takšnem primeru specialnejši predpis izključi uporabo splošnejšega;
- ***subsidiarnosti:*** kadar je en prekršek le predhodna faza drugega, predhodna faza izgubi samostojnost in se vključi v izvršeni prekršek;
- ***konzumpcije:*** celotna kriminalna količina enega dejanja je vsebovana v drugem. Najpogosteje pride ta odnos v poštev, kadar storilec sodeluje pri istem prekršku v različnih oblikah udeležbe; najprej npr. kot napeljevalec, nato pa še kot sostorilec; takšnemu storilcu se očita le sostorilstvo po pravilu, da hujša oblika udeležbe konzumira milejšo.

V primeru navideznega steka se storilca spozna za odgovornega le enega prekrška, ki je primeren po načelih specialnosti, subsidiarnosti, konsumpcije, inkluzije itd., zato mora opis primarnega prekrška zajeti in vsebovati tudi elemente sekundarnega prekrška.

3 RAZMEJEVANJE MED PREKRŠKOM IN KAZNIVIM DEJANJEM

Postopka zaradi prekrška ni dopustno voditi in izreči sankcije, če je bil storilec v kazenskem postopku pravnomočno spoznan za krivega kaznivega dejanja, ki ima tudi znake prekrška. Namen te določbe je v tem, da se preprečuje dvakratno kaznovanje storilca za isto dejanje oziroma opustitev. Enako velja tudi v primeru zavrženja kazenske ovadbe na podlagi poravnavanja ali odloženega pregona.

Postopek zaradi prekrška pa je vendarle možno voditi kljub izdani pravnomočni oprostilni sodbi ali ustavitvi postopka ali zavrženju obtožnega akta ali kazenske ovadbe, če so podane okoliščine, ki ne izključujejo postopka zaradi prekrška. Ali so podane take okoliščine, mora presoditi prekrškovni organ oziroma sodišče, ki vodi postopek o prekršku. Gre za primere, ko storilec z določenim dejanjem ali opustitvijo ni izpolnil poleg (vseh) zakonskih znakov kaznivega dejanja še nekaj znakov prekrška, ki niso zajeti v kazenski normi in v tem delu pomenijo izpolnitev zakonskih znakov prekrška. V tem primeru je mogoče začeti postopek o prekršku v hitrem postopku ali na podlagi obdolžilnega predloga redni sodni postopek, če ni dovoljen hitri

postopek oziroma ga nadaljevati, saj bi se sicer storilec izognil odgovornosti za prepovedano dejanje v celoti (npr. storilcu se očita krivdna oblika storitve kaznivega dejanja, tekom postopka pa se ugotovi, da to dejanje nima znakov kaznivega dejanja, so pa v tem ravnanju podani znaki prekrška).

Pri tem je treba posebej poudariti, da v primeru, ko je storilec pravnomočno kaznovan za prekršek, ki se v celoti prekriva z določenim kaznivim dejanjem, postopka za kaznivo dejanje, ni več dovoljeno voditi, zato morajo biti pooblaščene uradne osebe pri odločanju o prekrških, ki bi lahko pomenili kaznivo dejanje, posebej previdne in morajo nujno prekiniti postopek odločanja o prekršku do dokončne odločitve o sumu storitve kaznivega dejanja.

V času, ko se obravnava kazenska ovadba oziroma ko teče kazenskih postopek, zastaranje pregona zaradi dejanja, ki ima tudi znake prekrška, ne teče. Državni tožilec je v teh primerih dolžan obveščati organ, ki odloča o prekršku o svoji odločitvi glede vodenja kazenskega postopka, ki vpliva na prekrškovni postopek (npr. o vložitvi obtožnega akta ali zavrženju ovadbe).

Drugo poglavje
TEMELJNI ELEMENTI PREKRŠKA

1 SPLOŠNO
2 ČLOVEKOVO VOLJNO RAVNANJE
2.1 Storitev in opustitev
2.2 Čas storitve prekrška
2.3 Kraj storitve prekrška
3 DRUŽBENA NEVARNOST
3.1 Neznatna družbena nevarnost
4 PROTIPRAVNOST
4.1 Silobran
4.2 Skrajna sila
4.3 Sila in grožnja
4.4 Dejanska zmota
4.5 Pravna zmota
4.6 Udeležba
5 DOLOČENOST V ZAKONU – SESTAVINE KAZENSKO PRAVNE NORME
5.1 Pravna opredelitev dejanja
5.2 Dispozicija
5.3 Sankcije za prekršek
6 ODGOVORNOST ZA PREKRŠEK
6.1 Domneva nedolžnosti

1 SPLOŠNO

Temeljni elementi prekrška, ki jih bomo v tem poglavju podrobneje spoznali, so:
- človekovo voljno ravnanje;
- družbena nevarnost;
- protipravnost;
- določenost v zakonu in
- odgovornost kršitelja.

2 ČLOVEKOVO VOLJNO RAVNANJE

Prekršek je lahko samo človekovo ravnanje, ne ravnanje živali ali delovanje naravnih sil. Izraz dejanje pomeni v prekrškovnem pravu kakšno ravnanje, vedenje, delovanje in posledice tega ravnanja, vedenja, lahko pomeni tudi opustitev oprave določenega dejanja, ki je zapovedano. Za človekovo ravnanje je bistveno, da je voljno. To pomeni, da mora imeti človek svoje gibe, ravnanje, delovanje ali vedenje v svoji oblasti. Zato ni mogoče šteti za voljno tisto ravnanje, ki je pod vplivom absolutne sile, saj takšno ravnanje ni voljno.

2.1 Storitev in opustitev

Ravnanja, delovanja, vedenja, ki se izrazijo v zunanjem svetu, so lahko *aktivna* in zanje uporabljamo izraz storitev ali storitve. Vendar je tudi *pasivnost* ravnanje ali vedenje, ki tudi povzroči posledico, za katere uporabljamo skupen izraz opustitev ali opustitve.
Prekršek se torej lahko stori s storitvijo ali opustitvijo in zato razlikujemo:

- storitvena *(komisivna)* dejanja in
- opustitvena *(omisivna)* dejanja.

Večino prekrškov se izvrši s storitvijo, z aktivnim ravnanjem. V teh primerih gre po večini za kršitev neke prepovedi. Storilec stori nekaj, česar ne bi smel. Prepoved je vsebovana v opisu prekrška včasih neposredno (npr. kdor krši določen predpis), največkrat posredno (rečemo tudi implicitno). Katero ravnanje ali katera ravnanja se štejejo za storitev prekrška, je včasih določeno v opisu prekrška. Takrat je to eden izmed zakonskih znakov prekrška (npr. predložitev davčne napovedi) in se ta prekršek lahko izvrši samo s tisto storitvijo, ki je obsežena v opisu prekrška (zakonsko izvršitveno dejanje).

Za opustitvena dejanja je značilno, da storilec ne izvrši določene zapovedi. To je takrat, kadar je zapoved izrecno določena v predpisu (imperativna norma) ali če se iz opisa prekrška lahko razbere, da je kaznivo tudi v primeru, ko je prepovedana posledica nastala zaradi pasivnosti tistega, ki bi jo moral storilec preprečiti.

Med ravnanjem storilca (storitvijo in opustitvijo) in nastalo posledico mora biti podano razmerje vzroka in posledice. Če kakšna storitev ali opustitev v resnici ni vzrok nastale posledice, potem tisti, kateremu se očita prekršek, ni njegov storilec in je mogoče, da je posledica nastala po naključju ali je storilec kdo drug. Problem vzročne zveze se lahko pojavi, kadar kakšna storitev ali opustitev določene osebe ni sama po sebi povzročila posledice, ker se je v dogajanje vpletlo več oseb, vsaka s svojimi storitvami ali opustitvami, lahko tudi več objektivnih okoliščin z njihovimi učinki.

Za storilčevo ravnanje uporabljamo skupen izraz *izvršitveno dejanje.* Posledica je pri prekrških največkrat abstraktna nevarnost, se pravi oddaljena možnost, da bi prišlo do poškodbe zavarovane dobrine oziroma do konkretne posledice. Neposredna ali tudi konkretna nevarnost je tista, ko že nastopi posledica. Za temeljni prekršek zadostuje, da je storilec ravnal na prepovedan način ali ni ravnal tako, kot je zapovedano (npr. ni poslal poročila v določenem roku). Če gre za prekršek, kjer je bila povzročena posledica, je treba med ravnanjem storilca prekrška in posledico ugotavljati vzročno zvezo.

2.2 Čas storitve prekrška

ZP-1 glede časa in kraja storitve prekrška napotuje na smiselno rabo določb KZ-1. Prekršek je storjen takrat, ko je storilec delal (storitveni prekršek) ali bi moral delati (opustitveni prekršek), ne glede na to, kdaj nastane posledica. Ker je nastanek posledice za opredelitev časa storitve prekrška nepomemben, se različnost prekrškov glede predpisane prepovedane posledice ne kaže kot problematična, je pa treba pravilno razumeti čas dokončanja prekrška, ker od tega

trenutka dalje tečejo zastaralni roki za prekrške. Pri posledičnih prekrških se šteje, da je prekršek dokončan, ko nastopi prepovedana posledica, pri prekrških, ki pomenijo golo kršitev predpisa, pa se čas dokončanja prekrška ujema s prenehanjem izvrševanja kršitve predpisa.

Čas storitve prekrška je v vsakem konkretnem primeru pomembna okoliščina glede vprašanja, ali je storilec sploh dovolj star, da je lahko subjekt prekrškovnega prava (meja je 14 let) oziroma ali je bil v času storitve prekrška še mladoleten. Pomemben je tudi z vidika storilčeve prištevnosti in odgovornosti za prekršek ter glede pravilne uporabe prava in seveda glede nastopa zastaranja pregona.

2.3 Kraj storitve prekrška

Prekršek je lahko storjen na kraju:

- kjer je storilec delal *(storitveni prekršek)*;
- bi moral delati *(opustitveni prekršek);*
- na kraju, kjer je nastala prepovedana posledica *(ubikvitetno načelo).*

Pri prekrških, ki nimajo izrecno določene prepovedane posledice, je kot kraj storitve treba šteti kraj, kjer je storilec delal ali bi moral delati; pri posledičnih prekrških je treba upoštevati tudi kraj, kjer je nastala ta posledica.

3 DRUŽBENA NEVARNOST

Organi, ki odločajo o prekrških, imajo opraviti vedno s konkretnimi ravnanji, ki pomenijo prekršek in s tehtanjem njihove konkretne družbene nevarnosti v določenih dejanskih okoliščinah.

3.1 Neznatna družbena nevarnost

ZP-1 določa dva kriterija, na podlagi katerih se ocenjuje ali je pomen določenega prekrška neznaten :

- storitev prekrška v okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega in
- odsotnost škodljive posledice oziroma možnosti nastanka take posledice ali je ta neznatna.

Okoliščine, ki delajo prekršek posebno lahek, so lahko objektivne ali subjektivne, lahko izhajajo iz dogajanj in stanj, na katere storilec nima vpliva ali iz njegove osebne konkretne situacije. Ob tem je treba biti pozoren na to, da se te okoliščine ne zamenjajo z dejavniki, ki imajo za posledico izključitev prekrška (npr. silobran).

Škodljive posledice prekrška zajemajo vso materialno in nematerialno škodo ter najrazličnejše nevšečnosti, ki jih povzroči storjeni prekršek v sferi različnih oseb oziroma na različnih področjih. Če prekršek, storjen v posebno lahkih okoliščinah, ne povzroči nobene škodljive posledice in je povsem jasno, da ta tudi ne bo nastala, gre za prekršek neznatnega pomena. Pri prekrških, kjer obstaja možnost nastanka škodljive posledice tudi po tem, ko so se prenehali

izvrševati, je treba posebej ugotoviti, da zaradi prekrška škodljiva posledica ne bo nastala. Prekršek je lahko neznatnega pomena tudi, če je z njim oziroma zaradi njega nastala škodljiva posledica, vendar je ta neznatna. Gre lahko za primere, ko kršitelj s kršitvijo, ki je povzročila neznatno škodo, sploh ni nadaljeval, ali so bile vse škodljive posledice kršitve že odpravljene in je bilo vzpostavljeno prejšnje stanje, ali so škodljive posledice po obsegu in pomenu tako majhne, da ne terjajo posebnega odpravljanja.

Dokler obstaja dvom oziroma možnost nastanka take posledice, prekrška ni mogoče opredeliti kot prekršek neznatnega pomena. Organ, ki odloča o prekršku, mora vselej preveriti okoliščine, od katerih je odvisen morebiten nastanek škodljive posledice zaradi prekrška. Šele ko se ugotovi, da škodljive posledice ni in je tudi ne bo, je mogoče uporabiti institut prekrška neznatnega pomena in postopati po procesnih določbah, ki omogočajo opustitev pregona ali izrek opozorila storilcu.

4 PROTIPRAVNOST

V večini primerov, ki jih obravnavajo organi, ki odločajo o prekršku, se vprašanje o protipravnosti sploh ne postavi, ker je dejanje, ki je zapisano v zakonu, uredbi ali odloku kot prepovedano dejanje in je družbi nevarno, tudi protipravno.

Vprašanje se zato postavi samo, če storilec prekrška gradi svojo obrambo na tezi, da je dejanje storil v silobranu ali v skrajni sili oziroma če se sklicuje na kakšno drugo, v pravnem redu določeno okoliščino, ki izključuje kaznivost.

4.1 Silobran

Silobran je institut znotraj katerega se »spopadeta« nepravo (napad) in pravo (obramba). Smiselna raba silobrana, kot je določen v Kazenskem zakoniku (KZ-1), kadar gre za okoliščino, ki izključi obstoj kaznivega dejanja, saj dejanja, izvršenega v silobranu, ni mogoče šteti za protipravno dejanje, pomeni, da dejanje, ki je storjeno v silobranu, ni prekršek. Temelj izključitve obstoja prekrška je dejstvo, da dejanje, ki je izvršeno v silobranu, ni protipravno. Dovoljene meje silobrana so v prekrškovnem pravu enake kot v kazenskem pravu, po katerem je kot silobran mogoče šteti le tisto obrambo, ki je nujno potrebna, da storilec odvrne od sebe ali koga drugega istočasen protipraven napad.

Če so izpolnjeni vsi pogoji za silobran, prekoračena pa je meja sorazmernosti med intenzivnostjo napada in obrambe, govorimo o prekoračenem silobranu, pri čemer prekoračeni silobran ni razlog za izključitev obstoja prekrška, ampak okoliščina, ki jo je na podlagi smiselne rabe KZ-1 treba upoštevati pri odmeri sankcije za prekršek. Storilec, ki je prekoračil meje silobrana, se sme sankcionirati mileje; če je prekoračil silobran zaradi močne razdraženosti ali prestrašenosti, povzročene z napadom, se mu sme sankcija tudi odpustiti.

Silobran se v prekrškovni praksi pojavlja zelo redko in pride v poštev predvsem pri tistih prekrških zoper javni red in mir, ki vključujejo napad na pravno zavarovane vrednote in dobrine.

4.2 Skrajna sila

Pojem skrajne sile se kot institut deli na dva dela. Na skrajno silo, ki:

- izključuje krivdo (opravičljiva skrajna sila);
- izključuje kaznivost, dejanje ni protipravno (upravičljiva skrajna sila).

Smiselna raba tega instituta po določbah KZ-1 v postopku o prekršku pomeni naslednje: kadar storilec stori dejanje, ki ima znake prekrška zato, da bi od sebe ali koga drugega odvrnil istočasno nezakrivljeno nevarnost za življenje, telesno celovitost, osebno svobodo ali premoženje, nujno za preživetje, je njegova krivda oziroma odgovornost za prekršek izključena, če take nevarnosti ni bilo mogoče odvrniti drugače, storilec pa se ji tudi ni bil dolžan izpostavljati. Če je storilec prekrška nevarnost povzročil sam iz malomarnosti, ali je prekoračil meje skrajne sile, se ga sme sankcionirati milje; če je prekoračil meje skrajne sile v posebno olajševalnih okoliščinah, pa se mu sme sankcija tudi odpustiti.

4.3 Sila in grožnja

Sila in grožnja sta bili v KZ iz leta 1995 urejeni kot razloga za izključitev kaznivega dejanja, v katerem so bila urejena pravila v zvezi z vplivom absolutne sile, kompulzivne sile in grožnje na obstoj kaznivega dejanja. KZ-1 člena s takim naslovom nima več. Absolutna sila je urejena v 23. členu KZ-1 pod nazivom prisiljenost, kompulzivna sila in grožnja pa naj bi se razlagali kot vrsta nevarnosti v okviru pravil o skrajni sili.

4.4 Dejanska zmota

Dejanska zmota je razlog, ki izključuje odgovornost za prekršek. Pomeni, da ni odgovoren za prekršek tisti storilec, ki v dejanski zmoti stori dejanje, ki ga predpis določa kot naklepen prekršek, ki jo je tudi v prekrškovnem pravu treba razumeti kot napačno zaznavanje dejstev. Prekršek je storjen v dejanski zmoti, če se storilec ob storitvi ni zavedal okoliščin, ki jih predpis o prekršku določa kot znake prekrška, ali če je storilec zmotno mislil, da so okoliščine take, da bi bil prekršek dopusten ali nekazniv. Za prekršek, storjen iz malomarnosti pa odgovornost storilca ni izključena, če je bil v zmoti glede okoliščin, ki bi se jih v mejah potrebne pazljivosti moral in mogel zavedati.

Dejanska zmota izključi odgovornost tudi pri prekrških, ki so lahko izvršeni z naklepom in iz malomarnosti, vendar le, če je bil v konkretnem primeru prekršek izvršen z naklepom. V takem primeru dejanska zmota torej izključi naklep. Ali je izključena tudi malomarnost, je treba preveriti posebej v vsakem posameznem primeru.

4.5 Pravna zmota

Pravna zmota se nanaša na nevednost o vsebini prava in pomeni, da storilec prekrška, ki iz upravičenih razlogov ni vedel, da je njegovo ravnanje v nasprotju s pravom, zaradi česar storilec ni odgovoren za prekršek. O upravičenih razlogih ni mogoče govoriti, če storilec ni vedel za pravna pravila, s katerimi bi se lahko seznanil pod enakimi pogoji kot ostale osebe v

njegovem širšem okolju. Prav tako o pravni zmoti ne more biti govora, če bi storilec moral glede na svoje delo, vlogo ali siceršnji položaj poznati posebna pravna pravila. Če je storilec storil prekršek v pravni zmoti, ki bi se ji lahko izognil, se ga sme sankcionirati mileje.

4.6 Udeležba

O udeležbi govorimo, da se tisti, ki drugega naklepoma napelje k storitvi prekrška, kaznuje, kakor da bi prekršek storil sam. Oseba, ki naklepoma pomaga storilcu pri naklepnem prekršku, se kaznuje, kakor da bi prekršek storila sama, sme pa se sankcionirati tudi mileje.

Kot pomoč pri storitvi prekrška se šteje zlasti, če da kdo storilcu nasvet ali navodila, kako naj stori prekršek, če mu da na razpolago sredstva ali odstrani ovire za storitev prekrška, če vnaprej obljubi, da bo prikril prekršek, storilca, sredstva, s katerimi bo prekršek storjen, sledi prekrška, predmete, nastale s prekrškom ali premoženjsko korist, pridobljeno s prekrškom.

5 DOLOČENOST V ZAKONU – SESTAVINE KAZENSKO PRAVNE NORME

5.1 Pravna opredelitev dejanja

S pojmom določenosti prekrška razumemo dvoje. V tem pojmu se izraža načelo zakonitosti, po katerem je prekršek samo tisto družbi nevarno dejanje, ki je vnaprej določeno z zakonom, uredbo ali odlokom samoupravne lokalne skupnosti. Načelo mora biti dosledno upoštevano pri delu organov, ki odločajo o prekrških. Odločanje o prekršku je namreč celovit proces ugotavljanja, ali je storjeno dejanje prekršek ali ne, in če je, katero je. Temu miselnemu procesu pravimo *pravna opredelitev storjenega dejanja.*

5.2 Dispozicija

Prekršek mora biti ne samo določen v predpisu, ampak tudi v tem predpisu opisan. Opisni del pravne norme tudi v prekrškovnem pravu imenujemo *dispozicija,* ki je lahko:

- ***opisna*:** s skopimi, vendar natančno izbranimi izrazi se pove, kdo je storilec, s katero storitvijo ali opustitvijo je mogoče storiti prekršek, posledice in druge okoliščine brez katerih dejanje ni kaznivo;
- *enostavna*: omejuje se na kratko in jasno izjavo, kot npr. :“kdor koga udari“;
- ***alternativna*:** prekršek se lahko stori na dva ali celo več načinov, z dvema ali več ravnanji oziroma izvršitvenimi dejanji, pri čemer predpis zajame čim več možnih primerov ali predpis želi, naj bo kazniva le ena storitev ali opustitev, ne pa druga možna dejanja ali
- ***blanketna*:** sklicuje se na drug pravni predpis, ki dispozicijo dopolnjuje, predpis sicer določa bistvene znake določenega prekrška, le vsebino enega njegovih zakonskih znakov je treba poiskati v drugem predpisu (npr. v pravilniku).

5.3 Sankcije za prekršek

Kazensko pravna norma ima še en pomemben del, to je sankcijo.

Sankcije za prekršek so:

- globa;
- opomin;
- kazenske točke v cestnem prometu s prenehanjem veljavnosti vozniškega dovoljenja;
- prepoved vožnje motornega vozila;
- izgon tujca iz države;
- odvzem predmetov;
- izločitev iz postopkov javnega naročanja;
- izguba ali omejitev pravice do sredstev iz proračuna RS in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti;
- vzgojni ukrepi.

Vedeti je treba, da se globa predpiše in izreče kot glavna sankcija, opomin se izreče namesto globe. Kazenske točke v cestnem prometu, prepoved vožnje motornega vozila, izgon tujca iz države, odvzem predmetov, izločitev iz postopka javnega naročanja ter izguba ali omejitev pravice do sredstev iz proračuna RS in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti se predpišejo in izrečejo kot stranske sankcije.

Ob pogojih in na način, določen z ZP-1 se lahko namesto uvedbe oziroma kot tudi pravimo začetka postopka o prekršku ali izdaje odločbe o prekršku storilcu prekrška izreče opozorilo. Zapomniti si velja, da opozorilo ni sankcija, temveč se izreka namesto uvedbe postopka in izreka sankcije, katerega izrek ima z vidika ponovnega odločanja o prekršku enake posledice kot pravnomočna odločitev o prekršku. O prekršku, za katerega je bilo storilcu izrečeno opozorilo, ni dopustno več odločati (*ne bis in idem).*

Kazenske točke v cestnem prometu, prepoved vožnje motornega vozila, izločitev iz postopkov javnega naročanja ter izguba ali omejitev pravice do sredstev iz proračuna RS in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti se izrečejo ob pogojih, določenih v ZP-1, če so z zakonom za posamezni prekršek predpisane. Izgon tujca iz države in odvzem predmetov se izrečeta ob pogojih, določenih v ZP-1 ali če tako določa področni predpis.

Ob pogojih, določenih v ZP-1 se odvzame premoženjska korist, pridobljena s prekrškom.

Mladoletnim storilcem prekrškov se izrekajo vzgojni ukrepi in druge sankcije, določene z ZP-1, izjemoma se lahko izrekajo tudi sankcije, ki so sicer predpisane za določen prekršek (globa, kazenske točke, odvzem predmetov).

6 ODGOVORNOST ZA PREKRŠEK

6.1 Domneva nedolžnosti

V postopku o prekršku, tako kot v kazenskem postopku velja domneva nedolžnosti, kar pomeni, da tisti, ki je obdolžen storitve prekrška, velja za nedolžnega, dokler ni njegova odgovornost ugotovljena s pravnomočno odločbo. To pomeni, da praviloma nihče ni dolžan dokazovati svoje

nedolžnosti. Izjemo od navedenega pravila predstavlja določba Zakona o pravilih cestnega prometa (ZPrCP). Če je prekršek storjen zoper varnost cestnega prometa z vozilom, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se za prekršek kaznuje lastnik oziroma imetnik pravice uporabe vozila, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil.

Tretje poglavje
SANKCIJE ZA PREKRŠEK

1 GLOBA
- 1.1 Globa predpisana v razponu
- 1.2 Globa predpisana v določenem znesku
- 1.3 Prekrški s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja
- 1.4 Prekrški s področja varstva konkurence ter s področja trga z električno energijo ali zemeljskim plinom
- 1.5 Najhujše kršitve s področja družbeno zavarovanih dobrin
- 1.6 Prekrški s področja dela in zaposlovanja na črno
- 1.7 Rok plačila globe
  - *1.7.1 Obročno plačevanje globe in stroškov postopka ter odvzem premoženjske koristi*
- 1.8 Opomin

2 KAZENSKE TOČKE V CESTNEM PROMETU S PRENEHANJEM VELJAVNOSTI VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA IN PREPOVEDJO UPORABE VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA

3 PREPOVED VOŽNJE MOTORNEGA VOZILA

4 IZGON TUJCA IZ DRŽAVE

5 ODVZEM PREDMETOV

6 IZLOČITEV IZ POSTOPKOV JAVNEGA NAROČANJA

7 IZGUBA ALI OMEJITEV PRAVICE DO SREDSTEV IZ PRORAČUNA RS IN PRORAČUNOV SAMOUPRAVNIH LOKALNIH SKUPNOSTI

8 ODVZEM PREMOŽENJSKE KORISTI
- 8.1. Izrek premoženjske koristi pravni osebi

9 VZGOJNI UKREPI IN DRUGE SANKCIJE ZA MLADOLETNIKE
- 9.1 Vrste mladoletnih storilcev
- 9.2 Vrste vzgojnih ukrepov

1 GLOBA

Globa je glavna sankcija, ki jo lahko izreče storilcu prekrška pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa ali sodnik pristojnega sodišča. Namesto globe se lahko ob določenih izpolnjenih pogojih, ki jih predpisuje ZP-1, storilcu izreče opomin. Globa se lahko predpiše v razponu ali v določenem znesku. Višina globe je odvisna od: predpisa, s katerim je določen prekršek (zakona, uredbe ali odloka) ter subjekta prekrška (posameznik, pravna oseba, podjetnik in zasebnik, odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika, državnega organa ali v samoupravni lokalni skupnosti).

Globe, plačane za prekrške, so prihodek države, če jih je izrekel s pravnomočno odločbo prekrškovni organ. Če je globo izrekel prekškovni organ samoupravne lokalne skupnosti, za prekrške, za katere je za odločanje o prekrških pooblaščen z zakonom, s katerim so določeni ti prekrški, so prihodek države, medtem ko so globe, plačane za prekrške, ki so predpisani z odloki samoupravnih lokalnih skupnosti in pravnomočno izrečene z odločbami prekrškovnih organov samoupravne lokalne skupnosti, prihodek tiste samoupravne lokalne skupnosti, katere predpis je bil kršen.

1.1 Globa predpisana v razponu

Z zakonom ali z uredbo Vlade RS se lahko predpiše globa v razponu za:

- posameznika od 40 do 5.000 eurov;
- podjetnika in zasebnika od 200 do 150.000 eurov;
- pravno osebo od 200 do 250.000 eurov, če se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, pa od 400 do 500.000 eurov;
- odgovorno osebo pravne osebe, podjetnika in zasebnika ter za odgovorno osebo v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti od 40 do 10.000 eurov.

1.2 Globa predpisana v določenem znesku

Globa, ki se predpisuje v določenem znesku (v zakonu, uredbi), je lahko predpisana za:

- posameznika od 40 do 2.000 eurov;
- odgovorno osebo od 40 do 5.000 eurov;
- podjetnika in zasebnika od 200 do 75.000 eurov;
- pravno osebo v določenem znesku od 200 do 125.000 eurov, če se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, pa v določenem znesku od 400 do 250.000 eurov.

Z odlokom samoupravne lokalne skupnosti se lahko predpiše samo globa v določenem znesku za:

- posameznika od 40 do 1.250 eurov;
- podjetnika in zasebnika od 100 do 30.000 eurov;
- za pravno osebo od 100 do 75.000 eurov, če se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, pa od 250 do 125.000 eurov;
- za odgovorno osebo pravne osebe, podjetnika in zasebnika ter za odgovorno osebo v samoupravni lokalni skupnosti od 40 do 2.500 eurov.

1.3 Prekrški s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja

Za prekrške s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja se lahko z zakonom predpiše globa v večkratniku ali v odstotku od davka, trošarine ali carine, ki bi jo bilo treba plačati ali od vrednosti predmeta oziroma naročila v zvezi, s katerim je bil storjen prekršek. Globa, ki se izreče v postopku zaradi prekrška, ne sme biti višja od najvišjega zneska, določenega v ZP-1.

1.4 Prekrški s področja varstva konkurence ter s področja trga z električno energijo ali zemeljskim plinom

Za prekrške s področja varstva konkurence ter s področja trga z električno energijo ali zemeljskim plinom se lahko za pravno osebo, podjetnika in zasebnika z zakonom predpiše

globa v višini do deset odstotkov njihovega letnega prometa ali njihovega letnega prometa s podjetji v skupini v predhodnem poslovnem letu.

1.5 Najhujše kršitve s področja družbeno zavarovanih dobrin

Z zakonom se sme predpisati za najhujše kršitve s področja varstva naravnih bogastev, okolja in ohranjanja narave, s področja varstva kulturne dediščine, s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, s področja varnosti in zdravja pri delu, dela in zaposlovanja na črno ter delovnih razmerij, s področja socialnega varstva, s področja davkov, trošarin, carin, financ, javnega naročanja, varstva konkurence, državnih blagovnih rezerv in omejevalnih ukrepov za posamezne prekrške, katerih narava je posebno huda zaradi višine povzročene škode ali višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, trikrat višjo globo od tiste, ki je določena v ZP-1.

1.6 Prekrški s področja dela in zaposlovanja na črno

Posebnost velja tudi za prekrške s področja dela in zaposlovanja na črno, saj se lahko s področnim zakonom za posameznika predpiše dvakrat višja globa od tiste, ki je določena v ZP-1.

1.7 Rok plačila globe

Globa se lahko kršitelju izreče z odločbo o prekršku ali s plačilnim nalogom (odločba). V izreku odločbe mora prekrškovni organ določiti rok celotnega plačila izrečene globe, ki je (praviloma) devet dni do treh mesecev. Posebej si veljati zapomniti, da daje zakon tudi možnost plačila globe v polovičnem znesku izrečene globe v osmih dneh po pravnomočnosti odločbe. O teh pravicah mora biti kršitelj poučen v pravnem pouku vsake odločbe.

Za prekrške s področja varstva konkurence se določbe o pravici do polovičnega plačila globe ne uporabljajo

1.7.1 Obročno plačevanje globe in stroškov postopka ter odvzem premoženjske koristi

Zakon omogoča obročno plačilo globe in stroškov postopka, kar velja tudi za odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska, ki izvirajo iz prekrškovnega postopka, vendar je obročno plačilo dopustno šele v postopku prisilne izterjave, torej po poteku roka za prostovoljno plačilo. Kršitelj mora biti o tej možnosti kot tudi o načinu uveljavitve pravice do plačila na obroke opozorjen v odločbi, s katero so mu izrečene sankcije in določeni stroški postopka, odmerjena sodna taksa ter izrečena premoženjska korist. Opozorilo o možnosti plačila na obroke mora biti navedeno tudi na odločbi ali plačilnem nalogu, s katerim je kršitelju izrečena globa.

Vedeti je treba, da o predlogu ne odloča prekrškovni organ, temveč organ, pristojen za izterjavo (FURS). Kršitelj lahko vloži predlog po poteku roka za plačilo globe neposredno pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo. Kadar kršitelj vloži prošnjo za obročno plačilo globe pri

prekrškovnem organu, pa le ta pošlje prošnjo v pristojno reševanje finančni upravi skupaj s terjatvijo, ko ta postane pravnomočna in izvršljiva.

Posebej si velja zapomniti, da pri odločanju o predlogu organ, pristojen za prisilno izterjavo ne preverja premoženjskega stanja kršitelja ali gospodarsko stanje pravne osebe in podjetnika niti ni dolžnost kršitelja, da predloži dokaze o premoženjskih razmerah ali pravne osebe in podjetnika dokaze o gospodarskem stanju, saj za odločanje pristojnega organa o predlogu zadošča le, da sta izpolnjena dva pogoja:

- rok plačila ne sme biti daljši več kot eno leto;
- najmanjši obrok sme znašati 20 eurov za fizične in odgovorne osebe ter 200 eurov za pravne osebe, podjetnike in zasebnike.

S sklepom, ki ga izda organ, pristojen za prisilno izterjavo, se določita način odplačevanja in rok plačila posameznega obroka, zoper katerega ni dopustna pritožba. Storilec mora biti v sklepu poučen o posledicah zamude s plačilom posameznega obroka za plačilo globe in stroškov postopka, ker z dnem zamude zapadejo v plačilo še neplačani obroki.

1.8 Opomin

Namesto predpisane globe sme organ, ki odloča o prekršku, z odločbo o prekršku (in ne s plačilnim nalogom) ter sodbo ~~o prekršku~~ storilcu prekrška izreči opomin. Opomin je opozorilna sankcija in se izreče namesto predpisane globe. Izreče se pod pogojem, da je prekršek storjen v takšnih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega. Lahko se izreče tudi tedaj, če je bila s prekrškom povzročena škoda, ali ni bila izpolnjena predpisana obveznost, storilec prekrška pa še pred izdajo odločbe ali sodbe škodo popravi ali poravna ali predpisano obveznost izpolni.

Zakon torej določa pogoje za izrek opomina: prekršek mora biti storjen v takih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega, pri čemer izrekanje opomina ni utemeljeno že zgolj s tem, če obstojijo take okoliščine, ki nastanejo bolj ali manj redno pri storitvah prekrškov, temveč morajo biti okoliščine očitno olajševalne, da jim organ pripiše posebno težo. Pri oceni vezani na težo prekrška (prekršek je ocenjen kot "posebno lahek") prekrškovni organ upošteva seznam (primeroma) naštetih olajševalnih okoliščin. V poštev pridejo predvsem okoliščine ali splet okoliščin objektivne narave ob sami storitvi prekrška, ki zmanjšujejo pomen kršitve predpisov v danih razmerah (ovire za pravilno delovanje, razmere, ko je meja med pravilno uporabo prava in kršitvijo predpisa težko prepoznavna itd).

2 KAZENSKE TOČKE V CESTNEM PROMETU S PRENEHANJEM VELJAVNOSTI VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA IN PREPOVEDJO UPORABE VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA

Prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja predstavlja pravno posledico obsodbe za določena protipravna ravnanja v cestnem prometu, za katera je zakonodajalec kot stransko sankcijo predpisal kazenske točke. Kazenske točke same zase predstavljajo sankcijo »*sui generis*«, saj imajo kot stranska sankcija, če niso predpisane v številu, ki ima za posledico

prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja, zgolj opozorilno naravo. Pravne posledice izrečenih kazenskih točk nastopijo, ko posameznik doseže ali preseže število kazenskih točk (voznik začetnik 7 kazenskih točk, drugi vozniki 18). V teh primerih se vozniku izreče prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja.

Kazenske točke v cestnem prometu se predpišejo v višini od ene do 18 točk za prekršek zoper varnost javnega prometa, s katerim je povzročena nevarnost za nastanek hude posledice oziroma z dejanjem nastane škodljiva posledica. Kazenske točke v cestnem prometu se izrečejo vozniku, ki ima veljavno vozniško dovoljenje, izdano v RS oziroma osebi, ki ji je začasno odvzeto vozniško dovoljenje, prav tako osebi, ki je imetnik tujega vozniškega dovoljenja.

Če voznik v času dveh let doseže ali preseže 18 kazenskih točk, voznik začetnik pa 7 kazenskih točk v cestnem prometu, mu sodišče po kraju stalnega ali začasnega prebivališča izreče prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja za vse kategorije motornih vozil, za katere je storilec imel dovoljenje, ko je storil prekršek, s katerim je dosegel predpisano število kazenskih točk. Zakon nadalje določa, da izrek sankcije prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja ni dopusten, če pretečeta dve leti od pravnomočnosti odločbe o prekršku, s katero so bile izrečene kazenske točke v cestnem prometu, zaradi katerih je storilec dosegel število kazenskih točk, ki ima za posledico prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja.

Za izrek sankcije se smiselno uporabljajo določbe ZP-1 o zastaranju izvršitve sankcije. Vozniku, ki je imetnik tujega vozniškega dovoljenja, sodišče namesto prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja izreče prepoved uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju RS za dobo enega leta.

3 PREPOVED VOŽNJE MOTORNEGA VOZILA

Stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila določene vrste ali kategorije, ki jo lahko izreče le sodišče, se lahko predpiše za prekršek zoper varnost javnega prometa, s katerim je povzročena nevarnost za nastanek hude posledice oziroma z dejanjem nastane škodljiva posledica. Stransko sankcijo lahko sodišče izreče storilcu prekrška za čas od enega meseca do enega leta. Če je storilec povratnik, se mu lahko izreče prepoved v trajanju od treh mesecev do dveh let. Čas, ko je bila storilcu vzeta prostost, se ne všteva v čas trajanja te sankcije. Prepoved vožnje se lahko izreče tudi tistim storilcem, ki imajo tuje vozniško dovoljenje, vendar v tem primeru obsega le prepoved vožnje motornega vozila določene vrste na ozemlju RS.

Če je storilcu izrečena stranska sankcija kazenskih točk v cestnem prometu v številu, ki ima za posledico prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja, se ne more izreči oziroma izvršiti tudi stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila.

Sodišče sme storilcu, ki ni povratnik, prepoved vožnje motornega vozila odpustiti, če posledice dejanja, prejšnje življenje storilca, njegove osebne razmere, njegovo obnašanje po storjenem prekršku in druge posebne olajševalne okoliščine to utemeljujejo.

4 IZGON TUJCA IZ DRŽAVE

Izgon tujca iz RS lahko storilcu prekrška izreče le sodišče za čas od šestih mesecev do petih let. Izpolnjen mora biti pogoj, da je z dejanjem povzročena nevarnost za nastanek hude posledice oziroma je z dejanjem že nastala škodljiva posledica.

Trajanje sankcije se šteje od dneva izvršitve sodbe o prekršku, pri čemer se čas, ko je bila storilcu v postopku odvzeta prostost, ne všteje v čas trajanja te sankcije.

5 ODVZEM PREDMETOV

Temeljni pogoj za izrek odvzema predmetov je določen v ZP-1, po katerem se smejo odvzeti predmeti, ki so bili:

- uporabljeni ali namenjeni za prekršek,
- ali so nastali s prekrškom.

Namen te sankcije ni dodatno premoženjsko sankcioniranje storilca, temveč preprečiti posest predmetov, ki niso v pravnem prometu, so nevarni ali bi bilo z njimi mogoče ponoviti prekršek. V primeru, ko takšni predmeti niso last storilca oziroma z njimi ne razpolaga pravna oseba, ki je odgovorna za prekršek, zakon določa še dodatni pogoj za odvzem. Ti predmeti se smejo odvzeti le, če to terjajo splošna varnost, varovanje življenja in zdravja ljudi, varstvo okolja in ohranjanje narave, gospodarska razmerja ali razlogi morale, kot tudi v drugih primerih, ki jih določa zakon.

ZP-1 ureja odvzem predmetov, ki je fakultativen (ne obvezni), s posebnim zakonom, ki določa prekršek, pa se lahko predpiše tudi obvezen (obligatorni) odvzem predmetov (npr. orožja, mamil itd.). S posebnim zakonom se lahko določi tudi način izvršitve odvzema predmetov.

V odločbi o prekršku ali sodbi je treba odločiti, ali naj se odvzeti predmeti po pravnomočnosti odločitve uničijo ali izročijo ustreznemu organu ali prodajo. Lahko se odvzeti predmeti, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek, po predhodnem delnem uničenju vrnejo lastniku in se na ta način prepreči ponovna uporaba za storitev prekrška. Lastnik odvzetih predmetov lahko od storilca prekrška vedno terja odškodnino.

6 IZLOČITEV IZ POSTOPKOV JAVNEGA NAROČANJA

Stransko sankcijo izločitev iz postopkov javnega naročanja lahko izreče le sodišče v rednem sodnem postopku. Ta sankcija se izreče storilcu, ki je storil prekršek, katero sankcijo in tudi trajanje le te določa poseben zakon s področja javnega naročanja (Zakon o javnem naročanju in Zakon o javnem naročanju na vodnem, energetskem in transportnem področju in področju poštnih storitev).

Neposredno izvrševanje sankcije zagotavlja ministrstvo, pristojno za finance, ki na spletni strani objavlja seznam ponudnikov z negativnimi referencami, torej tistih ponudnikov, ki so v postopku javnega naročanja predložili neresnične izjave ali dokazila. Posledica izrečene sankcije storilcu je v tem, da je naročnik dolžan iz postopka javnega naročanja izločiti vsakega ponudnika, ki mu je pravnomočno izrečena taka sankcija.

7 IZGUBA ALI OMEJITEV PRAVICE DO SREDSTEV IZ PRORAČUNA RS IN PRORAČUNOV SAMOUPRAVNIH LOKALNIH SKUPNOSTI

Tudi stransko sankcijo s področja političnih strank ter volilne in referendumske kampanje lahko izreče le sodišče v rednem sodnem postopku. Sodišče sme to sankcijo izreči storilcu prekrška, ki je upravičenec do sredstev iz proračuna RS oziroma proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti. Omejitev pravice do sredstev iz proračuna RS in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti se lahko predpiše v deležu sredstev, do katerih je storilec prekrška upravičen. Sankcija se izreče v višini in trajanju, ki ju določa področna zakona na podlagi Zakona o volilni in referendumski kampanji in Zakona o političnih strankah, vendar največ do dveh let.

Zakon določa nastop te sankcije, in sicer v mesecu, ki sledi mesecu, v katerem je postala pravnomočna odločba o prekršku, s katero je izguba ali omejitev izrečena, pri čemer se lahko izgubijo ali omejijo le sredstva, ki ob nastopu izgube ali omejitve še niso izplačana.

8 ODVZEM PREMOŽENJSKE KORISTI

Odvzem premoženjske koristi, pridobljene s prekrškom ni vrsta sankcije za prekršek, ampak *sui generis* ukrep oziroma obvezna (obligatorna) posledica, ki temelji na pravilu, da nihče ne more obdržati morebitne premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s prekrškom ali zaradi njega. Taka premoženjska korist je vedno protipravna, saj storilec poveča svoje premoženje na račun izvršenega prekrška. Namen tega instituta je odprava morebitne obogatitve storilca ali drugih subjektov, ki je posledica izvršenega prekrška. Predmet odvzema je premoženjska korist:

- pridobljena s prekrškom (npr. z neposredno izvršitvijo prekrška);
- premoženjska korist, pridobljena zaradi prekrška (npr. nagrada za izvršeni prekršek).

Odvzem premoženjske koristi je obvezen ukrep v vseh primerih in se ugotavlja v postopku o prekršku po uradni dolžnosti. Premoženjsko korist je po uradni dolžnosti (torej mimo predloga in volje strank) dolžan ugotavljati organ, ki vodi postopek o prekršku, se pravi prekrškovni organ oziroma sodišče.

Zbiranje dokazov in raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi se izvaja med postopkom o prekršku. Če je premoženjska korist smiselno določena kot znak prekrška, se skupaj z ugotavljanjem tega znaka ugotavljajo tudi okoliščine, ki so pomembne za izrek odvzema premoženjske koristi. Če premoženjska korist ni znak prekrška, se posebej ugotavlja le, če oškodovanec ne uveljavlja premoženjskopravnega zahtevka ali ga uveljavlja v manjšem obsegu, kot znaša dejansko dosežena premoženjska korist.

Oškodovančev premoženjskopravni zahtevek se lahko namreč delno ali v celoti prekriva s premoženjsko koristjo, pridobljeno s prekrškom, pri čemer ima premoženjskopravni zahtevek oškodovanca za vrnitev stvari, ki so bile pridobljene s prekrškom, ali za plačilo zneska, ki ustreza njihovi vrednosti, prednost pred odvzemom premoženjske koristi. V primerih, ko oškodovanec uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, se premoženjska korist ugotavlja samo v tistem delu, ki ni zajet s tem zahtevkom (če tak del obstaja).

Zapomniti si torej velja, da odvzem premoženjske koristi nima narave sankcije, ampak je namenjen izključno vzpostavitvi premoženjskega stanja, kakršno je obstajalo pred izvršitvijo prekrška. Zato s kombinacijo odvzema premoženjske koristi in oškodovančevega premoženjskopravnega zahtevka storilcu oziroma drugemu prejemniku koristi ni mogoče odvzeti več, kot pa je s prekrškom ali zaradi njega pridobil.

Kadar ima premoženjsko korist več kršiteljev ali drugih subjektov, je treba znesek premoženjske koristi po pravilih poglavja ZP-1, ki ureja to problematiko, odmeriti in odvzeti vsakemu posebej ter pri tem paziti na to, da je skupno odvzeta premoženjska korist enaka pridobljeni koristi.

8. 1 Izrek premoženjske koristi pravni osebi

Glede na vse opisano pa je treba vedeti, da za pravne osebe velja posebnost. Zanje se v odločbi le izreče odvzem premoženjske koristi, medtem ko višino le te določi sodišče v posebnem postopku po določbah Zakona o kazenskem postopku.

9 VZGOJNI UKREPI IN DRUGE SANKCIJE ZA MLADOLETNIKE

Povedali smo že, da se mladoletnim storilcem prekrškov izrekajo vzgojni ukrepi in druge sankcije, določene z zakonom. Namen vzgojnih ukrepov je, da se z nasveti in opozorili, z varstvom in pomočjo mladoletnim storilcem prekrškov in z razvijanjem njihove osebne odgovornosti zagotovita njihova vzgoja in pravilen razvoj; namen drugih sankcij za mladoletnike je vplivati na mladoletne storilce prekrškov, da ne bi ponavljali prekrškov kot tudi na druge mladoletnike, da ne bi delali prekrškov.

9.1 Vrste mladoletnih storilcev

Proti mladoletniku, ki ob storitvi prekrška še ni bil star 14 let *(otrok),* se ne smejo voditi postopki o prekrških in izreči sankcije za prekrške. O dejanju, ki ima vse znake prekrška in ga stori otrok, prekrškovni organ obvesti osebo, ki je dolžna skrbeti zanj, po potrebi tudi pristojni organ socialnega varstva.

Mladoletniku, ki je bil v času storitve prekrška že star 14 let, ni pa še dopolnil 16 let (*mlajši mladoletnik),* se smejo izreči le vzgojni ukrepi.

Mladoletniku, ki je bil v času storitve prekrška že star 16 let, ni pa še dopolnil 18 let *(starejši mladoletnik),* se smejo izreči le vzgojni ukrepi. Izjemoma se mu sme izreči globa (če je v času storitve prekrška glede na svojo duševno razvitost mogel razumeti pomen prekrška, če so

podani drugi pogoji za odgovornost za prekršek in če jo je po svojih premoženjskih razmerah zmožen plačati). Starejšemu mladoletniku se sme izreči globa le zaradi hujših posledic prekrška ali večje stopnje odgovornosti za prekršek, če ne bi bilo upravičeno uporabiti vzgojni ukrep.

9.2 Vrste vzgojnih ukrepov

Mladoletnemu storilcu prekrška se lahko izrečejo naslednji vzgojni ukrepi:

- ukor;
- navodila in prepovedi;
- nadzorstvo.

Mladoletnemu storilcu se sme izreči praviloma eden od naštetih ukrepov. Pri izbiri vzgojnega ukrepa je treba upoštevati mladoletnikovo starost, njegovo duševno razvitost, psihične lastnosti, njegova nagnjena, nagibe, iz katerih je storil prekršek, dotedanjo vzgojo, okolje in razmere, v katerih je živel, težo prekrška, ali mu je bil že prej izrečen vzgojni ukrep ali globa in vse druge okoliščine, ki vplivajo na to, da bo najbolj dosežen namen vzgojnega ukrepa.

Ukor se izreče mladoletniku, kateremu ni treba izreči drugega vzgojnega ukrepa, zlasti, če je storil prekršek zaradi nepremišljenosti ali lahkomiselnosti. Ob izreku ukora se mladoletniku prikaže škodljivost njegovega ravnanja in se ga opozori, da v bodoče ne sme delati prekrškov.

Sodišče izreče mladoletniku eno ali več navodil ali prepovedi, če je treba s primernimi ukrepi vplivati nanj in na njegovo vedenje. Sodišče lahko izreče mladoletniku naslednja navodila in prepovedi:

- redno obiskovati šolo;
- opraviti delo v korist humanitarnih organizacij ali samoupravne lokalne skupnosti;
- opraviti preizkus znanja prometnih predpisov;
- prepoved vožnje motornega vozila pod pogoji, pod katerimi je mogoče to sankcijo izreči polnoletnim;
- obiskovati ustanovo, ki nudi vzgojno, poklicno, psihološko ali drugo psihosocialno pomoč;
- osebno se opravičiti oškodovancu;
- poravnati se z oškodovancem tako, da mladoletnik s plačilom iz lastnih sredstev, z delom ali kako drugače povrne škodo, ki
- jo je povzročil s prekrškom;
- usposabljati se za poklic ali sprejeti zaposlitev, ki ustreza njegovemu znanju, sposobnosti in nagnjenjem;
- zdraviti se v ustreznem zdravstvenem zavodu;
- udeležiti se programov socialnega treninga.

Navodila pripravijo in njihovo izvajanje vodijo organi socialnega varstva, razen navodila zdraviti se v ustreznem zdravstvenem zavodu, ki ga izvaja ustrezni zdravstveni zavod; pri izvrševanju navodil sodeluje in jih nadzoruje sodnik tako, da najmanj enkrat mesečno pri pristojnem organu

socialnega varstva preveri izvajanje navodil ter na podlagi mesečnih poročil o izvrševanju izrečenega vzgojnega ukrepa odloči, ali se izvajanje vzgojnega ukrepa ustavi ali spremeni.

Navodila in prepovedi smejo trajati najdlje šest mesecev. Sodišče lahko navodila in prepovedi med izvrševanjem spremeni ali odpravi, če bo s tem bolje dosežen namen vzgojnih ukrepov. Če mladoletnik navodil ali prepovedi ne izpolnjuje, jih lahko sodišče nadomesti z izrekom vzgojnega ukrepa nadzorstva. Sodišče na te obveznosti mladoletnika opozori, ko izreče navodila ali prepoved.

Če mladoletnik potrebuje strokovno pomoč in nadzorstvo in je potrebno trajneje vplivati na njegovo vzgojo, prevzgojo in pravilen razvoj, mu sodišče izreče nadzorstvo organa socialnega varstva. Ob tem vzgojnem ukrepu lahko sodišče izreče mladoletniku tudi navodila in prepovedi, ki so opredeljene v 36. členu ZP-1, mogoče pa je izreči naslednje prepovedi: prepoved druženja z nekaterimi osebami, prepoved približevanja žrtvi ali kakšni drugi osebi in prepoved dostopa na posamezne kraje.

Nadzorstvo sme trajati najdlje eno leto; po šestih mesecih izvrševanja tega ukrepa pa lahko sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog pooblaščenega organa socialnega varstva ustavi njegovo izvrševanje, če ugotovi, da je namen takega ukrepa že dosežen. Med izvrševanjem tega ukrepa ostane mladoletnik pri svojih starših, posvojiteljih, rejniku ali skrbniku.

Četrto poglavje
SESTAVINE ODGOVORNOSTI ZA PREKRŠEK

1 SPLOŠNO
2 PRIŠTEVNOST
2.1 Neprištevnost
2.1.1 Psihološki temelji
2.1.2 Biološki temelji
2.2 Actio libera in causa
3 KRIVDA (ODOGOVORNOST) ZA PREKRŠEK
3.1 Naklep
3.2 Malomarnost
4 SPLOŠNA PRAVILA ZA ODMERO SANKCIJE
4.1 Olajševalne in obteževalne okoliščine
4.2 Odmera globe pravni osebi in podjetniku
4.3 Pomen povratka
4.4 Omilitev sankcije
4.5 Odpustitev sankcije

1 SPLOŠNO

Za odgovornost storilca (fizično osebo) za prekršek morata biti izpolnjena dva pogoja:
- storilčeva prištevnost (določene psihične lastnosti);
- njegov odnos do dejanja, ki ga je storil, torej njegova krivda oziroma odgovornost.

Za prekršek je odgovoren le storilec, ki je prišteven in je storil prekršek iz malomarnosti ali z naklepom. Predpis o prekršku lahko določi, da je storilec odgovoren samo, če je prekršek storil z naklepom.

ZP-1 izključuje odgovornost storilca za *poskus prekrška*.

Navedena določba ne izključuje možnosti, da bi predpis o prekršku poskus določenega dejanja ali kršitve določil kot samostojni prekršek. V tem primeru poskus ni faza izvršitve, ampak samostojno izvršitveno ravnanje, ki mora biti ustrezno opisano tako, da je mogoče razbrati, kdaj je dokončano.

2 PRIŠTEVNOST

Prištevnost pomeni, da je odgovoren za prekršek samo tisti storilec, ki je glede na stopnjo svoje duševne razvitosti sposoben pravilno zaznavati svet okoli sebe in imeti samega sebe v oblasti. Prištevnost je naravna presumpcija (domneva), katere obstoj se v postopku o prekršku ne dokazuje.

Mogoče je dokazovati nasprotno, to je neprištevnost oziroma bistveno zmanjšano prištevnost. To sta okoliščini, ki lahko vplivata tako na odgovornost za prekršek kot tudi na odmero sankcij.

Vse navedeno se ugotavlja le, če nastane sum, da je pri storilcu zaradi trajne ali začasne duševne bolezni, začasne duševne motnje ali duševne zaostalosti ali zaradi kakšne druge trajne ali hude duševne motenosti prištevnost izključena ali zmanjšana.

2.1 Neprištevnost

Neprištevnost je razlog za izključitev krivde oziroma v prekrškovnem postopku lahko rečemo, da neprištevnost izključuje odgovornost za prekršek. Neprištevnost ima svoje psihološke in biološke temelje.

2.1.1 Psihološki temelji

Ločimo dva psihološka temelja:
- storilec ni mogel razumeti pomena svojega dejanja in
- storilec ni mogel imeti v oblasti svojega ravnanja.

2.1.2 Biološki temelji

ZP-1 kot biološke temelje izključitve prištevnosti šteje:
- trajno ali začasno duševno bolezen;
- začasno duševno motnjo in
- drugo trajno in hudo duševno motenost.

Storilec, ki ob storitvi prekrška ni bil prišteven zaradi kombinacije kateregakoli psihološkega in biološkega temelja, za prekršek ni odgovoren. Če je bila zmožnost razumeti pomen svojega dejanja ali zmožnost imeti v oblasti svoje ravnanje pri storilcu prekrška zaradi duševne motnje, duševne manj razvitosti ali zaradi kakšne druge trajne in hude duševne motenosti bistveno zmanjšana (torej ne popolnoma izključena), se sme storilca sankcionirati mileje. Bistveno zmanjšana prištevnost torej ne izključi odgovornosti za prekršek, ampak omogoča izrek milejše sankcije.

2.2 Actio libera in causa

Z uporabo instituta *actio libera in causa* se vzpostavlja odgovornost storilca prekrška, ki si je z uporabo alkohola, prepovedanih drog ali kako drugače sam povzročil neprištevnost, ki je odgovoren za prekršek, če je bila pred tem ugotovljena njegova odgovornost, ki jo predpis o prekršku določa za ta prekršek.

Posebej velja poudariti, da je zaradi pravilne presoje vseh vprašanj, povezanih z (ne)prištevnostjo, v postopek obvezno potrebno pritegniti izvedenca ustrezne (praviloma psihiatrične) stroke, kar velja tudi v postopku pred prekrškovnim organom, ki je dolžan postaviti izvedenca vselej, kadar se v hitrem postopku pojavi dvom v prištevnost storilca prekrška.

3 KRIVDA (ODOGOVORNOST) ZA PREKRŠEK

Pojem krivde pomeni očitek storilcu, da se ni vedel v skladu s pravnimi obveznostmi, čeprav je zanje vedel ali bi moral vedeti. V pravu o prekrških se ne uporablja izraz krivda kot v kazenskem postopku, temveč se zanjo uporablja druga beseda, in sicer izraz odgovornost.

Pojem odgovornosti obsega dve poglavitni obliki, in sicer:
- naklep *(dolus)* in
- malomarnost *(culpa)*.

Najpogostejša oblika odgovornosti (krivde) pri prekrških je malomarnost, ki je milejša oblika krivde. ZP-1 sicer omogoča, da se za določene prekrške kot oblika krivde posebej predpiše naklep in je torej v teh primerih za ugotovitev odgovornosti za prekršek nujno potrebno ugotoviti naklep, saj ugotovljena malomarnost za odgovornost za tak prekršek ne zadošča.

3.1 Naklep

Ločimo:
- direktni in
- eventualni naklep.

Direktni naklep je podan, kadar se storilec:
- zaveda, kaj dela (intelektualna oziroma zavestna sestavina) in
- to tudi hoče delati (voluntativna oziroma voljna sestavina).

Eventualni (tudi posredni, indirektni) naklep je podan, kadar se storilec:
- zaveda, da zaradi njegovega ravnanja lahko nastane prepovedana posledica (intelektualna oziroma zavestna sestavina), pa
- v to privoli (voluntativna oziroma voljna sestavina).

3.2 Malomarnost

Ločimo:
- zavestno malomarnost in
- nezavestno malomarnost.

Prekršek je storjen iz malomarnosti, če storilec ni ravnal s potrebno pazljivostjo, čeprav se je zavedal, da lahko stori dejanje, pa je lahkomiselno mislil, da se to ne bo zgodilo ali da bo to lahko preprečil (*zavestna malomarnost).*

Prekršek je tudi storjen iz malomarnosti, če se storilec ni zavedal, da lahko stori dejanje, pa bi se bil po okoliščinah in po svojih osebnih lastnostih tega moral in mogel zavedati (*nezavestna malomarnost)*.

4 SPLOŠNA PRAVILA ZA ODMERO SANKCIJE

Pojem odmere sankcij je povezan z načelom individualizacije kazenskih sankcij. To načelo pomeni prilagoditev kazenskih sankcij družbeni nevarnosti in teži prekrška ter osebnosti storilca *(zakonska individualizacija).* Zakonska individualizacija zavezuje zakonodajne organe, da predvidijo večje število različnih kazenskih sankcij, ki omogočajo uresničevanje tega načela, hkrati pa jih zavezuje, da pri posameznih prekrških postavijo okvire za posamezne vrste sankcij.

Pomen odmere sankcij v pravu o prekrških je sicer v današnjem času zanemarljiv, saj se v hitrem postopku praviloma izreka globa fizični osebi (posamezniku, odgovorni osebi pravne osebe, podjetniku in zasebniku) kot glavna sankcija v določenem znesku, kadar je ta predpisana v razponu, se ta praviloma izreka v najnižji predpisani meri.

Velja si zapomniti, da pravila za odmero sankcij pridejo v poštev le pri izrekanju tistih glob, ki so predpisane v razponu, ne glede na to ali jih izreka sodišče ali prekrškovni organ pod pogojem, da ima za to posebno pooblastilo. Enaka pravila veljajo tudi za tiste sankcije, ki po svoji naravi trajajo določen čas, zakon pa predpisuje časovni razpon njihovega trajanja (stranska sankcija prepoved vožnje motornega vozila in izgon tujca).

4.1 Olajševalne in obteževalne okoliščine

Predpis, ki določa prekršek, določa okvire sankcij na način, da določa spodnjo in zgornjo mejo globe. Ko organ, ki odloča o prekršku, izbere kot vrsto sankcije globo, ki jo izreče, določi tudi njeno višino. Pri tem upošteva odmero v mejah, določenih s predpisom za prekršek. Globa mora biti sorazmerna teži prekrška in stopnji storilčeve krivde (malomarnosti ali naklepa).

Merila, ki jih uporabi organ, ki odloča o prekršku, določa ZP-1 v obliki olajševalnih in obteževalnih okoliščin. Te okoliščine določa zakon le primeroma *(eksemplifikativno),* kar pomeni, da ta seznam pristojnega organa ne omejuje in lahko poleg izrecno navedenih okoliščin uporabi tudi druge okoliščine, ki jih je ugotovil v konkretnem primeru. Zakon našteva nekaj takšnih okoliščin:

- ***stopnja storilčeve odgovornosti*:** pogoj za uveljavitev odgovornosti za prekršek je ugotovljena krivda (odgovornost), za njen obstoj je potrebna prištevnost;
- *nagibi storilca*: so psihična gibala, ki so vodila storilca pri storitvi prekrška, praviloma niso zajeta v obliki krivde;
- ***stopnja ogrožanja ali kršitve zavarovane dobrine*:** okoliščina se nanaša na težo posledice prekrška in je objektivne narave; prepovedana posledica je zakonski znak prekrška in je pri večini prekrškov ogrožanje zavarovane dobrine (abstraktna ali konkretna nevarnost), pri manjšem delu prekrškov se za prekršek zahteva tudi konkretna poškodbena posledica;
- ***okoliščine, v katerih je bil prekršek storjen:*** pri posameznem prekršku so po vsebini zelo različne in jih ni mogoče podrobneje opredeliti; treba jih je ugotoviti pri vsakem konkretnem prekršku; te okoliščine so lahko tako objektivne kot tudi subjektivne narave; med objektivne spadajo npr. npr. kraj, čas ter način storitve prekrška (če niso to že zakonski znaki prekrška); med subjektivne okoliščine spadajo tiste okoliščine na strani

storilca, ki jih ne upoštevamo pri ugotavljanju stopnje odgovornosti, npr. lahkomiselnost, razburjenost, izzvanost in podobno;

- ***prejšnje življenje storilca:*** gre za okoliščino, pri kateri organ, ki odloča o prekršku, presoja ali storilec do storitve prekrška, za katerega se odmerja sankcija, ni izvrševal prekrškov ali je sicer izpolnjeval svoje dolžnosti (ali je npr. odgovorno opravljal službene naloge, skrbel za družinske člane in podobno); ne gre torej samo za vprašanje povratništva, ampak je treba storilčevo prejšnje življenje presojati v zvezi z različnimi vidiki njegovega življenja in njegovo osebnostjo;
- ***osebne razmere storilca:*** to so okoliščine, s pomočjo katerih sodišče upošteva njegovo splošno življenjsko situacijo v času obravnavanja in zajemajo družinske, zdravstvene, vzgojne in druge okoliščine, ki utegnejo vplivati na odmero sankcije;
- ***obnašanje storilca po storjenem prekršku, zlasti, ali je poravnal škodo:*** okoliščina je subjektivne narave, saj je lahko storilčev odnos do prekrška potem, ko ga je storil, zelo različen; dejanje obžaluje, želi povrniti škodo, ali jo povrne, ima pozitiven odnos do oškodovanca ali dejanje celo odobrava; ni pa mogoče zanikanja storitve prekrška ali storilčeve »obrambe z molkom« oceniti kot obteževalno okoliščino, saj bi s tem omejevali njegovo pravico do obrambe;
- ***posebne okoliščine, pomembne za odmero globe:*** okoliščine se nanašajo na storilčevo premoženjsko stanje, višino njegove plače, njegove druge dohodke, njegovo premoženje in njegove družinske obveznosti; pri prekrških s področja davkov in carin mora organ upoštevati še višino prikrajšane dajatve in odmeriti globo tako, da bo višina globe sorazmerna z višino prikrajšane dajatve.

4.2 Odmera globe pravni osebi in podjetniku

Nabor okoliščin, ki se upoštevajo pri odmeri globe pravni osebi in podjetniku, je ožji kot pri odmeri globe fizični osebi. Upoštevata se le dve okoliščini: gospodarska moč in prej izrečene sankcije. Pomen upoštevanja gospodarske moči je predvsem v tem, da višina izrečene globe ne bi onemogočila nadaljnje gospodarske dejavnosti pravne osebe in podjetnika.

4.3 Pomen povratka

O povratku govorimo tedaj, če je bila storilcu prekrška že izrečena sankcija za prekršek, pa je prekršek ponovno storil. Povratnik je storilec s posebnimi osebnostnimi značilnostmi, ki ima poseben odnos do spoštovanja pravil ali poseben življenjski slog, na katerega že izrečena sankcija ni vplivala v zadostni meri, da ne bi več ponavljal prekrškov. Ločimo dva tipa povratništva:

- *splošni,* ki je podan, kadar je bila storilcu že izrečena sankcija za katerikoli prekršek;
- *specialni* je podan, če mu je bila sankcija izrečena za istovrstni prekršek.

Pri oceni pomena povratka je pomemben čas, ki je pretekel od izreka sankcije za prej storjeni prekršek (od pravnomočnosti odločbe oziroma sodbe) do storitve novega prekrška. Povratništva ni mogoče šteti za obteževalno okoliščino, če je med storitvijo novega prekrška in pravnomočnostjo odločbe, s katero je bila izrečena sankcija za prej storjeni prekršek, preteklo

več kot tri leta. Časovna omejitev je skladna z določbo o izbrisu, po kateri se pravnomočne odločbe in sodbe po treh letih od njihove pravnomočnosti izbrišejo iz evidenc.

4.4 Omilitev sankcije

V prekrškovnem pravu so sankcije za posamezne prekrške predpisane v razponu, s čimer se skuša zajeti vse primere posameznega prekrška, od lahkih do težjih. V praksi je možno, da se pojavijo tudi takšni prekrški, katerih družbena nevarnost je manjša od tiste, ki se izraža v spodnji meri predpisane sankcije. Okoliščine, zaradi katerih je lahko družbena nevarnost prekrška manjša, so tako objektivne kot subjektivne narave. V takih primerih dopušča zakon izrek milejše sankcije od predpisane. Omilitev sankcije pomeni možnost, da sodišče in tudi prekrškovni organ, kadar ima pooblastilo za izrekanje glob v razponu, izreče sankcijo, ki je nižja od predpisane ali uporabi milejšo vrsto sankcije.

Omilitev je mogoča v dveh primerih:

- če tako določa zakon;
- če sodišče ugotovi, da so podane posebne olajševalne okoliščine.

Sankcije kot je že povedano, lahko omili tudi tisti prekrškovni organ, ki ima pooblastilo za izrek sankcije v razponu, lahko pa sankcijo, kadar so izpolnjeni pogoji za odpust, tudi odpusti.

4.5 Odpustitev sankcije

Poleg omilitve je tudi odpustitev sankcije način, ki ga pravo o prekrških predvideva za primere, ko sankcioniranje storilca ne bi bilo upravičeno. Po zakonu je mogoče odpustiti vse sankcije, vendar le, če je tako določeno z zakonom, ne pa tudi zaradi posebnih olajševalnih okoliščin, obstoj katerih narekuje njihovo tehtanje in ocenjevanje. Zato je mogoče ob izpolnitvi pogojev za odpustitev tudi omiliti vse sankcije. Drugače od omilitve, ki jo lahko izreče le sodišče, lahko sankcijo odpusti tudi prekrškovni organ.

Odpustitev sankcije omogoča zakon napeljevalcu in pomagaču, če je bil prekršek storjen v prekoračenem silobranu in izpolnjenih drugih okoliščinah, v prekoračeni skrajni sili v posebno olajševalnih okoliščinah. Možnost odpustitve sankcije omogočajo tudi nekateri zakoni, ki določajo prekrške z določenih področij (npr. Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence). Z zakonom je lahko določena možnost odpustitve vseh sankcij.

Ob izpolnitvi pogojev za odpustitev sankcije se v hitrem postopku izda odločba, s katero se kršitelja spozna za odgovornega ter izreče, da se globa odpusti. Enako velja za sodišče, kadar storilcu v rednem sodnem postopku sankcijo odpusti na način, da s sodbo spozna storilca za odgovornega in nato izreče, da se mu kazen odpusti.

Peto poglavje
ODGOVORNOST NOSILCEV STATUSNIH OBLIK IN ODGOVORNIH OSEB

1 ODGOVORNOST PRAVNE OSEBE
1.1 Pridružitvena (akcesorna) odgovornost
1.2 Odgovornost dolžnega nadzorstva
1.2.1 Izključitev odgovornosti znanega storilca
1.3 Samostojna odgovornost pravne osebe
1.3.1 Odgovornost vodstvenega in nadzornega organa
1.4 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi na strani pravne osebe
1.4.1 Splošna pravila in smernice
1.4.2 Namen škodovanja pravni osebi
1.4.3 Zavestno kršenje pogodbe
1.4.4 Kršitve navodil ali pravil pravne osebe
2 ODGOVORNOST PODJETNIKA IN ZASEBNIKA ZA LASTEN PREKRŠEK
3 ODGOVORNOST PODJETNIKA IN ZASEBNIKA ZA PREKRŠEK DRUGE OSEBE
3.1 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi na strani podjetnika in zasebnika
4 PRENEHANJE NOSILCEV STATUSNIH OBLIK
4.1 Stečaj
4.2 Prenehanje pravne osebe
4.3 Prenehanje podjetnika in zasebnika
5 ODGOVORNOST ODGOVORNE OSEBE
5.1 Oblika krivde (odgovornosti) odgovornih oseb
5.2 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi odgovorne osebe
5.3 Odgovornost

1 ODGOVORNOST PRAVNE OSEBE

Pravna oseba je lahko odgovorna za prekršek druge osebe, če je v predpisu o prekršku tako določeno. Izključena je odgovornost RS in samoupravnih lokalnih skupnost, zakon pa lahko predpiše, da odgovarja za prekršek odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

1.1 Pridružena (akcesorna) odgovornost

Odgovornost pravne osebe je pridružitvena *(akcesorna)*, kar izhaja iz dejstva, da pravna oseba odgovarja za prekršek, ki ga izvrši *(neposredni)* storilec. Za lažje razumevanje pojasnimo, da je pravna oseba umetna (pravna) tvorba, ki sicer posluje tako kot poslujejo fizične osebe. Lahko ima svoje premoženje, nastopa v pravnem prometu, vendar vseh teh dejavnosti ne more opravljati sama (nima glave ali zavesti, kot jo ima človek), zato brez delovanja ali nedelovanja neke fizične osebe sploh ne more biti storilka prekrška. Zato se torej pravno osebo lahko spozna za odgovorno za prekršek, ki ga je izvršila druga oseba (storilec), ki je po naravi stvari lahko le *fizična oseba.*

Pravna oseba lahko odgovarja le za prekršek, ki je izvršen pri opravljanju njene dejavnosti, torej pri izvajanju oziroma v zvezi z izvajanjem del, nalog, opravil in storitev, za katere jo je mogoče registrirati kot dejavnost.

Pojasnimo, da storilec ni nujno le oseba, ki je zaposlena pri pravni osebi, ampak je to lahko vsak posameznik, ki na kakršnikoli pravni podlagi sodeluje pri opravljanju dejavnosti pravne osebe tako, da ravna v imenu ali na račun ali v korist ali s sredstvi te pravne osebe. Poleg pogoja, da je bil prekršek izvršen pri opravljanju dejavnosti pravne osebe, mora biti izpolnjen še en pogoj.
Prekršek mora biti izvršen:

- v *imenu* (posamezniki, ki so na podlagi statuta ali drugega pravnega akta pooblaščeni za izjavljanje volje pravne osebe v pravnem prometu) ali
- *na račun* (od katerega ima pravna oseba premoženjsko korist) ali
- *v korist* pravne osebe (je pravni osebi prinesel kakšno nepremoženjsko korist) ali
- *z njenimi sredstvi* (pri svojem delu za pravno osebo pooblaščena za uporabo, upravljanje ali drugačno razpolaganje s sredstvi, ki so v lasti ali posesti pravne osebe).

1.2 Odgovornost po dolžnem nadzorstvu

Kadar ni mogoče ugotoviti neposrednega storilca prekrška, je dokazno breme glede ugotovitve (druge) osebe, pooblaščene za določeno dejanje, na poslovodstvu pravne osebe. Kadar poslovodstvo ne imenuje neposredno odgovorne osebe, neposrednega storilca, je odgovorna oseba v pravni osebi tista oseba, ki je pooblaščena za izvajanje dolžnega nadzorstva (drugi odstavek 15. člena ZP-1).

1.2.1 Izključitev odgovornosti znanega storilca

Glede izključitve odgovornosti tiste odgovorne osebe pravne osebe, ki je storilec prekrška (neposredni storilec ali storilec, ki je opustil dolžno nadzorstvo), veljajo enaki standardi, kot sicer veljajo za izključitev odgovornosti storilca posameznika za prekršek.

Primeri, ko je storilec znan, vendar ga ni mogoče spoznati za odgovornega, so podani, kadar je prekršek izvršen npr.:

- v neprištevnem stanju (ugotavljanje s postavitvijo izvedenstva psihiatrične stroke);
- pod vplivom dejanske zmote ali pravne zmote ali v skrajni sili ali
- kadar v zakonu ni določena sankcija za odgovorno osebo.

1.3 Samostojna odgovornost pravne osebe

Če storilca prekrška ni mogoče odkriti ali za prekršek ni odgovoren, se vzpostavi samostojna *(principalna)* odgovornost pravne osebe. Dejstvo, da storilca prekrška ni mogoče odkriti, mora temeljiti na korektno izvedenem postopku zbiranja obvestil, ugotavljanja dejstev in pridobivanja dokazov. Pristojni prekrškovni organ mora storiti vse, kar ZP-1 dovoljuje oziroma omogoča, da se storilec odkrije. Šele v primeru, če na podlagi izvedenega dokaznega postopka storilca (še vedno) ni mogoče identificirati, se lahko vzpostavi samostojna odgovornost pravne osebe za

prekršek, vendar se ta vzpostavi le pod določenimi pogoji, o katerih bo več govora v nadaljevanju.

1.3.1 Odgovornost vodstvenega in nadzornega organa

Pogoj, da se uveljavi samostojna ali omejeno pridružitvena odgovornost pravne osebe, je ugotovitev, da je vodstveni ali nadzorni organ pravne osebe ali njena odgovorna oseba opustil dolžno nadzorstvo, s katerim bi se prekršek lahko preprečil. Kdo je vodstveni ali nadzorni organ oziroma odgovorna oseba pravne osebe, je dejansko vprašanje, odvisno od statusno pravne oblike in organiziranosti pravne osebe. Torej gre za vodstvo družbe kot take, zato tudi ni potrebno posebej iskati točno določene osebe (z osebnim imenom), temveč se mora konkretno ugotoviti (in v izreku navesti) le, kateri organ v pravni osebi je vodstveni ali nadzorni organ.

Opustitev dolžnega nadzorstva, s katerim bi se prekršek lahko preprečil, se lahko v konkretnem primeru odrazi, da:

- je imel vodstveni ali nadzorni organ oziroma odgovorna oseba pravne osebe pravno zavezujočo dolžnost (temelječo na zakonu, drugem predpisu ali internem aktu pravne osebe) izvajati nadzor nad delom dejavnosti, pri katerem je bil izvršen prekršek (dolžno nadzorstvo) in
- bi izvedeno dolžno nadzorstvo lahko preprečilo prekršek, pri čemer zadostuje izkazana verjetnost, da bi prekršek (lahko) bil preprečen, ni pa treba izkazati, da bi izvedeno dejanje prekršek tudi dejansko preprečilo.

Zato si velja zapomniti: kadar se torej storilcu prekrška očita, da je kot odgovorna oseba opustila dolžno nadzorstvo, mora biti v izreku odločbe o prekršku določno navedeno, s čim je storilec opustil dolžno nadzorstvo, torej katerih dejanj, ki jih je skladno s predpisi zavezan izvajati v okviru opravljanja dolžnega nadzorstva, ni opravil. Opustitev dolžnega nadzorstva je namreč enakovredna drugim opustitvam, ki imajo za posledico izpolnitev znakov prekrška.

1.4 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi pravne osebe

1.4.1 Splošna pravila in smernice

Pravna oseba ni odgovorna za prekršek, če dokaže, da je storilec (kot odgovorna oseba pravne osebe) prekršek storil:

- z namenom škodovanja tej pravni osebi ali
- z zavestnim kršenjem pogodbe, na podlagi katere storilec opravlja delo ali storitev za pravno osebo ali
- s kršenjem navodil ali pravil pravne osebe, ki je v okviru dolžnega nadzorstva pravočasno izvedla vse ukrepe, potrebne za preprečitev prekrška.

Dokazno breme o obstoju katerekoli razbremenilne (ekskulpacijske) okoliščine je na pravni osebi, ki mora obstoj te okoliščine izkazati s stopnjo gotovosti in dokazati s prepričljivimi ter

nedvoumnimi dokazi. Razloge je treba razlagati ozko (restriktivno). Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi pridejo v poštev le, če temeljijo na realnem stanju, nikakor se pravna oseba ne more izogniti odgovornosti s pritiski oziroma »žrtvovanjem« posameznikov, ki so pri opravljanju dejavnosti pravne osebe izvršili prekršek.

Povedali smo že, da pravna oseba ni odgovorna za prekršek, če dokaže, da je bil prekršek storjen z namenom škodovanja tej pravni osebi ali z zavestnim kršenjem pogodbe, na podlagi katere storilec opravlja delo ali storitev za pravno osebo, ali s kršenjem navodil ali pravil pravne osebe, ki je v okviru dolžnega nadzorstva pravočasno izvedla vse ukrepe, potrebne za preprečitev prekrška. V primeru obstoja okoliščin iz prvega odstavka 14. člena ZP-1 se opustitev dolžnosti pravne osebe torej domneva, ta pa lahko dokazuje, da jih je izpolnila. Iz prvega dela druge alineje tretjega odstavka 14. člena ZP-1, ki določa, da se lahko pravna oseba razbremeni odgovornosti, če dokaže, da je bil prekršek storjen z zavestnim kršenjem pogodbe, na podlagi katere storilec opravlja delo ali storitev za pravno osebo ali s kršenjem njenih navodil ali pravil, izhaja prva materialnopravna dolžnost pravne osebe. Osebe, ki so pooblaščene delo opravljati v njenem imenu ali za njen račun ali v njeno korist ali z njenimi sredstvi, mora seznaniti s pravili, ki veljajo v okviru njene dejavnosti ali jim mora dati navodila, kako naj opravijo konkretno nalogo, da do prekrška ne bo prišlo, t.i. *dolžnost seznanitve*. Iz drugega dela druge alineje tretjega odstavka, ki določa, da je v okviru dolžnega nadzorstva pravočasno izvedla vse ukrepe, potrebne za preprečitev prekrška, pa izhaja druga materialnopravna dolžnost pravne osebe, t.j. *dolžnostno ravnanje*. Zato je treba v vsaki konkretni zadevi najprej ugotoviti ali ima področni splošni predpis posebne določbe, ki urejajo dolžnostna ravnanja pravne osebe, ki pravnim osebam poleg dolžnosti seznanitve, nalagajo še kakšno drugo dolžno ravnanje, ki bi bilo z obravnavanim prekrškom v pravno relevantni vzročni zvezi.

1.4.2 Namen škodovanja pravni osebi

Namen s prekrškom škodovati pravni osebi (škodni namen) je subjektivna okoliščina na strani storilca, ki jo mora pravna oseba praviloma dokazati z objektivnimi, navzven razvidnimi dejstvi, ki odsevajo vse relevantne okoliščine primera. Dokazovanje dejstva, da je storilec prekršek izvršil zato, da bi škodoval pravni osebi, pogosto vključuje dokazovanje spora ali nerešenih vprašanj med storilcem in pravno osebo, pri čemer mora biti iz vsebine spora in ukrepov pravne osebe v zvezi s tem razvidno, da gre za okoliščine, ki so po naravi zelo verjetno vplivale na oblikovanje škodnega namena pri storilcu. Zakon kot razbremenilni razlog določa zgolj ugotovljen škodni namen storilca, kar pomeni, da ni treba, da bi pravni osebi zaradi prekrška nastala kakšna škoda.

1.4.3 Zavestno kršenje

Zavestno kršenje pogodbe, na podlagi katere storilec opravlja delo ali storitev za pravno osebo in kršenje navodil ali pravil pravne osebe se kot razbremenilni oziroma ekskulpacijski razlog lahko uveljavita le na podlagi predhodno izkazanega in dokazanega dejstva, da je pravna oseba v okviru dolžnega nadzorstva pravočasno izvedla vse ukrepe, potrebne za preprečitev prekrška. Kateri so primerni pravočasni ukrepi, ki jih je pravna oseba morala izvesti v okviru dolžnega nadzorstva zaradi preprečitve prekrška, je dejansko vprašanje. Oseba, ki ne pozna določb

pogodbe, te pogodbe zavestno ne more kršiti, pri čemer dejstvo, da je pogodbo podpisala, samo zase praviloma ni zadosten dokaz, da njene določbe tudi dejansko pozna. To pomeni, da mora pravna oseba izkazati, kako in kdaj je zagotovila (in po potrebi preverila), da je posameznik, ki je podpisal pogodbo, tudi dejansko seznanjen z njeno vsebino.

1.4.4 Kršitve navodil ali pravil pravne osebe

Pravna oseba mora izkazati, da je storila oziroma pravočasno izvedla vse potrebno, da se posamezniki:

- seznanijo z njenimi navodili ali pravili in
- ta navodila ali pravila tudi spoštujejo.

V primeru predhodnih kršitev pogodbe, navodil ali pravil, ki niso imele za posledico izvršenega prekrška ali prekrškovni postopek iz kakršnegakoli razloga ni bil uveden, mora pravna oseba izkazati, kakšne postopke je uvedla zoper posameznika, ki je kršil pravila. Razlogi, ki pravni osebi omogočajo, da se izogne odgovornosti, pridejo v poštev le v primerih, v katerih se izkaže, da bi bilo sankcioniranje pravne osebe ne(u)pravič(e)no, ker izvršeni prekršek pomeni eksces storilca, do katerega je prišlo kljub korektnemu izvajanju dolžnega nadzorstva s strani pravne osebe. Pavšalna, (po)sploš(e)na, nedokazana, notranje nasprotna, neprepričljiva in podobna dejstva ne ustrezajo dokaznim standardom, zato se pravne osebe na njihovi podlagi ne morejo izogniti odgovornosti za prekršek.

2 ODGOVORNOST PODJETNIKA IN ZASEBNIKA ZA LASTEN PREKRŠEK

Kadar prekršek izvršita podjetnik in zasebnik sama (torej kot fizični osebi) pri opravljanju svoje dejavnosti, se njuna odgovornost presoja po enakih pravilih, kot veljajo za storilca fizično osebo prekrška (9. člen ZP-1). Ker sta podjetnik in zasebnik fizični osebi, sta v primeru neposredne izvršitve prekrška glede odgovornosti izenačena s fizičnimi osebami in torej odgovarjata za prekršek, če sta ga izvršila iz malomarnosti ali z naklepom (razen če predpis o prekršku določa, da gre za izključno naklepni prekršek).

Zapomniti si velja, da se po pravilih, ki veljajo za fizične osebe, ugotavlja le odgovornost podjetnika in zasebnika za prekršek, medtem ko glede izbire sankcije veljajo pravila in razponi, predpisani za podjetnika in zasebnika, saj podjetnik in zasebnik prekršek izvršita pri opravljanju svoje registrirane dejavnosti, torej kot nosilca podjema. V primeru ugotovljene odgovornosti na podlagi prvega odstavka 14.a člena ZP-1 podjetnik in zasebnik odgovarjata le kot podjetnik in zasebnik, torej le kot storilec, ne pa tudi kot odgovorni osebi.

3 ODGOVORNOST PODJETNIKA IN ZASEBNIKA ZA PREKRŠEK DRUGE OSEBE

Podjetnik in zasebnik pa seveda lahko tako kot pravna oseba zaposluje osebe ali za opravljanje svoje dejavnosti z drugimi sklepa podjemne pogodbe. V teh primerih je lahko storilec prekrška tudi druga fizična oseba, ki ni podjetnik oziroma zasebnik. Kadar storilec (fizična oseba) izvrši prekršek pri opravljanju podjetnikove ali zasebnikove dejavnosti, se za presojo odgovornosti

podjetnika in zasebnika kot posebnih statusnih oblik uporabljajo enaka pravila kot veljajo za pravne osebe (torej 14. člen ZP-1). Podjetnik in zasebnik sta formalnopravno fizični osebi.

V primeru obstoja okoliščin iz prvega odstavka 14. člena ZP-1 se opustitev dolžnosti seznanitve ter morebitnega dolžnega nadzorstva, ki ga za posamezno področje kršitelju nalagajo predpisi, domneva, kršitelj pa lahko dokazuje, da je te dolžnosti izpolnil. Odgovornost kršitelja tako temelji na njegovem lastnem prispevku k prekršku. Če noben predpis ne določa jasnih in dovolj konkretnih ukrepov dolžnega nadzorstva, ki jih mora kršitelj izvrševati, da bi se prekršek preprečil, pa za razbremenitev odgovornosti zadostuje, da kršitelj izkaže izpolnitev dolžnosti seznanitve. Vendar pa po stališču Vrhovnega sodišča RS odgovornost podjetnika ne more temeljiti le na izpolnitvi predpostavk iz prvega odstavka 14. člena ZP-1, ki določa neke vrste *objektivizirano odgovornost pravne osebe* za prekršek, ampak mora njegova odgovornost, ker gre za fizično osebo, temeljiti na njegovem lastnem prispevku k prekršku, ki se kaže v opustitvi dolžnega nadzorstva, s katerim bi prekršek lahko preprečil *(subjektivizirana odgovornost)*. Pri razlagi določbe, ki podjetniku nalaga odgovornost za prekršek, ki ga je storila druga oseba, je zato treba upoštevati navedeno bistveno razliko med pravno osebo in podjetnikom, ki gospodarsko dejavnost opravlja kot fizična oseba. V primerih, ko podjetnik nastopa tudi v vlogi vodstvenega oziroma nadzornega organa, je potrebno prvi odstavek 14.a. člena ZP-1 razlagati tako, da morajo biti za odgovornost podjetnika in zasebnika, v vsakem primeru kumulativno izpolnjeni pogoji iz prvega in drugega odstavka 14. člena ZP-1. Njun položaj je namreč v bistvenem primerljiv z odgovornostjo odgovorne osebe pravne osebe po drugem odstavku 14. člena ZP-1, ki pa od prekrškovnega organa terja, da že v izreku odločbe o prekršku konkretno navede vsebino dolžnega nadzorstva, ki naj bi ga vodstveni oziroma nadzorni organ (odgovorna oseba) podjetnika opustil.

3.1 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi podjetnika in zasebnika

Podjetnik in zasebnik nista odgovorna za prekršek, če dokažeta, da je bil prekršek izvršen z namenom škodovanja temu podjetniku ali zasebniku, z zavestnim kršenjem pogodbe, na podlagi katere storilec opravlja delo ali storitev za podjetnika in zasebnika ali s kršenjem navodil ali pravil podjetnika in zasebnika, ki je sicer v okviru dolžnega nadzorstva pravočasno izvedel vse ukrepe, potrebne za preprečitev prekrška. Posamezne postavke odgovornosti podjetnika in zasebnika so povsem enake kot pri pravnih osebah. Edina razlika je v tem, da podjetnik in zasebnik nimata vodstvenih in nadzornih organov, ampak sta ti dve funkciji praviloma združeni v nosilcu podjema, kar pomeni, da te »organe« predstavlja podjetnik in zasebnik sam.

4 PRENEHANJE NOSILCEV STATUSNIH OBLIK

4.1 Stečaj

Vse tri navedene statusne oblike: pravna oseba, podjetnik in zasebnik so v primeru stečaja odgovorni za prekršek ne glede na to, ali je bil prekršek storjen pred začetkom stečajnega postopka ali med njim, vendar se jim ne izreče globa, temveč le odvzem predmetov in odvzem

premoženjske koristi. Nanaša se na primere, ko se prekrškovni postopek zaključi v času, ko stečajni postopek nad pravno osebo, podjetnikom in zasebnikom še traja.

Vedeti je treba, kako ravnati v primeru, kadar se stečajni postopek zaključi pred prekrškovnim postopkom. Treba je upoštevati drugi in tretji odstavek 14.b člena ZP-1, ki se nanašata na primere, ko subjekt preneha pred izdajo odločbe oziroma sodbe o prekršku.

Stečaj nad pravno osebo, podjetnikom in zasebnikom torej ni ovira za izvedbo prekrškovnega postopka, niti ne vpliva na odgovornost posameznega subjekta za prekršek, je pa upoštevna okoliščina pri izreku sankcije, saj pravni osebi, podjetniku in zasebniku, ki je ob izdaji odločbe ali sodbe o prekršku v stečaju, ni mogoče izreči globe, ampak le odvzem predmetov in odvzem premoženjske koristi. Odvzem predmetov, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek oziroma so nastali s prekrškom, je sicer stranska sankcija za prekršek, ki pa se lahko v primeru stečaja nad pravno osebo, podjetnikom in zasebnikom izjemoma izreče samostojno (kot edina sankcija) in s tem dejansko prevzame vlogo glavne sankcije.

Odvzem premoženjske koristi pridobljene s prekrškom, ni sankcija, ampak poseben *(sui generis)* ukrep oziroma obvezna posledica, ki temelji na logičnem pravilu, da nihče ne more obdržati morebitne premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s prekrškom ali zaradi njega. Posebna ureditev sankcioniranja pravne osebe, podjetnika in zasebnika, ki je v času izdaje odločbe ali sodbe o prekršku v stečaju, zagotavlja, da se s sankcioniranjem ne bo zmanjšalo poplačilo upnikov, ki so z uvedbo stečaja že sicer prikrajšani za celovitost svojih terjatev (iz tega razloga subjektu v stečaju ni mogoče izreči globe), hkrati pa je ta ureditev naravnana tako, da del stečajne mase ne postanejo predmeti oziroma premoženjska korist, ki izvira iz izvršenega prekrška in je bila torej pridobljena protipravno.

4.2 Prenehanje pravne osebe

S prenehanjem pravne osebe ni mišljeno samo prenehanje s stečajem, ampak so zajete tudi druge možne oblike prenehanja pravnih oseb, se pravi prostovoljno in prisilno likvidacijo, izbris iz sodnega registra brez likvidacije, združitev, delitev, prenos premoženja, spremembo pravnoorganizacijske oblike ipd.

Pravno osebo, ki pred izdajo odločbe oziroma sodbe o prekršku preneha obstajati, se spozna za odgovorno za prekršek (pri čemer je treba v izreku posebej zapisati, da odgovorna pravna oseba ne obstaja več), sankcije za ta prekršek in odvzem premoženjske koristi pa se izrečejo subjektu, ki je pravni naslednik »pokojne« pravne osebe, če je vodstveni ali nadzorni organ ali nosilec tega subjekta vedel za storjeni prekršek; če tega ni vedel, pa se pravnemu nasledniku lahko izreče le odvzem predmetov in odvzem premoženjske koristi (ne pa tudi globa in druge sankcije za prekršek).

Pravni naslednik pravne osebe, ki je prenehala, je lahko druga pravna oseba, samostojni podjetnik in zasebnik, se pravi katerakoli statusna oblika, ki vstopi v pravni položaj pravne osebe, ki je prenehala, kot njen univerzalni pravni naslednik.

4.3 Prenehanje podjetnika in zasebnika

Drugačen položaj, kot nastane pri prenehanju pravne osebe, nastopi v primeru prenehanja podjetnika in zasebnika. Če podjetnik in zasebnik pred izdajo odločbe oziroma sodbe o prekršku preneha obstajati v tej statusni obliki (bodisi zaradi stečaja bodisi po lastni odločitvi), se ga spozna za odgovornega, sankcije za prekršek in odvzem premoženjske koristi pa se izrečejo fizični osebi, ki je bila nosilec statusne oblike, ki je prenehala.

Podjetnikov in zasebnikov podjem v nasprotju s pravno osebo ni samostojen pravni subjekt, zato tudi ni (načela) ločenega premoženja. Podjetnik in zasebnik sta fizični osebi, ki v pravnem prometu odgovarjata z vsem svojim premoženjem, pri čemer se ne ločuje med premoženjem, pridobljenim z opravljanjem podjetnikove ali zasebnikove dejavnosti in premoženjem, pridobljenim iz drugih virov. Tudi ko se statusna oblika samostojnega podjetnika in zasebnika izbriše iz ustreznega registra, fizična oseba, ki je bila nosilec podjema, obstaja naprej in se ji torej lahko izrečejo sankcije za prekršek in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s prekrškom.

5 ODGOVORNOST ODGOVORNE OSEBE

Odgovorna oseba je odgovorna za prekršek, ki ga izvrši s svojim dejanjem (storitev) oziroma ki ga izvrši z opustitvijo dejanja, ki ga je bila dolžna storiti, da se prekršek prepreči (opustitev). Storitev pomeni aktivno ravnanje, ki ima za posledico izpolnitev zakonskih znakov prekrška, z opustitvijo pa je prekršek izvršen takrat, ko storilec opusti dejanje, ki bi ga moral storiti.

5.1 Oblika krivde (odgovornosti) odgovornih oseb

V zvezi s temelji odgovornosti je treba poudariti, da mora tako v primeru izvršitve prekrška s storitvijo kot tudi pri opustitvi dolžnega nadzorstva ali drugih ravnanj odgovorna oseba ravnati malomarno ali naklepno (odvisno od tega, kakšna vrsta odgovornosti se v konkretnem primeru zahteva za prekršek, ki se očita odgovorni osebi).

5.2 Razbremenilni (ekskulpacijski) razlogi odgovorne osebe

Odgovorna oseba se lahko izogne odgovornosti za prekršek, če sta hkrati (kumulativno) izpolnjena dva pogoja:

- odgovorna oseba je ravnala po odredbi nadrejene odgovorne osebe ali vodstvenega ali nadzornega organa pravne osebe, državnega organa ali organa samoupravne lokalne skupnosti ali po odredbi samostojnega podjetnika in zasebnika in
- je odgovorna oseba storila vse, kar je bila po zakonu, drugem predpisu ali po notranjem aktu subjekta, pri katerem ima status odgovorne osebe, dolžna storiti, da bi preprečila prekršek.

V bistvu gre torej za delovanje oziroma izvršitev prekrška po ukazu nadrejenega, pri čemer zgolj dejstvo, da je delovala po odredbi oziroma navodilu (ukazu) nadrejene osebe, odgovorne osebe ne more razbremeniti odgovornosti za prekršek, ampak to razbremenitev lahko doseže le, če je

storila vse, kar je morala in je v njeni moči, da bi prekršek preprečila. Odgovorna oseba zato ne more uspeti z zatrjevanjem, da ji noben zakon, drug predpis ali notranji akt ne nalaga dolžnega ravnanja v smeri preprečitve prekrška, saj dolžnost izogibati se in preprečevati prepovedana ravnanja izhaja iz celotne kaznovalno pravne zakonodaje, v katero spada tudi ZP-1. Če ima to možnost, ne da bi pri tem resno tvegala izgubo svojega statusa oziroma zaposlitve ali dela, mora odgovorna oseba odkloniti izvršitev dejanja, ki pomeni prekršek. Če te možnosti nima, mora odgovorna oseba nadrejeno osebo oziroma organ na ustrezen način jasno opozoriti, da zahteva dejanje, ki pomeni prekršek. Če ima njena nadrejena oseba ali organ tudi nadrejeno osebo ali organ, mora odgovorna oseba o protipravni odredbi obvestiti ta organ (to ji morda nalaga celo notranji akt pravne osebe ali drugega subjekta). Skratka - če se želi odgovorna oseba izogniti odgovornosti, (ekskulpirati), mora aktivno delovati v smeri preprečitve prekrška, in ne samo molče izpolnjevati odredb oziroma navodil nadrejenih oseb oziroma organov.

Čeprav ZP-1 izrecno ne določa, je dokazno breme glede obstoja obeh kumulativno določenih razbremenilnih okoliščin na odgovorni osebi, ki mora dokazati, da je delovala po odredbi oziroma navodilu nadrejene osebe ali organa ter da je storila vse, kar je bila dolžna storiti oziroma kar je bilo v njeni moči, da bi preprečila prekršek.

5.3 Odgovornost v primeru prenehanja statusa

Na odgovornost odgovorne osebe za prekršek ne vpliva prenehanje njene zaposlitve ali drugega pravnega temelja, na podlagi katerega je izvajala delo za pravno osebo, podjetnika in zasebnika oziroma za državni organ ali organ lokalne skupnosti. Prav tako na njeno odgovornost ne vpliva dejstvo, da je subjekt, pri katerem je delovala kot odgovorna oseba, prenehal obstajati ali opravljati dejavnost, ali ni več pogojev za ugotavljanje njegove odgovornosti za prekršek.

Tretji del
RABA DOLOČB DRUGIH PREDPISOV V POSTOPKU O PREKRŠKU

Prvo poglavje	O SMISELNI IN SUBSIDIARNI (PODREDNI) RABI DOLOČB DRUGIH PREDPISOV IN O SMISELNI RABI DOLOČB KZ
Drugo poglavje	SMISELNA IN SUBSIDIARNA RABA DOLOČB ZUP
Tretje poglavje	VROČANJE V HITREM IN REDNEM SODNEM POSTOPKU
Četrto poglavje	SMISELNA RABA DOLOČB REDNEGA SODNEGA POSTOPKA

Prvo poglavje
O SMISELNI IN SUBSIDIARNI (PODREDNI) RABI DOLOČB DRUGIH PREDPISOV IN O SMISELNI RABI DOLOČB KZ

1 SPLOŠNO
2 SMISELNA RABA DOLOČB KZ

1 SPLOŠNO

O prekrških se odloča po enotnem postopku, ki ni predpisan samo v določbah ZP-1, saj zakon v nekaterih določbah ureja primere ter določa obseg smiselne ali celo podredne rabe drugih procesnih predpisov. Podrobnejši pregled pokaže, da ZP-1 dopolnjujejo štirje zakoni, katerih določbe se (smiselno ali podredno) uporabljajo za različna vprašanja, povezana s postopkom o prekrških, in sicer:

Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP), ki se:
- podredno uporablja v hitrem postopku glede pristojnosti;
- smiselno uporablja v hitrem postopku glede zastopanja, jezika v postopku, vlog, vabil, zapisnikov, odločb, pregledovanja in prepisovanja spisov, rokov in narokov, vrnitve v prejšnje stanje, vročanja in izločitve uradnih oseb (prvi odstavek 58. člena) in
- smiselno uporablja glede vročanja v rednem sodnem postopku (drugi odstavek 67. člen);

Zakona o kazenskem postopku **(ZKP),** ki se smiselno uporablja:
- v rednem sodnem postopku o prekršku za vprašanja jezika v postopku, vlog in zapisnikov, rokov, zaslišanj
- obdolženca, zasliševanja prič, izvedenstva, prenosa krajevne pristojnosti in za izvedbo glavne obravnave;
- v hitrem postopku in rednem sodnem postopku glede hišne in osebne preiskave, zasegu in preiskavi elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov, razen če gre za poseg v tajnost pisem in drugih občil, kjer je poseg dopusten le pri pregonu pravnih oseb, ki naj bi storile prekršek, predpisan v skladu s petim odstavkom s petim odstavkom 17. člena ZP-1;
- hrambe in upravljanja zaseženih predmetov in začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi;
- za postopek v zvezi z zahtevo za varstvo zakonitosti;
- za hrambo in upravljanje začasno odvzetih listin in predmetov;
- za mednarodno sodelovanje z državami, ki niso članice EU;

- ***Zakona o sodnih taksah (ZST-1),*** ki se smiselno uporablja v postopku z odmero sodne takse v hitrem in rednem sodnem postopku ter

- ***Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami EU (*ZSKZDČEU)**, ki se uporablja podredno za mednarodno sodelovanje organov v postopku o prekrških z državami članicami EU.

2 SMISELNA RABA DOLOČB KZ-1

Omenili smo že, da ZP-1 v materialnem delu napotuje tudi na uporabo KZ-1, ki se v postopku o prekršku (v hitrem in rednem sodnem postopku) smiselno uporablja *za* vprašanja silobrana, skrajne sile, sile in grožnje, neprištevnosti, naklepa, malomarnosti, dejanske in pravne zmote, udeležbe pri prekršku ter glede časa in kraja storitve prekrška.

Podredna raba izhaja iz omejitve, da se določbe KZ-1 za posamezno vprašanje uporabijo samo, če ZP-1 iste materije ne ureja drugače, napotilo na smiselno rabo pa je logična posledica dejstva, da določbe KZ-1 niso pisane za prekrške, zato njihova dobesedna raba v prekrškovnem pravu ni dopustna, ampak je treba te določbe s smiselno razlago vsebinsko prilagoditi področju prekrškov.

Instituti silobran, skrajna sila, sila in grožnja, dejanska in pravna zmota ter udeležba, neprištevnost, naklep in malomarnost, čas in kraj storitve so že podrobneje opredeljeni v poglavju o temeljnih elementih prekrška.

Drugo poglavje
SMISELNA IN SUBSIDIARNA RABA DOLOČB ZUP

1 SPLOŠNO O RABI
2 PRISTOJNOST
3 ZASTOPANJE
3.1 Zakoniti zastopnik
3.2 Začasni zastopnik
3.3 Pooblaščenec
4 JEZIK V POSTOPKU
4.1 Vloga tolmača
5 VLOGE
5.1 Nepopolna in nerazumljiva vloga
5.2 Pisna izjava in ugovor
6 DOKAZNI POSTOPEK
7 VABILO
8 ZAPISNIK
8.1 Uradni zaznamek
9 ODLOČBA
10 PREGLEDOVANJE IN PREPISOVANJE SPISOV
11 ROKI
11.1 Materialni roki
11.2 Procesni roki
12 VRNITEV V PREJŠNJE STANJE
12.1 Opravičljiv vzrok za zamudo
12.2 Nevednost ali očitna pomota za zamudo
13 NAROKI
14 IZLOČITEV URADNE OSEBE

1 SPLOŠNO O RABI

Smiselna raba določb ZUP v postopku o prekršku ne pomeni popolne in celovite uporabe posameznih določb ZUP, temveč uporabo teh določb na način, ki najbolj ustreza pomenu, namenom in naravi posameznega procesnega instituta ter v obsegu, ki je prilagojen posebnostim postopka o prekršku.

Smiselna raba določb ZUP velja tudi v rednem sodnem postopku, in sicer za vročanje vseh pisanj, ki se izdajajo in vročajo v rednem sodnem postopku oziroma v vseh postopkih, v katerih odločajo sodišča.

2 PRISTOJNOST

Institut pristojnosti je podrobneje prikazan v poglavju o vrstah prisojnosti prekrškovnih organov.

3 ZASTOPANJE

Da lažje razumemo pojem zastopanja v postopku o prekršku, naj povemo, da teorija loči:

- pravno sposobnost ali poslovna sposobnost, to je sposobnost biti stranka v postopku in
- procesno sposobnost, sposobnost samostojno in veljavno opravljati procesna dejanja v postopku, ki je primerljiva s poslovno (opravilno) sposobnostjo.

Poslovna sposobnost je sposobnost polnoletne osebe, da z dejanji lastne volje nase prevzema pravice in obveznosti ter se pravno relevantno zavezuje. Za pravna dejanja mora imeti potrebno voljo oziroma sposobnost razumeti pomen svojih dejanj in sposobnost ravnati v skladu z oblikovano voljo. Če je oseba poslovno popolnoma sposobna, je tudi sicer procesno sposobna. Stranke, ki niso procesno sposobne, so fizične osebe, ki niso dopolnile 15 do 18 let in polnoletne osebe, ki jim je deloma ali v celoti odvzeta poslovna sposobnost.

Zastopstvo se lahko izvaja kot:

- zakonito zastopanje in
- zastopanje po pooblastilu.

3.1 Zakoniti zastopnik

O zakonitem zastopanju govorimo, kadar je stranka procesno nesposobna in mora imeti v postopku zastopnika. Ta v imenu stranke in na njen račun opravlja dejanja v postopku, ki imajo enak učinek, kot bi jih opravila stranka sama. V hitrem postopku gre lahko za zastopanje vseh procesno nesposobnih udeležencev postopka, predvsem kršitelja, oškodovanca in lastnika odvzetih predmetov. Zakoniti zastopnik je lahko določen z zakonom (npr. starši mladoletnega otroka) ali z aktom pristojnega organa na podlagi zakona (npr. z odločbo o postavitvi skrbnika poslovno nesposobni osebi).

Popolno poslovno sposobnost pridobi fizična oseba s polnoletnostjo (mladoletna oseba je lahko delno poslovna sposobna in v tem obsegu je tudi procesno sposobna). Ta sposobnost pa ji je iz različnih razlogov omejena ali tudi v celoti odvzeta. Zastopanje fizične osebe po zakonitem zastopniku je v praksi v postopku o prekršku največkrat uveljavljeno na strani oškodovanca, pri polnoletnem kršitelju pa je povezano z vprašanjem njegove prištevnosti oziroma odgovornosti (krivde).

Kot smo že povedali, pravna oseba nima procesne sposobnosti, zato lahko opravlja dejanja v postopku samo po svojem zastopniku. Pravno zavezujočo voljo lahko v imenu pravne osebe oblikujejo le zakoniti oziroma statutarni zastopnik, ki jo tudi zastopa v postopku. Zakoniti zastopnik lahko opravlja vsa procesna dejanja v imenu kršitelja ali oškodovanca (vlaga pravna sredstva, pregleduje spise itd.). Pogoj za opravo teh dejanj pa je, da se mora na zahtevo prekrškovnega organa izkazati z ustreznim dokumentom, npr. skrbnik z ustrezno odločbo o postavitvi, zastopnik pravne osebe z izpiskom iz registra.

3.2 Začasni zastopnik

Začasni zastopnik je oseba, ki jo postavi organ, ki vodi postopek o prekršku, če procesno nesposobna stranka nima zakonitega zastopnika, ali je treba opraviti kakšno dejanje zoper osebo, katere prebivališče je neznano in nima pooblaščenca. V postopku o prekršku se ta institut uporablja le v primeru, če to narekuje nujnost zadeve ali interes kršitelja in je treba izvesti postopek in tudi tedaj, ko si koristi kršitelja in njegovega zakonitega zastopnika nasprotujejo in v primeru, ko imata udeleženca postopka z nasprotnim interesom istega zakonitega zastopnika (npr. kršitelj in oškodovanec).

3.3 Pooblaščenec

Pooblaščenec je lahko vsaka oseba, ki je poslovno sposobna. Postavi ga lahko procesno sposobna stranka ali zakoniti zastopnik procesno nesposobne stranke. V krog pooblaščencev spadajo tudi odvetniki.

Pooblaščenci, ki niso odvetniki, kršitelja v postopku o prekršku sploh ne morejo zastopati. V postopku o prekršku, kot je bilo že povedano nekajkrat, poleg kršitelja in zakonitega zastopnika ter lastnika odvzetih predmetov, je le še zagovornik v sicer zelo ozkem krogu upravičenih vlagateljev zahteve za sodno varstvo zoper odločitve prekrškovnih organov. Zagovornik je lahko samo odvetnik, ki je vpisan v imenik odvetnikov pri Odvetniški zbornici Slovenije, ne glede na sedež njegove pisarne. Najetega zagovornika lahko nadomešča drugi odvetnik ali odvetniški kandidat, ne pa tudi odvetniški pripravnik, pri čemer ne potrebuje soglasja stranke.

Posebej si velja zapomniti, da se mora pravico do vložitve zahteve za sodno varstvo v korist kršitelja kljub izrecni določbi ZP-1, ki taksativno določa ozek krog upravičenih vlagateljev zahteve za sodno varstvo, priznati tudi pooblaščencu za vročitve.

4 JEZIK V POSTOPKU

Tako kot velja za vse državne organe, se tudi v hitrem postopku pred prekrškovnim organom postopek vodi v slovenskem jeziku. V tem jeziku se vlagajo vloge, predlogi, pišejo odločbe, sklepi, zapisniki, uradni zaznamki in druga pisanja ter se opravljajo vsa dejanja v postopku.

Posebnost velja za postopek o prekršku na območjih, kjer sta pri prekrškovnem organu uradna jezika tudi italijanski oziroma madžarski jezik. Postopek se vodi v obeh jezikih, če stranka izrecno ali molče (vlogo poda v jeziku narodnosti) to zahteva.

Velja si zapomniti, kakšno mora biti pravilno ravnanje organa, ki vodi postopek v primeru, ko se domneva, da naslovnik, ki je državljan članice EU, ali je državljan tretje države, ne razume jezika, v katerem je pisanje sestavljeno. Tedaj se mora pisanje v celoti ali vsaj v pomembnih delih prevesti v jezik ali enega od jezikov držav članice, na ozemlju katere je naslovnik. Če je organu, ki je izdal pisanje, znano, da naslovnik razume samo nek drug jezik, je treba pisanje ali

vsaj njihove pomembne dele prevesti v ta drugi jezik. Pisanju, ki se ga mora vročiti in nima pravnega pouka (npr. obvestilo kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška), se mora priložiti obvestilo, ki naslovniku sporoča, da lahko pri organu, ki je pisanje izdal in katerega naslov mora biti naveden, zahteva pojasnilo o pravicah in dolžnostih v zvezi z vročenim pisanjem.

4.1 Vloga tolmača

Kadar udeleženci postopka ne znajo jezika, v katerem teče postopek, imajo pravico v postopku o prekršku uporabljati svoj jezik in spremljati potek postopka po tolmaču.

Pravica do uporabe jezika je temeljna ustavna pravica, ki zagotavlja vsakomur, da pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopku pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo, uporablja svoj jezik in pisavo na način, ki ga določa zakon. Enako velja tudi v primeru, če stranke ne morejo uporabljati jezika zaradi invalidnosti. Pravico do tolmača ima tudi državljan RS, ki ne obvlada slovenskega jezika. Pravica do uporabe jezika torej ni vezana na status osebe glede državljanstva, temveč zgolj na razumevanje jezika, v katerem teče postopek. O pravici uporabljati svoj jezik in spremljati postopek v svojem jeziku, je udeležence postopka o prekršku prekrškovni organ dolžan poučiti.

Posebej si je treba zapomniti, da so stroški, ki nastanejo v zvezi z zagotavljanjem pravice do rabe jezika, torej stroški tolmačenja, vedno stroški proračuna prekrškovnega organa, kot določa ZP-1 za stroške postopka.

Zakon ima tudi posebne določbe glede uporabe jezika v primeru pridržanja osebe, katera ima pravico v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, biti obveščena o razlogih za pridržanje.

5 VLOGE

Vloga v postopku o prekršku je skupni izraz za različne vrste pisnega komuniciranja strank in drugih udeležencev postopka, kadar se ti obračajo na organ. Različna pisanja in dokumenti, ki jih pošilja prekrškovni organ udeležencem postopka o prekršku, niso vloge (obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, vabilo, zahteva za odpravo pomanjkljivosti v vlogi, dopis, odločba, plačilni nalogi, sklep, obdolžilni predlog ipd.).

Vsebina vlog v hitrem postopku pred prekrškovnim organom je predpisana v samem ZP-1. Najpogostejše vloge v hitrem postopku pred prekrškovnim organom so: pisni predlog upravičenih predlagateljev postopka, pisna izjava kršitelja o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, ugovor, zahteva za sodno varstvo, pritožba zoper sklep o pridržanju in pritožba zoper sklep o odvzemu predmetov in drugih listin, pritožba prekrškovnega organa zoper sodbo sodišča. ZP-1 pozna še druge vloge, kot npr. predlog za plačilo globe in stroškov postopka v obrokih, predlog za delo v splošno korist, predlog za vrnitev v prejšnje stanje, predlog za popravek potrdila glede pravnomočnosti in izvršljivosti.

V postopku o prekršku se vlagajo vloge praviloma v pisni obliki. Izjava kršitelja, ki šteje kot pisna vloga, mora biti lastnoročno podpisana. Lastnoročni podpis na podani vlogi je po svoji naravi izraz potrditve vloge s strani vložnika. Slednje velja tudi za elektronski podpis.

Izjema je izjava, katere obvezna priloga je lastnoročno podpisano pooblastilo pooblaščenca (zagovorniku), ki je vlogo vložil. V tem primeru lastnoročni podpis na pooblastilu hkrati velja tudi kot lastnoročni podpis na izjavi.

Vloga se izroči prekrškovnemu organu neposredno, po pošti, po elektronski poti ali preko osebe, ki opravlja posredovanje vlog kot svojo dejavnost. Vloga se lahko vloži vsak delavnik med poslovnim časom, po elektronski pošti pa ves čas. Prekrškovni organ, ki je pristojen za sprejem vloge, je dolžan sprejeti vlogo v fizični obliki, ki se mu izroči. Ob sprejemu vloge v fizični obliki lahko vlagatelj od pooblaščene uradne osebe ustno zahteva, da si želi zagotoviti potrditev prekrškovnega organa o sprejemu pisne vloge, kar se zaznamuje na vlogi.

Preden prekrškovni organ obravnava vlogo, mora ugotoviti, ali je za obravnavo vloge sploh podana njegova pristojnost. Če ugotovi, da za obravnavanje zadeve ni pristojen, z vlogo ravna po določbah ZUP. Če prejme pisno vlogo in prekrškovni organ ve, kateri organ je pristojen, mora tako vlogo odstopiti pristojnemu organu in o tem kršitelja ali druge osebe obvestiti, sicer jo zavrže s sklepom. To ne velja, če je bila pisna vloga vložena neposredno pri nepristojnem organu in je kljub opozorilu prekrškovnega organa, da ni pristojen za obravnavanje vloge, vlagatelj vztrajal pri vložitvi. V tem primeru vlogo sprejme ta organ in jo nato s sklepom zavrže. Enako ravna organ, če ne more ugotoviti, kateri organ je zanjo pristojen.

Kadar nepristojni organ v zmoti opravi kakšna dejanja postopka in šele nato odstopi zadevo v reševanje pristojnemu organu, ali je pristojni organ dobil zadevo v reševanje šele po odločitvi v sporu o pristojnosti, pristojni organ, ki dobi zadevo v reševanje, preveri opravljena dejanja in presodi, ali jih je treba ponovno opraviti. Prekrškovni organ, ki je začel s postopkom in je dejanja opravil, mora seveda pristojnemu organu odstopiti vso dokumentacijo.

Tudi glede ugotavljanja pravočasnosti vlog se uporabljajo določbe ZP-1. Vloga je torej vložena takrat, ko je prispela prva vloga, tudi če je ta nepopolna. V postopku po ZP- 1 se namreč ne uporabljajo določbe ZUP, po katerih se šteje, da je vloga vložena takrat, ko je bila vložena vloga, s katero so bile pomanjkljivosti odpravljene. Torej, če je vloga pravočasno dopolnjena, v prekrškovnem postopku velja, da je bila kot popolna oziroma razumljiva vloga vložena že od samega začetka.

5.1 Nepopolna in nerazumljiva vloga

Pristojni prekrškovni organ lahko vlogo obravnava le, če je vloga popolna in razumljiva. Vloga je nepopolna, če ne vsebuje vseh podatkov, ki so sicer določeni kot obvezni, nerazumljiva pa je, če se iz nje ne da razbrati, kaj upravičenec zahteva oziroma predlaga. Nepopolne ali nerazumljive vloge pristojni prekrškovni organ ne sme zavreči takoj po prejemu, temveč mora v petih delovnih dneh pozvati vlagatelja, da odpravi pomanjkljivosti v roku, ki mu ga določi ter ga

opozoriti na posledice, če tega ne bo storil. Če storilec na zahtevo prekrškovnega organa v roku, ki mu ga je določil, v vlogi ne odpravi pomanjkljivosti, jo s sklepom zavrže.

Enako ravna prekrškovni organ v primeru, če je storilec sicer v roku, ki mu je bil določen v zahtevi za odpravo pomanjkljivosti, vlogo pravočasno poslal, vendar ta še vedno ni popolna in jo s sklepom zavrže.

5.1.1 Vloga napisana v tujem jeziku

Za nepopolno vlogo se šteje tudi vloga, ki jo vlagatelj vloži v tujem jeziku. Zato je treba v takem primeru vlagatelja pozvati, da vlogo v roku, ki mu jo določi prekrškovni organ, prevede sam na svoje stroške. Če tega vlagatelj tega ne stori, se vloga zavrže s sklepom.

5.2 Pisna izjava in ugovor

Posebnost postopka o prekršku je pisna izjava kršitelja. Kadar pisna izjava ni popolna (manjka npr. njegov lastnoročni podpis), prekrškovni organ kršitelja ob smiselni rabi določb ZUP sicer pozove k dopolnitvi in določitvi roka za odpravo pomanjkljivosti v vlogi, če podvomi, da ni pristna, nikakor pa je prekrškovni organ ne zavrže, če je kršitelj ne dopolni v določenem roku, ampak velja, kot da pisne izjave kršitelj ni podal.

Enako ravna prekrškovni organ z ugovorom zoper posebni plačilni nalog. Pravočasni ugovor zoper plačilni nalog, ki ga vlagatelj tudi po pozivu, kljub temu, da je bil poučen o posledicah, če ugovora ne bo dopolnil, prekrškovni organ s sklepom ne zavrže.

Prekrškovni organ na zgoraj opisan način ravna tudi z nepopolno vlogo, ki jo v imenu kršitelja posreduje prekrškovnemu organu zagovornik, pa vlogi ni priloženo pooblastilo.

6 DOKAZNI POSTOPEK

ZP-1 ne ureja posebej postopka dokazovanja v hitrem postopku o prekršku. Določa pa, da mora prekrškovni organ izvesti dokazni postopek s tem, da ugotovi in zbere vsa dejstva, ki so potrebna za odločitev v postopku o prekršku. Na rabo določb ZUP zakon torej nakazuje posredno, s tem ko določa, da mora prekrškovni organ po uradni dolžnosti brez odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbrati tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o prekršku. Prekrškovni organ ima pooblastilo in dolžnost za izvedbo dokaznega postopka tudi še po prejemu zahteve za sodno varstvo, saj lahko po potrebi glede na navedbe v zahtevi dopolni dokazni postopek in sam odloči o prekršku (izda odločbo, s katero odpravi prvotno odločbo o prekršku z obrazložitvijo ali plačilni nalog in ustavi postopek o prekršku, odpravi plačilni nalog in izreče opomin itd.).

Dokazna sredstva v prekrškovnem postopku so izjava kršitelja ter priče, izvid in mnenje izvedencev, ogled, listine in potrdila. Kršitelj je tudi v hitrem postopku glede navajanja dejstev in dokazov časovno omejen, saj lahko navaja dejstva in dokaze takoj ob ugotovitvi prekrška oziroma najkasneje v petih dneh od prejema pisnega obvestila, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, kasneje pa le, če izkaže za verjetno, da jih brez svoje krivde ni mogel pravočasno uveljavljati.

7 VABILO

Vabila so sredstvo prekrškovnega organa, ki vodi postopek o prekršku, da zagotovi navzočnost osebe, ki je po presoji prekrškovnega organa njena navzočnost potrebna v postopku za ugotovitev dejanskega stanja. ZP-1 ne ureja posebej zaslišanja kršitelja, saj se njegova izjava lahko pridobi neposredno na kraju samem v obliki ustne izjave ali v pisni obliki in tudi ne soočenja kršitelja s pričami, razen v primeru ugotavljanja istovetnosti storilca prekrška. Vendar ni izključena pravica prekrškovnega organa, da povabi tudi kršitelja, če ga želi zaradi narave zadeve ali posebnih okoliščin osebno zaslišati oziroma mu omogočiti, da neposredno poda izjavo, ali če kršitelj sam tako predlaga. V posameznih primerih je možno tudi soočenje med (več) kršitelji s pričami, zaslišanje v prisotnosti izvedenca, tolmača oziroma izvedba naroka z drugimi osebami, torej vselej, če se izkaže za primerno zaradi boljše razjasnitve zadeve o prekršku.

Vsebina vabila je predpisana po določbah ZUP. Povabljeni se mora odzvati vabilu. Vabljenega je treba v vabilu opozoriti na posledice, če se vabilu ne bo odzval ali če prekrškovnemu organu ne sporoči, da ne more priti. Za učinkovito omejitev zavlačevanja postopka je potrebno, da povabljeni, ki zaradi bolezni ali kakšnega drugega opravičenega vzroka ne more priti, svoj izostanek ne samo opraviči, ampak opravičenost izostanka tudi dokaže, razen če to ni mogoče. Zato mora povabljeni svojemu sporočilu o zadržanosti priložiti dokazilo, ki opravičuje izostanek. Če tega ne predloži, čeprav bi bilo to mogoče, se šteje, da izostanka ni opravičil.

8 ZAPISNIK

Zapisnik je tudi v postopku o prekršku pomembno dokazno sredstvo, saj dokazuje resničnost tistega, kar je v njem navedeno (izjava kršitelja, izpovedba priče ali izvedenca). Dokazuje npr. da je neka priča v resnici izpovedala tako, kot je navedeno v zapisniku, ne pa tudi resničnosti tistega, kar je izpovedala. Zapisnik je dokaz o poteku in vsebini postopka ter danih izjav, razen v delu, h kateremu je zaslišani dal pripombo. Zapisnik, ki je sestavljen v skladu z določbami ZUP, je javna listina, ki dokazuje tisto, kar se v njej potrjuje ali določa. ZUP predpisuje vsebino zapisnika ter kako in na kakšen način se mora zapisnik sestavljati.

Poudariti je treba, da je obvezna sestavina zapisnika oziroma zapisa o ustni izjavi kršitelja navedba, da je bil kršitelj poučen, da se lahko ustno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška oziroma ima pravico do primernega časa za pripravo svoje obrambe ter ima možnost, da izjavo poda v roku petih dni od predstavljenega prekrška. Če kršitelj nato izjavi, da bo podal ustno izjavo, pa ga je treba poučiti o njegovih pravicah v postopku, in sicer do privilegija proti samoobtožbi in do navajanja dejstev in dokazov v svojo korist.

8.1 Uradni zaznamek

Uradni zaznamek je posebna oblika evidentiranja dogodka, ko ni potrebno sestaviti zapisnika. Uradnega zaznamka zakon sicer izrecno ne navaja med instituti ZUP, ki se uporabljajo v hitrem postopku, zajet pa je v ureditvi zapisnika. S tem je posredno vključen v ureditev postopka o prekršku, v praksi pa široko uporabljen tako za ugotovitve prekrškovnega organa kot za beleženje vsebine sporočil, ki jih podajo stranke pooblaščenim uradnim osebam.

Velja si zapomniti, da odločitev prekrškovnega organa v obliki zapisa v uradnem zaznamku predstavlja posebnost v hitrem postopku. S tako obliko odločitve prekrškovni organ sporoča, da dejanja ne bo obravnaval v hitrem postopku oziroma vložil obdolžilnega predloga in se razlogi za odločitev le zaznamujejo v spisu.

Uradni zaznamek mora vsebovati zabeležko s kratko obrazložitvijo razloga, da se dejanje ne obravnava, kraj in datum ter podpis pooblaščene uradne osebe.

9 ODLOČBA

Odločba je po definiciji strogo formalen (obličen) upravni akt. Obličnost se kaže v zahtevani pisni obliki, stroga obličnost pa v predpisanih sestavnih delih. To velja tudi za odločbo o prekršku, za katero so bistvene sestavine predpisane v ZP-1 in ne v ZUP. Smiselno se ZUP uporablja le glede potrebnega števila izdanih izvirnikov izvodov, saj se odločba izda v tolikem številu, kot je to potrebno glede na število upravičenih vlagateljev zahteve za sodno varstvo (kršitelj, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik ter lastnik odvzetih predmetov) in za organ.

V postopku o prekršku pred prekrškovnim organom smiselno veljajo samo tiste določbe ZUP o popravljanju napak v odločbi, ki niso v ZP-1 posebej urejene. Popravek pomote, ki je za kršitelja neugodna, učinkuje od dneva vročitve sklepa o popravku, sicer pa od dneva, od katerega ima pravni učinek popravljena odločba.

10 PREGLEDOVANJE IN PREPISOVANJE SPISOV

Institut pregledovanja in prepisovanja spisov se nanaša na pravico udeležencev postopka, da se seznanijo z dokumenti zadeve, o kateri teče postopek o prekršku, medtem ko je pravica do pregleda dokumentov in dostopa do informacij javnega značaja zaradi narave posameznih zadev priznana v zelo omejenem obsegu in na specifičen način. Prekrškovni organ namreč lahko zavrne dostop do zahtevane informacije le, če se zahteva nanaša na podatek, ki je bil pridobljen ali sestavljen zaradi kazenskega pregona, ali v zvezi z njim ali postopka s prekrški in bi njegovo razkritje škodovalo njegovi izvedbi ali na podatek, ki je bil pridobljen ali sestavljen zaradi upravnega postopka in bi njegovo razkritje škodovalo njegovi izvedbi.

Omejitev te pravice v hitrem postopku izhaja iz določbe Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, ki dovoljuje, da prekrškovni organ zavrne dostop do zahtevane informacije tudi v primeru, če se zahteva nanaša na osebni podatek, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Kadar prekrškovni organ dovoli udeležencem postopka pregledovanje, prepisovanje in preslikovanje prekrškovnega spisa, mora ravnati v skladu z Uredbo o načinu poslovanja organov javne uprave s strankami, ki ureja način in postopek izvedbe pred prekrškovnimi organi.

11 ROKI

Rok je določeno časovno razdobje, v katerem je treba opraviti določeno dejanje v hitrem postopku o prekršku (npr. v petih dneh podati pisno izjavo) ali določena časovna točka, do katere je treba opraviti določeno dejanje v postopku. Roke je treba ločiti od narokov. Narok je določena časovna točka, ko je predvideno ali razpisano procesno dejanje.

Pravna teorija deli roke na materialne in procesne; zakonske in sodne; prekluzivne in instrukcijske; podaljšljive in nepodaljšljive; objektivne in subjektivne in absolutne in relativne.

11.1 Materialni roki

Kriterij razlikovanja med materialnimi in procesnimi roki je v tem, ali zamuda roka pomeni izgubo materialne pravice (materialni rok) ali samo izgubo procesne pravice. Procesni roki določajo čas opravljanja procesnih dejanj v postopku. Materialni roki določajo čas uveljavljanja ali izpodbijanja materialnih pravic.

Materialni roki, ki jih imenujemo tudi izpolnitveni (paricijski) roki, veljajo za uveljavljanje materialnih pravic, ki jih daje upravičencem materialni predpis. Za opredelitev, ali je rok materialni ali procesni, je odločilna narava roka, to je, kakšna pravica se daje z določenim rokom ter kakšne so posledice zamude roka.

Medtem ko se procesni roki (z izjemo rokov, ki so določeni na ure) ne morejo izteči v času, ko prekrškovni organ ne dela, pa to ne velja za materialne roke.

Velja si zato zapomniti, da za datum opravljene vročitve v primeru, da naslovnik pošiljke ne prevzame (nastop t.i. fikcije vročitve), šteje dan preteka petnajstdnevnega roka, pri čemer ni pomembno, na kateri dan se ta rok izteče (soboto, nedeljo), saj ne gre za procesni rok, ampak za materialni rok. Slednje je pomembno le za iztek roka za vložitev pravnega sredstva, kot tudi za tek roka za vložitev pravnega sredstva ni pomembno, kdaj je bil dokument puščen v hišnem predalčniku. Pisno sporočilo mora vselej vsebovati obvestilo o posledicah takega vročanja.

11.2 Procesni roki

Procesni roki so roki, ki jih daje procesni zakon za opravljanje določenih procesnih dejanj v postopku. Procesni roki v hitrem postopku so: rok za vložitev pisne izjave, ugovora, pritožbe, zahteve za sodno varstvo, predloga za vrnitev v prejšnje stanje, predloga za plačilo globe in stroškov postopka v obrokih, predloga za odpravo ali spremembo prekrškovnega organa itd.

Poznamo naslednje procesne roke:

- ***zakonite in procesne roke**:* zakoniti roki so tisti, ki so določeni z zakonom oziroma z drugim predpisom. Teh rokov pooblaščena uradna oseba, ki vodi postopek o prekršku, ne more spremeniti (skrajšati ali podaljšati);
- ***prekluzivne in instrukcijske roke:*** prekluzivni rok določa čas, v katerem mora biti opravljeno procesno dejanje. Če se je rok iztekel, dejanje pa ni opravljeno, nastopi zamuda (prekluzija). Prekluzivni rok imenujemo tudi zamudni rok. Prekluzivnega roka ni mogoče podaljšati, ima pa zamuda roka za stranko neugodne posledice. Zamuda roka torej pomeni izgubo določene pravice, saj tisti, ki ni opravil določenega dejanja v takšnem roku, tega dejanja sploh ne more več opraviti. Učinek prekluzije nastopi po samem zakonu in ga mora pooblaščena uradna oseba, ki vodi postopek o prekršku, upoštevati po uradni dolžnosti. Takšen rok je npr. rok za vložitev pisne izjave ali vložitev zahteve za sodno varstvo oziroma ugovora. Prekluzivni roki veljajo za vse udeležence v postopku o prekršku. Instrukcijski rok predstavlja navodilo organu, da naj v določenem času opravi procesno dejanje. Instrukcijski rok je zakonski rok, ki določa časovno obdobje, v katerem mora prekrškovni organ opraviti določeno dejanje v postopku. Če dejanja ne opravi v instrukcijskem roku, za prekrškovni organ (in tudi za udeležence postopka), ne nastanejo nobene škodljive posledice, seveda pa to ne vpliva na morebitno disciplinsko odgovornost pooblaščene uradne osebe;
- ***podaljšljive in nepodaljšljive roke:*** z zakonom določeni roki so nepodaljšljivi. Roki, ki jih neposredno ali na podlagi zakona odreja pooblaščena uradna oseba, pa so podaljšljivi;
- *objektivne in subjektivne roke*: gre za razlikovanje glede na čas, dogodek oziroma okoliščino, od katere roki tečejo ali se iztečejo. Objektivni rok prične teči od določene objektivne okoliščine. Subjektivni rok pa teče od določene subjektivne okoliščine;
- ***absolutne in relativne roke:*** gre za razlikovanje glede na to, ali je rok določen v trajanju ali razponu oziroma ali je določen s fiksnim datumom. Relativni rok traja npr. osem dni od vročitve, absolutni pa ima zadnji dan roka določen s koledarskim dnem, npr. 31. december.

Roki so določeni po dnevih, mesecih ali letih, izjemoma v urah. Če je rok določen po dnevih, se ne všteje dan vročitve ali sporočitve oziroma dan dogodka, od katerega je treba šteti rok, temveč se vzame za začetek roka prvi naslednji dan. Mesečni roki začnejo teči tako kot dnevni in se iztečejo na dan, ki se ujema z dnem začetka roka (npr. 31. 3. do 30. 4.). Letni roki prav tako začnejo teči kot dnevni, iztečejo pa se na dan, ki se po dnevu in mesecu ujema z dnem in mesecem začetka roka.

Roki tečejo neprekinjeno *(tempus continuum)* - tudi med prazniki in nedeljami ali dela prostimi dnevi. Izjema velja za zadnji dan, to je dan izteka roka - če ta pade na nedeljo ali praznik, se šteje za dan izteka roka prvi naslednji delovni dan, pri čemer ni pomembno, ali prekrškovni organ v teh dneh dela. Slednje pa ne velja za izpolnitvene roke, saj odločba lahko postane izvršljiva tudi na nedeljo ali praznik ali dela prost dan.

12 VRNITEV V PREJŠNJE STANJE

Vrnitev v prejšnje stanje je institut, ki omogoča stranki, ki je iz opravičenih vzrokov zamudila rok ali narok ali kakšno drugo dejanje postopka in ga zaradi tega ne more več opraviti, da se na njen predlog dovoli vrnitev v stanje (nazaj), v katerem lahko dejanje, ki ga ni mola opraviti, opravi.

Zakon ne opredeljuje, katera so dejanja postopka, zaradi zamude katerih se lahko dovoli vrnitev v prejšnje stanje. Prevladuje mnenje, da gre za dejanja postopka, ki so vezana na rok. ZUP je tako v primerih nastopa takih škodljivih pravnih posledic, ko je zamuda roka stranke posledica opravičenih vzrokov, za katere ni kriva stranka sama, predvidel poseben institut vrnitve v prejšnje stanje - *restitutio in integrum*, s katerim se postopek vrne v stanje, v katerem je bil pred zamudo roka za opravo procesnega dejanja. Opravičeni vzroki za zamudo morajo obstajati v času, ko rok za opravo procesnega dejanja še ni potekel. Vrnitev v prejšnje stanje odpravlja posledice prekluzije in stranka ima tako možnost, da zamujeno dejanje naknadno opravi in odvrne škodljive posledice, ki bi nastale z zamudo roka, naroka ali drugega dejanja postopka. Vlagatelj mora v predlogu za vrnitev v prejšnje stanje navesti okoliščine, zaradi katerih ni mogel pravočasno opraviti zamujenega dejanja, in te okoliščine vsaj verjetno izkazati.

12.1 Opravičljiv vzrok za zamudo

Z vrnitvijo v prejšnje stanje je tudi v hitrem postopku pred prekrškovnim organom mogoče popraviti le zamudo procesnega roka, pri katerem je dovoljena vrnitev v prejšnje stanje, če je kršitelj iz opravičenega vzroka zamudil opravo svojega dejanja v postopku o prekršku, in sicer ni pravočasno vložil pisne izjave ali ugovora in tega dejanja zaradi tega ne more več opraviti.
Kršitelju, zakonitemu zastopniku oziroma zagovorniku (vlagateljem predloga za vrnitev v prejšnje stanje), ki so iz opravičenih vzrokov zamudili rok (npr. rok za vložitev zahteve za sodno varstvo) ali kakšno drugo dejanje postopka o prekršku (npr. rok za podajo izjave o prekršku) in ga zaradi zamude ne morejo več opraviti, se na njihov predlog dovoli vrnitev v prejšnje stanje.

ZUP ne opredeljuje, kaj je opravičen vzrok, kar pomeni, da prekrškovni organ v vsakem konkretnem primeru glede na okoliščine primera presoja, ali je vzrok oziroma razlog za zamudo dejanja postopka opravičljiv. Opravičljiv vzrok oziroma okoliščino lahko predstavlja vsak nepredviden kot tudi neizogiben dogodek, ki ga vlagatelj ni mogel odkloniti, kljub temu da bi ga lahko predvidel, in je vlagatelju preprečil, da bi v roku opravil neko dejanje postopka. Mednje lahko uvrstimo npr. nenadno bolezen vlagatelja, elementarni dogodek, prometno nesrečo, smrt v družini itd.

12.2 Nevednost ali očitna pomota za zamudo

Vrnitev v prejšnje stanje se dovoli tudi v primerih, če je udeleženec v postopku o prekršku po očitni pomoti zamudil rok, pa je pristojni organ vlogo vendarle prejel vsaj v treh dneh po izteku roka, če bi stranka zaradi zamude izgubila kakšno pravico. Obstoj okoliščin nevednosti in očitne pomote v konkretnem primeru presoja organ, ki odloča o prekršku, ker ZUP pojma očitne

pomote ni natančneje opredelil. Gre za pravno nedoločen pojem, ki ga je treba ugotoviti glede na konkretne okoliščine posameznega primera.

Posebej je treba opozoriti, da mora biti predlog za vrnitev v prejšnje stanje podan hkrati s prepozno vloženo zahtevo za sodno varstvo ali pritožbo, ne pa šele naknadno s pravnim sredstvom zoper odločitev o zavrženju prepozno vložene zahteve za sodno varstvo ali pritožbe. Smiselno enako velja tudi v primeru, da predloga za vrnitev v prejšnje stanje po tem, ko je že bilo odločeno s sklepom o zavrženju prepozno vloženega pravnega sredstva, ni več mogoče oziroma dovoljeno vložiti.

13 NAROKI

Prekrškovni organ sme opraviti posamezna procesna dejanja tudi tako, da povabi na narok določene osebe (priče, izvedence). Povabiti sme tudi kršitelja, če je to potrebno za razjasnitev stvari, da sodeluje pri izvedbi dokazov ali če to sam predlaga. Prekrškovni organ lahko izvede tudi ustno obravnavo.

14 IZLOČITEV URADNE OSEBE

Pooblaščena uradna oseba, ki je v določenem razmerju do udeležencev v postopku o prekršku ali do prekrška (zadeve), postopka o prekršku ne more voditi in v njem odločati, ker bi zaradi takšnega razmerja lahko nastal dvom o nepristranskosti te osebe. Takšna pooblaščena uradna oseba ne sme opravljati dejanj v postopku in ne sme v postopku odločati, zato se mora iz postopka izločiti.

Pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa se mora izločiti, če je sama udeleženec v postopku (kršitelj, priča, izvedenec, zakoniti zastopnik itd.); je udeleženec v postopku o prekršku z njo v krvnem sorodstvu, v ravni ali stranski vrsti do vštetega četrtega kolena; je z njo v zakonski zvezi ali svaštvu do vštetega drugega kolena, četudi je zakonska zveza prenehala; če z njo živi ali je živela v izven zakonski skupnosti, če je skrbnik, posvojitelj, posvojenec ali rejnik udeleženca postopka, njenega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca; pa tudi takrat, če je bila udeležena v postopku o prekršku na prvi stopnji ali je sodelovala pri odločanju. Izločitev v teh primerih je obvezna. Ti razlogi so takšne narave, da že sam njihov obstoj v nobenem primeru, ne glede lahko tudi na nesporno siceršnjo nepristranskost pooblaščene uradne osebe, ne dovoljuje njenega kakršnegakoli sodelovanja v postopku. Ko pooblaščena uradna oseba zve za obstoj kakšnega od navedenih razlogov, mora takoj prenehati z nadaljnjim delom v zadevi in to sporočiti organu oziroma osebi, ki je pristojna, da o tem odloči *(absolutni izločitveni razlog).*

Poleg absolutnih izločitvenih razlogov ZUP omogoča izločitev pooblaščene uradne osebe tudi tedaj, če se ugotovi, da obstoji katerekoli okoliščina, ki vzbuja dvom v nepristranskost pooblaščene uradne osebe *(relativni izločitveni razlog)*. Stranka torej lahko zahteva izločitev uradne osebe tudi, kadar druge okoliščine vzbujajo dvom v nepristranskost uradne osebe. Pri taki zahtevi za izločitev mora stranka navesti okoliščine, zaradi katerih je po njenem mnenju podan (relativni) razlog za izločitev. Izločitev lahko zahteva tudi sama pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa. O takšni zahtevi upravičencev odloči pristojni organ oziroma

oseba s sklepom. Kdo konkretno odloča o izločitvi uradne osebe, ki vodi postopek o prekršku, je odvisno od tega, za kateri prekrškovni organ gre in katera uradna oseba tega organa je pooblaščena za vodenje in odločanje v tem postopku.

Če postopek vodi ali v njem odloča pooblaščena uradna oseba, ki bi morala biti izločena ali je bila izločena po pravilih ZUP, pomeni kršitev pravil postopka, ki ima vselej za posledico odpravo odločbe.

Tretje poglavje
VROČANJE V HITREM IN REDNEM SODNEM POSTOPKU

1 SPLOŠNO O VROČANJU PO DOLOČBAH ZUP
2 NAČIN VROČANJA
2.1 Čas vročanja
2.2 Kraj vročanja
2.3 Vročitev po elektronski poti
3 OSEBNA VROČITEV
4 POSEBNI PRIMERI VROČANJA
4.1 Vročanje zakonitemu zastopniku in pooblaščencu
4.2 Vročanje pooblaščencu za vročitve
4.3 Vročanje pravnim osebam, podjetnikom in zasebnikom
4.4 Vročanje določenim osebam
4.5 Vročanje osebam, ki nimajo prebivališča v RS
4.6 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v tujino
4.6.1 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v države članice EU
4.6.2 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v tretje države
4.7 Vročanje z javnim naznanilom
4.8 Odklonitev sprejema
4.9 Sprememba naslova
4.10 Vročanje na naslovu za vročanje
4.11 Vročanje v času sodnih počitnic
5 VROČILNICA
5.1 Pomote pri vročanju

1. SPLOŠNO O VROČANJU PO DOLOČBAH ZUP

Z vročitvijo pisanj (odločb) se udeležencem v postopku o prekršku zagotavlja ustavna pravica do seznanitve s postopkom (22. člen Ustave), sodelovanja v postopku (29. člen Ustave) in tudi pravica do vložitve pravnega sredstva (25. člen Ustave).

Prekrškovni organ je torej dolžan udeležence v postopku seznaniti s svojo odločitvijo, torej jo mora izdati v pisni obliki in jo strankam vročiti. Vročanje v postopku o prekršku pred prekrškovnim organom je v ZP-1 urejeno tako, da se glede načina vročanja uporabljajo določbe ZUP, medtem ko ZP-1 specialno določa, kdo je dolžan pisanja vročiti in komu se pisanja vročajo.

V hitrem postopku se udeležencem postopka vroči izvirnik odločbe, medtem ko se izvirnik odločbe, ki jo izda sodišče (sodba, sklep), po odločanju po zahtevi za sodno varstvo ne vroči upravičenim vlagateljem pravnega sredstva, temveč slednji ostane v spisu, upravičencem pa se vselej vroči prepis sodne odločbe, ki jo vlagateljem vroči prekrškovni organ.

Z vročitvijo dokumenta se naslovnik seznani z vsebino dokumenta in s tem s potekom postopka, z vročitvijo odločbe, izdane v hitrem postopku pa praviloma začnejo teči roki za vložitev pravnega sredstva. Osebna vročitev dokumentov je predpisana v vseh primerih, ko je

vročitev posameznega dokumenta vezana na začetek uveljavitve pravice do pravnega sredstva. Vročitev obsega vročitev dokumenta in sestavo posebne listine, na kateri vročevalec označi čas in način vročitve, naslovnik pa prejem pisanja potrdi s svojim podpisom.

2. NAČIN VROČANJA

Vročanje sestavljata v tehničnem pogledu dve dejanji: vročitev dokumenta (pisanja) in sestava posebne listine (vročilnica) oziroma elektronsko podpisane vročilnice. Poznamo tako fizično navadno, fizično posredno in fizično osebno vročanje na eni strani ter elektronsko navadno, elektronsko posredno in elektronsko osebno vročanje na drugi strani, pri čemer se slednje močno favorizira.

V postopku o prekršku pred prekrškovnim organom način vročitve načeloma določa pooblaščena uradna oseba, ki odloča o zadevi, vročanje pa se izvede tudi na podlagi upoštevanja določb.

2.1 Čas vročanja

Vroča se praviloma samo ob delavnikih, in sicer podnevi v določenem času od 6. do 20. ure. Izjemoma je dovoljeno zaradi nujnih ukrepov v javnem interesu ali iz razlogov, ki jih lahko določi poseben zakon, vročati tudi ob nedeljah in praznikih in celo ponoči. Če pristojni organ odredi mimo navedenih primerov vročanje ponoči oziroma na dan, ko se ne dela in storilec odkloni sprejem pisanja, odklonitev nima pravnih posledic, ki so sicer v ZUP določene v primeru odklonitve sprejema dokumenta in se šteje, kot da vročitev ni bila opravljena niti ni bila poizkušena.

Posebej velja opozoriti, da splošno pravilo o vročanju pisanj v določenem časovnem obdobju ne velja za postopek o prekršku v hitrem postopku, kadar stori kršitelj prekršek izven zakonskih omejitev, v katerem se praviloma vroča pisanja udeležencem postopka o prekršku, če so podani pogoji za izrek sankcije s takojšnjo izdajo odločbe ali plačilnega naloga na kraju kršitve. V tem primeru se vročitev šteje za opravljeno ne glede na to ali se kršitelj na pisanje podpiše ali odkloni prejem pisanja.

2.2 Kraj vročanja

Vročitev se praviloma opravi na naslovu za vročanje. To je lahko stanovanje ali kraj, kjer je naslovnik zaposlen. Za pravilno vročitev je zato bistveno, da se naslovnik na neki lokaciji dejansko nahaja, in če je na naslovu prisoten, mora pošiljko tudi sprejeti (čeprav npr. na delovnem mestu in ne na naslovu stalnega bivališča). Pojem stanovanja se zato ne prekriva s pojmom uradno prijavljenega (stalnega ali začasnega) prebivališča, temveč ga je treba razumeti v dejanskem smislu, torej kot kraj, kjer naslovnik dejansko živi.

Izjemoma se vročitev opravi tudi v prostorih pristojnega organa, če se naslovnik tam nahaja ali če to zahtevata narava in pomen dokumenta, ki ga je treba vročiti (85. člen ZUP). V hitrem postopku o prekršku ta določba velja za vročanje pisanj prekrškovnega organa v postopkih, v

katerih so udeleženci tujci ali osebe, ki bi se z odhodom v tujino izognile odgovornosti za prekršek.

Posebnost vročanja v hitrem postopku je tudi vročanje odločbe (odločbe o prekršku ali plačilnega naloga) na kraju storitve prekrška.

2.3 Vročitev po elektronski pošti

Organ, ki odloča o prekršku, mora osebi vročati po elektronski poti vedno ob domnevi ali zahtevi osebe in tudi takrat, kadar organ zanesljivo ugotovi, da ima oseba odprt varen elektronski predal (prek e-oglasne deske na državnem portalu e-uprava). Rok za vročitev po elektronski poti začne teči od trenutka, ko je dokument puščen v elektronskem predalu, ne glede na to, ali se bo naslovnik seznanil z vsebino elektronskega sporočila poslanega po elektronski pošti, saj ZUP vzpostavlja obveznost, da redno preverja vsebino varnega elektronskega predala.

3 OSEBNA VROČITEV

Odločbe, sklepi in drugi dokumenti, od katerih vročitve začne teči rok, se morajo vročiti osebno tistemu, kateremu so namenjeni. V hitrem postopku so to odločbe (odločba o prekršku, plačilni nalog in posebni plačilni nalog) ter sklepi. V rednem sodnem postopku se štejejo kot odločbe sodbe, sklepi in izjemoma odredbe, če zakon tako določa. Osebna vročitev je obvezna tudi za vsa pisanja, katerih pravilna vročitev zagotavlja udeležencem v postopku pravico do sodelovanja (obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, vabilo na narok, vabilo na ustno obravnavo).

Za primere, ko se vročitev ne da opraviti z neposredno osebno vročitvijo naslovniku, ZUP določa, da pusti vročevalec v poštnem predalčniku, na vratih stanovanja, poslovnega prostora ali delavnice oziroma na drugem primernem mestu pisno sporočilo, v katerem navede, kje se dokument nahaja in da ga mora naslovnik prevzeti v 15 dneh. Takšna vročitev velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame dokument, če dokumenta ne prevzame v 15 dneh, pa velja vročitev za opravljeno z dnem preteka tega roka. Govorimo o tako imenovani fikciji vročitve (domnevi vročitve), ki velja tako kot neposredna osebna vročitev.

4 POSEBNI PRIMERI VROČANJA

4.1 Vročanje zakonitemu zastopniku in pooblaščencu

Če ima stranka zastopnika oziroma zagovornika, se v upravnih postopkih pisanja vročajo samo zastopniku oziroma zagovorniku, ne pa stranki ali obema. Dovolj je, da se pisanje vroči le zastopniku ali zagovorniku v njegovi odvetniški pisarni. Lahko tudi tako, da se dokument vroči osebi, ki je zaposlena pri odvetniku. S tem velja vročitev za opravljeno.

Drugače je v postopku o prekršku, saj glede vročanja veljajo določbe ZP-1. Pooblaščenci stranke (kršitelja, obdolženca ali oškodovanca) so zagovorniki, odvetniki, vpisani v seznam odvetnikov in odvetniških pisarn pri Odvetniški zbornici Slovenije, ki spadajo v krog

upravičencev do pravnih sredstev zoper odločitve prekrškovnega organa ali sodišča. Zagovornik lahko vloži ugovor zoper posebni plačilni nalog, zahtevo za sodno varstvo zoper plačilni nalog, odločbo o prekršku in druge procesne odločitve, izdane v hitrem postopku.

Pri vročanju pisanj, kadar ima udeleženec postopka o prekršku zagovornika, je treba upoštevati določbe ZP-1, če za posamezne vrste odločitev posebej določa, komu se pisanje vroča. Odločba o prekršku (odločba, plačilni nalog in sklep), izdana v hitrem postopku se vroča osebam, ki imajo pravico vložiti zahtevo za sodno varstvo, to je: kršitelju, zakonitemu zastopniku oziroma zagovorniku in lastniku odvzetih predmetov. Enako velja za odločbo z obrazložitvijo, ki se vroči vsem upravičenim vlagateljem zahteve za sodno vartsvo.

4.2 Vročanje pooblaščencu za vročitve

Vročitev velja za pravilno opravljeno tudi tedaj, če je vročena pooblaščencu za vročitve. Vročevalec vroča pooblaščencu vse dokumente, ki so naslovljeni na stranko, če pooblaščenec podpiše izjavo, da ga je stranka (naslovnik pisanja) za prejem pisanja pooblastila. Posebna dolžnost zavezuje vročevalca, ki mora na vročilnico čitljivo napisati osebno ime in številko osebnega dokumenta pooblaščenca in jo skupaj z izjavo pooblaščenca vrniti organu. Pooblaščenec lahko pod enakimi pogoji prevzame dokument pri pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje kot svojo dejavnost ali pri organu. S tem se šteje, da je z vročitvijo dokumenta pooblaščencu za vročitve opravljena vročitev stranki, ki bi ji bilo treba dokument vročiti.

Kadar pooblaščenec prejme dokument, je njegova dolžnost, da nemudoma pošlje dokument stranki. Kadar pooblaščenec za vročitve ne more dokumenta izročiti stranki in bi stranka s tem zamudila rok za pritožbo ali za kakšno drugo pravno sredstvo, ima pooblaščenec sam pravico vložiti ustrezno pravno sredstvo.

Velja posebej opozoriti na primere, če je kršitelj ali njegov zakoniti zastopnik v tujini, pa v državi nima pooblaščenca. V takem primeru mu je treba ob vročitvi prvega dokumenta naložiti, naj v določenem roku imenuje pooblaščenca ali pooblaščenca za vročitve in ga opozoriti, da mu bo po uradni dolžnosti postavljen pooblaščenec za vročitve oziroma začasni zastopnik, če v danem roku ne bo sam imenoval pooblaščenca.

4.3 Vročanje pravnim osebam, podjetnikom in zasebnikom

Posebnost pri vročanju velja za vročanje dokumentov nosilcev dejavnosti: pravni osebi, podjetniku in zasebniku z zaporedno rabo 88., 86., 91. in 87. člena ZUP:

- če ima naslovnik pooblaščenca, se vroča njemu (npr. odvetniku);
- neposredno naslovniku se vroča praviloma po e-poti na naslov po registru (po ZUP-E),
- če naslovnik nima pooblaščenca, se elektronsko in fizično ne vroča zakonitemu zastopniku, ampak osebi, ki je pooblaščena s strani zakonitega zastopnika za sprejemanje dokumentov; v teh primerih torej ne gre za osebno vročanje zakonitemu zastopniku, temveč gre za vročanje pooblaščencu za sprejem na sedežu pravne osebe.

Zapomniti si torej velja, da se dokument izroči osebi, ki je določena pri navedenih osebah za sprejemanje dokumentov, če ni za posamezne primere drugače določeno, kar pomeni ne katerikoli tam zaposleni osebi, ki se morebiti ne zaveda pomena in posledic vročitve za delodajalca (npr. skladiščni delavec), temveč z internimi pravili naslovnika pooblaščeni osebi za sprejem pošiljk. Praviloma je to oseba, ki je z notranjim aktom organa ali pravne osebe določena za sprejemanje dokumentov. Lahko ima pravna oseba tudi pooblaščenca za vročitve, kar je treba tudi posebej preveriti.

Pri vročanju pisanj, kadar ima udeleženec postopka o prekršku zagovornika, je treba upoštevati določbe ZP-1, če za posamezne vrste odločitev posebej določa, komu se pisanje vroča. Odločba o prekršku (odločba, plačilni nalog in sklep), izdana v hitrem postopku se vroča osebam, ki imajo pravico vložiti zahtevo za sodno varstvo, to je: kršitelju, zakonitemu zastopniku oziroma zagovorniku in lastniku odvzetih predmetov.

4.4 Vročanje določenim osebam

Posebnosti glede vročanja veljajo tudi za diplomate, vojaške osebe, osebe, zaposlene v zračnem, kopenskem ali pomorskem prometu in za osebe na prestajanju kazni. V teh primerih se vročitev opravi po diplomatski poti, preko uprave letališča ali pristanišča, uprave zaporov in se šteje za opravljeno z dnem dejanske vročitve dokumenta naslovniku, ne pa z dnem, ko uprava zavoda potrdi dan izročitve dokumenta naslovniku.

4.5 Vročanje osebam, ki nimajo več prebivališča v RS

Tudi v postopku o prekršku na vročanje ne vpliva državljanstvo, ne prebivališče kršitelja. Kadar je imel kršitelj, ki nima več prebivališča v RS, možnost sodelovati v postopku o prekršku, v primeru njegovega odhoda v tujino, nastopijo pogoji za vročanje z javnim naznanilom.

Kadar kršitelj (še) ni imel možnosti sodelovati v postopku o prekršku (po uradni dolžnosti), pa za vročitev pisanja, če nima prijavljenega ne stalnega ne začasnega prebivališča v RS niti naslova za vročanje, pa je bila vročitev neuspešna, ker je naslov storilca v tujini neznan, niso izpolnjeni pogoji za vročanje z javnim naznanilom. V tem primeru je treba takemu kršitelju postaviti z odločbo skrbnika za poseben primer v skladu z Družinskim zakonikom (DZ).

4.6 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v tujino

Posebnost vročanja je predvidena za vročanje fizičnim in pravnim osebam v tujino. Vročanje se lahko opravi neposredno ali po diplomatski poti, razen če mednarodna pogodba določa drugače.

Neposredno v tujino se vročitev opravi tako, da se dokument v skladu s poštnimi predpisi, opremi s tako imenovano mednarodno povratnico (roza barve z oznako AR), vendar pa mednarodni poštni standardi glede osebne vročitve niso tako strogi, kot jih predpisuje ZUP, zato

je pri uporabi te možnosti potrebna še večja pozornost, ali je bil dokument sploh vročen naslovniku. Zato je ugotavljanje pravilne osebne vročitve stvar od presoje vsakega primera posebej.

4.6.1 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v države članice EU

Pisanja pristojnih organov se osebam na ozemlju držav članic EU pošiljajo neposredno po pošti s priloženim potrdilom o opravljeni osebni vročitvi, če mednarodna pogodba ne določa drugače. Po ZSKZDČEU se lahko pošljejo pisanja (odločbe, obvestila kršiteljem, da se izjavijo o prekršku, vabila) prek pristojnih organov držav članic v primerih (v RS prek Sektorja za mednarodno pravno pomoč pri Ministrstvu za pravosodje): če je naslov osebe neznan ali nezanesljiv; če predpisi o vročanju države prosilke zahtevajo drugačno potrdilo o vročitvi pisanj od potrdila, ki se ga prejme pri vročanju po pošti; če vročitev neposredno po pošti ni bila mogoča; če država prosilka iz utemeljenih razlogov meni, da bo pošiljanje po pošti neučinkovito ali neprimerno.

4.6.2 Vročanje fizičnim in pravnim osebam v tretje države

Mednarodno sodelovanje organov v postopku o prekrških je urejeno v ZP-1 tako, da napotuje na smiselno rabo določb ZKP, ki ureja mednarodno sodelovanje v kazenskih zadevah.

4.7 Vročanje z javnim naznanilom

Posebej je urejeno ravnanje vročevalca, kadar naslovnika ni na naslovu za vročanje. Pisno sporočilo pusti vročevalec izključno v primerih, ko je iz okoliščin pri vročanju mogoče ugotoviti, da naslovnik dejansko prebiva na naslovu vročanja; če vročevalec ugotovi, da je naslovnik preseljen, ne pusti sporočila, temveč mora o tem obvestiti prekrškovni organ. Če ugotovi ali izve (npr. če oseba deponira naslov pri pošti, ali to ve zaradi same dejavnosti, ki jo opravlja), kam se je oseba odselila, mora tudi o tem obvestiti organ, ki odloča o prekršku.

Pristojni organ je dolžan pred odločitvijo o vročanju z javnim naznanilom preveriti v uradni evidenci naslov za vročanje (pri fizičnih osebah v evidenco stalnega ali začasnega prebivališča, pri pravnih osebah v sodni register in pri fizičnih osebah, registriranih za opravljanje dejavnosti v evidence AJPES) in šele v primeru, ko tudi na ta način ne more ugotoviti novega naslova osebe, lahko odredi opravo vročitve z javnim naznanilom na oglasni deski in na enotnem državnem portalu ali za sodišče na portalu e-sodišče.

4.8 Odklonitev sprejema

Pogostokrat se zgodi, da naslovnik želi preprečiti pravne posledice vročitve s tem, da odklanja že sam prevzem pošiljke. V takem primeru se prav tako vzpostavi fikcija (domneva) vročitve, ki je vezana na zapis vročevalca o njegovih ugotovitvah glede okoliščin odklonitve. Pogoj je, da je vročitev pravilna, odklonitev pisanja pa ni upravičena. Odklonitev sprejema je sicer upravičena le ob neutemeljenem vročanju ponoči, ob praznikih oziroma na neobičajnih krajih in če ima naslovnik zastopnika.

Vročevalec mora ob neupravičeni odklonitvi sprejema pustiti ovojnico v stanovanju, kjer ta oseba stanuje ali v prostorih, kjer je zaposlena, ali nalepiti dokument na vrata stanovanja oziroma prostorov, ali ga pustiti v predalčniku. Vročevalec zapiše na vročilnici dan, uro in razlog odklonitve ter kraj, kjer je dokument pustil. Če je vročitev pisanja pravilno izvedena, pa naslovnik le odkloni sprejem pisanja, se šteje vročitev za opravljeno. Pravne posledice vročitve začnejo teči z dnem, ko je naslovnik prejem pošiljke odklonil.

Kadar kršitelj noče podpisati plačilnega naloga, ker se na kraju kršitve z ugotovitvijo pooblaščene uradne osebe, da je storil prekršek, ne strinja in noče sprejeti plačilnega naloga na kraju prekrška brez zakonitega razloga, velja vročitev tudi za opravljeno. Pooblaščena uradna oseba na plačilni nalog le zapiše dan, uro in razlog odklonitve sprejema pisanja ter kraj, kjer se plačilni nalog pusti.

4.9 Sprememba naslova

Pogosti so primeri, da kršitelj, zakoniti zastopnik ali pooblaščenec, ki ga je postavila stranka, med postopkom spremeni svoje stalno ali začasno prebivališče, sedež oziroma naslov, ki ga je navedel v vlogi ali pooblastilu ali samo naslov za vročanje. V takih primerih je njegova dolžnost, da o tem takoj obvesti organ, ki vodi postopek, ki sicer za stranko nima pravnih posledic. Če se ob vročitvi ugotovi, da so upravičenci do pravnih sredstev med postopkom spremenili naslov, mora organ ugotoviti nov naslov po uradni dolžnosti.

4.10 Vročanje na naslovu za vročanje

Pred pošiljanjem vabila je treba pravilni naslov prebivališča osebe preveriti v ustrezni evidenci CRP ali e-risk, predvsem iz razloga, ker ima lahko oseba posebej določen naslov za vročanje, ki je drugačen od njegovega stalnega bivališča (Zakon o prijavi prebivališča, ZPPreb-1). Zato si velja zapomniti, da morajo biti pisanja v hitrem postopku vročena na pravilen naslov (naslov stalnega prebivališča oziroma naslov za vročanje).

Po ZPPreb-1 ima kršitelj lahko le en naslov za vročanje, ki je na naslovu prijavljenega stalnega ali začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji. Treba pa je vedeti, da naslov za vročanje ne more biti na naslovu zakonskega prebivališča, ki ga upravna enota določi posamezniku, če v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča posamezniku stalnega prebivališča ne more prijaviti, ter tako določi zakonsko prebivališče na naslov občine, na območju katere stalno prebiva.

Če ima posameznik le stalno ali le začasno prebivališče, ta naslov šteje za naslov za vročanje. Kadar pa ima kršitelj stalno in začasno prebivališče, ob prijavi stalnega ali začasnega prebivališča določi, kateri od teh dveh naslovov šteje za naslov za vročanje. Če naslova za vročanje ne določi, šteje za naslov za vročanje naslov stalnega prebivališča. Če začasno prebivališče, na katerem je imel kršitelj naslov za vročanje, preneha, šteje za naslov za vročanje naslov njegovega stalnega prebivališča.

4.11 Vročanje v času sodnih počitnic

V hitrem postopku se glede vročanja pisanj in rokov uporabljajo določila ZUP. Zakon o sodiščih (ZS) ter pravila Sodnega reda v tem postopku ne veljajo, zato sodne počitnice ne vplivajo na potek rokov, ko odloča v postopku o prekršku prekrškovni organ.

5 VROČILNICA

Vročilnica predstavlja potrdilo o vročitvi in je sestavni del predpisane ovojnice. Uporabo in obliko ovojnice za osebno vročanje v fizični obliki ureja Uredba o upravnem poslovanju (UPP). Osnovna barva ovojnice mora biti modre barve, barva izpisanih variabilnih podatkov je črna.

Sicer velja, da ima vročilnica pravno naravo potrdila o sami (fizični) vročitvi dokumenta naslovniku, o načinu in datumu vročitve in je v tem pogledu javna listina. Vročilnica, ki jo podpišeta prejemnik in vročevalec in na kateri prejemnik sam z besedami zapiše dan prejema, je dokaz o vročitvi pošiljke naslovniku.

5.4 Pomote pri vročanju

Pomote pri vročanju se lahko nanašajo: na pomote pri načinu vročanja, ko je bil dokument npr. vročen osebi, ki ga ni bila upravičena in dolžna prevzeti, kot tudi na pomote pri sestavi vročilnice.

Kadar vročilnica ne dokazuje osebne vročitve naslovniku, ker ta npr. ni podpisana, to pomeni, da ni izpolnjena, saj mora vročevalec na zadnji strani vročilnice za besedilom “Kraj, kjer je bilo puščeno pismo”, v prazen prostor nad črto napisati kraj, kjer je vročevalec pustil pismo, kljub naslovnikovi odklonitvi sprejema, in sicer da je bilo pismo puščeno v naslovnikovem stanovanju, prostoru, kjer je zaposlen, na vratih naslovnikovega stanovanja, v naslovnikovem hišnem predalčniku ali na kakšnem drugem primernem mestu. Prazen prostor za rubriko “Drugo” je namenjen vpisu vročevalca, ki mora na vročilnico poleg datuma vročitve napisati tudi opombo, zakaj se prejemnik ni podpisal ali se ni znal podpisati.

Če prejemnik noče podpisati vročilnice, se to napiše v rubriko “Drugo” in z besedami napiše tudi dan izročitve. Če iz vročilnice ne izhaja, zakaj prejemnik vročilnice ni podpisal, tudi poizvednica ne more biti zadosten dokaz o vročitvi odločbe.

Drugačen položaj nastopi, če se vročilnica izgubi. V takem primeru je treba o vročitvi obvestiti organ, ki je vročitev odredil z vročilnico. Zato se v takem primeru vročitev lahko dokazuje tudi z drugimi sredstvi.
Če se zgodi pri vročitvi pomota, se šteje, da je bila vročitev opravljena tisti dan, za katerega se ugotovi, da je oseba, ki ji je bil dokument namenjen, ta dokument dejansko dobila oziroma prejela. Dolžnost vročevalca, če naslovnik ni prisoten na naslovu je, da mora vročevalec naslovniku pustiti en, to je desni izvod sporočila o prispelem pismu, drugega (levega) posreduje po 15 dneh pošiljatelju, samo pisanje s preostalim delom ovojnice (in "neporabljeno" vročilnico) pa vroči navadno naslovniku. Glavni pomen tega je, da se lahko naknadno dokaže, da je bil

naslovnik opozorjen na nastop fikcije vročitve. Če pošta (ali drug vročevalec) organu pošlje ob naslovnikovi odsotnosti le vročilnico, s tem ni dokaza oziroma obstaja upravičen dvom, da je vročevalec sploh pustil na primernem mestu opozorilo.

Četrto poglavje
SMISELNA RABA DOLOČB REDNEGA SODNEGA POSTOPKA

1 SPLOŠNO
2 OSEBNA IN HIŠNA PREISKAVA
2.1 Odredba sodišča o preiskavi
2.2 Zaseg in preiskava elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov
3 ZASEG IN ODVZEM PREDMETOV
3.1 Zaseg predmetov
3.2 Odvzem predmetov
4 PRIDRŽANJE IN PRIVEDBA
4.1 Pridržanje
4.2 Privedba
5 VARŠČINA
6 ZASTOPANJE TUJE PRAVNE OSEBE
7 POSTOPEK ZOPER PRAVNO IN ODGOVORNO OSEBO
8 PRAVICE OŠKODOVANCA V POSTOPKU
9 ZDRUŽITEV IN IZLOČITEV POSTOPKA
9.1 Združitev postopka
9.1.1 Združitev postopka za pravno in odgovorno osebo in druge subjekte
9.2 Izločitev postopka
10 PREKINITEV IN USTAVITEV POSTOPKA
10.1 Prekinitev postopka
10.2 Ustavitev postopka
11 STROŠKI POSTOPKA
11.1 Vrste izdatkov
11.1.1 Izdatki za priče, izvedence, tolmače, oglede itd.
11.1.2 Izdatki za oglede, hišne in osebne preiskave in hrambo odvzetih predmetov
11.1.3 Potni stroški storilca in uradnih oseb
11.1.4 Zagovornik
11.2 Kdo plača stroške postopka
11.3 Vnaprejšnje izplačilo stroškov postopka
11.4 Stroški, o katerih ni zadosti podatkov v času izdaje odločbe
11.5 Oprostitev plačila stroškov postopka
11.6 Plačilo stroškov, ki so jih udeleženci povzročili po lastni krivdi
11.7 Odmera sodne takse v hitrem postopku
11.7.1 Določitev zavezanca za plačilo sodne takse
11.7.2 Oprostitev sodne takse
11.7.3 Posebne sodne takse v postopku o prekršku

1. SPLOŠNO

Kadar gre za osebno in hišno preiskavo, zaseg in preiskavo elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov, zaseg in odvzem predmetov, privedbo, pridržanje in varščino, zastopanje tuje pravne osebe, postopek zoper pravno in odgovorno osebo, pravice oškodovanca v postopku, združitve in izločitve postopka, prekinitve in ustavitve postopka ter

stroške postopka, se smiselno uporabljajo določbe ZP-1 o rednem sodnem postopku (8. Poglavje), kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

Z napotitvijo na uporabo posameznih določb rednega sodnega postopka ZP-1 pravzaprav posredno napotuje prekrškovne organe tudi na rabo določb zakona, ki ureja kazenski postopek (ZKP). Smiselna raba določb ZKP pomeni, da se določbe uporabljajo v skladu, ki najbolj ustreza pomenu, namenu in naravi posamezne procesne institucije ter v obsegu, ki je prilagojen posebnostim posameznega področja, na katerem se uporablja, pri tem pa je treba smiselno uporabo institutov, ki posegajo v ustavno varovane pravice in svoboščine, razlagati čim bolj restriktivno.

2. OSEBNA IN HIŠNA PREISKAVA

Hišna in osebna preiskava sta preiskovalni dejanji, s katerima se občutno posega v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine. S hišno preiskavo se posega v ustavno pravico do nedotakljivosti stanovanja (36. člen Ustave), z osebno preiskavo pa v pravico do zasebnosti in osebnostnih pravic (35. člen Ustave). Cilj hišne preiskave kot enega od preiskovalnih dejanj je zlasti pridobitev materialnih dokazov oziroma predmetov, ki so pomembni za postopek o prekršku. Ker hišna preiskava predstavlja poseg v ustavno zagotovljeno nedotakljivost stanovanja, je dopustna le takrat, ko so izpolnjeni v Ustavi in zakonu predpisani pogoji. Dovoljeni dokazi, na katere sme prekrškovni organ ali sodišče opreti odločbo ali sodbo, so zato rezultat tistega posega v posameznikovo zasebnost, ki je dopusten in izveden zakonito.

Pod pojmom stanovanje in drugi tuji prostori so mišljeni ne le prostori, v katerih oseba stalno ali začasno živi, temveč tudi prostori, ki so s temi povezani v zaključeno celoto. Določbe ZKP se glede hišne preiskave uporabljajo tudi za odreditev hišne preiskave objektov, v katerih opravljajo dejavnost pravne osebe.

Hišno preiskavo po ZP-1 je treba ločiti od primerov, ko lahko pooblaščena uradna oseba opravi preiskavo prostorov (ali prevoznega sredstva) po drugem zakonu (npr. Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, Zakonu o izvajanju carinske zakonodaje Evropske unije, Zakonu o carinski službi itd.). Če se preiskava opravi po določbah ZKP, veljajo njene ugotovitve tudi po ZP-1, če gre za prekrške, ki sodijo v isto dejansko podlago (isti okvir suma), glede katere ni prišlo do kazenskega pregona.

Za osebno preiskavo se ne šteje varnostni pregled storilca, ki ga opravi policija po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol). Osebna preiskava obsega pregled prtljage, oblačil in telesa, razen preiskave, ki se opravi kot posebna vrsta izvedenstva, s katerim se pridobijo materialni dokazi, ki so v telesu kršitelja in ki se opravi po pravilih medicinske znanosti.

Predmeti, pomembni kot dokaz v postopku prekršku se ob hišni preiskavi zagotovijo tako, da se zasežejo. Zaseg predmetov se sicer lahko opravi tudi kot samostojno preiskovalno dejanje, glede katerega se (enako kot velja glede hišne preiskave) v postopku o prekršku smiselno uporabljajo določbe ZKP. Zaseg je torej način zagotovitve predmetov, ki se opravi v okviru

drugega preiskovalnega dejanja (hišne oziroma osebne preiskave), na zahtevo sodišča na podlagi t. i. edicijske dolžnosti oziroma ob prostovoljni izročitvi.

2.1 Odredba sodišča o preiskavi

Preiskava v postopku o prekršku brez odredbe sodišča po naravi stvari ni dovoljena, tako pridobljeni dokazi, se morajo v postopku izločiti.

Preiskavo odredi sodišče z obrazloženo pisno odredbo, ki se izda le na predlog upravičenega predlagatelja, ne glede na to ali se prekršek obravnava v hitrem ali v rednem sodnem postopku. Upravičeni predlagatelji so prekrškovni organi, ki nadzorujejo izvrševanje predpisa, ki določa prekršek, zaradi katerega se predlaga odreditev preiskave, organ, ki nadzoruje delo prekrškovnega organa ter državni tožilec. Pri izvedbi hišne preiskave v zadevah prekrškov, ki se opravlja na predlog prekrškovnega organa, sme aktivno sodelovati tudi pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa, ki je predlagal hišno preiskavo.

Za izdajo odredbe o hišni preiskavi morajo biti podani utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba storila prekršek in je verjetno, da bo mogoče pri preiskavi storilca prijeti ali da se bodo odkrili sledovi prekrška ali predmeti, ki so pomembni za postopek o prekršku. Osebna preiskava se sme opraviti, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba storila kaznivo dejanje in je verjetno, da se bodo pri preiskavi našli sledovi in predmeti, ki so pomembni za kazenski postopek.

Hišna preiskava se lahko odredi tudi zoper osebo, ki ni storilec prekrška; izključena je preiskava prostorov, ki uživajo nedotakljivost po mednarodnem pravu (npr. konzularna predstavništva).

Velja opozoriti, da sodnik, kadar prejme obrazložen pisni predlog za odreditev osebne ali hišne preiskave, s katerim predlogom upravičenega predlagatelja se ne strinja, tak predlog ne zavrne s sklepom, ampak z obrazloženim mnenjem zahteva, naj o tem odloči zunajobravnavni senat, ki ga sestavljajo trije sodniki okrožnega sodišča, ki mora odločiti najpozneje v 72 urah od prejetja pisnega predloga in obrazloženega mnenja ter svojo odločitev brez odlašanja sporočiti predlagatelju postopka.

2.2 Zaseg in preiskava elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov

Za preiskavo elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov (elektronska naprava), kot so telefon, telefaks, računalnik, disketa, optični mediji in spominske kartice, zaradi pridobitve podatkov v elektronski obliki morajo biti podani utemeljeni razlogi za sum, da je bil storjen prekršek. Preiskava se opravi le na podlagi vnaprejšnje pisne privolitve imetnika elektronske naprave ali na podlagi obrazložene pisne odredbe sodišča. ZKP ureja tudi zaseg elektronske naprave zaradi oprave preiskave, pri katerem se podatki v elektronski obliki zavarujejo tako, da se shranijo na drug ustrezen nosilec podatkov na način, da se ohrani istovetnost in integriteta podatkov ter možnost njihove uporabe v nadaljnjem postopku ali se

izdela istovetna kopija celotnega nosilca podatkov, pri čemer se zagotovi integriteta kopije teh podatkov.

Treba je vedeti, da v naštetih primerih ni dopusten poseg v tajnost pisem in drugih občil, kar izhaja iz 37. člena Ustave, saj samo zakon lahko predpiše, da se na podlagi odločbe sodišča za določen čas ne upošteva varstvo tajnosti pisem in drugih občil in nedotakljivost človekove zasebnosti, če je to nujno za uvedbo ali potek kazenskega postopka ali za varnost države.

3. ZASEG IN ODVZEM PREDMETOV

3.1 Zaseg predmetov

Zaseg predmetov je posebno preiskovalno dejanje, s katerim se predmet, ki je bil uporabljen ali namenjen za prekršek, ali je s prekrškom nastal, začasno odvzame iz posesti, ne glede na to ali je lastnik predmeta storilec prekrška ali ne.

Predmeti, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek, ali so nastali s prekrškom in se po ZP-1 odvzamejo, se smejo zaseči že pred izdajo odločbe o prekršku. Zaseg je začasen odvzem posesti nad predmetom, ki se odredi z odredbo, dokončno pa se predmet lahko odvzame le kot stranska sankcija z odločbo prekrškovnega organa, izjemoma tudi v primeru, če se postopek o prekršku ustavi.

Vsakdo, ki ima predmet, ki je bil uporabljen ali namenjen za prekršek, ali je s prekrškom nastal, je dolžan predmet zasega izročiti (edicijska dolžnost). Organ, ki je odredil zaseg predmeta, sme osebo, ki predmeta noče izročiti, kaznovati z globo za kršitev postopka. Kljub napotitvi na subsidiarno rabo določb ZKP pa osebe, ki v postopku o prekršku noče izročiti predmeta, ni mogoče zapreti. Pregled in izročitev svojih spisov smejo odkloniti le državni organi. Podjetja in druge pravne osebe ne morejo odkloniti pregled in izročitev spisov, lahko pa zahtevajo, da se ne objavijo podatki, ki se nanašajo na njihovo poslovanje.

3.2 Odvzem predmetov

Določbe ZP-1 se v postopku pred prekrškovnim organom glede zasega in odvzema predmetov uporabljajo smiselno, neposredno pa glede izvršitve sankcije odvzema predmetov.

Velja si zapomniti, da je prekrškovni organ v hitrem postopku pristojen za odločanje o tistih prekrških, za katere zakon določa, da se poleg globe kot stranska sankcija obvezno izreče sankcija odvzema predmetov. Hitri postopek pa je izključen za obravnavanje tistih prekrškov, za katere izrek te stranske sankcije ni obvezno predpisan, saj mora sodišče pred izrekom te stranske sankcije presoditi, ali odvzem predmeta terjajo razlogi splošne varnosti, varovanja življenja in zdravja ljudi, varstva okolja, varnosti gospodarskih razmerij ali razlogi morale.

4 PRIDRŽANJE IN PRIVEDBA

Prekrškovni organ (ki ni policija) ima glede odreditve privedbe in pridržanja položaj sodišča, nima pa njegova pooblaščena uradna oseba položaja in pooblastila, kot jih ima policija. Glede na navedeno pridržanje in privedbo vedno izvrši policija, ne glede na to, kateri organ izda odredbo, in sicer po določbah ZNPPol. Policija je poleg tega, da je med drugimi nalogami usposobljena tudi za izvajanje pooblastil s silo, tudi edini organ, ki ima pooblastila za uporabo sile.

4.1 Pridržanje

Pridržanje je poseben institut zagotovitve navzočnosti kršitelja v postopku o prekršku, ki se glede na pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za odreditev pridržanja v hitrem postopku, lahko odredi zoper kršitelja le, če je to nujno potrebno za ugotovitev njegove identitete.

Pridržanje se sme odrediti le zoper osebo, za katero je podan utemeljen sum, da je storila prekršek in ni mogoče ugotoviti njene istovetnosti, ali oseba nima prebivališča v RS, utemeljen pa je sum, da bo zbežala, ali bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognila odgovornosti za hujši prekršek.

Pridržanje se odredi z odredbo. Iz zapisnika o pridržanju mora biti natančno razviden čas pridržanja (začetek in konec). Nedoumno in jasno mora biti razvidno, da je bil pridržani poučen o pravici, da je v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za pridržanje, da je poučen, da ni dolžan ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga lahko svobodno izbere in zahteva, da prekrškovni organ o pridržanju obvesti njegove najbližje oziroma delodajalca, če je tuj državljan, tudi konzulat njegove države. Prav tako mora iz zapisnika jasno izhajati, kaj je pridržani ob seznanitvi za vsako posamezno pravico izjavil.

Pridržani osebi mora biti vročen pisni sklep o odreditvi pridržanja najkasneje v treh urah po odreditvi pridržanja, ki mora biti obrazložen z navedbo razlogov za odvzem prostosti. Zoper sklep ima pridržani ves čas pridržanja pravico do pritožbe, vendar morebitna pritožba ne zadrži izvrševanja. O pritožbi odloča okrajno sodišče v roku 48 ur, pri čemer se rok za odločitev šteje od predložitve pritožbe pristojnemu sodišču.

Vedeti je treba, da pridržanje ni edini ukrep prekrškovnega organa za zagotovitev navzočnosti kršitelja v hitrem postopku. Na razpolago ima tudi druge ukrepe, s katerimi se ne poseže v osebno svobodo storilca. Zato lahko izda sklep o začasnem zavarovanju izvršitve, storilcu določi varščino ter lahko izvede postopek po zakonu o mednarodnem sodelovanju v kazenskih zadevah (ZSKZDČEU), če gre za državljana EU.

ZP-1 ureja tudi posebno vrsto pridržanja, ki ga odredi policija, če obstaja konkretna nevarnost, da bo oseba, ki jo zalotijo pri prekršku pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali drugih psihoaktivnih snovi, še naprej delala prekrške. Ta ukrep je opisan v enem od naslednjih poglavjih o ukrepih za zagotovitev storilčeve navzočnosti.

4.2 Privedba

Privedba je prav tako ukrep prisilne narave, določen z zakonom, ki ga odredi pristojni prekrškovni organ, če bi se storilec z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za prekršek, ali so podane okoliščine, ki opravičujejo oceno, da bo storilec nadaljeval s prekrškom, ali ga bo ponovil.

Policisti npr. pri opravljanju nalog javne varnosti, ko zalotijo osebo, ki opravlja delo na črno – prodaja od vrat do vrat, smejo osebo brez odredbe sodišča privesti pristojnemu prekrškovnemu organu Tržnemu inšpektoratu RS, prav tako se sme odrediti privedba osebe, za katero policist na kraju samem ne more ugotoviti njene identitete, npr. oseba noče izročiti osebnega dokumenta itd.

Velja opozoriti, da odredba za privedbo, ki jo izda prekrškovni organ, izvrši pa jo policija, ne daje policiji pooblastila za vstop v stanovanje. Privedba osebe je sicer poseg v njeno pravico do svobode gibanja, vendar ne pomeni odvzema prostosti, zato osebe, za katero je odrejena privedba tudi ni potrebno poučevati o pravici, da ni dolžna ničesar izjaviti in da ima pravico do zagovornika, temveč se ga v jeziku, ki ga razume, zgolj seznani z razlogi za privedbo.

Ukrep privedbe je opisan tudi v poglavju rednega sodnega postopka med ukrepi za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti.

5 VARŠČINA

Varščina je po svoji naravi tudi v hitrem postopku bolj ukrep za zagotovitev izvršitve odločbe prekrškovnega organa in se vselej določi na predlog storilca ob pogoju, da storilec pred določitvijo varščine poda izjavo. Varščina se vselej določi v denarnem znesku. Kadar prekrškovni organ odloča o varščini, lahko izda več vrst odločitev v obliki sklepov kot npr. sklep o določitvi varščine, sklep o zapadlosti varščine v korist proračuna RS, sklep o poravnavi neplačane globe, škode, premoženjske koristi in stroškov postopka iz položene varščine, zoper katere je dovoljena zahteva za sodno varstvo.

Podrobneje je opisan postopek z varščino v poglavju rednega sodnega postopka med ukrepi za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti.

5 ZASTOPANJE TUJE PRAVNE OSEBE

Tuja podjetja lahko opravljajo svoje poslovne dejavnosti v RS prek podružnice. Podružnica je po ZGD-1 gospodarska enota, ki je organizacijsko ločena od glavnega sedeža delovne organizacije s precej samostojnim poslovanjem. Zastopnik tuje pravne osebe je lahko tisti, ki vodi njeno podružnico v RS, če ni tuja pravna oseba za zastopnika določila druge osebe. Kadar pravno osebo ali podružnico tuje pravne osebe zastopa kolektivno več oseb, te izmed sebe določijo zastopnika.

Če gre za prekršek, storjen s prevoznim sredstvom tuje pravne osebe, se kot njen zastopnik šteje kar tista oseba (npr. voznik), ki je upravljala prevozno sredstvo.

6 POSTOPEK ZOPER PRAVNO IN ODGOVORNO OSEBO

Ker so pravne osebe procesno nesposobne, procesna dejanja lahko izvajajo le preko zakonitega zastopnika. To je lahko le oseba, ki je po zakonu upravičena zastopati pravno osebo (zakoniti zastopnik), ali je upravičena zastopati po aktu pristojnega državnega organa ali po statutu, aktu o ustanovitvi ali drugem splošnem aktu pravne osebe(statutarni zastopnik).

Treba je vedeti, da sme imeti pravna oseba v postopku o prekršku samo enega zastopnika. Če pravno osebo kolektivno zastopa več oseb (npr. uprava delniške družbe, družbeniki družbe z neomejeno odgovornostjo, poslovodje družbe omejeno odgovornostjo ipd.), morajo osebe izmed sebe določiti zastopnika. Če ga ne določijo, ga določi sodišče izmed članov kolektivnega zastopstva po pozivu prekrškovnega organ ali v primeru, če v danem roku o tem pisno ne obvestijo prekrškovni organ.

Zakoniti ali statutarni zastopnik (individualni ali kolektivni) lahko za zastopanje pooblasti katero drugo osebo. Gre za osebo, ki jo lahko zastopnik oziroma »kolektivni zastopniki« pooblastijo kot za bolj kvalificirano za zastopanje pravne osebe.

Zelo pomembno je, da mora prekrškovni organ med postopkom o prekršku ves čas po uradni dolžnosti paziti ali procesno nesposobno pravno osebo zastopa njen zakoniti zastopnik. Zato mora prekrškovni organ pred vsakim procesnim dejanjem ugotoviti identiteto zastopnika pravne osebe ter preveriti njegovo upravičenost za zastopanje, saj lahko nastane dvom o tem, ali je določena oseba res direktor gospodarske družbe oziroma direktor zavoda itd. Pooblastilo se preveri po registru oziroma vpisniku, kjer je pravna oseba vpisana ali s potrdilom. Upoštevati je treba, da so vpisi v register deklaratorne narave in je v spornih primerih treba preveriti dejansko stanje tudi z drugimi dokazi.

Funkcija zastopnika pravne osebe je nezdružljiva s funkcijo priče v isti zadevi. Enako pravilo velja, če je ta oseba obdolžena kot odgovorna oseba v postopku za isti prekršek, če navaja, da je ravnala po nalogu druge odgovorne osebe ali organa upravljanja, ker prihaja do kolizije interesov. Izjemo predstavlja primer, če je odgovorna oseba edina oseba v pravni osebi (npr. v enoosebnih družbah). V teh primerih mora prekrškovni organ pozvati pravno osebo, da njen pristojni organ določi drugega zastopnika, ki je dolžan v določenem roku, ki ga postavi prekrškovni organ, o tem pisno obvestiti prekrškovni organ.

7 PRAVICE OŠKODOVANCA V POSTOPKU

Oškodovanec, ki je utrpel škodo s prekrškom, o katerem odloča prekrškovni organ v hitrem postopku, lahko uveljavlja premoženjsko pravni zahtevek le v civilnem (obligacijskem) postopku. Prekrškovni organ napoti oškodovanca na pravdo z dopisom, zoper katerega oškodovanec nima pravice do vložitve zahteve za sodno varstvo, saj pravice do pritožbe zoper sklep o napotitvi oškodovanca, da svoj zahtevek uveljavlja pred pristojnim sodiščem, zakon ni predvidel.

Oškodovanec izvršuje v hitrem postopku druge pravice, ki jih določa zakon (npr. glede uporabe jezika, pregledovanje spisov itd.). Oškodovanec nastopa lahko tudi kot upravičeni predlagatelj postopka o prekršku, saj se lahko začne postopek o prekršku pred prekrškovnim organom na njegov predlog, ne more pa podati obdolžilnega predloga, ker ni pristojni predlagatelj postopka.

8 ZDRUŽITEV IN IZLOČITEV POSTOPKA

8.1 Združitev postopka

Združitev postopka je posledica načel ekonomičnosti, hitrosti in učinkovitosti postopka o prekršku, ki terjajo, da se praviloma v primerih, ko je kršitelj z enim dejanjem ali več dejanji storil več prekrškov, o katerih še ni bila izdana odločba (idealni ali realni stek), za vodenje in odločanje o vseh prekrških, pa je pristojen isti prekrškovni organ, izvede enoten postopek in izda ena sama odločba o prekršku. Enotnost postopka, zlasti izdaja ene same odločbe, je v korist kršitelju, saj mora prekrškovni organ pri izreku enotne globe upoštevati, da enotna globa ne presega dvakratne največje mere posamezne vrste sankcije po zakonu.

Združitev več postopkov v en sam postopek ter izdaja ene same odločbe je neobvezna procesna odločitev prekrškovnega organa, ki odloča v hitrem postopku, saj zakon ne nalaga dolžnosti prekrškovnemu organu, da mora postopke združiti, temveč določa le, da se postopek praviloma izvede enotno.

Velja si zapomniti, da sta združitev postopka ter izvedba enotnega postopka dopustna v postopku o prekršku pred prekrškovnim organom le do izdaje odločbe o prekršku ali plačilnega naloga.

9.1.1 Združitev postopka za pravno in odgovorno osebo in druge subjekte

Enoten postopek se izvede praviloma tudi zoper pravno osebo in odgovorno osebo, zoper podjetnika in zasebnika ter njuno odgovorno osebo, sostorilca, napeljevalca in pomagača, razen če so podani zakonski razlogi, da se postopek vodi samo zoper enega izmed njih. V ta namen se izda ena odločba oziroma en plačilni nalog z eno opravilno številko.

Postopek o prekršku se lahko vodi ločeno zoper pravno osebo, če zaradi pravnih ali dejanskih ovir ni mogoče voditi postopka zoper odgovorno osebo. O pravnih ovirah govorimo tedaj, kadar npr. ni mogoče ugotoviti prave odgovorne osebe, odgovorna oseba je kaznovana za kaznivo

dejanje, ki ima tudi znake prekrška. Dejanske ovire nastopijo takrat, kadar odgovorna oseba umre, zboli za trajno duševno boleznijo, ni dosegljiva, zaradi česar se vodi postopek le zoper pravno osebo.

Če je pravna oseba prenehala obstajati (stečaj, likvidacija), se vodi postopek le zoper odgovorno osebo.

8.2 Izločitev postopka

Kakor je omogočeno prekrškovnemu organu, da združi postopek o prekršku za več prekrškov, lahko do izdaje odločbe o prekršku iz tehtnih razlogov ali zaradi smotrnosti odloči, da se postopek za posamezne prekrške ali zoper posamezne kršitelje, sostorilce, napeljevalce ali pomagače izloči iz enotnega postopka in dokonča posebej in v ta namen izda prekrškovni organ sklep, zoper katerega zahteva za sodno varstvo ni dovoljena.

9 PREKINITEV IN USTAVITEV POSTOPKA

9.1 Prekinitev postopka

Prekinitev postopka o prekršku pomeni začasno prenehanje opravljanja vseh procesnih dejanj, zaradi določenih dejanskih ali pravnih ovir. Objektivni pogoji za prekinitev postopka morajo obstajati samo na strani kršitelja, kar pomeni, da se postopek prekine izključno zaradi kršiteljeve začasne procesne nesposobnosti. Prekrškovni organ mora pred prekinitvijo postopka zbrati vse dokaze o prekršku in o odgovornosti kršitelja, ki so kršitelju dostopni zato, da bi se postopek po prenehanju ovir za opravljanje procesnih dejanj, lahko čim prej končal. Pri tem je pomembno upoštevati, ali je kršitelj s svojim ravnanjem vplival na nastanek okoliščin, zaradi katerih mora prekrškovni organ postopek prekiniti (je na begu), ali na nastanek okoliščine ni mogel vplivati (začasna duševna motnja).

Prekrškovni organ mora obvezno prekiniti postopek, če ugotovi obstoj vsaj enega izmed taksativno določenih pogojev za prekinitev postopka:

- kadar se ne ve za kršiteljevo prebivališče;
- če je kršitelj na begu, ali je sicer nedosegljiv državnim organom, je v tujini za nedoločen čas;
- če je kršitelj začasno duševno zbolel, ali je pri njem nastala začasna duševna motnja.

O prekinitvi in nadaljevanju postopka mora prekrškovni organ izdati poseben sklep, oškodovanca pa le obvestiti o prekinitvi in nadaljevanju postopka. Ko prenehajo našteti razlogi, zaradi katerih je bil postopek o prekršku prekinjen, lahko prekrškovni organ postopek takoj nadaljuje.

Izdaja sklepa o prekinitvi postopka je procesna ovira, zaradi katere relativno zastaranje ne teče. Po ZP-1 zastaranje namreč ne teče v času, ko se po zakonu postopek o prekršku ne sme začeti ali nadaljevati. Procesna ovira za začetek ali nadaljevanje postopka je prav izdaja sklepa o prekinitvi postopka. Prekinitev teka časa zastaranja velja le za relativno zastaranje, ne pa tudi

za absolutno zastaranje. Postopek o prekršku ni več mogoč, ko poteče dvakrat toliko časa, kolikor ga zahteva zakon za zastaranje postopka o prekršku, ne glede na to, da je bil postopek po zakonu prekinjen.

Smiselna raba določb o prekinitvi postopka v hitrem postopku velja tudi, če je podan sum storitve kaznivega dejanja, ki ima tudi vse znake prekrška, vse dokler ni končan postopek v zvezi s kaznivim dejanjem. Če kazenski postopek zaradi storitve kaznivega dejanja, ki ima tudi vse znake prekrška, zaradi odloženega pregona ni bil uveden, ali zoper storilca med postopkom o prekršku začne teči kazenski postopek za kaznivo dejanje, ki ima tudi znake prekrška, se postopek o prekršku prekine do pravnomočnosti odločitve v kazenskem postopku.

Postopek se prekine in roki mirujejo tudi tedaj, če Ustavno sodišče zadrži izvajanje predpisa, na podlagi katerega se odloča, o čemer je treba stranke obvestiti.

9.2 Ustavitev postopka

Smiselna raba določb rednega sodnega postopka o ustavitvi postopka v hitrem postopku pride v poštev v dveh primerih:

- kadar prekrškovni organ odloči, da ne bo izdal odločbe o prekršku ali ne bo vložil obdolžilnega predloga ter v uradnem zaznamku navede razloge za svojo odločitev;
- kadar ob presoji in preizkusu zahteve za sodno varstvo po uradni dolžnosti ali uveljavljenih kršitev ugotovi, da je zahteva za sodno varstvo utemeljena in odločbo (plačilni nalog ali odločbo) odpravi in ustavi postopek o prekršku.

Ne glede na to, iz katerih razlogov je prekrškovni organ izdal odločbo o ustavitvi postopka (točke 1. do 10. prvega odstavka 136. člena ZP-1), mora prekrškovni organ z odločbo o ustavitvi postopka odločiti tudi o stroških postopka (kdo jih mora plačati), kakor tudi o odvzemu ali vrnitvi začasno zaseženih predmetov.

10 STROŠKI POSTOPKA

Izdatke, ki nastanejo v postopku o prekršku ali zaradi njega in izdatki, ki za potrebe postopka nastanejo pred njegovo uvedbo ali po zaključku postopka, opredeljujemo kot stroške postopka o prekršku.

10.1 Vrste izdatkov

ZP-1 taksativno našteva stroške postopka. To so:

- izdatki za priče, izvedence, tolmače, oglede in za vročanje po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje dokumentov v fizični obliki;
- izdatki za hišne in osebne preiskave, zaseg in preiskavo elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov in izdatki nastali v zvezi z zavarovanjem dokazov;

- izdatki nastali v zvezi z zasegom, začasnim odvzemom oziroma odvzemom predmetov ter stroški hrambe, prodaje oziroma uničenja zaseženih in začasno odvzetih oziroma odvzetih predmetov;
- izdatki za privedbo obdolženca;
- potni stroški uradnih oseb;
- izdatki za zdravljenje obdolženca, dokler je pridržan in stroški poroda;
- potni stroški obdolženca (kršitelja);
- sodna taksa;
- nagrada in potrebni izdatki zagovornika;
- potrebni izdatki oškodovanca, njegovega zakonitega zastopnika in pooblaščenca;
- stroški zaradi hrambe, prodaje in uničenja odvzetih predmetov, nastali po pravnomočnosti odločbe oziroma sodbe.

O stroških postopka, torej o tem, kdo mora plačati stroške postopka, o višini stroškov in koliko je kdo dolžan plačati, se praviloma odloči z odločbo o prekršku, s sodbo ali sklepom, s katerim se postopek o prekršku konča. Le v primeru, če ob izdaji odločbe o prekršku oziroma sklepa za ugotovitev stroškov ni zadosti podatkov, se pozneje, ko so ti stroški znani, izda poseben sklep o stroških postopka.

Zato je zelo pomembno, da prekrškovni organ v izreku odločbe vselej odloči o stroških postopka, saj sicer ni mogoče terjati plačila stroškov postopka od tistega, ki jih je dolžan plačati tudi tedaj, če višina stroškov ob izdaji odločbe, še ni znana.

V naslednjih podpoglavjih bomo podrobneje obravnavali le tiste izdatke, o katerih odloča ali jih odmeri prekrškovni organ.

10.1.1 Izdatki za priče, izvedence, tolmače, oglede itd.

Izdatki za priče, izvedence in tolmače so izdatki, ki obsegajo potne stroške naštetih oseb, lahko tudi hrano in prenočišče, nadomestilo plače oziroma izgubljenega zaslužka. Gre za izdatke, ki so navedenim osebam nastali v zvezi ali zaradi prihoda na sedež prekrškovnega organa ali na sodišče, zato imajo te osebe pravico do njihove povrnitve vključno z nadomestilom zaradi izgubljenega zaslužka. Izdatki za te osebe se izplačajo na podlagi Pravilnika o povrnitvi stroškov v kazenskem postopku.

Izvedencu in tolmaču poleg navedenih izdatkov pripada še nagrada za opravljeno delo (izdelavo izvida in mnenja, za pisni prevod listin ali ustno prevajanje na obravnavi ali naroku). Nagrada za opravljeno delo se odmeri po Pravilniku o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih in veljavni tarifi, tolmaču po Pravilniku o sodnih tolmačih in veljavni tarifi za tolmače. O priznanju nagrade in drugih stroškov postopka izvedencu ali tolmaču mora prekrškovni organ izdati poseben sklep, zoper katerega ima izvedenec oziroma tolmač pravico do vložitve zahteve za sodno varstvo. Kadar je izvedenec ali tolmač zavezanec za davek na dodano vrednost in je davek obračunan, se prav tako prizna davek na dodano vrednost.

10.1.2 Izdatki za oglede, hišne in osebne preiskave in hrambo odvzetih predmetov

Gre za vrsto dejanskih izdatkov, ki so nastali zaradi oprave in med opravo hišne ali osebne preiskave (npr. potni stroški do kraja, kjer se opravi preiskava in izdatki, ki so jih imeli s svojo navzočnostjo pri ogledu predlagatelj postopka, izvedenci, tolmači, priče), kakor tudi izdatki za hrambo odvzetih predmetov. Izdatek za hrambo zaseženih in odvzetih predmetov se obračuna na podlagi dejanskih stroškov nastalih s hrambo.

10.1.3 Potni stroški storilca in uradnih oseb

Med stroške postopka o prekršku spadajo tudi potni stroški kršitelja oziroma obdolženca in tudi potni stroški uradnih oseb. Uradnim osebam se priznavajo stroški na podlagi posebnih predpisov (kilometrina ter dnevnice uradnih oseb).

Storilec je upravičen do povrnitve stroškov postopka le tedaj, če prekrškovni organ odloči, da ne bo izdal odločbe o prekršku ali vložil obdolžilnega predloga in zadevo zaključi z uradnim zaznamkom; kadar prekrškovni organ po vloženi zahtevi za sodno varstvo odpravi odločbo in ustavi postopek o prekršku ali kadar sodišče spremeni odločbo in ustavi postopek o prekršku.

10.1.4 Zagovornik

Zagovornik je upravičen do nagrade in povrnitve potrebnih izdatkov v istih primerih kot se priznajo potni stroški storilcu. Nagrada zagovorniku ter pooblaščencu oškodovanca se odmeri po Odvetniški tarifi, vendar le, če je odvetnik.
Pri presoji o izdatkih, ki jih je priglasil oškodovanec, njegov zakoniti zastopnik oziroma pooblaščenec, se presoja le, ali so bili vsi izdatki, ki jih je priglasil zagovornik, potrebni, ne pa tudi, ali je bilo potrebno, da si je oškodovanec dobil odvetnika.

10.2 Kdo plača stroške postopka

Storilec, ki je spoznan za odgovornega za prekršek, je praviloma dolžan povrniti vse stroške postopka o prekršku, ki so nastali v postopku o prekršku ali zaradi njega in izdatke, nastale v zvezi z zavarovanjem potrebnih dokazov in hrambo zaseženih in odvzetih predmetov pred uvedbo postopka in po končanem postopku, to je po pravnomočnosti odločbe.

Kadar prekrškovni organ ali sodišče v postopku z zahtevo za sodno varstvo, ki v postopku zaradi več prekrškov storilca ne spozna za odgovornega vseh prekrškov, mora izločiti tiste stroške, ki so nastali v zvezi s prekrškom, za katerega je bil postopek ustavljen, saj ti stroški bremenijo proračun. Podobno velja v postopku o prekršku zoper več oseb. Prekrškovni organ mora v odločbi odločiti, kolikšen del stroškov je dolžan plačati vsak izmed storilcev. Če deleža stroškov po posameznem storilcu ni mogoče določiti, plačajo vsi storilci nerazdelno plačilo stroškov postopka.

Stroške postopka, ki je končan z uradnim zaznamkom ali ustavljen z odločbo po ugovornem postopku ali po odločanju o zahtevi za sodno varstvo pred prekrškovnim organom ali sodiščem, bremenijo proračun.

V poglavju o pravici do jezika smo že navedli, da storilec v nobenem primeru ni dolžan povrniti stroškov, nastalih z uporabo določb zakona o pravici pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti do uporabe svojega jezika oziroma stroškov nastalih z uveljavljanjem pravice v postopku o prekršku uporabljati svoj jezik oziroma jezik, ki ga razume.

10.3 Vnaprejšnje izplačilo stroškov postopka

Iz sredstev prekrškovnega organa se vnaprej izplačajo izdatki za priče, izvedence, tolmače, oglede ter hišne in osebne preiskave in hrambo odvzetih predmetov. Vnaprejšnje plačilo pomeni le začasno plačilo stroškov, saj se ti kasneje izterjajo od tistega, ki jih mora plačati (tistemu, ki je bila izrečena sankcija, sicer ne). Stroške, ki so vnaprej plačani iz proračunskih sredstev, je treba posebej evidentirati.

10.4 Stroški, o katerih ni zadosti podatkov v času izdaje odločbe

Če v času izdaje odločbe ni zadosti podatkov (npr. izvedenec do izdaje odločbe ni podal zahtevka za plačilo izvedenskega dela), se lahko pozneje o stroških postopka izda poseben sklep.

Zahtevek s podatki o višini stroškov postopka, ki je bil končan z uradnim zaznamkom, z odločbo odpravljena odločba o prekršku ali plačilni nalog ter ustavljen postopek, s sodbo spremenjen plačilni nalog ali odločba in ustavljen postopek, se lahko vloži najpozneje v treh mesecih od dneva, ko je bila pravnomočna odločitev prekrškovnega organa vročena tistemu, ki ima pravico podati takšen zahtevek (npr. zagovornik). Enako velja v primeru, ko je postopek končan, če prekrškovni organ z uradnim zaznamkom odloči, da ne bo začel postopka o prekršku, to je, da ne bo izdal odločbe o prekršku ali vložil obdolžilnega predloga.

10.5 Oprostitev plačila stroškov postopka

Čeprav je bila storilcu izrečena sankcija in bi po splošnih pravilih moral povrniti stroške postopka o prekršku, se lahko storilca oprosti plačila stroškov postopka. Organ, ki odloča o prekršku, sme oprostiti storilca plačila vseh izdatkov, če ugotovi, da bi bilo zaradi plačila teh stroškov ogroženo vzdrževanje storilca ali vzdrževanje tistih, ki jih je dolžan preživljati. Zaradi ugotovitve premoženjskega stanja storilca zato sme organ pridobiti podatke o njegovih premoženjskih in osebnih razmerah po uradni dolžnosti ali na predlog storilca.

V nobenem primeru ni mogoče storilca oprostiti plačila nagrade in potrebnih izdatkov zagovornika, saj ti stroški v kaznovalni odločbi, ker obramba z zagovornikom ni obvezna, vedno bremenijo osebo, ki ji je bila izrečena sankcija za prekršek.

Plačilo stroškov postopka, nastalih zaradi vedoma lažne prijave, ni mogoče oprostiti.

10.6 Plačilo stroškov, ki so jih udeleženci povzročili po lastni krivdi

Plačilo stroškov, ki so jih udeleženci postopka povzročili po lastni krivdi, ki ne temelji na izidu postopka, bremenijo tistega, ki jih je povzročil. Stroške postopka plača tisti, ki mu je bila izrečena sankcija za prekršek, razen če zakon določa drugače.

10.7 Odmera sodne takse v hitrem postopku

Sodna taksa je ena izmed vrst izdatkov organa, ki odloča o prekršku in predstavlja povračilo za njegovo delo. Višina sodne takse je določena glede na vrsto postopka v osmem poglavju tarifnega dela Zakona o sodnih taksah (ZST-1), tar. št. od 8111 do 8407. Sodna taksa se odmeri tudi v sklepih, s katerimi je odločeno o drugih vprašanjih v postopku o prekršku.

Enako, kot velja za ostale stroške postopka, mora sodno takso plačati tisti, ki mu je bila izrečena sankcija za prekršek oziroma tisti, ki je vložil pravno sredstvo v postopku o prekršku, pa z odločbo organa druge stopnje (pristojnega sodišča o zahtevi za sodno varstvo v hitrem postopku oziroma o pritožbi v rednem sodnem postopku) ni bilo v celoti ali deloma odločeno v njegovo korist.

10.7.1 Določitev zavezanca za plačilo sodne takse

Zavezanca za plačilo sodne takse določi prekrškovni organ v odločbi, s katero spozna kršitelja za odgovornega prekrška ali ga oprosti plačila sodne takse.

Kršitelju, ki mu je izrečena sankcija z odločbo o prekršku, se kot taksnemu zavezancu odmeri sodna taksa v izreku odločbe z navedbo zneska glede na višino sodne takse. Obveznost plačila tako odmerjene sodne takse nastopi po pravnomočnosti odločbe v roku, ki ga določi v odločbi prekrškovni organ.

Izjema je v primeru, če storilec prekrška ne more dokazati identitete, ali nima stalnega prebivališča, ali bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za prekršek. V teh primerih mora kršitelj plačati stroške postopka takoj po izdaji odločbe o prekršku.

Sodna taksa se ne odmeri, če je bil postopek ustavljen. V teh primerih se v izreku odločbe glede plačila stroškov navede, da ti bremenijo proračun.

10.7.2 Oprostitev sodne takse

Glede oprostitve plačila sodne takse ima sicer ZST-1 posebne določbe, ki se v postopku o prekršku ne uporabljajo. Enako velja za odločanje o predlogu za odlog plačila sodne takse in obročnem plačilu. Prekrškovni organ mora še pred izdajo odločbe presoditi ali so podane

okoliščine za celotno ali delno oprostitev plačila stroškov postopka in o tem odločiti v izreku odločbe (odločba o prekršku, sklep), kar enako velja tudi za sodišče.

10.7.3 Posebne sodne takse v postopku o prekršku

Posebne takse v postopku o prekršku lahko odmeri prekrškovni organ v sklepu, s katerim se ugotovi taksna obveznost, npr. sklep o posebnih stroških postopka, sklep o zavrnitvi predloga za izločitev sodnika, zavrženje ali zavrnitev pritožbe zoper sklep o redovni globi, zavrnitev ali zavrženje pritožbe lastnika odvzetih predmetov ter zavrnitev oziroma zavrženje drugih pritožb, ki niso posebej taksirane.

POSTOPEK O PREKRŠKU

Prvi del HITRI POSTOPEK PRED PREKRŠKOVNIM ORGANOM
Drugi del REDNI SODNI POSTOPEK
Tretji del PRAVNA SREDSTVA V POSTOPKU O PREKRŠKU
Četrti del RAVNANJE Z DOKUMENTI V PREKRŠKOVNEM SPISU

Prvi del
HITRI POSTOPEK PRED PREKRŠKOVNIM ORGANOM

Prvo poglavje	ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU
Drugo poglavje	ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO IZJAVE KRŠITELJA
Tretje poglavje	ODLOČBA O PREKRŠKU
Četrto poglavje	PLAČILNI NALOG

Prvo poglavje
ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU

1 ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU
1.1 (Ne) dovoljenost hitrega postopka
1.2 Začetek postopka o prekršku po uradni dolžnosti
1.3 Začetek postopka o prekršku na pisni predlog
1.3.1 Pisni predlog
2 ODLOČITEV PREKRŠKOVNEGA ORGANA, DA NE BO ZAČEL POSTOPKA O PREKRŠKU
2.1 Razlogi, zaradi katerih se lahko konča postopek
2.1.1 Dejanje ni prekršek
2.1.2 Ni dokazov o storitvi prekrška
2.1.3 Zastaranje pregona in drugi razlogi, ki izključujejo pregon
2.1.4 Smotrnost postopka
2.2 Uradni zaznamek

2.2.1 Dopustnost izpodbijanja odločitve prekrškovnega organa
3 OPOZORILO
3.1 Pogoji za izrek opozorila
3.2 Razlika med opozorilom in opominom
3.2 Razlika med opozorilom in zaključkom postopka iz razloga smotrnosti

1. ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU

1.1 (Ne) dovoljenost hitrega postopka

Rečemo lahko, da postopek o prekršku predstavlja celoto dejanj, ki jih izvršujejo državni organi in drugi udeleženci z namenom, da bi se ugotovilo, ali je dejanje, ki je bilo storjeno, prekršek, ali ga je storil storilec in ali so izpolnjeni pogoji za izrek sankcije. Čeprav so prekrški praviloma lažje kršitve z manj hudimi posledicami tako za varovane dobrine kot za storilca, pa se vendarle v postopku o prekršku izrekajo tudi sankcije, ki so po svoji naravi primerljive s kaznimi, ki se izrekajo za kazniva dejanja. Kot smo že povedali, morajo biti zato storilcu v postopku o prekršku zagotovljena temeljna jamstva poštenega postopka, ki so uresničena takrat, kadar so storilcu dane ustrezne in zadostne možnosti, da zavzame stališče tako glede dejanskih kot glede pravnih vidikov nanj naslovljenega očitka. To pa predstavlja jamstvo enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave v povezavi z 29. členom Ustave o pravnih jamstvih v kazenskem postopku.

Temeljni vrsti postopka za polnoletne storilce prekrškov sta postopek o prekršku prekrškovnega organa (hitri postopek), o katerem bomo podrobneje spregovorili v tem poglavju in redni sodni postopek, o katerem bo govora v naslednjem poglavju. Mladoletni storilci prekrškov se obravnavajo v posebnem (rednem sodnem) postopku, v katerem je v ospredju skrb za mladoletnikov nadaljnji razvoj, manj pa pregon storilca prekrška.

Za razmejitev pristojnosti za odločanje o prekrških (kateri organ) velja splošno pravilo o pristojnosti. O prekrških se sicer odloča v hitrem postopku pred prekrškovnim organom, izjemoma pa v rednem sodnem postopku, če ZP-1 (ne pa drug zakon), ne določa drugače. V drugem odstavku 52. člena ZP-1 so navedene izjeme od tega pravila, torej položaji, ko hitri postopek ni dovoljen, ki pa jih moramo razlagati restriktivno.

Kdaj prekrškovni organ ni pristojen za odločanje v hitrem postopku oziroma kdaj hitri postopek ni dovoljen, ZP-1 našteva primeroma:

- če predlagatelj rednega sodnega postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za
  izrek stranske sankcije po ZP-1;
- če je predpisana stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila;
- če je predpisana stranska sankcija izločitve iz postopka javnega naročanja;
- proti mladoletnim storilcem prekrškov;
- za prekrške s področja obrambnih dolžnosti;
- za prekrške zoper varnost cestnega prometa, za katere je predpisana stranska sankcija kazenskih točk v številu, zaradi katerega se po zakonu storilcu izreče prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja;
- za prekrške s področja političnih strank ter volilne in referendumske kampanje, za nadzor katerih je pristojno Računsko sodišče RS;
- če vloži obdolžilni predlog za prekršek v skladu z drugim odstavkom 103. člena ZP-1 organ, ki po zakonu nadzoruje delo prekrškovnega organa.

Naj na tem mestu posebej pojasnimo primer izključitve hitrega postopka, ki je predviden, če predlagatelj rednega sodnega postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije (prva alineja drugega odstavka 52. člena ZP-1). Ta določba sporoča, da mora predlagatelj rednega sodnega postopka v obdolžilnem predlogu obrazložiti, zakaj ocenjuje, da je narava kršitve takšna, da je treba izreči stransko sankcijo, ki sicer ni predpisana kot obvezna (npr. ko predlaga izrek fakultativnega odvzema predmetov, izgon tujca iz države), ampak govorimo o fakultativnem izreku (v področnem zakonu je ta predpisana z besedilom: »se sme izreči« ali »se lahko izreče«).

Obdolžilni predlog mora torej vselej vsebovati obrazloženo oceno, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije, ne glede na to ali se predlaga izrek stranske sankcije, ki je predpisana le v ZP-1 ali je predpisana kot fakultativna stranska sankcija v (področnem) materialnem predpisu. Obrazložena ocena ni potrebna v primerih, ko je izrek stranske sankcije obvezno predpisan, saj je oceno nevarnosti kršitve s tem, ko je predpisal obvezen izrek stranske sankcije, opravil zakonodajalec sam (npr. v postopku proti mladoletniku zaradi kršitve Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami). Iz navedene določbe tudi jasno izhaja, da stransko sankcijo odvzema predmetov vselej izreče prekrškovni organ, kadar je izrek le te predpisan kot obvezen.

To pooblastilo prekrškovni organ uresničuje v hitrem postopku in v takem primeru ne vlaga obdolžilnega predloga.

Hitri postopek je izključen, kot smo že povedali tudi proti mladoletnikom, ki se vedno obravnavajo v rednem sodnem postopku, saj za mladoletnike veljajo posebne procesne določbe. Mladoletniki so posebna kategorija storilcev prekrškov, pri katerih je že pri samem vodenju postopka treba upoštevati osebnost mladoletnika, predvsem pa je treba preprečiti, da bi imel sam postopek namesto pozitivnih učinkov, na njega negativne učinke. Zato je za mladoletnike predviden postopek kot oblika rednega sodnega postopka s svojimi posebnostmi in odstopanji od rednega sodnega postopka. Dolžnost sodišča pa je, da mladoletnikovo ravnanje vrednoti v luči njegove osebnosti, njegovih sposobnosti razumevanja pomena ravnanja ter v povezavi z okoljem, v katerem živi.

Osnovno pravilo pri izrekanju globe v hitrem postopku je, da lahko prekrškovni organ v hitrem postopku ne glede na obliko odločitve (odločba ali plačilni nalog), izreče storilcu globo v znesku, v katerem je predpisana, če je globa predpisana v razponu, pa se izreče najnižja predpisana mera globe, če z ZP-1 ni določeno drugače. ZP-1 pozna izjemo o izrekanju globe v hitrem postopku, po kateri je mogoče z drugim (področnim) zakonom določiti, da se tudi v hitrem postopku izreče globa v višjem znesku od spodnje mere globe, kadar je ta predpisana v razponu.

1.2 Začetek postopka o prekršku po uradni dolžnosti

Kadar ni pogojev za izdajo plačilnega naloga v hitrem postopku, kar je opisano v naslednjem poglavju, zakon ne določa, kdaj se postopek o prekršku začne po uradni dolžnosti. Vsekakor pa mora biti dejanje prekrškovnega organa individualizirano do te mere, da se nanaša na konkretnega kršitelja ter konkretno dejanje. To dejanje lahko predstavlja le dejanje pooblaščene uradne osebe, ki je zanj pooblaščena v prekrškovnem organu in je neposredno usmerjeno v pregon storilca zaradi prekrška. Prvo takšno dejanje predstavlja pridobitev ustne izjave ali poziv kršitelju, da se lahko pisno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška.

Prekrškovni organ v okviru svojih pooblastil, ki jih ima za vodenje in odločanje v hitrem postopku, sam presodi ali so izpolnjeni pogoji za začetek postopka o prekršku. To lahko ugotovi:

- že na podlagi pridobljene izjave kršitelja ali
- na podlagi zbranih dejstev in dokazov z izvedbo dokaznega postopka.

Prekrškovni organ ima v naštetih primerih več možnosti, kako oziroma na kakšen način bo odločil o zadevi:

- izdal odločbo o prekršku;
- vložil obdolžilni predlog, kadar hitri postopek ni dovoljen;

- končal s postopkom, če ne obstajajo pogoji za začetek postopka o prekršku z uradnim zaznamkom.

1.3 Začetek postopka o prekršku na pisni predlog

Postopek o prekršku se v hitrem postopku lahko začne tudi z vložitvijo pisnega predloga upravičenih predlagateljev. Zakon taksativno našteva krog upravičenih predlagateljev postopka, ki so: oškodovanec, državni tožilec ali državni organ, nosilec javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti.

1.3.1 Pisni predlog

Predlog prekrškovnemu organu nima tako velikega formalnega pomena, ker je mogoč začetek postopka tudi po uradni dolžnosti. Zato je za vložitev pisnega predloga dovolj le navedba podatkov o identiteti osebe zoper katero se predlaga začetek postopka, opis prekrška in navedba dejstev oziroma dokazov, ki kažejo na sum storitve prekrška. Drugih podatkov npr. navedbo pravne opredelitve prekrška ZP-1 torej ne zahteva, kar je razumljivo, saj zlasti oškodovanec praviloma ne more ali ne zna ta podatek pravilno navesti.

Zato predlagateljev predlog, v katerem navede le tiste podatke, s katerimi razpolaga, prekrškovni organ ne more šteti kot nepopolno vlogo. Kljub temu, da je vloga nepopolna in ne vsebuje vseh podatkov, ki jih predpisuje zakon, ta vloga lahko predstavlja prekrškovnemu organu določeno informacijo, ki je lahko podlaga za opravo posameznih dejanj in s tem začetek postopka o prekršku po uradni dolžnosti. Seveda je prekrškovni organ pri opravi kateregakoli dejanja v okviru svoje pristojnosti vezan na zastaralne roke, ki jih določa (le) ZP-1. Iz istih razlogov tudi formalni status predlagatelja postopka nima posebnega pomena, ker pooblaščena uradna oseba tudi od nepooblaščenega predlagatelja lahko prevzame postopek o prekršku tako, da ga vodi naprej po uradni dolžnosti.

Če je predlog vložen pri drugem organu, ga ta takoj odstopi pristojnemu prekrškovnemu organu. Kadar ni nobenega dvoma o tem, kateri organ je pristojen, mora brez odlašanja poslati pristojnemu prekrškovnemu organu in obvestiti predlagatelja. Drugače je v primeru, kadar prekrškovni organ ne more ugotoviti, kateri organ je zanjo pristojen. Tedaj brez odlašanja izda sklep, s katerim zavrže vlogo zaradi nepristojnosti in ga takoj pošlje predlagatelju postopka, če je že prej storil vse, da ugotovi, kateri organ je zanjo pristojen.

2 ODLOČITEV PREKRŠKOVNEGA ORGANA, DA NE BO ZAČEL POSTOPKA O PREKRŠKU

Prekrškovni organ lahko že v predhodnem postopku, katerega predstavljajo dejanja prekrškovnega organa pred seznanitvijo kršitelja o storjenem prekršku, ki velja za prvo dejanje

po trenutku, ko se pojavi sum prekrška, odloči, da ne bo nadaljeval s postopkom. Na enak način se lahko odloči tudi po pozivu storilcu, da poda izjavo pred odločbo o prekršku ali s seznanitvijo o prekršku in dokazi ob izdaji plačilnega naloga.

2.1 Razlogi, zaradi katerih se lahko konča postopek

Postopek o prekršku se zato pred prekrškovnim organom lahko konča brez izdaje odločbe o prekršku (ali plačilnega naloga) ali vložitve obdolžilnega predloga v primerih, če:

- iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da dejanje ni prekršek;
- ni dokazano, da je prekršek storil kršitelj;
- je pregon zastaral, ali so podani drugi razlogi, ki izključujejo pregon;
- gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da postopek ne bi bil smotrn.

2.1.1 Dejanje ni prekršek

Razlog, da dejanje ni prekršek, izhaja iz načela zakonitosti, po katerem nikomur ne sme biti izrečena sankcija za prekršek, če dejanje ni bilo z zakonom, uredbo ali odlokom samoupravne lokalne skupnosti določeno kot prekršek, preden je bilo storjeno in če za tako dejanje ni bila predpisana sankcija za prekršek. Razlogi so lahko v tem, da dejanje nima znakov prekrška po materialnem (področnem) zakonu, uredbi ali odloku ali je obstoj prekrška izključen po splošnih materialno pravnih institutih (npr. zaradi silobrana, dejanske zmote, neprištevnosti itd.).

2.1.2 Ni dokazov o storitvi prekrška

Prekrškovni organ postopka o prekršku ne nadaljuje, če so izčrpani že vsi razpoložljivi in znani dokazi, torej tudi v primeru, ko je hitri postopek že tekel v smislu preiskovanja oziroma dokazovanja, rezultat pa ne daje dovolj opore za ugotovitev, da je kršitelj storil prekršek. Ta v pisni ali ustni izjavi dejanje zanika in zato postopka ni mogoče nadaljevati. Zadeva zato lahko ostane »viseča« do zastaranja. V spisu se odločitev sicer lahko zaznamuje, vendar učinka “razsojene stvari” nima, procesno ostane odprta in se lahko nadaljuje, če se kasneje zbere dovolj dokazov.

2.1.3 Zastaranje pregona in drugi razlogi, ki izključujejo pregon

Kot je opisano že v poglavju o zastaranju, pretrganje zastaranja pomeni vsako dejanje prekrškovnega organa, ki meri na pregon storilca prekrška. Med ta dejanja štejemo vsa zakonita dejanja prekrškovnega organa (vložitev pisnega predloga, začetek postopka po uradni dolžnosti, dejanja v smeri izreka sankcije določenemu storilcu, kot je poziv za izjavo kršitelju ter izdaja odločbe o prekršku ali plačilnega naloga). Med slednje sodi tudi izvedba posameznih procesnih opravil (zaslišanje prič, ogled, odredba, da se opravi kakšno procesno dejanje).

Pretrganje zastaranja ima učinek, da se za ves čas pred njim od storitve prekrška naprej šteje, da zastaranja ni bilo, nato se začne računati šele od trenutka pretrganja naprej. Drugi razlogi, ki izključujejo pregon, so npr. *res iudicata* (že razsojena stvar), abolicija, smrt kršitelja, kršitelj po storitvi prekrška trajno duševno zboli itd.

2.1.4 Smotrnost postopka

Prekrškovni organ ima možnost, da ne začne postopka o prekršku, če gre za prekršek neznatnega pomena. Poleg tega pogoja je pomemben še obstoj posebnih (objektivnih) okoliščin storitve prekrška in ugotovitev, da gre za nizko stopnjo storilčeve odgovornosti. Postopek o prekršku se tudi ne začne, če se ugotovijo na strani storilca take osebne okoliščine, ki kažejo na to, da postopek ne bi bil smotrn in ni verjetnosti, da bi ga kršitelj ponovil, kar je lahko tudi povezano s stroški postopka (zagotovitev tolmača tujcu). Te pa mora v vsakem primeru posebej, če so znane te okoliščine, presojati sam prekrškovni organ in ugotavljati smisel, cilj in njihov namen.

2.2 Uradni zaznamek

Za odločitev prekrškovnega organa, da ne bo izdal odločbe o prekršku ali vložil obdolžilnega predloga na enega izmed v tem poglavju opisanih načinov, ZP-1 kot obliko odločitve ne predvideva izdaje formalnega akta, ampak zgolj določa, da se »konča postopek« z zaznambo v spisu v obliki uradnega zaznamka.

Razlika med zapisnikom in uradnim zaznamkom je v tem, da ga podpiše le uradna oseba, ne pa tudi drugi udeleženci postopka, zaradi česar seveda nima značaja javne listine in taka ureditev ne zmanjšuje njegovega pomena v postopku o prekršku.

Velja si zapomniti, da uradni zaznamek velja tudi kot splošna oblika zapisa hitrega postopka in se uporablja tudi pri vodenju postopka s kršiteljem (zapis izjave o prekršku).

2.1.1 Dopustnost izpodbijanja odločitve prekrškovnega organa

Zoper odločitev prekrškovnega ni pravnega sredstva, je pa možno odločitev izpodbijati na drug način. To je možno le tedaj, če je vložil pisni predlog eden izmed upravičenih predlagateljev postopka (oškodovanec, državni tožilec ali državni organ, nosilec javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti). V teh primerih je prekrškovni organ vselej dolžan v 30 dneh od svoje odločitve, da ne bo izdal odločbe ali vložil obdolžilnega predloga in o razlogih, pisno obvestiti predlagatelja. To je pomembno zato, ker lahko upravičeni predlagatelji v nadaljnjih 15 dneh od prejema obvestila pristojnemu organu, ki nadzoruje delo prekrškovnega organa, predlagajo, da vloži obdolžilni predlog.

Organ, ki nadzoruje delo prekrškovnega organa, se določi po določbah ZUP o pristojnosti in gre praviloma za stvarno pristojno ministrstvo ali vlado oziroma župana. Nadzorstveni organ na pisni predlog upravičenega predlagatelja predloga ni vezan, je pa njegova odločitev (odločba) dokončna.

3 OPOZORILO

Opozorilo je ukrep, ki ne sodi med sankcije v ožjem pomenu. Lahko ga označimo kot nadomestni (alternativni) ukrep, ki se izreka namesto uvedbe postopka o prekršku oziroma izdaje odločbe.

3.1 Pogoji za izrek opozorila

Opozorilo izreče pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in pooblaščena uradna oseba oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep.

Za izrek opozorila zakon ne predvideva izvedbe postopka o prekršku, drugače povedano: postopek o prekršku se ne uvede oziroma ne začne. Prekrškovni organ se izven okvirov postopka o prekršku prepriča, da je oseba izpolnila zakonske znake določenega prekrška ter so podani pogoji za izrek opozorila. Na tak način se udejanja oportunitetno načelo prekrškovnega organa, katerega namen je preprosto in hitro reševanje zadev, za katere ne veljajo formalni predpisi o sodni kontroli. Opozorilo je torej preventivni ukrep, namenjen storilcem prekrškov neznatnega pomena, s katerim se "prihrani" izdaja odločbe o prekršku.

Za izrek opozorila zakon ne določa posebne obličnosti. Opozorilo se lahko izreče ustno, to je na kraju samem, po telefonu ali pisno, prav tako lahko tudi po elektronski poti. Na kakšen način bo prekrškovni organ kršitelju izrekel opozorilo, je odvisno od načina ugotovitve prekrška kot tudi od narave dela prekrškovnega organa. ZP-1 pri izreku opozorila le določa obveznost prekrškovnega organa, da ob izreku opozorila kršitelju predstavi storjeni prekršek in njegovo napačno, protipravno ravnanje ter ga opozori, da mora v prihodnje upoštevati oziroma spoštovati veljavni pravni red.

Opozorilo torej ni sankcija, izrek opozorila za kršitelja tudi nima nobenih pravnih posledic, zato po ZP-1 zoper izrek opozorila ni predvidenega nobenega pravnega sredstva. Pravni položaj kršitelja pred izrečenim opozorilom je enak njegovemu pravnemu položaju po izreku opozorila. V ta namen ZP-1 prekrškovnemu organu prepoveduje vodenje evidenc o izrečenih opozorilih posameznemu kršitelju. Prekrškovni organ lahko vzpostavi in vodi evidenco le o izrečenih opozorilih po posameznih kršitvah in o številu izrečenih opozoril. Posledica prepovedi vodenja evidence o izrečenih opozorilih posameznemu kršitelju je, da izrečeno opozorilo ne more

predstavljati obteževalne okoliščine pri izbiri sankcije ob morebiti kasneje storjenem prekršku kršitelja, ki mu je bilo pred tem izrečeno opozorilo.

Po vsem povedanem zato navedba osebnih podatkov pri pisnem opozorilu, ki ga prekrškovni organ vroči kršitelju po določbah ZUP, še ne pomeni obdelave osebnih podatkov. Bistveno pri tem je, da se osebno ime in naslov kršitelja navedeno v pisnem ali ustnem opozorilu, ne povezuje v zbirke podatkov in evidence, ki jih vodi prekrškovni organ.

3.2 Razlika med opozorilom in opominom

Drugače od opomina, ki se lahko izreče zgolj namesto globe, se opozorilo lahko izreče namesto vseh sankcij za prekrške.

Opomin lahko izreče prekrškovni organ za prekrške, za katere hitri postopek ni izključen, za razliko od opozorila, ga lahko izreče tudi sodišče v rednem v rednem sodnem postopku kot tudi oba organa, ki odločata o prekršku v postopku z zahtevo za sodno varstvo. Poleg navedene razlike je pomembno, da se lahko opomin izreče za vsak prekršek, ne le za prekršek neznatnega pomena, če se ugotovi, da je bil prekršek storjen v takih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega kot tudi, če je storilec pred izdajo odločbe izpolnil predpisano obveznost ali povrnil oziroma popravil povzročeno škodo. Tako se pokaže, da ima pri odločitvi za izrek opozorila večjo težo neznatnost pomena prekrška, pri izreku opomina pa ob večji teži okoliščine, v katerih je bil prekršek storjen in ravnanje storilca po storjenem prekršku.

3.3 Razlika med opozorilom in zaključkom postopka iz razloga smotrnosti

Razlika med opozorilom in odločitvijo prekrškovnega organa, da iz razlogov smotrnosti ne bo začel postopka o prekršku je v tem, da pri izreku opozorila pooblaščena uradna oseba ne ugotavlja obstoja posebnih (objektivnih) okoliščin storitve prekrška niti stopnje storilčeve odgovornosti ali kakšnih posebnih osebnih okoliščin na strani storilca, zaradi katerih postopek ne bi bil smotrn. Pooblaščena uradna oseba le ugotovi, da bo glede na pomen ugotovljene kršitve opozorilo zadosten ukrep, ki bo vplival na storilca prekrška, da se bo v bodoče izogibal tovrstnim ravnanjem. Temeljna razlika se torej pokaže glede dosegljivosti domnevnega kršitelja in smotrnosti ukrepanja. Če je kršitelj navzoč pri ugotovitvi prekrška, je primerno, da prekrškovni organ izreče opozorilo. Če kršitelja ni na kraju prekrška, ima prekrškovni organ drugačno vlogo, saj najprej tehta, ali je bil postopek sploh smotrn, potem še, ali je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep.

Drugo poglavje
ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO IZJAVE KRŠITELJA

1 PRAVICA DO IZJAVE KRŠITELJA
1.1 Zagotavljanje pravice kršitelja do izjave z izdajo običajnega plačilnega naloga
2 VRSTE IZJAV
2.1 Ustna izjava
2.1.1 Zapis v obliki zapisnika ali zaznamka ustne izjave
2.2 Obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška
2.2.1 Opis dejanskega stanja v obvestilu
2.3 Zagovornik kršitelja
2.4 Posledice kršitve pravice do izjave
2.4.1 Ravnanje s prepozno pisno izjavo

3 IZVEDBA DOKAZNEGA POSTOPKA PRED PREKRŠKOVNIM ORGANOM
3.1 Dokazni položaj kršitelja v primeru zakonske domneve
4 ZDRUŽITEV POSTOPKA IN IZVEDBA ENOTNEGA POSTOPKA

1 PRAVICA DO IZJAVE KRŠITELJA

Kadar prekrškovni organ ugotovi, da so podani zakonski pogoji za izvedbo postopka o prekršku v hitrem postopku, je dolžan izvesti postopek ugotavljanja odločilnih dejstev in dokazov, ki so potrebni za odločitev o prekršku brez odlašanja, hitro in enostavno.

Povedali smo že, da morajo biti kršitelju v postopku o prekršku ne glede na to kakšne vrste odločitve sprejme prekrškovni organ, dane ustrezne in zadostne možnosti, da zavzame stališče tako glede dejanskih kot glede pravnih vidikov nanj naslovljenega očitka, s čimer je zagotovljen pošten postopek. Eno izmed temeljnih jamstev poštenega kaznovalnega postopka je tudi pravica kršitelja, da ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivde.

ZP-1 obvezuje prekrškovni organ, da kršitelja pozove, da poda izjavo, ne predpisuje pa posebnih pogojev za izdajo odločbe o prekršku ali plačilnega naloga, izdanega na podlagi osebne ugotovitve, če kršitelj izjave ni podal, čeprav mu je bila dana možnost, da se izjavi o prekršku niti ne predvideva kršiteljeve prisilne privedbe zaradi podaje izjave.

ZP-1 torej predpisuje le dolžnost prekrškovnega organa, da je kršitelju dana možnost izjaviti se o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška ob ugotovitvi oziroma obravnavanju prekrška, kar seveda mora biti razvidno iz dokumentov v spisu.

1.1 Zagotavljanje pravice kršitelja do izjave z izdajo običajnega plačilnega naloga

Seznanitev kršitelja z vsebino prekrškovnega očitka na običajnem plačilnem nalogu, ki se kršitelju pošlje po določbah ZUP o vročanju (plačilni nalog mu torej ni bil vročen na kraju kršitve), prekršek pa je bil ugotovljen z neposredno osebno zaznavo kršitve ali tehničnim sredstvom, se zagotavlja tako, da se hkrati s plačilnim nalogom kršitelju vroči tudi kratek opis dejanskega stanja z navedbo dokazov. Pravica do izjave kršitelja se zagotavlja tako, da se v fazi postopka pred prekrškovnim organom omogoča predvsem seznanitev z relevantnim procesnim gradivom, ki je predpogoj učinkovite pravice do izjave. Stališče do dejanskih in pravnih podlag zadeve kršitelj zavzame v zahtevi za sodno varstvo (ali v ugovoru) brez omejitve glede navajanja dejstev in predlaganja dokazov.

2 VRSTE IZJAV

2.1 Ustna izjava

V hitrem postopku praviloma pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa kršitelja ne »zaslišuje«. Poudarjena je le dolžnost pooblaščene uradne osebe, da zagotovi sodelovanje kršitelja v postopku o prekršku. Eden od načinov, da se kršitelju zagotovi pravica, da se izjavi o dejanskih in pravnih vidikih zadeve, je pridobitev ustne izjave. Ustna izjava se lahko pridobi, če je kršitelj ob ugotovitvi prekrška navzoč oziroma pri obravnavanju prekrška, ki se praviloma izvaja na kraju prekrška ali na sedežu kršitelja. Enako velja, če je kršitelj navzoč, četudi se uradna dejanja opravljajo s časovnim zamikom po storitvi prekrška.

Pred pridobitvijo ustne izjave je treba osebi povedati, da je obravnavana kot domnevni kršitelj s kratkim opisom dejanskega stanja prekrška, ki naj bi ga storil. ZP-1 predpisuje obveznost prekrškovnega organa, da pouči domnevnega kršitelja:

- da se lahko ustno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, če tega ne želi, pa ima pa pravico do primernega časa za pripravo svoje obrambe ter ima možnost, da izjavo poda v roku petih dni od predstavljenega prekrška;
- ki nato izjavi, da bo podal ustno izjavo, da se lahko izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, da pa tega ni dolžan storiti niti odgovarjati na vprašanja;
- če se bo izjavil ali odgovarjal, pa ni dolžan izpovedovati zoper sebe ali svoje bližnje (»prekrškovna Miranda«);
- da mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati.

Še preden poda kršitelj ustno izjavo, je dolžnost pooblaščene uradne osebe, da kršitelja opozori na uporabo svojega jezika, če ta ne zna jezika, v katerem teče postopek ali je pripadnik narodne skupnosti oziroma ne more uporabljati jezika zaradi invalidnosti in zahteva tolmača.

Vse te ugotovitve je treba zabeležiti v zapisnik ali uradni zaznamek, saj šele uporaba svojega jezika v postopku o prekršku pomeni uresničevanje kršiteljeve pravice do obrambe.

Kršitelja se tudi opozori na dolžnost sporočiti vsako spremembo naslova ali nameravano spremembo prebivališča in na posledice, če tega ne bo storil.

2.1.1 Zapis v obliki zapisnika ali zaznamka ustne izjave

Pooblaščena uradna oseba pridobi ustno izjavo kršitelja v obliki zapisa na zapisnik ali zaznamek. Ta se piše v prvi osebi ednine v izvirniku in prepisu. Vsebino izjave mora pooblaščena uradna oseba kršitelju pred vročitvijo prebrati in mu nato vročiti prepis. Kršitelj nato potrdi s svojim podpisom na izvirniku zapisnika ali zaznamku. Če kršitelj noče potrditi s svojim podpisom prejema prepisa, se taka odklonitev vročitve zaznamuje na zapisniku oziroma zaznamku, kar pa odklonitev prejema na dokazno vrednost zapisanega ne vpliva.

2.2 Obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška

Če kršitelj ni podal ustne izjave, je treba pred izdajo vsake odločbe o prekršku in plačilnega naloga, izdanega na podlagi osebne ugotovitve pridobiti njegovo pisno izjavo v obliki vročitve obvestila in pouka, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška. Pisno obvestilo s poukom vsebuje pojasnilo, da se oseba obravnava kot domnevni kršitelj. Nadalje vsebuje kratek opis dejanja prekrška, ki se kršitelju očita ter vsebino » prekrškovne Mirande«. Ta obsega obvestilo o prekršku in pravni pouk, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, ki jih sicer v postopku ne bo mogel več uveljavljati z opozorilom na pravico do molka in na privilegij proti samoobdolžitvi. Prekrškovni organ mora kršitelja v obvestilu opozoriti, da lahko v petih dneh od prejema obvestila poda pisno izjavo. Rok, ki je zakonski in je prekluzivni, začne teči naslednji dan od prejema obvestila, pri čemer zamuda roka pomeni izgubo pravice podati pisno izjavo in ga ni mogoče podaljšati.

Razlogi, zakaj ni bila na kraju kršitve pridobljena ustna izjava, so lahko na strani kršitelja ali na strani prekrškovnega organa.

Razlogi na strani kršitelja so podani, če ta ni navzoč ob ugotovitvi oziroma obravnavanju prekrška ali v primeru, če je kršitelj navzoč, vendar uveljavlja, da se ne more takoj osebno izjaviti o prekršku ter zahteva čas in možnost za »pripravo obrambe«. V slednjem primeru zato lahko pooblaščena uradna oseba kršitelju že takoj na kraju obravnavanja prekrška vroči pisno obvestilo s poukom o pravici do izjave na že pripravljenem obrazcu. S tem zagotovi, da se bo pospešil postopek. Iz sporočila in obvestila mora vselej izhajati, da se oseba obravnavana kot domnevni kršitelj, s kratkim opisom prekrška, ki naj bi ga storila ter poukom »prekrškovne Mirande«.

Razlogi na strani prekrškovnega organa so podani, če prekrškovni organ ob ugotovitvi oziroma obravnavanju konkretne zadeve ne more takoj obvestiti o vsebini očitka in njegovih pravicah ter zapisati izjave kršitelja, čeprav je bil ta navzoč pri obravnavanju prekrška, kar se lahko zgodi zlasti ob zunanjem poslovanju, zaradi drugih nujnih nalog, zapletenosti zadeve ali drugih razlogov, ki onemogočajo, da bi se hkrati z obravnavanjem prekrška izvedel tudi postopek »zaslišanja« kršitelja zaradi zagotovitve pravice do izjave.

S pisnim obvestilom in poukom, ki ga mora prekrškovni organ posredovati kršitelju, mora prekrškovni organ postopati vselej v primeru, če je vložil pisni predlog upravičeni predlagatelj postopka. V takih primerih prekrškovni organ ne more odločiti o prekršku z izdajo plačilnega naloga.

2.2.1 Opis dejanskega stanja v obvestilu

Vedeti je treba, da mora obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o prekršku, vsebovati tudi opis dejanskega stanja očitanega prekrška. Ta mora biti poleg navedbe kraja ter časa domnevne storitve prekrška in pravne opredelitve prekrška konkretiziran, saj je šele na takšen način kršitelju dana možnost, da se izjavi o pravnih in dejanskih vidikih očitanega prekrška ter lahko navaja dejstva in dokaze v svojo obrambo. Če je seznanjen z dejanskim stanom prekrška šele z odločbo o prekršku ali plačilnim nalogom, zoper katero ima pravico vložiti zahtevo za sodno varstvo, mu niso bila zagotovljena procesna jamstva v obsegu, ki bi dopuščala oceno, da je bil hitri postopek zoper kršitelja pošten. Takšna kršitev lahko vpliva na zakonitost izpodbijane odločbe. Na tak način prekrškovni organ v odločbi o prekršku in plačilnem nalogu, izdanem na podlagi osebne ugotovitve preseže podatke, ki so sicer razvidni iz obvestila o prekršku.

Obvestilo in pouk kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, se vroča kršitelju po določbah ZUP o vročanju, vendar je treba upoštevati posebnosti vročanja glede na to, ali je kršitelj fizična oseba ali pravna oseba, podjetnik in zasebnik.

Velja si zapomniti, da je treba vselej preizkušati, ali je bilo pisno obvestilo s poukom o pravici do izjave in o omejitvi uveljavljanja dejstev in dokazov vročeno pravilno po določbah ZUP o vročanju, ki je različna glede na vrsto subjekta.

Pisno izjavo kršitelja, na kateri manjka lastnoročen podpis, je treba šteti za nepopolno vlogo, ki je ni mogoče takoj obravnavati. Enako velja, če na pisni izjavi pravne osebe manjka podpis zastopnika pravne osebe. Prekrškovni organ mora kršitelja pozvati, da svojo izjavo ustrezno dopolni ter ga opozoriti, kaj manjka in do kdaj je treba odpraviti pomanjkljivosti.

Če kršitelj vloge (izjave) ne dopolni v določenem roku, je prekrškovni organ ne zavrže s sklepom, temveč v nadaljevanju ravna tako, kot da kršitelj pisne izjave ni sploh podal.

2.3 Zagovornik kršitelja

Kot je bilo že povedano v poglavju o udeležencih postopka o prekršku, je tudi kršitelju v hitrem postopku dana pravica do materialne in formalne obrambe, saj spada pravica kršitelja, da se brani z zagovornikom, med ustavno zajamčene človekove pravice (druga alineja 29. člena Ustave). Materialna obramba kršitelja v hitrem postopku pomeni, da navaja dejstva in dokaze v svojo korist in daje druge predloge, da vloži zahtevo za sodno varstvo in uporablja druga pravna sredstva. Formalna obramba pomeni, da ima kršitelj pravico vzeti si zagovornika med postopkom o prekršku. Postopek o prekršku sicer ne pozna obvezne formalne obrambe in gre za izključno kršiteljevo pravico, da si najame zagovornika. To pa ne pomeni, da se kršitelju ne bi priznalo stroškov za zagovornika, če bi uspel s pravnim sredstvom.

Povedali smo že, da zagovornik v postopku o prekršku ni zastopnik kršitelja, da bi lahko podal pisno izjavo namesto kršitelja, priznal prekršek ter se udeleževal procesnih dejanj tako, kot lahko sicer pooblaščenec zasebnega tožilca in oškodovanca kot tožilca v kazenskem postopku opravlja procesna dejanja namesto stranke, ki jo zastopa. Zagovornik je strokovni pomočnik kršitelja, ki mu s svojim pravnim znanjem in izkustvom pomaga pri njegovi obrambi, hkrati je tudi samostojen subjekt postopka o prekršku, ki ima po zakonu številne pravice in dolžnosti, ki jih izvršuje v korist kršitelja.

Enako kot v rednem sodnem postopku mora zagovornik prekrškovnemu organu predložiti pooblastilo pri prvem procesnem dejanju, ki se ga udeleži oziroma v prvi vlogi, ki jo vloži kot zagovornik. Tudi če zagovornik istega kršitelja zagovarja v drugem postopku (bodisi v postopku o prekršku ali inšpekcijskem postopku), mora predložiti pooblastilo in se ne more zgolj sklicevati na pooblastilo iz drugega spisa. Če pooblastila ne predloži in kršitelj tudi ni navzoč, da bi dal pooblastilo ustno na zapisnik (ZUP), zagovornik ne more biti navzoč pri procesnem dejanju ali opravljati drugih dejanj (npr. pregledovati spise). Vlogo, ki jo vloži zagovornik brez priloženega pooblastila, lahko prekrškovni organ zavrže le, če predhodno pozove kršitelja, da vlogo dopolni s pooblastilom, pa je kljub pozivu ne dopolni in ga opozori na posledice, če vloge v roku, ki mu ga določi prekrškovni organ, ne bo dopolnil (predložil pooblastila).

Posebej velja poudariti, da se v primeru, ko ima kršitelj zagovornika, izdana odločba vroči tako kršitelju kot tudi zagovorniku in se rok za vložitev zahteve za sodno varstvo računa od poteka zadnje vročitve pisanja.

2.4 Posledice kršitve pravice do izjave

Ne glede na to, kako kršitelj poda izjavo o prekršku (pisno ali ustno), pomembno je, da ga prekrškovni organ preden izjavo poda, pouči, da ima pravico, ne pa dolžnost, izjaviti se o

okoliščinah prekrška, da lahko v postopku pred prekrškovnim organom predlaga dejstva in dokaze, ki so mu v korist, zlasti o posledicah, če jih ne bo predlagal.

Izjava kršitelja preden je poučen, da podaja izjavo kot kršitelj ter o pravici do molka, da ni dolžan podati izjave o okoliščinah prekrška, če tega ne želi, predstavlja dokaz pridobljen s kršitvijo temeljnih človekovih pravic in se zato taka izjava v postopku o prekršku ne sme upoštevati.

Če takšno kršitev uveljavlja kršitelj v pravočasni zahtevi za sodno varstvo ali jo ugotovi prekrškovni organ ob uradni presoji zahteve za sodno varstvo, lahko kršitev odpravi že sam prekrškovni organ s ponovnim pozivom in ustreznimi pouki, da poda izjavo o prekršku. Povsem enako mora storiti sodišče ob presoji zahteve po uradni dolžnosti, če te kršitve ne odpravi že sam prekrškovni organ.

2.4.1 Ravnanje s prepozno pisno izjavo

Iz zakona sicer jasno izhajajo posledice prepozne izjave kršitelja, saj kršitelj ne more več navajati dejstev in dokazov v svojo korist, prekrškovni organ pa takšne izjave ni dolžan navajati v obrazložitvi odločbe.

Vendar je treba posledice prepozno vložene vloge razlagati ozko, saj tudi prepozna (ali nepopolna) izjava, še vedno predstavlja del obrambnega gradiva, ki ga ni mogoče spregledati. To velja tudi za *prekluzijo* dokazov, ki jo praviloma ni mogoče uveljaviti, razen v primeru, če kršitelju v času podaje izjave niso bila znana vsa odločilna dejstva. Zato je v vsakem primeru primerno, da se pisna izjava, ki vendarle predstavlja procesno gradivo, ne zanemari in da se oceni njen vsebinski pomen za obravnavano zadevo.

3 IZVEDBA DOKAZNEGA POSTOPKA PRED PREKRŠKOVNIM ORGANOM

Z načelom kontradiktornosti se v postopku o prekršku pred prekrškovnim organom enako kot v rednem sodnem postopku zagotavlja možnost, da se kršitelja seznani, da se lahko opredeli glede vseh navedb in dokazov o njegovi odgovornosti, ki lahko vplivajo na odločitev prekrškovnega organa. Kršitelj mora imeti pri tem tudi zadostno možnost izpodbijati obremenilne izjave. V zvezi z njimi ima pravico zasliševati njihovega avtorja v trenutku, ko so bile dane ali pa pozneje z vpogledom v listine. S tem je kršitelju dana možnost, da vpliva na ugotovitve prekrškovnega organa o pravno relevantnih dejstvih in da v razmerju do nasprotne stranke ni zapostavljen. Zato je prekrškovni organ dolžan v skladu z načelom materialne resnice ugotavljati dejstva in izvajati dokaze, ki so potrebni za pravilno odločitev o zadevi, torej tako dokaze, ki so kršitelju v korist kot tudi tiste, ki so mu v škodo.

Dokazni predlog, ki sicer izpolnjuje zahtevane in uveljavljene dokazne standarde, mora biti podan določno. Predlagatelj mora navesti, kateri konkretni dokaz naj se izvede in utemeljiti,

katero dejstvo s tem dokazuje. Prekrškovni organ mora v dvomu, kadar je dokaz predlagan v korist kršitelja, izvesti, razen če je očitno, da dokaz ne more biti uspešen. Prekrškovni organ mora po načelu ekonomičnosti in hitrosti postopka dokazni predlog zavrniti, če je dejstvo, ki naj bi se dokazovalo, že dokazano. Čeprav ZP-1 te zahteve izrecno ne določa, mora prekrškovni organ svojo odločitev o zavrnitvi dokaznega predloga v odločbi o prekršku konkretno in dovolj natančno obrazložiti. Kršitelju tudi ni mogoče odreči vpogleda v prekrškovni spis (listine), če to zahteva, katerega lahko pregleda, ga prepisuje in preslikuje.

Kadar prekrškovni organ izvaja posamezna procesna dejanja (npr. zaslišanje priče), je njegova dolžnost, da povabi kršiteljevega zagovornika k izvedbi posameznega procesnega dejanja, če to izrecno zahteva. Ker obramba ni obvezna, se zagovornik na vabilo ni dolžan odzvati in se procesna dejanja izvedejo ne glede na to, ali bo pravilno vabljeni zagovornik na narok pristopil ali ne.

Enako mora postopati prekrškovni organ takrat, kadar kršitelj v izjavi zahteva, da ga povabi prekrškovni organ k posameznim procesnim dejanjem. Tudi kršitelj se na vabilo ni dolžan odzvati in se procesna dejanja izvedejo ne glede na to ali pravilno vabljeni kršitelj pristopi na narok, na katerem se izvajajo procesna dejanja ali ne. Če prekrškovni organ odredi izvedenstvo, je dolžan o tem obvestiti kršitelja in zagovornika, če ga kršitelj ima. Prav tako jima mora posredovati pred izdajo odločbe o prekršku izdelan izvid in mnenje, na katerega lahko podata v roku, ki ga določi prekrškovni organ, svoje pripombe.

Posebej velja poudariti, da prekrškovni organ lahko za svojo odločitev uporabi vsa dejstva in dokaze, ki jih je ugotovil pri odkrivanju prekrška v nadzornem postopku, ki ga vodi po posebnem (področnem) ali splošnem upravnem postopku in z najširšo možnostjo »proste presoje dokazov«. Ne glede na to, da se nadzorni in prekrškovni postopek vsebinsko prepletata, ta okoliščina ne vpliva na veljavnost pridobljenih dokazov. V postopku o prekršku se kot dokazni vir lahko uporabi vse, kar je bilo ugotovljeno v postopku z nadzorom, kar pa ne veja za položaj in pravice kršitelja. Za domnevnega kršitelja je zato bistveno vprašanje, kdaj zadeva iz inšpekcijskega (ali drugega) nadzora »preraste« v prekrškovno zadevo, saj ima od tega trenutka dalje zaradi kaznovalne narave postopka kršitelj drugačne pravice, vključno s pravico, da je opozorjen, da je predmet »preiskovanja in dokazovanja«. S tem trenutkom namreč kršitelj pridobi pravico privilegija zoper samoobtožbo. Najbolj splošno je mogoče trenutek, ko se spremeni narava postopka, s tem pa v razmerju do storilca tudi pravila, po katerih teče postopek, opredeliti z zaznavo suma storitve prekrška določenega kršitelja z dokaznim standardom, ki ustreza razlogom za sum, da je storil prekršek.

3.1 Dokazni položaj kršitelja v primeru zakonske domneve

Poseben procesni položaj kršitelja v postopku o prekršku predstavlja zakonska domneva. Zakonska domneva pomeni zmanjšano dokazno breme za kršitelja, ki mora pojasniti in dokazati

dejstva, na katerih temelji domneva. Povedano drugače: ovreči mora domnevo, da je odgovoren za prekršek, ki se mu očita.

Zakonsko domnevo uveljavlja Zakon o pravilih cestnega prometa (ZPrCP). Če je prekršek storjen zoper varnost cestnega prometa z vozilom, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se za prekršek kaznuje lastnik oziroma imetnik pravice uporabe vozila, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil. Kadar je lastnik oziroma imetnik pravice uporabe vozila, s katerim je storjen ta prekršek, pravna oseba, podjetnik in zasebnik, državni organ ali samoupravna lokalna skupnost, se kaznuje za prekršek odgovorna oseba. Določba 8. člena ZPrCP lastniku oziroma imetniku pravice uporabe vozila ali odgovorni osebi nalaga, da predloži razbremenilne dokaze. Ko take dokaze predloži, mora organ, ki vodi postopek o prekršku (prekrškovni organ ali sodišče) v skladu z načelom proste presoje dokazov oceniti, ali z njimi izkazuje razumen dvom glede domnevanega dejstva. Težo dokaznega bremena je treba razlagati v povezavi z domnevo nedolžnosti, ki med drugim zahteva, da mora organ, ki odloča o prekršku, v dvomu, ko krivda ni dokazana, kršitelja oziroma obdolženca oprostiti. Predložitev dokazov, s katerimi se izkaže razumen dvom glede domnevanega dejstva, je v primerjavi z obrnjenim dokaznim bremenom milejše sredstvo. Določba ZPrCP, po kateri se za prekršek zoper varnost cestnega prometa kaznuje lastnik vozila, kolikor ni mogoče ugotoviti storilca, ne nalaga obveznosti zgolj storilcu, da predloži pravno relevantne dokaze o tem, da ni vozil vozila, ampak mora tudi prekrškovni organ ter sodišče v postopku zahteve za sodno varstvo izvesti aktivnosti, usmerjene k iskanju dejanskega storilca prekrška, saj ne gre za avtomatični prehod dokaznega bremena na lastnika vozila.

V pravu o prekrških poznamo zakonsko domnevo tudi pri ugotavljanju odgovornosti pravne osebe za prekršek (tretji odstavek 14. člena ZP-1).

4 ZDRUŽITEV POSTOPKA IN IZVEDBA ENOTNEGA POSTOPKA

Kot smo opisali že v poglavju smiselne rabe določb rednega sodnega postopka, se enoten postopek praviloma izvede zoper kršitelja, sostorilca, napeljevalca in pomagača, razen če so podani zakonski razlogi, da se postopek vodi samo zoper enega izmed njih. Prekrškovni organ lahko v fazi odločanja o prekršku na prvi stopnji, to je do izdaje odločbe o prekršku ali plačilnega naloga v hitrem postopku, ne pa šele kasneje po vloženi zahtevi za sodno varstvo ali ugovoru, odloči, da bo združil postopek.

Velja si zapomniti, da v primeru hkratne obravnave prekrškov, storjenih v steku, ko bi se za nekatere prekrške lahko izdal plačilni nalog, za druge pa ne, lahko prekrškovni organ tudi o prekrških, za katere bi sicer izdal plačilni nalog, odloči z odločbo o prekršku.

ZP-1 nadalje omogoča prekrškovnemu organu, da zoper istega kršitelja pri obravnavi kršitev predpisov istega ali različnega področja, o katerih se odloča v hitrem postopku in prekrškov, o

katerih se odloča v rednem sodnem postopku, pri pristojnem sodišču vloži za posamezne ali za vse prekrške enoten obdolžilni predlog.

Sodišče o zadevi odloča po enotnem obdolžilnem predlogu, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- če je podan utemeljen sum storitve najmanj dveh prekrškov, in sicer vsaj enega, za katerega je hitri postopek izključen in vsaj enega, za katerega hitri postopek ni izključen;
- če gre za isti historični dogodek;
- prekrški so storjeni v medsebojni zvezi;
- v obdolžilnem predlogu morajo biti obrazloženi pogoji.

Če sodišče ugotovi, da iz obdolžilnega predloga ne izhaja, da so za posamezne prekrške podani pogoji za izvedbo enotnega postopka, v tem delu obdolžilni predlog zavrže in vrne zadevo v obravnavanje pristojnemu prekrškovnemu organu. Zoper sklep o zavrženju prekrškovni organ nima pravice do pritožbe in mora v tem delu o prekršku odločiti sam po določbah, ki veljajo za hitri postopek.

Tretje poglavje
ODLOČBA O PREKRŠKU

1 OBLIKE ODLOČB
2 OBVEZNE SESTAVINE PISNE ODLOČBE O PREKRŠKU
2.1 Uvod odločbe o prekršku
2.2 Izrek odločbe o prekršku
2.2.1 Osebni podatki
2.2.2 Dispozitiv (tenor)
2.2.2.1 Kršitve, povezane z veljavnostjo vozniškega dovoljenja
2.2.2.2 Dispozitiv – kršitelji pravna oseba, podjetnik in zasebnik ter odgovorna oseba (neposredni storilec)
2.2.2.3 Dispozitiv – kršitelji pravna oseba, podjetnik in zasebnik ter odgovorna oseba (vodstveni ali nadzorni organ)
2.2.3 Odločitev o glavni sankciji (globa)
2.2.3.1 Odločitev o glavni sankciji (opomin)
2.2.3.2 Odločitev o stranskih sankcijah
2.2.3.3 Odločitev o odvzemu premoženjske koristi
2.2.4 Stek prekrškov
2.2.4.1 Stek prekrškov – posebni primer
2.2.5 Odločitev o stroških postopka
2.2.5.1 Oprostitev stroškov postopka
2.3 Obrazložitev odločbe
2.4 Pravni pouk
2.4.1 Pravni pouk na odločbi o prekršku brez obrazložitve
2.4.2 Pravni pouk na odločbi o prekršku z obrazložitvijo
2.4.3 Obvestilo o izbrisu kazenskih točk
2.5 Takojšnja izvršitev odločbe o prekršku
2.6 Poziv za plačilo in univerzalni plačilni nalog (UPN)
3 POPRAVA POMOTE IN NAPAKE V ŠTEVILKAH
3 UPRAVIČENCI DO VROČITVE ODLOČBE O PREKRŠKU

1 OBLIKE ODLOČB

Odločba je splošni izraz za različne vrste odločitev oblastnih organov (sodba, sklep, gradbeno dovoljenje, osebna izkaznica). V postopku o prekršku pa je skupni izraz za različne vrste oblik odločitev prekrškovnega organa v hitrem postopku (odločba o prekršku, plačilni nalog, sklep).

Odločba o prekršku je torej ena izmed oblik odločitev o prekršku in sankciji, ki jo izda prekrškovni organ v hitrem postopku, kadar začne postopek o prekršku po uradni dolžnosti ali na pisni predlog upravičenih predlagateljev postopka in niso podani pogoji za izdajo plačilnega naloga.

Povedali smo že, da je zaradi zagotovitve kršiteljevih pravic v postopku o prekršku, treba pred izdajo vsake odločbe o prekršku omogočiti kršitelju, da se ustno ali pisno izjavi o prekršku.

Odločba o prekršku se lahko izda le polnoletnim storilcem prekrškov, zato v hitrem postopku, kot smo že povedali, ni mogoče odločiti o prekršku, ki ga stori mladoletna oseba, saj se proti njej vselej vodi redni sodni postopek po posebnem postopku pred sodiščem v kraju njegovega stalnega ali začasnega prebivališča.

Povedali smo tudi, da lahko prekrškovni organ postopek o prekršku zaključi tako, da ne izda odločbe o prekršku, ampak konča postopek z uradnim zaznamkom.

Odločba o prekršku se izda obvezno:

- če predpis, ki določa prekršek, poleg globe predpisuje obvezen odvzem predmetov;
- če je treba odvzeti premoženjsko korist;
- če prekrškovni organ namesto globe izreče opomin;
- če prekrškovni organ izreče globo, ki je višja od najnižje predpisane mere globe;
- če je za prekrške s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja predpisana globa v večkratniku ali v odstotku od davka, trošarine ali carine, ki bi jo bilo treba plačati, ali od vrednosti predmeta oziroma naročila, v zvezi s katerim je bil storjen prekršek;
- za prekrške s področja varstva konkurence, deviznega poslovanja in bančništva;
- v primeru kršitev iz šestega odstavka 17. člena ZP-1 (prekrški s področja davkov, trošarin in carin ter javnega naročanja);
- v drugih primerih, ko niso podani pogoji za izdajo plačilnega naloga.

Treba je vedeti, da mora odločbo o prekršku z vsemi njenimi sestavinami izdati prekrškovni organ vedno, kadar ugotavlja zakonske znake prekrška in s tem povezano odgovornost storilca v dokaznem postopku (tudi kadar pridobi izjavo, pa ni pogojev za izdajo posebnega plačilnega naloga, zaslišanjem prič, odreditvijo izvedenstva, ogleda itd.).

V tem poglavju se bomo podrobneje seznanili z obveznimi sestavinami, ki jih ZP-1 predpisuje za izdajo vsake odločbe o prekršku v hitrem postopku, ki je izdelana le v pisni obliki.

2 OBVEZNE SESTAVINE PISNE ODLOČBE O PREKRŠKU

Odločba o prekršku mora imeti uvod, kateremu sledi izrek ter pravni pouk, kadar pa je zoper njo napovedana vložitev zahteve za sodno varstvo, pa tudi obrazložitev, številko, datum, podpis pooblaščene uradne osebe in žig prekrškovnega organa, ki jo je izdal.

2.1 Uvod odločbe o prekršku

V uvodu odločbe je treba navesti le tiste podatke, ki jih zakon izrecno predpisuje. Obvezno se navede naziv prekrškovnega organa, ki je izdal odločbo, osebno ime pooblaščene uradne osebe, ki je izdala odločbo o prekršku, osebno ime kršitelja, firmo oziroma ime in sedež pravne osebe ali podjetnika in zasebnika. Če ima kršitelj zagovornika, se v uvodu navede njegovo osebno ime ter osebno ime odvetnika oziroma odvetniško družbo, ki ga zastopa v postopku o prekršku. V uvodu se navede tudi pravna označba prekrška, ki je predmet postopka. S pravno označbo prekrška je treba razumeti navedbo kazenske določbe predpisa, ki je kršen. Zakonski predpis se navaja praviloma s polnim imenom le v uvodu odločbe, v nadaljevanju pa se uporablja kratica predpisa, s katero je bil zakon sprejet in objavljen v Uradnem listu RS ali s katero je bilo objavljeno zadnje prečiščeno besedilo predpisa (UPB8) z navedbo morebitnih sprememb in dopolnitev.

PRIMER: Uvod odločbe o prekršku

ODLOČBA O PREKRŠKU

Ministrstvo za notranje zadeve, Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve, pooblaščena uradna oseba D. P. na podlagi prvega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Ur. list RS, št. 29/11-UPB8 in nasl.,v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršiteljici pravno osebo A. B., s sedežem v B. zaradi prekrškov po 9., 18. in 12. točki prvega odstavka 46. člena Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (Ur. list RS, št. 35/08, v nadaljevanju ZEPI) in kršiteljico odgovorno osebo C. D. zaradi prekrškov po 9., 18. in 12. točki prvega odstavka 46. člena ZEPI, ki ju zastopa zagovornik, odvetnik I. Š. v G.

odloča:

2.2 Izrek odločbe o prekršku

Obvezna sestavina vsake odločbe o prekršku je izrek odločbe, ki izraža vsebino odločitve o zadevi o prekršku (dispozitiv).

2.2.1 Osebni podatki

Izrek odločbe mora obsegati naslednje podatke: osebne podatke kršitelja; od osebnih podatkov kršitelja se vpiše samo osebno ime, EMŠO (če je fizična oseba tujec, namesto EMŠO njene rojstne podatke), državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče, za odgovorno osebo tudi zaposlitev, za pravno osebo, podjetnika in zasebnika pa ime in sedež ter matično številko.

RIMER: Navedba osebnih podatkov v izreku odločbe

Kršitelj O. K., EMŠO 2002931500111, državljan RS, stanujoč Ulica 8, K.,

2.2.2 Dispozitiv (tenor)

Del izreka odločbe je tudi dispozitiv ali tenor, ki je najpomembnejši del izreka. Ta mora biti jasen, kratek in določen, saj med vsemi sestavnimi deli odločbe o prekršku edini pridobi status pravnomočnosti in izvršljivosti.

Dispozitiv vsebuje konkretiziran dejanski stan prekrška, kar pomeni, da je treba:

- v opisu dejanja navesti, da je storilec odgovoren ter konkretizirati materialno določbo predpisa, ki je kršen;
- konkretno opisati kršitev z navedbo kraja, časa in načina storitve prekrška ter drugih odločilnih okoliščin;
- navesti, da je kršitelj odgovoren za prekršek ter
- navesti pravno opredelitev prekrška z navedbo predpisa, ki določa v opisu dejanja konkretiziran prekršek s številčno označbo njegovega člena, praviloma s kratico zakona.

Opis dejanja v izreku odločbe o prekršku mora biti konkretiziran, kar pomeni, da ne zadošča, da se navede le abstraktne zakonske znake prekrška, ki izhajajo iz predpisa, ki določa prekršek. Dejanski stan prekrška pomeni dejstva in okoliščine, ki so znaki prekrška, torej konkreten opis dejanja, pa naj bo to storitev ali opustitev. Tak konkreten opis mora vsebovati vse elemente, kot jih določa predpis o prekršku za posamezni prekršek.

Obvezno je treba dejanje krajevno opredeliti zaradi identifikacije prekrška. Časovna opredelitev je pomembna zaradi upoštevanja določil o zastaranju postopka. Le v primeru, da je dejanje konkretizirano, kar pomeni, da so navedena vsa dejstva in okoliščine, ki prekršek opredeljujejo, je možno presojati pravilnost zaključkov prekrškovnega organa. Če v opisu dejanja ni vseh potrebnih zakonskih znakov prekrška in če ti niso konkretizirani, je izrek odločbe nerazumljiv in ni možen preizkus pravilnosti odločitve.

V izreku odločbe o prekršku je treba tudi navesti, da se kršitelja spozna za odgovornega prekrška.

Povedali smo že, da mora biti opis dejanskega stanja, kot je naveden v odločbi o prekršku, popolnoma identičen s tistim opisom, ki je naveden v obvestilu in pouku kršitelju, da se izjavi o prekršku.

PRIMER: Dispozitiv – fizična oseba

… je odgovoren, da je dne 12. 3. 2019 ob 12.40 uri na mejnem prehodu D. pri izstopu iz Republike Slovenije imel v posesti 2,75 gramov prepovedane droge - konoplja rastlina, ki je na

podlagi Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog razvrščena v II. skupino prepovedanih drog, s čimer je kršil 5. člen ZPPPD in s tem storil prekršek po drugem odstavku 33. člena ZPPPD.

2.2.2.1 Kršitve, povezane z veljavnostjo vozniškega dovoljenja

Če so bile izrečene kazenske točke ali gre za kršitev, ki je povezana z veljavnostjo vozniškega dovoljenja, je treba v izreku navesti tudi številko vpisa v evidenci izdanih vozniških dovoljenj.

PRIMER: Del izreka odločbe z dispozitivom za kršitve, povezane z veljavnostjo vozniškega dovoljenja

Kršitelj O. K., EMŠO 200293500111, državljan RS, stanujoč Ulica, M., številka vpisa v evidenci izdanih vozniških dovoljenj 582346,

je odgovoren, da dne 17. 12. 2019 ob 23.00 uri, ko je vozil osebni avtomobil, reg. št. 678 po regionalni cesti II. reda št. 1 v naselju R. iz smeri L. proti K., hitrosti in načina vožnje ni prilagodil stanju vozišča, ko se je približeval križišču na Š. s cesto K., saj ni mogel varno ustaviti pred oviro, ki jo je glede na okoliščine lahko pričakoval, in sicer na ustavljeno vozilo pred semaforjem, kar je imelo za posledico, da je s prednjim delom svojega vozila trčil v zadnji del pred semaforjem ustavljenega osebnega avtomobila, reg. št. KL 234 voznika F. D., ki ga je po trčenju odbilo v križišče za 13,5 metra, s čimer je ravnal v nasprotju s prvim odstavkom 45. člena ZPrCP ter s tem storil prekršek po devetem odstavku 45. člena ZPrCP.

2.2.2.2 Dispozitiv – kršitelj pravna oseba in odgovorna oseba (neposredni storilec)

Kadar je storilec prekrška pravna oseba, podjetnik in zasebnik, ki zaposlujeta druge osebe, mora biti v izreku konkretiziran storilec prekrška, torej oseba, ki je delovala oziroma bi morala nekaj narediti, pa ni (voznik, natakar, prodajalec, računovodja), če je ta znan ter konkretiziran dejanski stan prekrška. Pristojni prekrškovni organ mora torej storiti vse, da se storilec odkrije. Šele če na podlagi izvedenega dokaznega postopka storilca (še vedno) ni mogoče identificirati, se lahko vzpostavi samostojna odgovornost pravne osebe za prekršek.

PRIMER: Dispozitiv – pravna oseba (odgovorna oseba neposredni storilec)

… je odgovorna, da je njena odgovorna oseba direktor A. B. pri opravljanju dejavnosti pravne osebe v njenem imenu, na račun in z njenim sredstvom, računalnikom v gostinskem lokalu K. na L. ulici v D. v obdobju od meseca septembra 2019 do meseca decembra 2019 uporabljala računalniški program Pionir03, št. 123 za izdajo računov, ki je omogočal brisanje in popravljanje zapisov, shranjenih v samem sistemu, in sicer tako, da je izbrisala vsaj 15 zapisov in popravila

vsaj 49 zapisov, s čimer je pravna oseba kršila osmi odstavek 38. člena ZDavP-2 in s tem storila prekršek po 2. točki prvega odstavka 398.a člena ZDavP-2 v zvezi s prvim odstavkom 14. člena ZP-1;

PRIMER: Dispozitiv – odgovorna oseba pravne osebe (pridružena odgovornost - neposredni storilec)

… je odgovorna, da je kot vodja poslovalnice za račun pri opravljanju dejavnosti pravne osebe B., d.o.o., s sedežem na M. ulici v L., *matična številka 2358181000, uporabila zavajajočo poslovno prakso z zavajajočim ravnanjem v poslovalnici Lunca v K. G v obdobju od 1.10.2019 do 30.10.2019 s tem, da je naročila oglaševanje visokih popustov na način, da se je pred prodajalno na vhodnih vratih nahajal plakat, ki je sporočal:« Popust na blagovne izdelke znamke Still do 60% od 1.10.2019 do 30.10.2019. Popust se obračuna pri blagajni Still vedno z vami«, pri čemer oglaševanje ni ustrezalo resnični informaciji glede cenovne prednosti, saj je s takim oglaševanjem vplivala na potrošnikovo odločitev o nakupu izdelka po ugodni, znižani ceni, čeprav se izdelki v navedeni prodajalni nikoli niso prodajali po redni ceni, ampak s popustom, zaradi česar potrošnik z nakupom izdelka z oglaševanim popustom ni izkoristil cenovne prednosti, kar je bistvo oglaševanja in znižanja cen, kar vse je bilo ugotovljeno pri naključno izbranih izdelkih opisanih pod tč. 1 izreka odločbe, ki so se v času prodajne akcije nahajali v prodaji,* s čimer je odgovorna oseba kršila 4. alinejo prvega odstavka 5. člena ZVPNPP *in s tem storila prekršek po drugem odstavku 15. člena v zvezi s 1. alinejo prvega odstavka 15. člena ZVPNPP.*

PRIMER: Dispozitiv – pravna oseba (odgovornost za dolžno nadzorstvo)

… ker je njena odgovorna oseba, direktor… ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem (izvajanjem) določil ZGD-1 v pristojni službi glede obveznosti pravočasne predložitve letnega poročila in drugih podatkov, s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar pravna oseba AJPES ni predložila ~~d~~ letnega poročila v treh mesecih po koncu poslovnega leta 2019, to je do dne 31. 3. 2019, s čimer je kršil prvi odstavek 58. člena ZGD-1 in s tem storil dne 1. 4. 2019 v kraju L. prekršek po 1. točki prvega odstavka 686.a člena ZGD-1.

2.2.2.3 Dispozitiv – kršitelji pravna oseba (vodstveni ali nadzorni organ)

Kadar je storilec prekrška pravna oseba in storilca prekrška ni bilo mogoče odkriti ali za prekršek ni odgovoren, mora biti v izreku odločbe konkretno navedeno, kakšen nadzor je bila odgovorna oseba dolžna opravljati, kako bi morala nadzor izvajati in koga bi morala nadzirati z navedbo dejstev in okoliščin, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da bi z izvajanjem takšnega dolžnega nadzorstva preprečila storitev prekrška.

Če v izreku odločbe ni konkretizirano, s katerim konkretnim ravnanjem oziroma opustitvijo ravnanja je odgovorna oseba izpolnila znake prekrška, tako opisano dejanje ni mogoče opredeliti kot prekršek. Iz izreka odločbe torej mora biti razvidno najmanj kdo, koga in kako je bil dolžan nadzirati oziroma katere ukrepe, ki jih je bil dolžan izvajati v okviru dolžnega nadzorstva, da bi preprečil prekršek, je opustil.

PRIMER: Dispozitiv odločbe – pravna oseba (vodstveni ali nadzorni organ, odgovorna oseba)

je odgovorna, da njena uprava v nasprotju s pravilnikom o notranjem nadzoru ni poskrbela za seznanitev natakarjev s prepovedjo prodaje alkoholnih pijač mladoletnim osebam ne ob njihovi zaposlitvi niti ne kasneje, zaradi česar je neugotovljeni natakar dne 24. 11. 2019 ob 22.00 uri v gostinskem lokalu O. na H. ulici v S. mladoletnemu A. A. prodal steklenico piva Union, s čimer je pravna oseba kršila prvi odstavek 7. člena ZOPA in s tem storila prekršek po 2. točki prvega odstavka 16. člena ZOPA.

2.2.3 Odločitev o glavni sankciji (globa)

V izreku odločbe je treba navesti znesek globe, pri čemer se znesek izrečene globe zapiše le s številko in ne z besedo. To pravilo je treba upoštevati tudi za druge denarne zneske, tudi za vse vrste stroškov postopka. Povedali smo že, da se globa, ki je predpisana za prekršek v določenem znesku, izreče v tem znesku, če pa je predpisana v razponu, se izreče v najnižji predpisani meri, razen če ima prekrškovni organ v zakonu, s katerim je določen prekršek, pooblastilo za izrekanje globe v razponu. Višja globa od najnižje predpisane se lahko izreče kršitelju le z odločbo o prekršku, ne pa s plačilnim nalogom. Dolžnost prekrškovnega organa v teh primerih je, da svojo odločitev glede višine izrečene globe in razloge zanjo v obrazložitvi odločbe tudi utemelji.

V izreku odločbe mora biti naveden rok za plačilo celotne globe. Odsotnost navedbe roka plačila globe (izrečene v celoti) pomeni, da kršitelja ne bo mogoče prisiliti k izpolnitvi obveznosti. Če je rok plačila globe pomotoma izpuščen v izreku odločbe, se lahko ta napaka odpravi z izdajo sklepa o popravi pomot.

Čas pridržanja se všteva v izrečeno globo, ne pa v polovični znesek globe. V izreku odločbe mora biti konkretno naveden čas pridržanja ali pripora, ki se kršitelju všteje v izrečeno globo (v urah). Pri tem se upošteva dejanski čas odvzema prostosti (npr. pridržanje je trajalo dne 23. 11. 2019 od 2.40 do 8.40, torej skupaj 6 ur).

Vedeti je treba, da se v pravnem pouku odločbe brez obrazložitve (in ne v izreku odločbe) navede, da ima kršitelj možnost plačila izrečene globe v polovičnem znesku v osmih dneh po pravnomočnosti odločbe, če ne vloži napovedi zahteve za sodno varstvo.

Izrek odločbe mora vselej vsebovati tudi opozorila:

- o možnosti za nadomestitev plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist ter rok za vložitev predloga (najpozneje do poteka roka za plačilo);
- da se bodo neplačana globa in stroški postopka izterjali prisilno ter
- da se bo v primeru, če globe ne bo mogoče izterjati niti prisilno, lahko globa v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

Opozorilo o možnosti nadomestitve plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist, ne velja za pravne osebe. Kadar je izrečena globa in določeni stroški postopka pravni osebi, jo mora prekrškovni organ opozoriti, da se bosta globa in stroški postopka prisilno izterjali, če ne bosta plačani v roku, ki je določen v izreku odločbe za plačilo celotnega zneska izrečne globe in stroškov postopka.

2.2.3.1 Odločitev o glavni sankciji (opomin)

Povedali smo že, da je opomin opozorilna sankcija, s katero se sme z odločbo prekrškovnega organa nadomestiti le globa, ne pa tudi stranskih sankcij.

PRIMER: Izrek opomina pravni in odgovorni osebi

Na podlagi tretjega in četrtega odstavku 234. člena ZEKom-1 v zvezi z 21. členom ZP-1 se obema kršiteljicama pravni osebi K., d.o.o in odgovorni osebi izreče opomin.

2.2.3.2 Odločitev o stranskih sankcijah

V odločbi o prekršku lahko prekrškovni organ ob izreku globe ali opomina izreče eno ali več stranskih sankcij (npr. kazenske točke, odvzem predmetov). Kadar izreče prekrškovni organ stransko sankcijo odvzema predmetov, mora v izreku odločbe odločiti tudi, kako ravnati z odvzetimi predmeti ali te uničiti, prodati ali izročiti pristojnemu organu.

2.2.3.3 Odločitev o odvzemu premoženjske koristi

Odvzem premoženjske koristi ni sankcija. Premoženjska korist se sme odvzeti tudi osebi, ki ni kršitelj. Če se premoženjska korist odvzame več kršiteljem ali drugim osebam oziroma se jim naloži, da plačajo denarni znesek, ki ustreza premoženjski koristi, ni mogoča nerazdelna (solidarna) naložitev v plačilo. Posebnost velja za pravno osebo, kateri prekrškovni organ izreče le odvzem premoženjske koristi, hkrati pa odloči, da višino le te določi sodišče v posebnem postopku.

PRIMER: Izrek opomina in stranske sankcije

Kršitelju se na podlagi prvega in drugega odstavka 81. člena ZOro-1 v zvezi z 21. členom ZP-1 in prvim odstavkom 25. člena ZP-1

i z r e č e

opomin in
odvzem predmetov, in sicer dveh nabojev znamke_Kynoch kalibra 6,5 mm in treh šibernih nabojev znamke Leon Beaux & C, ki se po pravnomočnosti odločbe o prekršku uničijo.

2.2.4 Stek prekrškov

Posebna pravila pri določitvi in izreku sankcij v izreku odločbe o prekršku veljajo v primeru steka prekrškov, kadar kršitelj z enim izvršitvenim dejanjem stori več prepovedanih posledic (idealni stek) ali z več izvršitvenimi dejanji uresniči več prepovedanih posledic, ki imajo znake prekrškov (realni stek). Z odločbo o prekršku, s katero se kršitelja spozna za odgovornega več prekrškov, se tako ob upoštevanju prvega odstavka 27. člena ZP-1 najprej določi sankcija za vsak posamezni prekršek ter nato na podlagi drugega odstavka 27. člena izreče enotna sankcija, če gre za stek prekrškov, ki je seštevek vseh določenih sankcij npr. za odgovorno osebo ne sme izrečena globa v steku, ki je seštevek določenih glob, predpisanih za prekrške v zakonu v razponu, če je tudi bila izrečena globa v razponu, preseči zneska 20.000 eurov. Kadar pa je izrečena globa v steku, ki je seštevek določenih glob, predpisanih za prekrške v zakonu ali uredbi v določenem znesku, ali izrečena v najnižji predpisani meri, pa ne sme presegati zneska 10.000 eurov razen, če ne gre za hujše družbeno pomembnejše kršitve, kjer je predpisana višja globa od splošnega pravila predpisovanja sankcij.

Če prekrškovni organ kršitelju na podlagi 27. člena ZP-1 določi sankcijo (globo) za vsak posamezen prekršek, v enotni sankciji pa ne izreče kot seštevek za posamezni prekršek določenih glob, določenih glob ni mogoče izvršiti, saj se lahko izvrši le enotna sankcija in ne le določene sankcije.

PRIMER: Določitev in izrek enotne globe in odmera sodne takse za prekrške v steku – podjetnik in odgovorna oseba

Na podlagi prvega in četrtega odstavka 24. člena ZID-1 v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena in prvim odstavkom 27. člena ZP-1 se

določi

podjetniku J. K. za prekršek

pod tč. 1. a/ globa 4.500,00 eurov.
pod tč. 1. b/ globa 4.500,00 eurov.

odgovorni osebi D. S. za prekršek
pod tč. 2. a/ globa 350,00 eurov.
pod tč. 2. b/ globa 350,00 eurov.

Na podlagi drugega odstavka 27. člena ZP-1 se nato

i z r e č e

podjetniku J. K.	*enotna globa 9.000,00 eurov in*
odgovorni osebi D. S.	*enotna globa 700,00 eurov.*

Kršitelj podjetnik mora plačati sodno takso v višini 900,00 eurov in kršiteljica odgovorna oseba sodno takso v višini 70,00 eurov ter oba tudi ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka morata kršitelja plačati v 30 dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlagata plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršitelja v določenem roku globe in stroškov postopka ne bosta plačala, se bodo neplačana globa in stroški postopka izterjali prisilno. Če kršitelja zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bila upravičena do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne moreta plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vložita pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist.

2.2.4.1 Stek prekrškov – posebni primer

Kot smo že povedali, se lahko v primerih, kadar to opravičujejo posebne (olajševalne) okoliščine premoženjsko stanje in druge obveznosti, pri gospodarskih družbah in podjetnikih pa tudi gospodarska moč poslovnega subjekta se za istovrstne prekrške v steku, za katere je izdana ena odločba o prekršku (56. člen), storilcu izreče enotna sankcija, ki ne dosega seštevka določenih sankcij ali ne presega največje mere posamezne vrste sankcije po področnem zakonu.

Povsem razumljivo je, da je treba Izrek enotne globe v obrazložitvi odločbe posebej obrazložitvi v skladu s splošnimi pravili za odmero sankcije iz 26. člena ZP-1.

PRIMER: Določitev in izrek enotne globe – oseba državnega organa

Na podlagi tretjega odstavka 91. člena v zvezi s 1. točko prvega odstavka 91. člena ZVOP-1 v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena in prvim odstavkom 27. člena ZP-1 se odgovorni osebi državnega organa

določi

za dvanajst prekrškov, opisanih pod tč. 1. do vključno tč. 12. globa za vsak prekršek po 830,00 eurov.

Na podlagi drugega odstavka 27. člena ZP-1 se odgovorni osebi

i z r e č e

enotna globa 2.000,00 eurov.

2.2.5 Odločitev o stroških postopka

Odločitev o stroških postopka oziroma kdo jih plača, ali se kršitelja oprosti njihovega plačila, je obvezni del izreka odločbe o prekršku. Iz izreka odločbe mora biti točno razvidno, kdo je dolžan plačati stroške postopka in višino le teh. Povedali smo že, da je treba v izreku odločbe o prekršku določiti rok za plačilo globe, kar velja tudi za plačilo stroškov postopka. Odsotnost navedbe roka plačila stroškov postopka ima namreč enake posledice kot pri izreku globe. V primeru, če je rok plačila stroškov postopka pomotoma izpuščen v izreku odločbe, se lahko napaka odpravi z izdajo sklepa o popravi pomot.

Prekrškovni organ mora kršitelja v odločbi tudi poučiti, da lahko po poteku roka za plačilo stroškov postopka predlaga pri organu, ki ureja prisilno izterjavo, plačilo stroškov postopka v obrokih.

O obveznosti plačila stroškov postopka mora prekrškovni organ odločiti že v odločbi o prekršku, četudi višina vseh stroškov postopka še ni znana v času odločanja o odgovornosti kršitelja. Kadar so ti stroški znani prekrškovnemu organu po izdaji odločbe o prekršku, izda prekrškovni organ poseben sklep, v katerem se določi višina teh stroškov postopka in rok plačila, vendar pod pogojem, da je o naknadni odmeri stroškov postopka to razvidno že iz same odločbe o prekršku.

Med stroške postopka spada tudi sodna taksa (8. točka prvega odstavka 143. člena ZP-1). Prekrškovni organ v izreku odločbe o prekršku vselej določi zavezanca za plačilo sodne takse ali ga le te oprosti. Če določi kršitelja za zavezanca za plačilo sodne takse, hkrati odmeri sodno takso. Višina sodne takse se odmeri glede na vrsto postopka v skladu s tarifnim delom ZST-1. Rok plačila sodne takse mora biti enak roku, kot je določen za plačilo glavne sankcije.

PRIMER: Izrek globe in odmera sodne takse odgovorni osebi

Kršiteljici odgovorni osebi se na podlagi tretjega odstavka 298.a. člena ZDavP-2 v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1

i z r e č e

globa 4.000,00 eurov.

Kršiteljica odgovorna oseba mora plačati sodno takso v višini 400,00 eurov ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršiteljica plačati v 30 dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršiteljica odgovorna oseba zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bila upravičena do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist. Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

PRIMER: Izrek globe, določitev stroškov postopka in odmera sodne takse fizični osebi

Kršitelju se na podlagi 4. točke 38. člena v zvezi s 3. alinejo 1. točke ZIN

i z r e č e

globa 500,00 eurov.

Kršitelj mora plačati stroške postopka, in sicer stroške pričnine v višini 23,50 eurov in sodno takso v višini 50,00 eurov ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršitelj plačati v 30 dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršitelj zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bil upravičen do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist.

Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom

2.2.5.1 Oprostitev stroškov postopka

Povedali smo že, da ZP-1 daje prekrškovnemu organu možnost, da kljub temu, da je bila kršitelju izrečena sankcija za prekršek in bi po splošnih pravilih moral povrniti stroške postopka o prekršku, kršitelja oprosti plačila stroškov postopka. Tudi kadar prekrškovni organ oprosti kršitelja plačila stroškov postopka, je treba takšno odločitev navesti v izreku odločbe. Zaradi ugotovitve premoženjskega stanja kršitelja lahko prekrškovni organ pridobi podatke o njegovih premoženjskih in osebnih razmerah po uradni dolžnosti ali na predlog kršitelja.

PRIMER: Izrek odločbe – oprostitev stroškov postopka

Kršitelja se oprosti plačila sodne takse in stroškov postopka.

2.3 Obrazložitev odločbe

Zakon zelo skopo določa, kaj je treba navesti v obrazložitvi odločbe o prekršku, ki je obvezna sestavina odločbe, le tedaj, kadar kršitelj pravočasno napove zahtevo za sodno varstvo. Kadar kršitelj ne napove zahteve za sodno varstvo, odločba o prekršku nima obrazložitve.

V obrazložitvi odločbe je treba kratko navesti izjavo kršitelja o dejanju ter dejstva in dokaze, na katere je prekrškovni organ oprl odločitev. Ne glede na skopo pojasnilo o vsebini obrazložitve odločbe mora prekrškovni organ v obrazložitvi odločbe navesti, zakaj je prepričan, da so določena dejstva storilcu prekrška dokazana in kateri razlogi so bili odločilni pri uporabi predpisov, zlasti pri ugotavljanju, ali sta podana prekršek in odgovornost kršitelja zanj.

Povedali smo že, da mora prekrškovni organ v obrazložitvi odločbe na razumljiv način navesti, zaradi katerih izvedenih dokazov je prepričan o pravilnosti in zakonitosti svoje odločitve ter pravno podlago, na kateri le-ta temelji. Kolikor si dokazi oziroma izjave zbrane v postopku o prekršku med seboj nasprotujejo, se mora prekrškovni organ v obrazložitvi odločbe o prekršku do njih opredeliti in povedati, zakaj določene dokaze oziroma izjave sprejema za verodostojne, druge ne. S tem je storilec prekrška seznanjen z vsemi dejstvi in dokazi, ki so bili odločilni za odločitev prekrškovnega organa, s čimer mu je zagotovljena ustavna pravica do učinkovitega pravnega sredstva.

V obrazložitvi odločbe mora prekrškovni organ obrazložiti tudi izrečeno globo, zlasti pa mora obrazložiti višino izrečene globe, če je izrečena višja ali nižja od najnižje predpisane, če je izrečena v odstotku kot tudi kadar je izrečen opomin.

2.4 Pravni pouk

Vsebina pravnega pouka na odločbi o prekršku brez obrazložitve se razlikuje od vsebine pravnega pouka na odločbi o prekršku z obrazložitvijo.

2.4.1 Pravni pouk na odločbi o prekršku brez obrazložitve

Kršitelj mora biti v pravnem pouku opozorjen na dolžnost napovedi zahteve za sodno varstvo ter o roku za vložitev napovedi kot tudi o roku za vložitev zahteve za sodno varstvo (rok osem dni od prejema odločbe brez obrazložitve= kot tudi o načinu vložitve napovedi. Napoved namreč mora biti pisna in vložena pri organu, ki je izdal odločbo o prekršku.

Upravičenec do vložitve zahteve za sodno varstvo mora biti poučen tudi o :

- pravici do umika napovedi vložitve zahteve za sodno varstvo kot tudi o roku, ki ga zakon določa za umik napovedi;
- pravici, da se odpove zahtevi za sodno varstvo:
- tem da bo, če v zakonskem roku ne napove oziroma če v istem roku napovedi ne umakne vročena odločba o prekršku (brez obrazložitve) z iztekom roka za napoved zahteve za sodno varstvo postala pravnomočna;
- tem, da bo v primeru napovedi vložitve zahteve za sodno varstvo upravičenec v roku 30 dni od napovedi pritožbe prejel odločbo o prekršku z obrazložitvijo ter
- pouk o pravici do polovičnega plačila globe in omejitvah v zvezi s tem
- tem, da v primeru plačila globe pred pravnomočnostjo napoved zahteve za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku ni dovoljena ter
- možnosti negotovinskega plačila pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje organa, pristojnega za postopek o prekršku.

PRIMER: Pravni pouk na odločbi o prekršku brez obrazložitve za fizično osebo

Zoper odločbo o prekršku je dovoljena zahteva za sodno varstvo. Zahtevo je treba napovedati v roku osmih dni od prejema odločbe pisno v dveh izvodih pri Družbi za avtoceste, Ulica XIV 4, 3000 Celje, sicer se šteje, da se je upravičenec do zahteve (kršitelj, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik in lastnik predmetov) odpovedal pravici do zahteve za sodno varstvo. Napoved zahteve se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev napovedi zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu, ki je izdal odločbo. Napoved zahteve je mogoče umakniti do poteka roka za vložitev napovedi zahteve. V takem primeru se šteje, da zahteva ni bila napovedana in se je

upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve.

Kadar vsaj eden od upravičencev do zahteve napove zahtevo, se pisna odločba izdela z obrazložitvijo in odpošlje najpozneje v 30 dneh po prejemu napovedi zahteve upravičencem do zahteve. Če nihče od upravičencev do zahteve zahtevo ne napove, ali jo umakne do poteka roka za napoved zahteve, prekrškovni organ ne izdela odločbe z obrazložitvijo in se šteje, da je z dnem vročitve odločbe brez obrazložitve vročena končna odločba, ki je z iztekom roka za napoved postala pravnomočna.

Kršitelj, ki ne napove zahteve zoper odločbo, plača polovični znesek globe v osmih dneh po izteku roka za napoved zahteve, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v roku, ki je določen v izreku odločbe. V istem roku, ki je določen v izreku odločbe, mora plačati celoten znesek izrečene globe kršitelj, ki napove zahtevo zoper odločbo, nato pa zahteve zoper odločbo z obrazložitvijo ne vloži. V primeru plačila polovičnega zneska globe pred iztekom roka za napoved, zahteva ni dovoljena, razen v primeru, če je moral kršitelj plačati globo pred iztekom roka za napoved zahteve v skladu z določbami ZP-1.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršitelj plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

2.4.2 Pravni pouk na odločbi o prekršku z obrazložitvijo

Pravni pouk vsake odločbe o prekršku z obrazložitvijo vsebuje navedbo pouka o pravici do pravnega sredstva, v katerem roku mora biti vložen, način vložitve ter navedbo prekrškovnega organa (naziv, sedež in naslov), pri katerem se pravno sredstvo vloži. Rok za vložitev pravnega sredstva zahteve za sodno varstvo je osem dni od vročitve odločbe. Predpisana je obvezna obličnost vložitve pravnega sredstva, in sicer v pisni obliki. Vedeti je treba, da kršitelj z vložitvijo napovedi zahteve za sodno varstvo, izgubi pravico do plačila polovičnega zneska izrečene globe.

O pravnih posledicah napačnega pravnega pouka je napisano v poglavju o pravnih sredstvih.

PRIMER: Pravni pouk na odločbi o prekršku z obrazložitvijo za fizično osebo

***PRAVNI POUK**: Zoper odločbo o prekršku se lahko vloži zahteva za sodno varstvo v osmih dneh od vročitve odločbe pisno pripri Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Območni urad Murska Sobota, Kocljeva 10, 9000 Murska Sobota, upravičenec, ki je predhodno napovedal zahtevo. Zahteva se pošlje po pošti ali izroči v dveh izvodih neposredno pri prekrškovnem organu, ki je izdal odločbo in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu.*

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršitelj plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

2.4.3 Obvestilo o izbrisu kazenskih točk

Obvezna sestavina odločbe o prekršku za prekrške zoper varnost cestnega prometa je tudi obvestilo imetniku veljavnega vozniškega dovoljenja izdanega v RS, ki še ni dosegel ali presegel števila kazenskih točk, ki imajo za posledico prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja (18 oziroma 7 voznik začetnik). V teh primerih se ob izpolnjenih pogojih in po postopku določenem v Zakonu o voznikih (ZVoz), enkrat v treh letih izbriše 4 kazenske točke.

PRIMER: Obvestilo o izbrisu kazenskih točk

Obvestilo, ki sledi pravnem pouku:

Obvestilo o možnosti izbrisa 4 kazenskih točk: Imetniku veljavnega vozniškega dovoljenja izdanega v Republiki Sloveniji, ki še ni dosegel ali presegel števila kazenskih točk, ki imajo za posledico prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja (18 oziroma 7 voznik začetnik) se ob izpolnjenih pogojih in po postopku določenem v Zakonu o voznikih, enkrat v treh letih izbriše 4 kazenske točke.

2.5 Takojšnja izvršitev odločbe o prekršku

Kadar prekrškovni organ obravnava v hitrem postopku o prekršku storilca, ki ne more dokazati identitete ali nima stalnega bivališča, ali bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za prekršek, organ, ki je odloča o prekršku, lahko obenem odloči, naj se odločba izvrši takoj ne glede na zahtevo za sodno varstvo, če spozna, da bi storilec lahko onemogočil njeno izvršitev. Takojšnja izvršitev odločbe pomeni, da se izrečene sankcije in stroški postopka izvršijo še pred pravnomočnostjo odločbe o prekršku.

V odločbi je zato treba navesti opozorilo o posledicah, če storilec globe ne plača takoj in se globa, če ni plačana, takoj prisilno izterja. V teh primerih plačila globe ni dopustno niti nadomestiti z opravo določene naloge v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti.

Plačilo polovice globe pred pravnomočnostjo odločbe o prekršku v teh primerih ne pomeni, da se je kršitelj vložitvi zahteve za sodno varstvo odpovedal, kar je sicer izjema od splošnega pravila. V primeru vložene zahteve za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku, izdane na podlagi 201. člena, zakon določa, da mora prekrškovni organ zahtevo za sodno varstvo poslati pristojnemu sodišču najpozneje v štiriindvajsetih urah po poteku osemdnevnega roka za

vložitev zahteve za sodno varstvo. Pristojno sodišče mora izdati odločbo v 48 urah, potem ko je dobilo spis.

PRIMER: Izrek odločbe – takojšnja izvršitev odločbe

Kršitelju se na podlagi 2. točke prvega odstavka 51. člena ZICZEU (Zakon o izvajanju carinske zakonodaje Evropske unije) v zvezi z deveto točko prvega odstavka 47. člena ZICZEU ter na podlagi prvega odstavka 54. člena ZICZEU v zvezi s prvim odstavkom 25. člena ZP-1 ter prvim odstavkom 201. člena ZP-1

i z r e č e

globa 1.200,00 eurov, ki jo mora kršitelj plačati pred pravnomočnostjo, in sicer takoj po vročitvi odločbe ter

odvzem predmetov, in sicer 800 kosov cigaret znamke GOLDEN GATE RED, 200 kosov cigaret znamke GOLDEN GATE BLUE, 980 kosov cigaret znamke MEMPHIS CLASSIC ter 180 kosov cigaret znamke WINSTON SILVER, ki se po pravnomočnosti odločbe o prekršku uničijo.

Kršitelj mora takoj po vročitvi odločbe plačati sodno takso v višini 170,00 eurov. Kršitelj mora plačati tudi druge stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdani odločb, ki jih bo odmeril prekrškovni organ s posebnim sklepom.

Če kršitelj takoj ne plača globe in sodne takse, bo prekrškovni organ izvedel vse ukrepe za zavarovanje izvršitve.

2.6 Poziv za plačilo in univerzalni plačilni nalog (UPN)

Prekrškovni organ lahko priloži odločbi le univerzalne plačilne naloge (UPN) za posamezno vrsto plačila (globo, sodno takso, ostale stroške postopka), na katerih so navedeni vsi podatki, kot jih sicer zakon predpisuje za izdajo poziva za plačilo. Poziv za plačilo se zato priloži odločbi o prekršku le tedaj, če že v sami odločbi niso navedene številka in reference za posamezno vrsto plačila ali odločbi niso priloženi UPN. Poziv mora v teh primerih imeti navedbo osebnega imena in naslov zavezanca, za pravno osebo pa naziv in sedež, vrsto in višino plačila ter številko podračuna za posamezno vrsto plačila in referenco.

Vedeti je treba, da v primeru, kadar je odločba prekrškovnega organa spremenjena s pravnim sredstvom na način, ki vpliva na odmero globe ali stroškov postopka, izda prekrškovni organ nove UPN ali nov poziv za plačilo z ustrezno spremenjenimi vsebinami.

3 POPRAVA POMOTE IN NAPAKE V ŠTEVILKAH

Posebej velja opozoriti, da je povsem mogoče, da se šele po izdani odločbi ugotovijo različne vrste napak in pomot v sami odločbi. ZP-1 daje prekrškovnemu organu, ki je izdal odločbo o prekršku možnost, da lahko s sklepom vsak čas po uradni dolžnosti ali na predlog udeležencev postopka popravi pomote v pisavi ali v številkah ali druge očitne pomote v odločbi. Popravki odločb pomenijo, da so sestavni deli odločb o prekrških in drugih odločb. Popravke, ki so bili napravljeni potem, ko je bila odločba udeležencem že poslana, je zato treba udeležencem pisno sporočiti. Zato pravimo, da gre za očitne pomote v odločbi tedaj, kadar so npr. napačno napisana imena, datumi, naslovi zakonov, posamezne besede in podobno, torej pomote tehničnega značaja. To pomeni, da se ne more odpraviti vsebinskih pomanjkljivosti ali napak v odločbi oziroma zmot v izjavi volje, do katerih je prišlo pri izdaji odločbe, kot npr. znesek globe, število kazenskih točk, pravna opredelitev prekrška, kršitelj in podobo. V slednjih primerih gre namreč za poseg v pravni položaj, ki ga je ustvarila odločba ali plačilni nalog, torej za takšno spremembo, ki je dovoljena le na podlagi rednega ali izrednega pravnega sredstva.

V določenih primerih, kadar je zahteva pravočasna in utemeljena, lahko prekrškovni organ nekatere vsebinske napake in pomanjkljivosti odločbe odpravi tako, da nepravilno odločbo odpravi in ustavi postopek ali jo nadomesti z novo odločbo. Zoper novo odločbo, s katero prekrškovni organ odpravi (vsebinske) napake prve odločbe, je dovoljena nova napoved zahteve za sodno varstvo. V primeru, da je zahteva za sodno varstvo napovedana pravočasno, je treba v roku 30 dni od vložitve napovedi zahteve izdati odločbo o prekršku z obrazložitvijo.

V primerih, kadar ni pravočasno vložena zahteva za sodno varstvo, niso izpolnjeni pogoji za odpravo vsebinskih napak in pomanjkljivosti odločbe o prekršku (ali plačilnega naloga). Zato odločbe ni mogoče odpraviti drugače kot v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi.

Zoper sklep o popravi pomot, ki ga izda prekrškovni organ, zakon ne določa pravnega sredstva. Zato je tako (ne)pravilnost v sklepu o popravi pomot mogoče izpodbijati šele v zahtevi za sodno varstvo, vloženi zoper samo odločbo o prekršku, izdano v hitrem postopku, torej, ko je o storitvi prekrška in sankcijah tudi vsebinsko odločeno.

4 UPRAVIČENCI DO VROČITVE ODLOČBE O PREKRŠKU

Komu vse je treba vročiti odločbo o prekršku, je bilo govora že v poglavju o smiselni rabi določb ZUP v postopku o prekršku. Naj torej ponovimo: pisna odločba o prekršku (brez obrazložitve ali z obrazložitvijo) se ne vroči le kršitelju, ampak tudi vsem osebam, ki imajo pravico do vložitve pravnega sredstva, zahteve za sodno varstvo, to je zakonitemu zastopniku oziroma zagovorniku in lastniku odvzetih predmetov.

Vsem vlagateljem zahteve za sodno varstvo je treba vročiti odločbo (brez obrazložitve ali z obrazložitvijo) v izvirniku, ne v overjeni kopiji ali prepisu z oznako, l. r. Izdelati se mora toliko izvirnikov, kot je treba glede na število udeležencev v postopku o prekršku in sam prekrškovni organ.

Kljub temu, da se v hitrem postopku smiselno uporabljajo določbe ZUP glede vročanja, se glede upravičenega kroga oseb, ki se jim vroči odločbo, izdano v postopku o prekršku, uporablja ZP-1, ki določa, da se odločba vroči vsem upravičencem do vložitve pravnega sredstva. Tako se v primeru, ko ima kršitelj zagovornika, odločba vroči obema in se rok za vložitev zahteve za sodno varstvo šteje od zadnje vročitve pisanja.

Četrto poglavje
PLAČILNI NALOG

1 OBLIKE PLAČILNIH NALOGOV
1.1 Plačilni nalog na podlagi osebne zaznave ali ugotovitve s tehničnim sredstvom
1.1.1 Osebna zaznava
1.1.2 Ugotovitev s tehničnim sredstvom
1.1.3 Posebnosti pri vročanju plačilnega naloga na kraju prekrška
1.1.4 Posebnosti vročanja plačilnega naloga po določbah ZUP
1.2 Plačilni nalog na podlagi zbranih obvestil in dokazov
1.3 Plačilni nalog, izdan pravni osebi, podjetniku in zasebniku, vročen po ZUP
1.4 Plačilni nalog za kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu
1.4.1 Obvestilo o prekršku
2 OBVEZNE SESTAVINE VSAKEGA PLAČILNEGA NALOGA
2.1 Obvezne sestavine
2.1.1 Stek prekrškov
2.2 Plačilni nalog za prekrške zoper varnost cestnega prometa
2.3 Obveznost plačila stroškov postopka
2.4 Pravni pouk
2.4.1 Pravni pouk pri posebnem plačilnem nalogu
2.5 Prekrški zoper varnost cestnega prometa
2.6 Takojšnja izvršitev plačilnega naloga

1 OBLIKE PLAČILNIH NALOGOV

Plačilni nalog je tako kot odločba o prekršku ena od oblik odločitve in vrste odločbe prekrškovnega organa, ki se izda, če hitri postopek ni izključen. Velja kot pisna odločba in se lahko izda le polnoletnim kršiteljem prekrškov. Zato tudi plačilnega naloga ni mogoče izdati mladoletni osebi, saj kot smo že povedali v poglavju o odločbi o prekršku, se proti njej vedno vodi redni sodni postopek pred sodiščem po kraju stalnega ali začasnega prebivališča po posebnih določbah ZP-1.

Posebej velja poudariti, da se plačilni nalog lahko izda in vroči tudi v primeru, če postopek za izdajo plačilnega naloga vodi druga pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa in ne le tista, ki je prekršek osebno zaznala, torej vsaka pooblaščena uradna oseba, ki sodeluje pri odkritju prekrška oziroma sodeluje pri odkritju prekrška v okviru organizirane akcije več pooblaščenih uradnih oseb znotraj istega prekrškovnega organa.

ZP-1 razlikuje več oblik plačilnih nalogov, ki jih lahko izdajajo pooblaščene uradne osebe prekrškovnih organov:

- plačilni nalog, izdan na podlagi osebne zaznave ali na podlagi ugotovitve s tehničnim sredstvom (prvi odstavek 57. člena);

- plačilni nalog, izdan na podlagi osebne ugotovitve (drugi odstavek 57. člena);
- plačilni nalog za kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu (57.b člen).

Zakon pred izdajo plačilnega naloga na podlagi prvega odstavka 57. člena in 57.b člena ZP-1 ne predpisuje obvezne pridobitve pisne ali ustne izjave kršitelja. Kot smo že povedali, to sicer pomeni opustitev posebnega dokaznega postopka in tudi za (začasni) odstop od ustavne pravice do izjave (obrambe) kršitelja, ker je pooblaščena uradna oseba prekršek sama zaznala. Vendar pa se ta pravica lahko v nadaljevanju uresniči z vloženim pravnim sredstvom ter se lahko po potrebi glede na navedbe upravičenega vlagatelja v zahtevi za sodno varstvo dopolni dokazni postopek v skladu s četrtim odstavkom 63. člena ZP-1.

1.1 Plačilni nalog na podlagi osebne zaznave ali ugotovitve s tehničnim sredstvom

1.1.1 Osebna zaznava

Pogoji za izdajo plačilnega naloga so podani, če pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa prekršek osebno zazna. Pojem osebne zaznave predstavlja način ugotavljanja dejanskega stanja, pri čemer lahko pooblaščena uradna oseba prekršek osebno zazna z vsemi človeškimi čutili (očmi, sluhom, vonjem itd.). Gre za neposredno ugotovitev prekrška ali kršitelja in ne morda posredno, ko prekrškovni organ za prekršek izve iz pripovedovanja prič, iz morebitnih prijav itd., kar je sicer lahko pogoj za izdajo plačilnega naloga na podlagi osebne ugotovitve pooblaščene uradne osebe. Pooblaščena uradna oseba je torej fizično neposredno navzoča ob storitvi prekrška in mora sama na podlagi lastnega opažanja ugotoviti vse njegove znake v trenutku njegovega nastanka. Seznanjanje z okoliščinami prekrška posredno npr. iz pripovedovanja prič zato ne pomeni osebne zaznave prekrška.

Zaznavanje (branje) podatkov iz tehnične dokumentacije (naročilnice, tovorni listi itd.) kot tudi miselni proces (seštevanje), ki ga opravi pooblaščena uradna oseba, sodijo v pojem »osebne zaznave« v smislu prvega odstavka 57. člena ZP-1, saj gre za neposredno ugotavljanje odločilnega dejstva in prekrška, brez drugih dokazov. Smiselno enako se šteje za miselni proces tudi zaznavanje podatkov uradnih oseb v poslovno dokumentacijo, vpogled v evidence organov, zaznavanje podatkov na spletnih straneh, v sredstvih javnega obveščanja itd. (Finančna uprava RS, AJPES, Informacijski pooblaščenec ter drugih prekrškovnih organov).

V pojem osebne zaznave sodi tudi osebna ugotovitev registrske številke vozila, ki je podlaga za ugotovitev lastnika vozila, ne glede na to ali je vozilo v vožnji ali v mirujočem stanju, npr. pri kršitvah predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil, ki so sicer predmet urejanja v 57.b členu ZP-1. Pogoj za izdajo posebne oblike plačilnega naloga ni nujno, da bi bil na kraju storitve prekrška zaznan kršitelj, ampak zadostuje zgolj zaznava kršitve.

1.1.2 Ugotovitev s tehničnim sredstvom

Pogoj za izdajo plačilnega naloga je podan tudi tedaj, če pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa prekršek ugotovi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav. Te pa ne vključujejo le klasičnih merilnih naprav v cestnem prometu, ampak tudi podatke iz uradnih evidenc ali druge tehnično podprte dokumentacije.

1.1.3 Posebnosti pri vročanju plačilnega naloga na kraju prekrška

Kljub temu, da plačilni nalog velja kot pisna odločba o prekršku, zakon za plačilni nalog, ki se izda in vroči kršitelju takoj na kraju prekrška, zanj ne zahteva niti konkretnega opisa prekrška niti obrazložitve. Zadostuje le, da pooblaščena uradna oseba, ki je prekršek neposredno osebno zaznala ali je kršitev zaznala s tehničnim sredstvom, kršitelju prekršek (ustno) predstavi in dokaze, kar vse (le) zaznamuje na plačilnem nalogu. Tudi na takšen način je kršitelju navkljub temu omogočeno, da lahko v postopku z zahtevo za sodno varstvo vsebinsko izpodbija očitek storitve prekrška. Seveda mora prekrškovni organ v primeru vložene zahteve za sodno varstvo, kadar ugotovi, da zahteva ni utemeljena, posredovati zahtevo v odločanje pristojnemu sodišču skupaj z natančnim opisom dejanskega stanja, iz katerega je razvidna uresničitev vseh zakonskih znakov kršitelju očitanega mu prekrška.

Povedali smo že, kakšne posledice nastopijo, če kršitelj noče (fizično) sprejeti plačilnega naloga brez zakonitega razloga. V takem primeru se šteje vročitev za opravljeno, pooblaščena uradna oseba pa na plačilni nalog le zapiše dan, uro in razlog odklonitve sprejema pisanja ter kraj, kjer se plačilni nalog pusti. Pravne posledice odklonitve vročitve plačilnega naloga začnejo teči naslednji dan, ko je kršitelj sprejem plačilnega naloga odklonil, ne glede na to ali se je kasneje premislil in je plačilni nalog sprejel ali vztrajal pri odklonitvi sprejema.

1.1.4 Posebnosti vročanja plačilnega naloga po določbah ZUP

Drugačni pogoji za izdajo plačilnega naloga veljajo v primeru, kadar se plačilni nalog, katera kršitev je bila sicer zaznana z osebno zaznavo ali s tehničnim sredstvom, kršitelju vroči po določbah ZUP. Obvezna sestavina takšnega plačilnega naloga je tudi opis dejanskega stanja prekrška, če ni ta naveden že v samem plačilnem nalogu in z navedbo dokazov. Kot smo povedali že v poglavju o odločbi o prekršku, gre za popoln, stvaren in objektiven opis dejanja, kjer se mora natančno konkretizirati storitev ali opustitev dejanja z navedbo dokazov, to je na kakšen način je bila ugotovljena kršitev, npr. z osebno zaznavo kršitve, fotografijo, analizo, posnetkom. Prekrškovni organ teh dokazov kršitelju ni dolžan posredovati, ker ima kršitelj še vedno možnost, da se lahko z vsebino navedenih dokazov dodatno seznani s pregledom spisa pri prekrškovnem organu, ki je izdal plačilni nalog.

V praksi lahko nastopijo različni razlogi, zaradi katerih ni mogoče vročiti plačilnega naloga takoj ob zaznani kršitvi. Lahko gre za objektivne razloge na strani prekrškovnega organa zaradi tehničnih ovir, ker ni mogoče izpisati ali natisniti plačilnega naloga na obrazcu, ali je bil prekršek neposredno zaznan z vpogledom v evidence, ki se nahajajo pri prekrškovnem organu idr.

PRIMER: Opis dejanskega stanja prekrška na plačilnem nalogu za posameznika, vročen po ZUP

Mestno redarstvo K. je ob prisotnosti pooblaščene uradne osebe O. P. opravljalo meritve hitrosti z radarskim merilnikom hitrosti znamke PK, št. 98, samodejno merilno napravo za nadzor prometa, ki slikovno dokumentira prekrške v naselju D. Z radarskim merilnikom hitrosti je bilo ugotovljeno, da je voznik, ki je upravljal osebno vozilo znamke Opel Vectra, reg. št. 76 UHL, ni pa bil ustavljen in kontroliran po storitvi prekrška, vozil dne 13. 1. 2019 ob 14.50 uri po Lepi Poti v naselju D. iz smeri Mračne ulice proti Svetli poti s hitrostjo 78 km/h, kar ob upoštevanju varnostne razlike merilnika v skladu s 7.a členom Pravilnika o meroslovnih zahtevah za merilnike hitrosti v cestnem prometu, ki znaša 5 km/h, pomeni, da je vozil skozi naselje, kjer je hitrost omejena na 50 km/h, s hitrostjo najmanj 73 km/h, s čimer je kršil 1. točko prvega odstavka 46. člena ZPrCP in s tem storil prekršek po 3. točki petega odstavka 46. člena ZPrCP.

1.2 Plačilni nalog na podlagi zbranih obvestil in dokazov

Plačilni nalog se izda tudi, če pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa prekršek ugotovi na podlagi zbranih obvestil in dokazov (priče, ogledi) neposredno po kršitvi, na kraju, kjer je bil prekršek storjen (drugi odstavek 57. člena ZP-1). Osebna ugotovitev je v primeru izdaje take oblike plačilnega naloga širši pojem od osebne zaznave, saj pooblaščena uradna oseba z osebno ugotovitvijo ugotavlja odgovornost kršitelja za določen prekršek s pomočjo dokaznih sredstev in ne le neposredno s svojimi čutili ali s tehničnim sredstvom tako kot pri neposredni osebni zaznavi prekrška.

Pogoj za izdajo take oblike plačilnega naloga je tudi dolžnost pooblaščene uradne osebe, da enako kot pred izdajo odločbe o prekršku (praviloma) pridobi že pred izdajo plačilnega naloga izjavo kršitelja na kraju samem (z zapisom oziroma zaznamkom).

Zapomniti si velja, da se le izjemoma lahko izda taka oblika plačilnega naloga z naknadno pridobitvijo pisne izjave v primeru, kadar kršitelj ne more podati izjave že na samem kraju kršitve. Izpolnjen mora biti dodatni pogoj, da je kršitelj pred tem že sodeloval pri zbiranju dokazov na kraju samem in je bil preden je zapustil kraj z vsemi dokazi, tako obremenilnimi in razbremenilnimi dokazi seznanjen, kar mora biti tudi razvidno iz same vsebine plačilnega naloga.

Obvezna sestavina plačilnega naloga na podlagi osebne ugotovitve je tudi kratek opis dejanskega stanja in kratek povzetek izjave kršitelja o prekršku ne glede na to ali se plačilni nalog vroča kršitelju takoj po storjenem prekršku ali naknadno po določbah ZUP o vročanju.

1.3 Plačilni nalog, izdan pravni osebi, podjetniku in zasebniku, vročen po ZUP

Zakonska ureditev pogojev za izdajo običajnega plačilnega naloga po 57. členu ZP-1 ne izključuje možnosti izdaje plačilnega naloga pravni osebi ter njeni odgovorni osebi, vendar pod pogojem, da je že v postopku prekrškovnega organa ugotovljena podlaga odgovornosti pravne osebe. Enako velja za zasebnika in podjetnika ter njuno odgovorno osebo, če je podlaga odgovornosti podjetnika in zasebnika, ugotovljena na podlagi prvega odstavka 14.a člena ZP-, kar pa ne velja za primere, kadar odgovarjata za prekršek sama.

V teh primerih je treba ugotavljati dejstva, ki so podlaga za sklepanje o pogojih za odgovornost pravne osebe oziroma drugega subjekta. Pravna oseba je odgovorna za prekršek, ki ga pri opravljanju njene dejavnosti (praviloma) stori storilec v njenem imenu ali na njen račun ali v njeno korist ali z njenimi sredstvi (pridružitvena oziroma akcesorna odgovornost), pravna oseba tudi tedaj, podjetnik in zasebnik pa le tedaj, kadar je oseba, ki je pooblaščena izvajati dolžno nadzorstvo, s katerim se lahko prepreči prekršek, opustila (odgovornost za dolžno nadzorstvo). Pravna oseba, kar velja tudi za zasebnika in podjetnika v zadnjem primeru, sama torej ni oziroma ne more biti storilka prekrška, ampak se jo lahko spozna za odgovorno za prekršek, ki ga je izvršila druga oseba (storilec), ki je po naravi stvari lahko le fizična oseba.

Šele v primeru, če na podlagi izvedenega dokaznega postopka neposrednega storilca ni mogoče identificirati, se lahko vzpostavi samostojna odgovornost pravne osebe za prekršek. Smiselno enako velja tudi za ugotavljanje dejstva, da storilec v konkretnem primeru za prekršek ni odgovoren in (šele) tedaj vodstveni ali nadzorni organ pravne osebe (podjetnik in zasebnik) ali njena odgovorna oseba, odgovarja za prekršek, ker je opustila dolžno nadzorstvo, s katerim bi se prekršek lahko preprečil.

Opis dejanskega stanja prekrška je lahko že vključen na samem plačilnem nalogu (v isti listini), lahko pa se ta plačilnemu nalogu priloži posebej in se pošlje kršitelju skupaj s plačilnim nalogom v isti ovojnici, vendar mora biti v takem primeru jasno razvidno iz vročilnice, da sta bili obe pisanji tudi na ta način vročeni, saj plačilni nalog brez opisa dejanskega stanja pomeni, da plačilni nalog nima vseh predpisanih sestavin, kar predstavlja kršitev določb postopka.

Vročitev pravni in odgovorni osebi po določbah ZUP velja za pravilno opravljeno le tedaj, če sta plačilna naloga z opisom dejanskega stanja in z navedbo dokazov vročena vsaki posebej v svoji ovojnici.

PRIMER: Opis dejanskega stanja prekrška na plačilnem nalogu, vročen pravni in odgovorni osebi po določbah ZUP o vročanju

Dne 12. 7. 2019 je bil opravljen inšpekcijski pregled v poslovnih prostorih C. v S.K. Pri tem je inšpektor ugotovil, da ob pregledu ni bila na voljo dokumentacija, iz katere bi bilo razvidno, na kakšen način nosilec živilske dejavnosti izvaja notranji nadzor na podlagi HACCP sistema. Inšpektor je zato v zapisniku odredil, da se mora zahtevana dokumentacija dostaviti pristojnemu uradu v 5 dneh od prejema zapisnika. Odgovorna oseba K. O. pri opravljanju dejavnosti pravne osebe D. F. kot nosilke živilske dejavnosti, ki je bila pooblaščena opravljati delo poslovodje za račun in s sredstvi pravne osebe D. F. na zahtevo inšpektorice v roku petih dni po prejemu zapisnika o opravljenem inšpekcijskem nadzoru dne 12. 7. 2019, najkasneje do dne 17. 7. 2019 ni posredovala dokumentacije v zvezi s predmetom nadzora, iz katere bi bilo razvidno, na kakšen način nosilec živilske dejavnosti izvaja notranji nadzor na podlagi HACCP sistema, s čimer sta pravna in odgovorna oseba dne 18. 7. 2019 v kraju … kršili 29. člen ZIN in s tem je pravna oseba storila prekršek po 5. alineji 1. točke 38. člena ZIN, odgovorna oseba pa prekršek po 3. točki 38. člena v zvezi s 5. alinejo 1. točke 38. člena ZIN.

Navedba dokazov: Zapisnik o inšpekcijskem nadzoru, št. 345 z dne 12. 7. 2019.

1.4 Plačilni nalog za kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu

Posebna oblika plačilnega naloga je namenjena ugotavljanju kršitev predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu, za katere so po sedaj veljavnih predpisih pristojna kot prekrškovna organa policija in redarstva.

Kadar je kršitelj zaloten na kraju kršitve in ga pooblaščena uradna oseba lahko seznani s prekrškom, se kršitelju izda plačilni nalog z vsemi sestavinami, kot so predpisane za izdajo običajnega plačilnega naloga. Edina, vendar pomembna razlika med tem posebnim primerom plačilnega naloga in običajnim plačilnim nalogom, je v tem, da je kot pravno sredstvo zoper plačilni nalog določen ugovor in ne zahteva za sodno varstvo kot velja pri običajnem plačilnem nalogu.

Če je plačilni nalog vročen kršitelju po določbah ZUP, vselej pa po izdanem obvestilu o prekršku, ko ni plačal globe v roku, ki mu je bil določen, mora biti poslan kršitelju skupaj z opisom dejanskega stanja prekrška, če ni ta naveden že v samem plačilnem nalogu. Opis dejanja mora vsebovati tudi navedbo dokazov, na kakšen način je bila ugotovljena kršitev, npr. z osebno zaznavo kršitve, fotografijo, analizo, posnetkom, ki pa jih prekrškovni organ kršitelju ni dolžan posredovati. Mora pa mu omogočiti, da se z njimi seznani (npr. s pregledom spisa) pri prekrškovnem organu, ki je izdal plačilni nalog.

1.4.1 Obvestilo o prekršku

Kadar kršitelja ni mogoče seznaniti ob ugotovitvi na kraju prekrška za kršitve ustavljanja in parkiranja vozil v cestnem prometu, se na primernem mestu pritrdi na vozilo predhodno obvestilo o prekršku. Gre torej za primere, ko okoliščine omogočajo, da se kršitelju na kraju prekrška pusti obvestilo o prekršku na način, da se pritrdi (nalepi) na vozilo pod pogojem, da kršitelja ni bilo mogoče na kraju storitve seznaniti s prekrškom.

ZP-1 predpisuje obvezne sestavine, opozorila in pouk, ki morajo biti v obvestilu o prekršku. Ta vsebuje kraj in čas storitve, registrsko številko vozila, pravno opredelitev prekrška ter višino za prekršek predpisane globe. Kršitelja mora pooblaščena uradna oseba tudi poučiti, da lahko takoj poravna izrečeno globo v polovičnem znesku v osmih dneh od izdaje obvestila, z opisom načina plačila globe. Poučiti ga mora, da se bo v primeru pravočasnega plačila globe štelo, da je bil kot plačniku izdan plačilni nalog za prekršek, ki je označen na obvestilu, in da je ta postal pravnomočen, ker se je odpovedal ugovoru zoper plačilni nalog.

Prav tako mora biti kršitelj opozorjen, da v primeru pravočasnega plačila globe stroški postopka ne bodo zaračunani, prekršek ne bo vpisan v evidenco o prekrških in bo postopek zaradi prekrška s pravočasnim plačilom globe končan, pri čemer morebitno neplačilo globe nima pravnih posledic in da se v takem primeru po poteku roka za plačilo postopek zaradi prekrška nadaljeval zoper lastnika ali imetnika pravice uporabe vozila z izdajo plačilnega naloga.

V primeru, da kršitelj vloži pravno sredstvo (ki ga imenuje pritožbo, ugovor, zahtevo za sodno varstvo itd.) zoper obvestilo o prekršku, ni pa plačal globe pred potekom roka za njeno plačila, pravno sredstvo prekrškovni organ zavrže s sklepom kot nedovoljenega. Enako stori prekrškovni organ v primeru, če kršitelj plača globo pred potekom roka za njeno plačilo. Če je pravno sredstvo zoper obvestilo vloženo po vročitvi plačilnega naloga, je treba tako vlogo šteti kot pravno sredstvo zoper plačilni nalog, če iz vloge nedvoumno izhaja, da kršitelj nasprotuje vsebini očitka oziroma sankciji, sicer pa mora prekrškovni organ z njim postopati kot z nepopolno vlogo.

2 OBVEZNE SESTAVINE VSAKEGA PLAČILNEGA NALOGA

2.1 Obvezne sestavine

Bistvene sestavine vsakega plačilnega naloga so poleg običajnih obveznih sestavin, in sicer osebnega imena in naslova kršitelja, EMŠO, če je fizična oseba tujec, pa njene rojstne podatke, državljanstva, stalnega oziroma začasnega prebivališča, za odgovorno osebo tudi zaposlitev, za pravno osebo pa ime in sedež ter matično številko, kar velja tudi za podjetnika in zasebnika, tudi kraj in čas storitve prekrška, pravna opredelitev prekrška ter znesek globe in stroškov

postopka. Obvezna sestavina je tudi navedba roka za njihovo plačilo, opozorilo o tem, da bo izrečena globa in stroški postopka, ki ne bodo pravočasno plačani, prisilno izterjani. Pomembno opozorilo je tudi navedba, da se bo lahko globa v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom, če globe ne bo mogoče izterjati niti prisilno.

Kot smo že povedali v poglavju o odločbi o prekršku, velja pa tudi za plačilni nalog, mora biti na plačilnem nalogu naveden rok za plačilo v celoti izrečene globe. Odsotnost navedbe roka plačila globe (izrečene v celoti) pomeni, da bi ne bilo mogoče kršitelja prisiliti k izpolnitvi obveznosti. Če je rok plačila globe pomotoma izpuščen, se lahko ta napaka odpravi z izdajo sklepa o popravi pomot. Rok plačila v celoti izrečene globe ne sme biti krajši (praviloma, ker je rok plačila polovičnega zneska izrečene globe osem dni po pravnomočnosti) (praviloma) od devet dni in ne daljši kot tri mesece. Rok plačila globe pa se izjemoma lahko določi pred pravnomočnostjo z vročitvijo odločbe, torej "takoj", kadar gre npr. za zavarovanje izvršitve plačilnega naloga kršitelju, ki bi se z odhodom v tujino lahko izognil odgovornosti za prekršek ali se ne more ugotoviti njegova identiteta.

Plačilni nalog velja kot pisna odločba, zato mora biti na njem naveden datum izdaje ter podpis pooblaščene uradne osebe in uradni pečat prekrškovnega organa, ki jo je izdal. Vsak plačilni nalog mora imeti tudi številko z oznako Pn v skladu s Pravilnikom o obliki n vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih.

Ker zakon določa, da lahko plačilni nalog poleg obveznih sestavin vsebuje tudi druge podatke v skladu s predpisi, je lahko plačilni nalog po obliki tudi drugačen, dejansko sestavljen kot pisna odločba o prekršku in vsebuje tudi opis dejanskega stanja prekrška in druge podatke.

S plačilnim nalogom se izreče globa v znesku, v katerem je predpisana, če pa je predpisana v razponu, se izreče v najnižji predpisani meri. To velja tudi za tiste prekrškovne organe, ki imajo sicer pooblastilo za izrekanje globe v svojem področnem predpisu v razponu, saj lahko višjo globo od najnižje predpisane, izrečejo le z odločbo o prekršku, pri čemer morajo v obrazložitvi odločbe o prekršku, kadar je vložena napoved zahteve za sodno varstvo, navesti razloge za svojo odločitev, da je bila kršitelju izrečena višja globa od najnižje predpisane za prekršek (upoštevati splošna pravila za odmero sankcije, olajševalne in obteževalne okoliščine).

Čas pridržanja se tudi pri izdaji plačilnega naloga všteva le v izrečeno globo, ne pa tudi v polovični znesek globe. V izreku plačilnega naloga mora biti zato konkretno naveden čas pridržanja in pripora, ki se kršitelju všteje v izrečeno globo (v urah). Pri tem se upošteva dejanski čas odvzema prostosti (npr. pridržanje je trajalo dne 2. 2. 2020 od 5.43 do 10.00, torej skupaj 4 ure in 17 minut).

2.1.1 Stek prekrškov

Kadar prekrškovni organ z enim plačilnim nalogom odloči o več kršitvah (stek prekrškov), mora kršitelju enako kot z odločbo o prekršku najprej določiti globo za vsak posamezen prekršek posebej, nato pa izreči enotno globo. Enotna globa je tako seštevek vseh določenih glob, vendar znesek ne sme presegati dvakratnika globe, ki je določen v 17. členu ZP-1 (npr. za fizično osebo ne sme izrečena globa v steku, ki je seštevek določenih glob, predpisanih v zakonu ali uredbi v razponu ali v določenem znesku, preseči zneska 4.000 eurov; kadar pa je izrečena globa v steku, ki je seštevek določenih glob, predpisanih za prekrške v odloku samoupravne lokalne skupnosti, pa ne sme preseči zneska 2.500 eurov).

2.2 Plačilni nalog za prekrške zoper varnost cestnega prometa

Za prekrške zoper varnost cestnega prometa zakon določa kot obvezno sestavino plačilnega naloga tudi navedbo števila kazenskih točk v cestnem prometu, navedbo vrste voznika in kategorijo vozila, s katerim je bil storjen prekršek. Navedba podatka o vozniškem dovoljenju (številka vpisa v evidenci izdanih vozniških dovoljenj) se omejuje na zadeve, pri katerih je dejansko potrebna, in sicer, če so bile s plačilnim nalogom izrečene kazenske točke ali gre za kršitev, ki je povezana z veljavnostjo vozniškega dovoljenja.

Glede na to, da zakon omogoča poleg globe tudi izrek stranske sankcije kazenskih točk v določenem številu, lahko stransko sankcijo izreče prekrškovni organ le ob pogoju, da ima kršitelj, tudi če je tujec, veljavno vozniško dovoljenje.

Povedali smo že, da je obvezna sestavina pouka o pravici do pravnega sredstva zoper odločbo o prekršku za prekrške zoper varnost cestnega prometa, kar velja tudi za vse oblike plačilnih nalogov tudi obvestilo imetniku veljavnega vozniškega dovoljenja izdanega v RS, ki še ni dosegel ali presegel števila kazenskih točk, ki imajo za posledico prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja (18 oziroma 7 voznik začetnik). V teh primerih se ob izpolnjenih pogojih in po postopku določenem v ZVoz-1 enkrat v treh letih izbriše 4 kazenske točke.

2.3 Obveznost plačila stroškov postopka

Zakon določa obveznost plačila stroškov postopka pri izdaji vsakega plačilnega naloga, če ti nastanejo. Gre za stroške postopka, ki so opredeljeni za postopek o prekršku – izdatki, ki nastanejo v postopku o prekršku in izdatki, nastali v zvezi z zavarovanjem potrebnih dokazov ter hrambo zaseženih in odvzetih predmetov pred uvedbo postopka – in so določeni kot stroški postopka v rednem sodnem postopku o prekršku (izdatki za priče, izvedence, tolmače, oglede, hišne in osebne preiskave ter hrambo odvzetih predmetov, nagrada in potrebni izdatki zagovornika, potrebni izdatki oškodovanca, zakonitega zastopnika in pooblaščenca). Med te stroške postopka ne spada plačilo potnih stroškov uradnih oseb in plačilo sodne takse.

O obveznosti plačila stroškov postopka mora prekrškovni organ odločiti že v plačilnem nalogu, četudi višina le teh še ni znana v času odločanja. Če ti stroški postopka dejansko nastanejo, izda prekrškovni organ kasneje poseben sklep, v katerem se določi višina stroškov postopka in rok plačila, vendar pod pogojem, da je o naknadni odmeri stroškov postopka to razvidno že iz samega plačilnega naloga.

PRIMER: Odločitev o plačilu stroškov postopka

Kršitelj mora plačati stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo priglašeni po izdanem plačilnem nalogu, katere bo odmeril prekrškovni organ s posebnim sklepom.

2.4 Pravni pouk

Vsak plačilni nalog mora enako kot odločba o prekršku z obrazložitvijo imeti tudi pravni pouk, ki obsega pouk o pravici do pravnega sredstva, roku in načinu vložitve ter navedbo prekrškovnega organa, pri katerem se pravno sredstvo vloži.

Obvezna sestavina pouka o pravici do pravnega sredstva je tudi navedba, da ima kršitelj pravico vložiti zahtevo za sodno varstvo v osmih dneh od prejema plačilnega naloga. Drugače kot pri izdaji odločbe o prekršku z obrazložitvijo, mora biti kršitelj v pravnem pouku na plačilnem nalogu opozorjen, da lahko plača samo polovico izrečene globe, če jo plača v osmih dneh po pravnomočnosti, če ne vloži zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog ter opozorilo, da ne more vložiti zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog, če plača globo pred pravnomočnostjo.

Posebej velja opozoriti, da ZP-1 ne predpisuje napovedi zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog. Pravica do vložitve zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog je torej zagotovljena neposredno, torej brez pravočasne vložitve napovedi zahteve.

2.4.1 Pravni pouk pri posebnem plačilnem nalogu

Drugačen je pouk o pravici do pravnega sredstva pri posebnem plačilnem nalogu. Ta obsega pouk o dolžnosti plačila izrečene globe v polovičnem znesku, kot sicer velja za običajni plačilni nalog in o pravici do ugovora kot posebnega pravnega sredstva in načinu njegove vložitve ter pouk o tem, da mora kršitelj v ugovoru navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati. Enako je treba kršitelja opozoriti, da ne more vložiti ugovora zoper plačilni nalog, če plača globo pred pravnomočnostjo.

2.5 Prekrški zoper varnost cestnega prometa

Obvezna sestavina plačilnega naloga za prekrške zoper varnost cestnega prometa, kar velja tudi za odločbe o prekršku, če se odloča o prekrških zoper varnost cestnega prometa, je tudi obvestilo imetniku veljavnega vozniškega dovoljenja izdanega v RS, ki še ni dosegel ali presegel števila kazenskih točk, ki imajo za posledico prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja (18 oziroma 7 voznik začetnik). V teh primerih se ob izpolnjenih pogojih in po postopku določenem v ZVoz-1, enkrat v treh letih izbriše 4 kazenske točke. Obvestilo se navede pod pravni pouk plačilnega naloga.

2.6 Takojšnja izvršitev plačilnega naloga

Posebnost v postopku o prekršku je predvidena za kršitelja, ki bi se lahko z odhodom zaradi prebivanja v tujini izognil plačilu globe. Taka oseba mora dejansko plačati globo takoj na kraju prekrška. Osemdnevni rok po pravnomočnosti plačilnega naloga, v katerem bi lahko plačal polovico izrečene globe, v tem primeru ne velja. Pri tem pa kršitelju ni odvzeta pravica kršitelja, da poda zahtevo za sodno varstvo. Dejansko plačana globa se dokazuje s potrdilom, ki ga mora izdati pooblaščena uradna oseba.

Pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa lahko zaradi zavarovanja izvršitve tako izrečene globe s sklepom še odloči, da se kršitelju začasno vzamejo potna listina in drugi dokumenti in ne le v primeru, če bi se kršitelj med postopkom skril ali odšel neznano kam ali v tujino, ampak tudi v primeru oseb, ki lahko prehajajo državne meje na podlagi različnih dokumentov za osebno identifikacijo. Sam postopek zavarovanja izvršitve je natančneje opisan v poglavju o izvrševanju odločb in sankcij.

Drugi del
REDNI SODNI POSTOPEK

Prvo poglavje ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU
Drugo poglavje UKREPI ZA ZAGOTOVITEV OBDOLŽENČEVE NAVZOČNOSTI IN ZA USPEŠNO IZVEDBO

Prvo poglavje
ZAČETEK POSTOPKA O PREKRŠKU

1 OBDOLŽILNI PREDLOG
1.1 Obvezne sestavine obdolžilnega predloga
1.2 Presoja obdolžilnega predloga
1.2.1 Popolnost in razumljivost obdolžilnega predloga
2 POGOJI ZA ZAČETEK REDNEGA SODNEGA POSTOPKA
2.1 Umik obdolžilnega predloga
2.2 Oblike odločitev sodišča

1 OBDOLŽILNI PREDLOG

Kot je bilo že povedano v poglavjih o stvarni pristojnosti in hitrem postopku, ima prekrškovni organ pristojnost, da izvede hitri postopek o prekršku ali vloži pri pristojnem sodišču obdolžilni predlog, ali se odloči, da ne bo izdal odločbe o prekršku niti vložil obdolžilnega predloga.

Redni sodni postopek o prekršku se lahko začne za razliko od hitrega postopka, ki se začne na predlog upravičenega predlagatelja ter tudi po uradni dolžnosti, izključno na predlog upravičenega predlagatelja in izključno za zadeve, za katere hitri postopek ni dovoljen. Upravičena predlagatelja rednega sodnega postopka sta poleg prekrškovnega organa še organ, ki nadzoruje delo prekrškovnega organa ter državni tožilec.

Organ, ki nadzoruje delo prekrškovnega organa, je lahko upravičeni vlagatelj obdolžilnega predloga v primeru, kadar je predlog pred prekrškovnim organom vložil oškodovanec, državni tožilec ali državni organ, nosilec javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnost in se je prekrškovni organ odločil, da ne bo izdal odločbe oziroma ne bo vložil obdolžilnega predloga. Rok za vložitev obdožilnega preloga je najkasneje 15 dni od prejema obvestila prekrškovnega organa, katerega delo nadzoruje, da ne bo izdal odločbe oziroma da ne bo vložil obdolžilnega predloga.

Redni sodni postopek se torej lahko začne le zoper tiste osebe in za tiste prekrške, za katere je sodišče prejelo obdolžilni predlog upravičenega predlagatelja postopka. Sodišče pa je dolžno, če med postopkom izve za prekršek ali za storilca, zoper katerega postopek o prekršku pred prekrškovnim organom ni bil začet, da obvesti o tem pristojni prekrškovni organ.

Obdolžilni predlog se vloži pisno, v toliko izvodih, kolikor jih je potrebnih za delo sodišča in za osebe, zoper katere je vložen obdolžilni predlog. Predlog se vedno vroči osebam, zoper katere je vložen, hkrati z vabilom.

1.1 Obvezne sestavine obdolžilnega predloga

V obdolžilnem predlogu morajo biti navedeni osebni podatki, ki so potrebni za zagotovitev identitete osebe zoper katero se predlaga začetek rednega sodnega postopka. Izjema je podana, kadar obstaja verjetnost, da se oseba ni identificirala s svojimi osebnimi podatki in tega ni mogoče preveriti, zato se v obdolžilni predlog doda opis in fotografija osebe. Gre torej za osebe brez dokumentov, zlasti, kadar gre za tuje državljane.
Posebej je poudarjena dolžnost upravljalcev zbirk osebnih podatkov, ki morajo predlagatelju postopka na njegovo zahtevo posredovati podatke, potrebne za sestavo obdolžilnega predloga.

Poleg splošnih podatkov, ki se zahtevajo za zagotovitev identitete osebe, mora obdolžilni predlog za prekrške s področja varnosti cestnega prometa vsebovati številko vpisa v evidenci izdanih vozniških dovoljenj ter podatke o vrsti voznika.

Obdolžilni predlog mora poleg podatkov, ki zagotavljajo subjektivno identiteto obdolžilnega predloga, vsebovati tudi konkretiziran dejanski stan prekrška, ki mora biti, kot to velja za odločanje v hitrem postopku, popoln, resničen in objektiven opis dejanja (storitve ali opustitve) ter krajevno in časovno opredelitev prekrška (datum in kraj storitve prekrška). Povedali smo že, da imata krajevna in časovna opredelitev prekrška velik pomen pri presoji krajevne pristojnosti, zastaranja pregona in za pravilno uporabo predpisa, ki določa prekršek (časovna veljavnost predpisa, uporaba milejšega predpisa). Poleg navedenega mora vsebovati tudi predpis o prekršku (pravno kvalifikacijo prekrška), podatke o pridobljeni premoženjski koristi ter dokaze, ki naj se izvedejo v postopku. Iz obdolžilnega predloga morajo biti razvidni tudi podatki o predlagatelju, saj mora sodišče po uradni dolžnosti paziti, da je predlog za začetek rednega sodnega postopka vložil pristojni predlagatelj. Obdolžilni predlog mora podpisati pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa.

Zakon tudi predpisuje dolžnost predlagatelja postopka, da v obdolžilnem predlogu, s katerim predlaga začetek rednega sodnega postopka, obrazloži oceno, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije (odvzem predmetov in izgon tujca iz države).

1.2 Presoja obdolžilnega predloga

Sodišče je dolžno iz razlogov ekonomičnosti, učinkovitosti ter hitrosti postopka najprej preveriti krajevno pristojnost, nato pristojnost predlagatelja ter na koncu še stvarno pristojnost za obravnavanje zadeve v rednem sodnem postopku. Šele ko ugotovi, da so podani našteti osnovni pogoji za začetek postopka (pravimo jim procesne predpostavke), sodišče presoja popolnost in razumljivost obdolžilnega predloga.

1.2.1 Popolnost in razumljivost obdolžilnega predloga

Obdolžilni predlog mora biti popoln in razumljiv, kar pomeni, da mora vsebovati vse, kar se določa za vsebino obdolžilnega predloga. Kadar sodišče ob vložitvi obdolžilnega predloga ugotovi, da je obdolžilni predlog nepopoln ali nerazumljiv, pozove predlagatelja, da predlog v 15 dneh od prejema poziva ustrezno dopolni, ali popravi. Rok za popravo oziroma dopolnitev obdolžilnega predloga 15 dni je zakonski rok, kar pomeni, da ga sodišče ne sme niti skrajšati niti podaljšati. Zoper zahtevo sodišča, da mora predlagatelj v predpisanem roku popraviti oziroma dopolniti obdolžilni predlog, predlagatelj nima pravice do pritožbe, pač pa mora ravnati v skladu z zahtevo sodišča. Sodišče obdolžilni predlog, ki ga prekrškovni organ v predpisanem roku ne dopolni oziroma popravi, ali ga ne popravi v skladu z zahtevo sodišča, s sklepom zavrže. Zoper sklep je dovoljena pritožba.

2 POGOJI ZA ZAČETEK REDNEGA SODNEGA POSTOPKA

Sodišče po presoji in ugotovitvi, da obstajajo vse formalne procesne predpostavke, obdolžilni predlog oceni tudi z vidika obstoja katerega koli razloga, zaradi katerega bi sodišče postopek o prekršku ustavilo. Zato mora sodišče preden izvede redni sodni postopek, preveriti, ali:

- je dejanje opisano v obdolžilnem predlogu določeno kot prekršek;
- so morebiti podane okoliščine, ki izključujejo odgovornost za prekršek;
- ni pregon za prekršek zastaral;
- ne gre morebiti za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizko stopnjo odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine kažejo, da postopek ne bi bil smotrn;
- ni podan kakšen drug razlog, zaradi katerega po zakonu ni mogoče začeti postopka o prekršku.

Če sodišče ugotovi obstoj katerega koli izmed navedenih pogojev, s sodbo zavrne obdolžilni predlog, zoper katerega je dovoljena napoved pritožbe oziroma pritožba.

2.1 Umik obdolžilnega predloga

Povedali smo že, da sodišče začne in vodi redni sodni postopek na podlagi obdolžilnega predloga upravičenega predlagatelja. Upravičeni predlagatelj sme kadarkoli, vse od vložitve obdolžilnega predloga pa do izdaje sodbe na prvi stopnji (ne pa tudi v pritožbenem postopku) obdolžilni predlog umakniti. V primeru, da predlagatelj rednega sodnega postopka obdolžilni predlog, umakne, sodišče izda sodbo o ustavitvi postopka.

2.2 Oblike odločitve sodišča

V rednem sodnem postopku se o prekršku lahko izdajajo odločbe v obliki sodb in sklepov, razen če zakon ne določa, da se posamezne odločitve izdajajo v obliki odredb.

Sodišče v rednem sodnem postopku izdaja meritorne in procesne odločbe.

Sodba je oblika sodne odločitve, ki se ne izreka le v rednem sodnem postopku na prvi stopnji, temveč tudi v postopku z zahtevo za sodno varstvo, v pritožbenem postopku na višjem sodišču, lahko tudi po vloženi zahtevi za varstvo zakonitosti na Vrhovnem sodišču. Meritorne sodbe v rednem sodnem postopku so npr. sodba, s katero se obdolženec spozna za odgovornega in sodba, s katero se postopek o prekršku ustavi, sodba o ustavitvi postopka, ker je predlagatelj umaknil predlog, sodba o zavrnitvi obdolžilnega predloga ter sklep o izreku vzgojnega ukrepa mladoletniku, sklep o zavrnitvi obdolžilnega predloga zoper mladoletnika iz razlogov smotrnosti.

Procesna odločba je npr. sklep o prekinitvi postopka, sklep o stroških postopka, sklep o začasnem odvzemu vozniškega dovoljenja, sklep o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja, sklep o zavrženju pravnega sredstva itd.

Odredbe v rednem sodnem postopku so npr. odredba o začasnem zasegu predmetov, o pridržanju, o privedbi, o postavitvi izvedenca, odredba o hišni preiskavi itd.

Velja si zapomniti, da tako, kot prekrškovni organ ne more v hitrem postopku odločiti o prekršku, o katerem je bilo že pravnomočno odločeno, pravimo tudi, da gre za že razsojeno zadevo *(res iudicata),* to enako velja tudi za sodišče, ki odloča na podlagi obdolžilnega predloga.

Drugo poglavje
UKREPI ZA ZAGOTOVITEV OBDOLŽENČEVE NAVZOČNOSTI IN ZA USPEŠNO IZVEDBO POSTOPKA O PREKRŠKU

1 SPLOŠNO
2 VABILO
2.1 Prisilna privedba
3 VARŠČINA
4 UKREPI ZA ZAVAROVANJE IZVRŠITVE
5 PRIDRŽANJE IN PRIVEDBA
5.1 Pridržanje
5.1.1 Pridržanje osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi
5.2 Privedba osebe, zalotene pri prekršku
5.2.1 Postopek pridržanja
5.2.2 Čas trajanja pridržanja
5.2.3 Vštevanje časa pridržanja
5.3 Privedba
5.4 Vštevanje časa pridržanja

1 SPLOŠNO

Ukrepi za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti v postopku o prekršku so: vabilo obdolžencu, prisilna privedba, položitev varščine, ukrepi za zavarovanje izvršitve, pridržanje in privedba.

Zaslišanje obdolženca pomeni v postopku o prekršku obliko izvrševanja pravice do njegove izjave in obrambe, vključno z njegovo pravico, da se brani z molkom. Hkrati je še vedno dokazno sredstvo, vendar z omejeno vrednostjo glede na privilegij proti samoobtožbi in glede na načelo materialne resnice. Zagovor obdolženca zato ne more biti pravi dokaz za ugotavljanje dejstev, ki so pomembna za odločitev o prekršku, saj je sodišče dolžno v skladu z načelom materialne resnice, razen v primeru obdolženčevega priznanja, izvesti dokazni postopek ter na podlagi izvedenega dokaznega postopka odločiti o zadevi.

Treba je vedeti, da je sodišče pri odločanju o odreditvi katerega koli ukrepa za zavarovanje izvršitve, dolžno ravnati v skladu z načelom sorazmernosti, torej uporabiti najmilejši izmed ukrepov, s katerim bo mogoče doseči namen izrekanja ukrepa.

2 VABILO

Sodišče vabi obdolženca praviloma na zaslišanje z vabilom. V vabilu obdolžencu mora biti navedeno, kateri organ vabi ter kdo je vabljen, zakaj in kot kaj je vabljen. Sodišče lahko odredi,

da se v vabilu navede, da se mora obdolženec osebno zglasiti, ali da sme svoj zagovor podati pisno.

Kadar sodišče v vabilu navede, da se mora obdolženec osebno zglasiti, mora hkrati obdolženca poučiti o posledicah, če se na vabilo ne bo odzval in svojega izostanka ne bo opravičil. Tako lahko sodišče odloči, da bo odredilo prisilno privedbo obdolženca, ali bo izdalo sodbo brez njegovega zaslišanja. Pogoj, da lahko nastopijo posledice, navedene v vabilu je, da je bilo obdolžencu vabilo pravilno vročeno, če mu je torej osebno vročeno na naslov za vročanje, in sicer najmanj tri dni pred izvedbo zaslišanja.

Vsaka izmed posledic, ki nastopi zaradi neopravičenega izostanka obdolženca ali njegova pasivnost na vabilo, da poda pisni zagovor, ali zahteva ustno zaslišanje, pomeni poseg v ustavno varovane človekove pravice, in sicer v pravico do svobode gibanja (prisilna privedba) oziroma v pravico do obrambe (sodba izdana brez zaslišanja).

Vabilu obdolženca za zaslišanje mora biti obvezno priložen obdolžilni predlog.

2.1 Prisilna privedba

Privedba je ukrep prisilne narave, ki posega v ustavno varovano pravico do svobode gibanja oziroma do osebne svobode. Privedbo je mogoče odrediti le, če sodišče ugotovi, da je navzočnost obdolženca potrebna za pravilno odločitev in če se obdolženec ni zglasil na vabilo ter svojega izostanka ni opravičil, ali mu ni bilo mogoče vročiti v redu vabila, iz okoliščin pa je očitno, da se mu obdolženec izmika.

Da se lahko izvrši privedba, mora biti torej obdolženec v vabilu seznanjen s posledicami, ki bodo nastopile, če se na vabilo sodišča ne bo odzval in svojega izostanka ne bo opravičil.

Odredba za privedbo, ki jo izda sodišče, daje pooblastilo policiji, da lahko tudi proti volji osebe, za katero je odrejena privedba, vstopi v njeno stanovanje ali drug zaprt prostor.

3 VARŠČINA

V poglavju o smiselni rabi določb rednega sodnega postopka smo že povedali, da je varščina v postopku o prekršku po svoji naravi bolj ukrep za izvršitev odločbe o prekršku kot pa ukrep za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti.

Naj temu dodamo, da je bistvena razlika med varščino in ukrepi za zavarovanje izvršitve v tem, da se varščina ne določi po uradni dolžnosti, temveč izključno na predlog obdolženca. Pred odločitvijo o določitvi varščine mora biti obdolženec zaslišan. Varščina se vselej določi v denarnem znesku, medtem ko se pri zavarovanju izvršitve lahko storilcu izrečejo različni ukrepi,

razen ukrepov, ki bi omejevali storilčevo osebno svobodo. Storilcu se začasno lahko odvzamejo potna listina, vozniško dovoljenje, dokumenti vozila, prevozne listine ali drugi dokumenti, ki spremljajo blago, vrednostni papirji, prevozna sredstva ali druge premičnine, ki jih ima pri sebi, ne glede na to, ali je njihov lastnik ali ne.

Sodišče lahko predlogu obdolženca za položitev varščine ugodi, če obdolženec nima stalnega prebivališča v RS in bi rad pred koncem postopka zapustil RS, ali če obdolženec začasno prebiva v tujini, kakor tudi, ko se je bati, da bi se lahko z begom izognil odgovornosti za prekršek. Sodišče lahko tudi zahteva od obdolženca, da določi svojega pooblaščenca ali pooblaščenca za vročitev.

Pri določitvi višine varščine mora sodišče upoštevati težo prekrška, višino povzročene škode, osebne in družinske razmere obdolženca ali premoženjske razmere tudi tistega, ki varščino daje. Višina varščine mora biti vselej določena v skladu z namenom njene določitve: izvršitev vseh morebitnih denarnih obveznosti, ki so lahko izrečene v postopku o prekršku, saj se le te, če niso izpolnjene v izvršitvenem roku, izvršijo iz položene varščine.

Varščina se lahko položi v gotovini, vrednostnih papirjih, dragocenostih in drugih premičnih stvareh, katerih vrednost ustreza višini določene varščine kot tudi, da je take predmete možno hraniti. Varščina se lahko položi tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

V primeru ustavitve postopka se položena varščina vrne tistemu, ki jo je položil na podlagi odredbe tistemu, ki je skrbnik položene varščine.

Če obdolženec pobegne, ali se brez opravičenega razloga ne odzove vabilu, sodišče odloči, da se položena varščina vplača v proračun RS. Če storilec ne plača izrečene globe ali ne poravna povzročene škode ali stroškov postopka, se iz položene varščine poravnajo globa, ugotovljena škoda, pridobljena premoženjska korist in stroški postopka, presežek pa se vrne.

4 UKREPI ZA ZAVAROVANJE IZVRŠITVE

Med ukrepe za zavarovanje izvršitve torej zakon predvideva začasen odvzem določenih listin, kot so potna listina, vozniško dovoljenje, dokumenti vozila, vrednostni papirji, ipd. S tem ukrepom se ne posega v ustavno varovano človekovo pravico do svobode gibanja, zato je ta ukrep z vidika varstva človekovih pravic primernejši za zagotovitev storilčeve navzočnosti v postopku o prekršku, kot je odreditev pridržanja. Več o postopku izvrševanja tega ukrepa je napisano v enem izmed naslednjih poglavjih o izvrševanju sankcij za prekrške.

5 PRIDRŽANJE IN PRIVEDBA

V poglavju o smiselni rabi določb rednega sodnega postopka v hitrem postopku smo že povedali, da sta ukrep pridržanja in privedbe prisilna ukrepa, ki ju je dopustno uporabiti le pod pogoji in na način, določenimi z ZP-1, s katerimi se, še preden je obdolženec spoznan za odgovornega prekrška, posega v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine. V istem poglavju so opisane tudi pravice pridržanega, kar vse velja tudi za obdolženca v rednem sodnem postopku.

5.1 Pridržanje

Pridržanje se lahko odredi ves čas postopka, traja lahko do izdaje sodbe o prekršku, najdlje pa 24 ur. V času pridržanja mora biti pridržani zaslišan in izdana sodba. Če sodba v tem času ni izdana, je treba obdolženca izpustiti. Zaradi zavarovanja izvršitve se ob izpustitvi, če sodba še ni izdana, lahko izda sklep o začasnem odvzemu predmetov, če pa je sodba že izdana, se lahko ob izpolnjenih določenih pogojih določi, da se sodba izvrši pred pravnomočnostjo.

Pooblastilo za pridržanje imajo tudi pooblaščene osebe obveščevalno varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo in vojaška policija v primeru, kadar je prekršek storila vojaška oseba in je kraj storitve prekrška pod izključnim nadzorom varnostnih služb ministrstva pristojnega za obrambo in vojaške policije.

5.1.1 Pridržanje osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi

Poseben ukrep je tudi pridržanje osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi. Sodišče in policija sme odrediti, da se pridrži storilec, ki ga pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi zalotijo pri prekršku. Navedeni ukrep pravzaprav ni ukrep za zagotovitev navzočnosti storilca v postopku, temveč je ukrep, ki se glede na ugotovljeno psihično stanje storilca odredi izključno zato, da se storilcu prepreči, da bi v takem stanju še naprej delal prekrške. Tako osebo se sme pridržati, dokler se ne iztrezni oziroma ni sposobna obvladovati svojega ravnanja, vendar največ 12 ur.

5.2 Privedba osebe, zalotene pri prekršku

Za primere, ko storilca iz objektivnih razlogov, ko je storilec zaloten ponoči ali izven ur poslovanja sodišča, ni mogoče nemudoma privesti k pristojnemu sodišču, se sme tudi odrediti pridržanje, vendar le v primeru, če je podana begosumnost storilca ali ponovitvena nevarnost, ki traja najdlje 12 ur.

5.2.1 Postopek pridržanja

Naj ponovimo. Pridržanje se odredi z odredbo. Iz zapisnika o pridržanju mora biti natančno razviden čas pridržanja (začetek in konec). Nedoumno in jasno mora biti razvidno, da je bil pridržani poučen o pravicah, ki jih določa ZP-1 za pridržane osebe ter kaj je ob seznanitvi z vsako posamezno pravico izjavil. Zapisnik podpiše pooblaščena uradna oseba, ki je odredila pridržanje in pridržani. Če pridržani zapisnika noče ali ne zna podpisati, se to dejstvo z razlogi, zakaj pridržani zapisnika ni podpisal, vnese v zapisnik.

Pridržani osebi mora biti vročen pisni sklep o odreditvi pridržanja najkasneje v treh urah po odreditvi pridržanja. Rok za vročitev pisnega sklepa je določen kot skrajni rok. Pisni sklep mora biti obrazložen z navedbo razlogov za odvzem prostosti, in sicer kateri pogoj za odreditev pridržanja je bil izpolnjen ter dokazi zanje. Zoper sklep ima pridržani ves čas pridržanja pravico do pritožbe, ki nima suspenzivnega učinka, saj morebitna pritožba ne zadrži izvrševanja. O pritožbi zoper sklep o pridržanju odloča pristojno okrajno sodišče, o kateri pritožbi mora odločiti v 48 urah. Rok za odločanje o zadevi se šteje od predložitve pritožbe okrajnemu sodišču.

5.2.2 Čas trajanja pridržanja

Pridržanje se lahko odredi ves čas postopka, traja lahko do izdaje sodbe o prekršku, najdlje pa 24 ur. V času pridržanja mora biti pridržani zaslišan in izdana sodba. Če sodba v tem času ni izdana, je treba obdolženca izpustiti. Zaradi zavarovanja izvršitve se ob izpustitvi, če sodba še ni izdana, lahko izda sklep o začasnem odvzemu predmetov, če pa je sodba že izdana, se lahko ob izpolnjenih določenih pogojih sodba izvrši tudi pred pravnomočnostjo.

5.2.3 Vštevanje časa pridržanja

Čas pridržanja se mora všteti v izrečeno glavno sankcijo. Zakon določa način vštetja: pri ovrednotenju časa trajanja pridržanja se ne glede na to, ali je pridržanje trajalo manj kot eno uro ali polnih 12 ur, obdolžencu, v izrečeno kazen všteje globa v višini 20 eurov, čas pridržanja nad 12 ur pa v višini 40 eurov. Zaradi obveznega vštevanja pridržanja v izrečeno globo mora biti zato že iz zapisnika o pridržanju natančno razviden čas pridržanja.

5.3 Privedba

Povedali smo že, da je namen privedbe v hitrem postopku v tem, da se ugotovi identiteta storilca, ali se prepreči, da bi se storilec z odhodom v tujino izognil odgovornosti za prekršek (begosumnost), ali se prepreči, da bi storilec s prekrškom nadaljeval ali ga ponovil (ponovitvena nevarnost). To vse velja tudi za redni sodni postopek.

Odredba za privedbo, ki jo izda sodišče, daje pooblastilo policiji, da lahko tudi proti volji osebe, za katero je odrejena privedba, vstopi v njeno stanovanje ali drug zaprt prostor. Drugačne posledice nastopijo pri izdaji odredbe za privedbo, ki jo je izdal prekrškovni organ, ki policiji ne daje pooblastila za vstop v stanovanje.

Osebe, ki so bile neupravičeno pridržane, imajo pravico do povrnitve škode, če postopek o prekršku sploh ni bil začet ali pa je bil pravnomočno ustavljen. Pravico do povrnitve škode ima tudi oseba, ki ji je bila zaradi napake ali nezakonitega dela sodišča, neutemeljeno vzeta prostost.

Tretji del
PRAVNA SREDSTVA V POSTOPKU O PREKRŠKU

Prvo poglavje O PRAVNIH SREDSTVIH NA SPLOŠNO
Drugo poglavje PRAVNA SREDSTVA V HITREM POSTOPKU
Tretje poglavje ODLOČANJE O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO
Četrto poglavje IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

Prvo poglavje
O PRAVNIH SREDSTVIH NA SPLOŠNO

1 (NE)ODLOŽITEV IZVRŠEVANJA ODLOČB
1.1 Suspenzivnost
1.2 Devolutivnost
2 PRAVNI POUK
2.1 Pouk o pravici do pravnega sredstva obvezna sestavina vsake odločbe
2.2 Vsebina pouka o pravici do pravnega sredstva
2.3 Rok za vložitev pravnega sredstva
2.4 Napačen pouk o pravici do pravnega sredstva
2.5 Odpoved pravici do vložitve pravnega sredstva
2.6 Razlogi za vložitev pravnega sredstva
2.7 Način vložitve pravnega sredstva
2.8 Obvezne sestavine pravnega sredstva in postopek v primeru nepopolnega pravnega sredstva
3 PRAVNOMOČNOST IN IZVRŠLJIVOST
3.1 Pravnomočnost
3.3 Izvršljivost

1 (NE)ODLOŽITEV IZVRŠEVANJA ODLOČB

Posamezniki se z odločitvami oblastnih organov lahko strinjamo, ali tudi ne. Kadar se z odločitvijo strinjamo, ne zahtevamo zaščite pred tako odločitvijo in ne vlagamo pravnega sredstva. Kadar govorimo o pravnem sredstvu, imamo v mislih način uveljavitve nestrinjanja posameznika z odločitvijo nekega organa, ki je tako odločitev sprejel. V RS imamo uveljavljen zelo visok standard zaščite državljanov pred odločitvami oblastnih organov, saj je pravica do pravnega varstva (pritožbe) zagotovljena v Ustavi, in sicer v poglavju o temeljnih človekovih pravicah in svoboščinah. Ustava v 25. členu določa, da je: „Vsakomur zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločitvam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih in pravnih interesih.“

O pravnih sredstvih praviloma odločajo organi, pristojni za nadzor nad pravilnostjo in zakonitostjo odločitev organov prve stopnje, ki jih imenujemo instančni ali pritožbeni organi, o izrednih pravnih sredstvih pa organ, pristojen za odločanje o zakonitosti odločitev nižjih sodišč.

Ločimo redna in izredna pravna sredstva. Bistvena razlika med temi pravnimi sredstvi je v tem, da ima pravočasno vloženo redno pravno sredstvo (praviloma) suspenzivni in devolutivni učinek, medtem ko izredno pravno sredstvo (praviloma) nima suspenzivnega učinka, ima pa devolutivni učinek.

1.1 Suspenzivnost

Suspenzivni učinek vloženega pravnega sredstva povzroči „zastoj“ pri izvrševanju odločbe, saj pravočasno vloženo redno pravno sredstvo odloži (suspendira) izvrševanje. Od naslovnika odločbe torej ni dovoljeno zahtevati, da odločbo izpolni, dokler o njegovem pravnem sredstvu ni odločeno. Zakon sicer lahko v opravičenih primerih določi izjeme tako, da določi, da vloženo pravno sredstvo ne zadrži izvršitve. Tako je tudi v postopku o prekršku. Kljub vloženemu pravnemu sredstvu prekrškovni organ lahko odloči, da je odločba izvršljiva takoj, torej pred njeno pravnomočnostjo, če ugotovi, da so zato izpolnjeni pogoji (sklep za zagotovitev navzočnosti v postopku, ali sklep, izdan z namenom preprečitve nadaljevanja kršitve ter sklep, izdan za zavarovanje izvršitve).

1.2 Devolutivnost

Devolutivni učinek vloženega pravnega sredstva povzroči prenos pristojnosti za odločanje iz organa na drug (nadzorni) organ. Slednje pomeni, da na podlagi vloženega pravnega sredstva ne odloča več organ, ki je odločil na prvi stopnji (devolutirati pomeni dobesedno prenesti).

2 PRAVNI POUK

2.1 Pouk o pravici do pravnega sredstva obvezna sestavina vsake odločbe

Ustavno zagotovljena pravica do pravnega varstva bi izgubila svoj namen oziroma bi bila težko dosegljiva, če tisti, ki jim Ustava zagotavlja pravico do pravnega varstva o tem, da jo lahko uveljavijo in tudi na kakšen način jo lahko uveljavijo, sploh niso poučeni ali so poučeni pomanjkljivo. Za zagotovitev temeljne človekove pravice do pravnega varstva je zakonodajalec predpisal navedbo pouka o pravici do pravnega varstva kot obvezno sestavino vsake odločbe, s katero je odločeno o pravicah, dolžnostih ali pravnem interesu naslovnika odločbe, torej tistega, na katerega se odločba nanaša.

2.2 Vsebina pouka o pravici do pravnega sredstva

Pouk o pravici do pravnega sredstva mora obvezno obsegati navedbo, kakšno pravno sredstvo je zoper odločbo dovoljeno (v postopku o prekršku so to pritožba, ugovor in zahteva za sodno varstvo), kje in kako se pravno sredstvo vloži (pisno pri organu, ki je izdal odločbo z navedbo organa in njegovega naslova) ter rok, v katerem je dopustno pravno sredstvo vložiti (rok za posamezno pravno sredstvo je določen v zakonu in ga ni dovoljeno spreminjati). V primerih, ko pravno sredstvo nima suspenzivnega učinka in torej ne zadrži izvršitve, se v pouk o pravici do pravnega sredstva navede tudi, da morebitno vloženo pravno sredstvo ne zadrži izvršitve.

V postopku o prekršku zakon v posameznih primerih določa še druge obvezne sestavine pouka o pravici do pritožbe, kar je podrobneje razloženo v nadaljevanju. Pomembno je, da ima vsaka odločba natančno tako vsebino pouka o pravici do pravnega sredstva, kot jo določa zakon za posamezno vrsto odločitve.

2.3 Rok za vložitev pravnega sredstva

Za zagotovitev pravne varnosti je zakonodajalec omejil čas, v katerem upravičenci do vložitve določenega pravnega sredstva lahko vložijo pravno sredstvo. S časovno omejitvijo uveljavljanja določene pravice se omogoča, da v določenem trenutku postane stanje, o katerem je bilo odločeno, zavezujoče tako za tistega, na kogar se nanaša kot tudi za organ, ki je tako odločitev sprejel.

Rok za vložitev pravnega sredstva je tisti čas, ki ga je zakonodajalec določil kot čas, v katerem se lahko vloži pravno sredstvo in je organ, pristojen za odločanje o takem pravnem sredstvu o njegovi utemeljenosti tudi dolžan odločiti. Rok, v katerem je dopustno vložiti določeno pravno sredstvo, določa zakon, zato je to zakonski rok in je prekluzivni, kar pomeni, da po poteku tega roka pravica do vložitve pravnega sredstva, ugasne. Dejstvo, da je rok za vložitev pravnega sredstva določen z zakonom, tudi pomeni, da ga ni dopustno določiti drugače, torej ni ga dopustno niti skrajšati, niti podaljšati. Obvezna sestavina pouka o pravici do vložitve vsakega pravnega sredstva je navedba roka, v katerem lahko upravičenec do vložitve pravnega sredstva tako pravno sredstvo vloži. Rok za vložitev pravnega sredstva vedno začne teči naslednji dan po prejemu pisanja, pri čemer na začetek teka roka sobote, nedelje ali drugi prosti dnevi, ne vplivajo. Povsem drugače seveda velja za konec roka, o čemer je več napisano v poglavjih o rokih in izvrševanju odločb.

Pravočasno vloženo pravno sredstvo je ena izmed procesnih predpostavk za odločanje o pravnem sredstvu. Organ, pristojen za odločanje o pravnem sredstvu je dolžan na pravočasnost vložitve pravnega sredstva paziti po uradni dolžnosti. Kadar se ugotovi, da je bilo pravno sredstvo vloženo prepozno, ga mora organ s sklepom zavreči.

Izjema velja, kadar upravičenec do vložitve pravnega sredstva iz objektivnih razlogov rok za vložitev pravnega sredstva zamudi. V teh primerih sicer lahko predlaga organu, ki je odločil na prvi stopnji, vrnitev v prejšnje stanje, vendar mora obvezno hkrati s predlogom za vrnitev v prejšnje stanje vložiti tudi (zamujeno) pravno sredstvo. Podrobneje je institut vrnitve v prejšnje stanje opisan v poglavju o rokih.

2.4 Napačen pouk o pravici do pravnega sredstva

V primeru, ko odločba nima navedenega pouka o pravici do pravnega sredstva, ali ima navedenega, pa je ta napačen, mora prekrškovni organ napako popraviti, vendar le, če gre za

bistveno napako. Zgolj napačna navedba naziva pravnega sredstva (npr. navedeno je, da se lahko vloži pritožba ali ugovor, namesto pravilno zahteva za sodno varstvo, ali je naveden napačen naslov, na katerega se lahko vloži pravno sredstvo) na zagotovitev pravice do pravnega sredstva nima nikakršnega vpliva in je zato tudi ni smiselno popravljati.

Povsem drugače je v primeru, da je pri pisanju pouka do pravice do pravnega sredstva prekrškovni organ navedel napačni pouk o roku za vložitev pravnega sredstva. Takšna napačna navedba roka nikoli ne sme biti v škodo upravičenca do vložitve pravnega sredstva. Prekrškovni organ lahko napako popravi. Napako lahko popravi po uradni dolžnosti ali na predlog upravičenca do vložitve pravnega sredstva. Po uradni dolžnosti popravi napako v pouku do pravnega sredstva tako, da izda poseben sklep, s katerim popravi napake v pouku o pravici do pravnega sredstva - v tem primeru šteje rok za vložitev pravnega sredstva od prejema sklepa o popravi. Enako ravna tudi, kadar upravičenec do vložitve pravnega sredstva zahteva od prekrškovnega organa izdajo popravnega sklepa, lahko pa take zahteve ne poda in ravna tako, kot bi bil v pouku naveden pravilni rok za vložitev pravnega sredstva.

2.5 Odpoved pravici do vložitve pravnega sredstva

Pravici do pravnega sredstva se lahko upravičenec tudi odpove. Odpovedi so lahko različne. Najenostavnejša „odpoved“ je seveda ta, da upravičenec sploh ne vloži pravnega sredstva (odločba postane pravnomočna z dnem poteka roka za vložitev pravnega sredstva), lahko pa se ob vložitvi pravnega sredstva tudi posebej, pisno odpove. V tem primeru postane odločba pravnomočna z dnem vložitve odpovedi pravici do vložitve pravnega sredstva. V določenih primerih zakon posamezna ravnanja določi kot ravnanje, ki pomeni hkrati tudi odpoved pravici do pritožbe, ali v primeru določenega ravnanja (npr. v postopku pred prekrškovnim organom plačilo globe pred pravnomočnostjo) pravno sredstvo ni dovoljeno. V tem primeru mora biti upravičenec do vložitve pravnega sredstva o taki posledici posebej poučen (npr. kakšne posledice ima plačilo globe v polovičnem znesku pred pravnomočnostjo oziroma da neopravičen izostanek na narok za zaslišanje storilca v postopku z zahtevo za sodno varstvo pomeni, da je storilec zahtevo za sodno varstvo umaknil).

Za postopek pred prekrškovnim organom ZP-1 določa, da v primerih, ko je globa določena z odločbo, izdano v hitrem postopku (odločba o prekršku, plačilni nalog) plačana pred pravnomočnostjo, torej pred potekom roka za vložitev pravnega sredstva, vložitev pravnega sredstva (zahteve za sodno varstvo) ni dovoljena. Slednje velja tudi za vložitev ugovora zoper plačilni nalog.

Pojasniti velja, da v primerih, ko zakon določa, da vložitev pravnega sredstva ni dovoljena, ali se šteje, da je bilo že vloženo pravno sredstvo umaknjeno, mora organ, kadar upravičenec do vložitve pravnega sredstva, pravno sredstvo pa kljub temu vloži, tako pravno sredstvo s sklepom zavreči kot nedovoljeno. Enako ravna, kadar upravičenec do vložitve pravnega

sredstva vloženo pravno sredstvo umakne. Zoper tak sklep ima upravičenec do pravnega sredstva seveda pravico vložiti pravno sredstvo (zahtevo za sodno varstvo).

2.6 Razlogi za vložitev pravnega sredstva

Pravica do pravnega sredstva ni neomejena, saj ima zakonodajalec pravico, da poleg kroga upravičencev, omeji tudi razloge, zaradi katerih je dovoljeno določeno pravno sredstvo vložiti. Med bistvenimi razlogi, zaradi katerih je dopustno vložiti posamezno pravno sredstvo, zakonodajalec razlikuje absolutne in relativne kršitve.

Bistvena kršitev pomeni, da je bila pri uporabi procesnih pravil, torej pri izvajanju postopka ali pri uporabi materialnih določb ZP-1 ali zakona, ki določa prekršek, storjena nepravilnost, pri kateri se sploh ne ugotavlja, ali je kršitev vplivala na pravilnost in zakonitost odločitve, ker je že zakonodajalec s tem, ko je tako nepravilnost opredelil kot bistveno napako, predpostavil, da je vplivala na pravilnost in zakonitost odločitve. Govorimo o absolutnih bistvenih kršitvah določb postopka o prekršku in o absolutnih bistvenih kršitvah materialnih določb ZP-1 ali predpisa, ki določa posamezen prekršek. Absolutna bistvena napaka se mora odpraviti, zato za te kršitve zakon tudi določa, da je organ, pristojen za odločanje o posameznem pravnem sredstvu dolžan nanje paziti po uradni dolžnosti.

Naj na tem mestu pojasnimo še pojem relativne kršitve. Za razliko od absolutne (pomembne) kršitve so relativne (možne) kršitve tiste, ki bi lahko vplivale na pravilnost in zakonitost postopka, vendar mora te kršitve upravičenec do pravnega sredstva posebej uveljavljati in predložiti dokaze, da je ta (relativna) kršitev tako vplivala na pravilnost in zakonitost odločitve, da bi bila odločitev bistveno drugačna.

Razlogi, zaradi katerih je dopustno vložiti določeno pravno sredstvo, so podrobneje opisani pri vsakem posameznem pravnem sredstvu. Na splošno velja, da je razen v primerih, ko je posamezen razlog za vložitev pravnega sredstva posebej izključen, dovoljeno vložiti pravno sredstvo (154. člen) zaradi:

- bistvene kršitve določb postopka o prekršku;
- kršitve materialnih določb tega zakona ali predpisa, ki določa prekršek;
- zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ter
- zaradi odločitve o sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi, o stroških postopka o prekršku in o premoženjskopravnem zahtevku.

Bistvena kršitev določb postopka je podana:

- če je v postopku sodelovala uradna oseba, ki bi morala biti izločena ali je s pravnomočno odločbo bila izločena;
- če je obdolžilni predlog podal nekdo, ki ne more biti predlagatelj;

- če obdolženec v postopku o prekršku ni bil zaslišan pred izdajo sodbe o prekršku, razen v primerih, kadar je bil na zaslišanje pravilno vabljen, pa brez opravičljivega razloga na narok ni pristopil ter je bil poučen, da bo sodišče odločilo brez njegovega zaslišanja, če se na vabilo ne bo odzval, sodišče pa bo ocenilo, da njegovo zaslišanje za pravilno odločitev ni potrebno ter v primeru, ko sodišče izda sodbo v skrajšanem postopku;
- če je bil obdolženec ali njegov zagovornik kljub svoji zahtevi na ustni obravnavi ali med izvajanjem drugih dejanj v postopku o prekršku prikrajšan za pravico uporabe svojega jezika oziroma jezika, ki ga razume in za pravice, da v svojem jeziku oziroma jeziku, ki ga razume spremlja potek ustne obravnave oziroma postopka;
- če je bil zahtevek, podan v obdolžilnem predlogu, prekoračen;
- če se sodba o prekršku opira na dokaz, ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali na dokaz, na katerega se po določbah tega zakona ne more opirati;
- če je bila s sodbo o prekršku prekršena določba dvanajstega odstavka 129.a člena ali dvanajstega odstavka 163. člena ZP-1;
- če je izrek sodbe nerazumljiv, če nasprotuje sam sebi ali razlogom sodbe; ali če sodba nima razlogov oziroma so razlogi nerazumljivi.

Bistvena kršitev določb postopka o prekršku je podana tudi, če sodišče med postopkom ali ob izdaji sodbe ni uporabilo ali je nepravilno uporabilo kakšno drugo določbo ZP-1, pa je to vplivalo ali bi moglo vplivati na zakonitost sodbe.
Kršitev materialnih določb ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek, je podana, če je kršitev podana glede vprašanja:

- ali je dejanje, zaradi katerega je zoper obdolženca začet postopek, prekršek;
- ali so podane okoliščine, ki izključujejo odgovornost za prekršek;
- ali so podane okoliščine, ki izključujejo postopek o prekršku, zlasti pa ali je pregon za prekršek zastaral in ali je o zadevi že pravnomočno odločeno;
- ali je bil glede prekrška, ki je predmet obdolžilnega predloga uporabljen predpis, ki se ne bi smel uporabiti;
- ali je bila z odločitvijo o sankcijah ali odvzemu premoženjske koristi prekoračena pravica, ki jo ima po zakonu sodišče;
- ali so bile prekršene določbe o vštetju pridržanja ali pripora.

2.7 Način vložitve pravnega sredstva

Pravna sredstva se po ZP-1 vlagajo pisno pri tistem organu, ki je izdal odločbo, zoper katero se vlaga pravno sredstvo. V primeru, ko je vloženo pravno sredstvo pri nepristojnem organu, bodisi pri sodišču ali prekrškovnem organu, jo mora slednji, kolikor se iz vloge da razbrati komu je namenjena, nemudoma odstopiti pristojnemu organu ter o tem seznaniti vlagatelja. Kadar iz

vloge ni mogoče razbrati pristojnega organa, jo mora organ, pri katerem je bila zahteva vložena, nemudoma vrniti vlagatelju. V primeru, ko vlagatelj pravno sredstvo vloži osebno pri nepristojnem organu in ga oseba za prejem pisanj o tem pouči in vlagatelj kljub temu vztraja pri vložitvi pravnega sredstva pri nepristojnem organu in torej zavestno vloži pravno sredstvo pri nepristojnem organu, tako zahtevo nepristojni organ ne odstopi, temveč jo s sklepom zavrže.

Za pravna sredstva velja, da so vložena tisti dan, ko jo pristojni organ dejansko prejme. V primeru, ko je vložena s priporočeno pošiljko, pa se šteje, da je bila vložena tisti dan, ko je bila priporočena pošiljka oddana. Enako se ravna z vlogo, če je pravno sredstvo vloženo pri nepristojnem organu.

2.8 Obvezne sestavine pravnega sredstva in postopek v primeru nepopolnega pravnega sredstva

Vsako pravno sredstvo mora obsegati navedbo odločbe (odločbe o prekršku, plačilnega naloga, sklepa, sodbe) zoper katero vlaga pravno sredstvo, razlog za izpodbijanje, obrazložitev, lahko tudi predlog, naj se odločba razveljavi ali spremeni ter podpis upravičenca do pravnega sredstva. Za postopek o prekršku v primeru nepopolnega pravnega sredstva (ugovor, pritožba, zahteva za sodno varstvo) velja vse, kar je navedeno v poglavju o ravnanju z vlogami v postopku pred prekrškovnim organom. Če pravno sredstvo ne vsebuje teh podatkov oziroma je tako nerazumljivo, da sploh ni mogoče ugotoviti, na katero odločitev se nanaša, mora organ, ki je odločil v zadevi na prvi stopnji, upravičenca do pravnega sredstva pozvati, da pravno sredstvo v roku, ki ga določi organ, ustrezno dopolni. Če pravno sredstvo v roku ni dopolnjeno ali je po dopolnitvi še vedno nerazumljivo, se razen v primeru, ko sploh ni mogoče ugotoviti, na katero zadevo se pravno sredstvo nanaša in v primeru, ko pravno sredstvo ni podpisano, ali je bilo vloženo po zagovorniku brez pooblastila, ravna, kot bi bilo pravno sredstvo vloženo popolno. Pravno sredstvo se zavrže s sklepom le v primeru, ko sploh ni mogoče ugotoviti, na katero zadevo se nanaša kot tudi, če je vlagatelj, ki nima zagovornika, ga tudi po pozivu ni podpisal. Enako velja tudi, če zagovornik ali pooblaščenec za zastopanje pravne osebe, ki ni vpisan v register kot zastopnik pravne osebe, ne predloži pooblastila za zastopanje.

3 PRAVNOMOČNOST IN IZVRŠLJIVOST

Ko govorimo o pravnih sredstvih, moramo pojasniti še dva pojma, in sicer pravnomočnost in izvršljivost.

3.1 Pravnomočnost

Pravnomočnost pomeni stanje, ko je o določeni zadevi odločeno in zoper tako odločitev zakonodajalec ni (več) predvidel nobenega rednega pravnega sredstva. Odločba postane pravnomočna takrat, ko so izčrpana vsa redna pravna sredstva kot tudi, če poteče rok za

vložitev pravnega sredstva, pa slednje sploh ni bilo vloženo, ali je bilo vloženo, pa ga je upravičenec do vložitve pravnega sredstva umaknil. ZP-1 določa (199. člen), da postane odločba organa, ki odloča o prekršku (odločba, sodba oziroma sklep) pravnomočna, ko je ni možno več izpodbijati z zahtevo za sodno varstvo oziroma s pritožbo, ali zoper njo ni pravnega sredstva.

Zakon tudi določa, kdaj nastopi pravnomočnost, kadar je bilo zoper odločitev organa, pristojnega za postopek o prekršku vloženo pravno sredstvo. Tako določa, da v primeru, ko je bilo zoper odločbo organa, ki odloča o prekršku, vloženo pravno sredstvo, o katerem je bilo odločeno na drugi stopnji, nastopi pravnomočnost z dnem, ko se odločitev odpravi vlagatelju pravnega sredstva. Pravilnost ugotovitve nastopa pravnomočnosti (datuma pravnomočnosti) je pomembna zaradi nastopa pravnih posledic take odločbe. Pravnomočna odločitev namreč brezkompromisno zavezuje tako posameznike, na katere je odločitev naslovljena kot tudi oblastne organe, ne glede na to ali je odločitev pravilna in zakonita. Vse dokler nezakonita odločba ni spremenjena ali razveljavljena z izrednimi pravnimi sredstvi, so jo vsi akterji dolžni upoštevati ter se po njej tudi ravnati.

3.2 Izvršljivost

Odločba, izdana v postopku o prekršku, se izvrši, ko postane pravnomočna in ko za izvršitev ni zakonskih ovir, če ZP-1 ne določa drugače. Pravimo, da postane odločba izvršljiva. Izvršljivost odločbe pomeni, da ima oblastni organ ne le pravico, temveč tudi dolžnost uporabiti vsa zakonsko določena sredstva za izvršitev odločbe.

Ko govorimo o izvršljivosti odločbe, je treba povedati tudi, da se v postopku o prekršku izrekajo poleg glavne sankcije, ki jo predstavlja globa in stroškov postopka, ki so tudi denarne dajatve, tudi stranske sankcije, ki jih tisti, ki mu je sankcija izrečena, ne izvrši sam, temveč so za izvršitev stranskih sankcij določeni roki, ki jih morajo pri izvrševanju teh stranskih sankcij upoštevati organi, ki so določeno sankcijo izrekli na prvi stopnji. Več o tem je napisano v poglavju o izvrševanju odločb.

V postopku o prekršku se odločba, s katero je izrečena globa, ali s katero je odločeno o stroških postopka, ali prisojena odškodnina, izvrši, ko preteče rok, ki je v njej določen za plačilo globe, stroškov postopka oziroma odškodnine. V primeru, ko je storilec vložil pravno sredstvo, pa se šteje rok izvršljivosti od dneva, ko je bila storilcu naznanjena odločba, s katero je bila izpodbijana odločba potrjena ali spremenjena.

Pri ugotavljanju izvršljivosti odločbe je pomembno vedeti, da na začetek nastopa izvršljivosti odločbe sobote, nedelje ali dela prosti dnevi nimajo nikakršnega vpliva. Tako ni pomembno, da se je npr. zadnji dan za prostovoljno izpolnitev iztekel v soboto in je prvi dan izvršljivosti nedelja.

PRIMER: Računanje izvršljivosti

Rok za plačilo polovične globe, ki je bila izrečena z odločbo ali plačilnim nalogom, ki je postala pravnomočna v soboto, 18. januarja 2020, začne teči z dnem pravnomočnosti in ima storilec možnost plačila globe v polovičnem znesku vse do sobote, 25. januarja 2020.

Vse, kar je navedeno v tem delu, velja za vse vrste pravnih sredstev, ki jih določa ZP-1. O posebnostih posameznega pravnega sredstva pa več v nadaljevanju.

Drugo poglavje
PRAVNA SREDSTVA V HITREM POSTOPKU

1 VRSTE PRAVNIH SREDSTEV

2 UGOVOR

2.1 Upravičenci za vložitev ugovora
2.2 Rok za vložitev ugovora
2.3 Razlogi, zaradi katerih je dopustno vložiti ugovor v postopku pred prekrškovnim organom
2.4 Odločanje o ugovoru
2.5 Ugovor, ki se šteje kot izjava v hitrem postopku
2.6 Prekluzija dokazov

3 PRITOŽBA

3.1 Učinek pritožbe
3.2 Roki za vložitev pritožbe
3.3 Upravičenci do pritožbe
3.4 Pritožba zoper odločitve sodišča v rednem sodnem postopku
3.5 Napoved pritožbe za vložitev pritožbe zoper sodbo izdano v rednem sodnem postopku
3.6 Pritožba prekrškovnega organa zoper sodbo sodišča izdano v rednem sodnem postopku
3.7 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ kot predlagatelj vloži pritožbo
~~3.8 Pritožba prekrškovnega organa zoper sklep oziroma sodbo sodišča izdano v postopku z zahtevo za sodno varstvo~~
~~3.9 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ vloži pritožbo zoper odločitev sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo~~
~~3.10 Rok za vložitev pritožbe prekrškovnega organa zoper odločitev sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo in postopanje ob vložitvi pritožbe~~
~~3.11 Organ, pristojen za odločanje o pritožbi~~

4 ZAHTEVA ZA SODNO VARSTVO

4.1 Napoved zahteve za sodno varstvo
4.2 Rok za vložitev napovedi zahteve za sodno varstvo in zahteve za sodno varstvo
4.3 Upravičenci do vložitve zahteve za sodno varstvo
4.4 Obvezne sestavine pouka o pravici do vložitve zahteve za sodno varstvo
4.5 Razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo
4.6 Organ, pristojen za odločanje o zahtevi za sodno varstvo
4.7 Pritožba prekrškovnega organa zoper sodbo sodišča izdano v postopku z zahtevo za sodno varstvo
4.8 Pritožba upravičenih vlagateljev zahteve zoper sodbo in sklep sodišča izdanih v postopku z zahtevo za sodno varstvo
4.9 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ in upravičeni vlagatelji vložijo pritožbo zoper sodbo sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo
4.10 Razlogi, zaradi katerih lahko upravičeni vlagatelji vložijo pritožbo zoper sklep sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo
4.11 Rok za vložitev pritožbe zoper odločitev sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo in postopanje ob vložitvi pritožbe
4.12 Organ, pristojen za odločanje o pritožbi

1 VRSTE PRAVNIH SREDSTEV

ZP-1 v 46. členu določa, da o storitvi prekrška, o sankciji ter o drugih vprašanjih postopka o prekršku, prekrškovni organ oziroma sodišče odloči z odločbo, zoper katero so dopustna pravna sredstva, ki jih določa ta zakon. Slednje preprosto pomeni, da so zoper odločitve sprejete po ZP-1 dopustna le tista pravna sredstva, ki jih ZP-1 kot temeljni procesni zakon na področju prekrškov določa in torej ni dopustno uporabiti pravnih sredstev predpisanih v drugih procesnih zakonih (npr. pravna sredstva določena v ZUP).

V postopku o prekršku poznamo več vrst pravnih sredstev, ki jih ločimo glede na njihov učinek, pa tudi glede na organ, ki je o določenem pravnem sredstvu pristojen odločiti.

Tako ločimo:

1) redna pravna sredstva, med katere sodijo :
   - ugovor kot posebno pravno sredstvo,
   - pritožba in
   - zahteva za sodno varstvo ter
2) izredni pravni sredstvi :
   - zahteva za varstvo zakonitosti ter
   - predlog za spremembo ali odpravo odločbe prekrškovnega organa.

2 UGOVOR

Ugovor je redno pravno sredstvo posebne vrste *(sui generis*) zato, ker nima takega učinka, kot ga imajo sicer pravna sredstva. O ugovoru namreč vedno odloča organ, ki je odločil v zadevi, zoper katero se vlaga ugovor in torej nima za posledico prenosa odločanja iz organa prve stopnje na organ druge stopnje.

Ugovor kot pravno sredstvo je v postopku o prekršku dovoljen le v primerih, v katerih tako določa zakon. Ugovor kot pravno sredstvo je torej predpisan, ko je o prekršku odločeno s posebno obliko odločbe o prekršku - plačilnim nalogom, drugi pogoj pa je vrsta kršitve (kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu). Oba navedena pogoja morata biti izpolnjena kumulativno. Posebej velja poudariti, da je v primeru kršitev predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu zahteva za sodno varstvo izključena oziroma je dopustna zoper odločbo izdano na podlagi ugovora zoper plačilni nalog.

Ugovor je kot pravno sredstvo določen tudi v rednem sodnem postopku, in sicer v primerih izdaje sodbe v skrajšanem postopku ter sklepa o začasnem odvzemu vozniškega dovoljenja. Glede na vrsto odločbe, zoper katero je kot pravno sredstvo določen ugovor, se razlikujejo tudi pouki o pravici do ugovora kot pravnega sredstva. V nadaljevanju je podrobneje osvetljen le ugovor kot pravno sredstvo v postopku pred prekrškovnim organom.

2.1 Upravičenci za vložitev ugovora

Zakon sicer nima posebnih določb o upravičenih osebah za vložitev ugovora in pri določbah o ugovoru uporablja le izraz kršitelj. Ker je ugovor posebna oblika pravnega sredstva, ki ima za posledico izdajo odločbe o prekršku, zoper katero je dovoljeno pravno sredstvo, zahteva za sodno varstvo, so poleg kršitelja upravičene osebe za vložitev ugovora vse osebe, ki imajo pravico vložiti zahtevo za sodno varstvo.

2.2 Rok za vložitev ugovora

Kršitelj mora vložiti ugovor najkasneje v osmih dneh od prejema plačilnega naloga.

2.3 Razlogi, zaradi katerih je dopustno vložiti ugovor v postopku pred prekrškovnim organom

Zakon ne določa razlogov, zaradi katerih je dopustno zoper odločitev prekrškovnega organa vložiti ugovor, saj glede na pravne posledice, ki jih ima zgolj pravočasna vložitev ugovora, zakonsko omejevanje razlogov ne bi imelo nikakršnega smisla. Zgolj dejstvo, da je bil vložen ugovor (tudi, če v njem niso navedeni nobeni razlogi), ima namreč za posledico odpravo plačilnega naloga kot posebne oblike odločbe o prekršku.

2.4 Odločanje o ugovoru

Bistvena razlika med ugovorom in drugima dvema rednima pravnima sredstvoma (pritožbo oziroma zahtevo za sodno varstvo) je, da mora prekrškovni organ na podlagi pravočasnega in dovoljenega ugovora obvezno izdati odločbo o prekršku, s katero mora najprej plačilni nalog odpraviti in nato odločiti o prekršku.

Pri tem velja posebej opozoriti na posledice, ki nastanejo, če prekrškovni organ ne odpravi plačilnega naloga. Če prekrškovni organ na podlagi ugovora plačilnega naloga ne odpravi ter z odločbo odloči le o prekršku, ostane plačilni nalog v veljavi. Torej s tem, ko ponovno odloči o prekršku, odloča o prekršku, o katerem je že bilo odločeno (in sicer s plačilnim nalogom, saj ta ni odpravljen in velja). Takšen način odločanja pomeni kršitev ustavno zagotovljene temeljne človekove pravice, ki zagotavlja, da v nobeni zadevi, o kateri je že bilo pravnomočno odločeno, ni dovoljeno ponovno odločanje (*ne bis in idem* - ne dvakrat o isti stvari).

Posebnost ugovora kot pravnega sredstva je tudi v tem, da ugovor nima devolutivnega učinka, kar pomeni, da o ugovoru odloča organ, ki je izdal odločbo o prekršku na prvi stopnji (plačilni

nalog), zoper odločbo, s katero se odpravi plačilni nalog in odloči o prekršku, pa je dovoljeno vložiti zahtevo za sodno varstvo.

2.5 Ugovor, ki se šteje kot izjava v hitrem postopku

Ugovor v postopku o prekršku nima le narave pravnega sredstva, temveč zakon posebej določa, da se ugovor šteje kot izjava v hitrem postopku o prekršku. S tem se kršitelju omogoča, da se izjavi o „obtožbi“ ter hkrati predlaga dejstva in dokaze v svojo obrambo. Zaradi takšne posebne narave ugovora v postopku o prekršku mora biti kršitelj ob vročitvi plačilnega naloga posebej poučen ne le o pravici do ugovora in načinu njegove vložitve, temveč tudi o tem, da mora v ugovoru navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, zlasti pa o posledicah, če tako ne bo ravnal. Navedena opozorila so obvezna sestavina pouka o pravici do pravnega sredstva na plačilnem nalogu. Če teh opozoril v pouku o pravici do pravnega sredstva ni, mora prekrškovni organ s sklepom o popravi pomanjkljivosti odpraviti ali pa storilcu v postopku odločanja o ugovoru omogočiti, da poda izjavo. Tako bo prekrškovni organ storilca pozval, da poda izjavo o prekršku, pri čemer mora prekrškovni organ v pozivu za podajo izjave navesti ustrezne pouke, ki veljajo za pouk o pravici do izjave. Kršitev pravice do izjave pomeni kršitev ustavno zagotovljene temeljne človekove pravice.

2.6 Prekluzija dokazov

Kršitelj, ki v ugovoru ne navede vseh njemu znanih dejstev in dokazov, ki so mu v korist pri njegovi obrambi, namreč kasneje teh dokazov sploh ne more več predlagati, če pa jih predlaga, se šteje, kot da teh dokazov sploh ni. Govorimo o prekluziji dokazov. Prekluzija dokazov pa ne velja za dokaze, za katere vlagatelj ob vložitvi ugovora ni vedel in jih brez svoje krivde sploh ni mogel predlagati, niti ne velja v primeru, če kršitelj o prekluziji dokazov ni bil poučen. Zato je tudi tako zelo pomembno, da ima pouk o pravici do ugovora vse z zakonom predpisane sestavine, prav tako pa je pomembno, da organ, ki odloča o prekršku, pred odločitvijo preveri, ali je pouk o pravici do pravnega sredstva imel vse obvezne sestavine.

Za pravilen in zakonit postopek o prekršku pred prekrškovnim organom v postopku odločanja o ugovoru je pomembno, da pooblaščene uradne osebe poznajo pravilno vsebino pouka o pravici do pravnega sredstva, ki jo sicer določa zakon in da ustreznost vsebine pouka o pravici do pravnega sredstva na odločbi tudi preverijo.

PRIMER: Izrek odločbe o odpravi plačilnega naloga v ugovornem postopku

1. Plačilni nalog. Pn 123/14 z dne 17. 1. 2020 Medobčinskega inšpektorata in redarstva M. se odpravi.

2. Storilec H. J., EMŠO 1305967500345, drž. RS, stanujoč P. ulica, J.,

je odgovoren, da je dne 7. 3. 2019 ob 9.08 uri z osebnim vozilom, reg. št. LJ 679 parkiral na označenem parkirnem prostoru za invalide na Š. ulici v P., s čimer je kršil 17. točko četrtega odstavka 65. člena ZPrCP in s tem storil prekršek po šestem odstavku 65. člena ZPrCP.

Na podlagi šestega odstavka 65. člena ZPrCP se kršitelju izreče globa 80,00 eurov.

Kršitelj mora plačati sodno takso v višini 40,00 eurov ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršitelj plačati v 30 dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

3 PRITOŽBA

Pritožba kot pravno sredstvo zoper odločitve v postopku o prekršku pred prekrškovnim organom je kot pravno sredstvo izjemoma določena le zoper sklepe, s katerimi se zagotovi navzočnost v postopku, in sicer zoper sklep o privedbi, sklep o pridržanju in zoper sklep pridržanju osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi ter zoper sklep o začasnem odvzemu predmetov, izdan zaradi zavarovanja izvršitve.

3.1 Učinek pritožbe

Bistvena značilnost vseh pritožb zoper odločitve prekrškovnega organa v postopku o prekršku je, da nimajo suspenzivnega učinka. Sklepi se izvršijo takoj, ne glede na njihovo pravnomočnost.

3.2 Roki za vložitev pritožbe

Z izjemo pritožbe zoper sklep, izdan za zavarovanje izvršitve, zoper katerega je dopustno vložiti pritožbo v osmih dneh po prejemu sklepa, so roki za vložitev pritožbe v preostalih treh primerih bistveno krajši. Rok za vložitev pritožbe je odvisen od trajanja ukrepa - pridržanja.

Pridržanje lahko traja najdalj 24 ur in kolikor krajši je čas pridržanja, toliko krajši je čas za vložitev pritožbe. Kršitelj torej lahko vloži pritožbo le toliko časa, kolikor traja ukrep za zagotovitev njegove navzočnosti. Ko ukrep preneha, pravica do pritožbe zoper odrejeni ukrep ugasne.

3.3 Upravičenci do pritožbe

Krog oseb, upravičenih do vložitve pritožbe kot enega izmed pravnih sredstev v postopku o prekršku je nekoliko širši kot je krog upravičenih oseb, ki imajo pravico vložiti zahtevo za sodno varstvo oziroma ugovor zoper odločitve prekrškovnega organa. Poleg osebe, ki ji je bila izrečena sankcija ali drug ukrep določen v ZP-1, ki jih izreka okrajno sodišče (prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja itd.), lahko pritožbo vložijo tudi zagovornik storilca, njegov zakonec ali oseba, ki živi z obdolžencem v zunajzakonski skupnosti, krvni sorodnik v ravni vrsti, zakoniti zastopnik, posvojitelj, posvojenec, brat, sestra ali rejnik. Navedene osebe smejo vložiti pritožbo v korist storilca brez njegovega soglasja, vendar ne proti njegovi volji.

Zakon daje posebno pravico do pritožbe (kar velja tudi za zahtevo za sodno varstvo) osebi, ki je lastnik predmetov, odvzetih v postopku o prekršku, kadar storilec in lastnik predmetov ni ista oseba. Lastnik predmetov pa ima omejeno pravico glede obsega pritožbe. Vložiti jo namreč sme le glede izreka odvzema predmeta.

3.4 Pritožba zoper odločitve sodišča v rednem sodnem postopku

Pritožba je praviloma edino pravno sredstvo, določena v postopkih odločanja v zadevah, ki so v pristojnosti sodišč: redni sodni postopek za prekrške ter posebni postopki, kot je postopek odločanja o zahtevi za sodno varstvo, postopek izdaje sklepa o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja ali postopek nadomestitve globe z opravo nalog v splošno korist, razen v primerih, ko je kot pravno sredstvo predpisan ugovor, o čemer je bilo že govora, ali kadar zakon pritožbo zoper odločitev sodišča izrecno izključuje.

3.5 Napoved pritožbe za vložitev pritožbe zoper sodbo izdano v rednem sodnem postopku

Zoper sodbo, izdano v rednem sodnem postopku polnoletnim storilcem prekrškov je kot pravno sredstvo dovoljena pritožba, vendar pod pogojem, da je upravičenec do pritožbe, vložitev pritožbe pravočasno napovedal. V primeru, ko upravičenec do pritožbe, pritožbo pravočasno (v osmih dneh po prejemu odločitve sodišča) napove, sodišče izda sodbo z obrazložitvijo, ki jo vroči vsem upravičencem do pritožbe, tudi tistim, ki pritožbe niso napovedali. Pravico vložiti pritožbo ima le tisti upravičenec, ki je pritožbo napovedal. Pritožba, ki ni bila napovedana, se kot nedovoljena zavrže.

Pritožbe zoper odločbe, izdane mladoletnim storilcem prekrškov v postopku z zahtevo za sodno varstvo in zoper druge odločitve sodišča ni treba napovedati, saj je pravica do pritožbe zagotovljena neposredno, torej brez pravočasne vložitve napovedi pritožbe.

Pravico do pritožbe imajo tudi tisti, ki so jim bile izrečene redovne globe ali naloženo plačilo krivdno povzročenih stroškov ter posebej tudi zagovornik in sodni izvedenec zoper sklep, s katerim sodišče odloči o (ne) priznanju vseh priglašenih stroškov.

3.6 Pritožba prekrškovnega organa zoper sodbo sodišča izdano v rednem sodnem postopku

Za pravilno ravnanje pooblaščenih uradnih oseb v postopku o prekršku je pomembno, da so te seznanjene, da ima prekrškovni organ kot predlagatelj rednega sodnega postopka pravico vložiti pritožbo zoper odločitev sodišča v rednem sodnem postopku. Predlagatelj, torej prekrškovni organ, se lahko pritoži tako v škodo kot v korist obdolženca.

3.7 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ kot predlagatelj vloži pritožbo

V rednem sodnem postopku o prekršku je prekrškovni organ kot predlagatelj upravičenec do pritožbe iz vseh pritožbenih razlogov. Pritožbo lahko vloži (enako velja za storilca) zaradi:

- bistvene kršitve določb postopka o prekršku;
- kršitve materialnih določb zakona o prekrških ali predpisa, ki določa prekršek;
- zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ter
- odločitve o sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi, o stroških postopka o prekršku in o premoženjskopravnem zahtevku.

O posameznih pritožbenih razlogih je podrobneje opisano v poglavju o razlogih za vložitev pravnega sredstva.

4 ZAHTEVA ZA SODNO VARSTVO

Za lažje razumevanje instituta zahteve za sodno varstvo je treba pojasniti, da je zahteva za sodno varstvo po svoji naravi pravno sredstvo zoper odločitve prekrškovnega organa, izdane v postopku o prekršku. Zahteva za sodno varstvo je izključno pravno sredstvo zoper vse odločitve prekrškovnega organa, razen kadar ZP-1 (ne pa kakšen drug predpis) namesto tega pravnega sredstva določa drugo redno pravno sredstvo (pritožba ali ugovor).

Pravica do zahteve za sodno varstvo zoper odločitve prekrškovnega organa je temeljna pravica posameznika, s katero se omogoča vsakomur, da izpodbija odločitev prekrškovnega organa, ne glede na to ali je odločitev zakonita in pravilna, ali ne. Pravica do vložitve zahteve za sodno varstvo je omejena tako glede roka, v katerem se lahko vloži, glede kroga oseb, ki imajo pravico vložiti to pravno sredstvo in navsezadnje tudi izvršitvijo določenega ravnanja (plačilo globe pred potekom roka za vložitev pravnega sredstva), o čemer je bilo že rečeno.

Zahteva za sodno varstvo ima tudi povsem specifičen učinek, saj se z vložitvijo pravnega sredstva, kot pove tudi ime tega pravnega sredstva, hkrati tudi zahteva, da o zadevi, o kateri je do izdaje odločbe odločal prekrškovni organ kot del izvršilne veje oblasti, odloči sodišče kot tretja, neodvisna veja oblasti. S tem se vsakokratnemu upravičencu do vložitve zahteve za sodno varstvo omogoča dostop do sodišča.

4.1 Napoved zahteve z sodno varstvo

Zoper odločbo o prekršku, izdano v hitrem postopku je storilcem prekrškov kot redno pravno sredstvo dovoljena zahteva za sodno varstvo, vendar pod pogojem, da je upravičenec do zahteve, vložitev zahteve za sodno varstvo pravočasno napovedal. V primeru, ko upravičenec do zahteve, zahtevo pravočasno (v osmih dneh po prejemu odločitve prekrškovnega organa) napove, mora prekrškovni organ izdati odločbo z obrazložitvijo v roku tridesetih dni od vložitve napovedi, ki jo vroči vsem upravičencem do zahteve, tudi tistim, ki zahteve niso napovedali. Pravico vložiti zahtevo ima le tisti upravičenec, ki je napovedal vložitev zahteve. Zahteva, ki ni bila napovedana, se kot nedovoljena zavrže.

Velja si posebej zapomniti, da zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog in zoper druge odločitve prekrškovnega organa (sklepe) ni treba napovedati, saj je pravica do zahteve zagotovljena neposredno, torej brez pravočasne vložitve napovedi pritožbe.

Pravico do zahteve za sodno varstvo imajo tudi tisti, ki so jim bile izrečene redovne globe ali naloženo plačilo krivdno povzročenih stroškov ter posebej tudi zagovornik in sodni izvedenec zoper sklep, s katerim sodišče odloči o (ne) priznanju vseh priglašenih stroškov.

4.2 Rok za vložitev napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo

Zakon določa, da je zoper odločbo brez obrazložitve prekrškovnega organa dopustno vložiti napoved zahteve za sodno varstvo in zahtevo za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku v osmih dneh po tem, ko je oseba, ki ji je odločba prekrškovnega organa namenjena, odločbo prejela.

Rok, v katerem je dopustno vložiti zahtevo za sodno varstvo, je zakonski rok in je prekluzivni, kar pomeni, da v primeru zamude roka, pravica do vložitve pravnega sredstva ugasne. Zato je obvezna sestavina pouka o pravici do vložitve napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo navedba roka, v katerem lahko upravičenec do vložitve zahteve za sodno varstvo, napoved zahteve ali zahtevo vloži.

4.3 Upravičenci do vložitve napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo

Zakonodajalec je poleg tega, da je časovno omejil rok za vložitev napovedi zahteve in rok za vložitev zahteve za sodno varstvo zoper odločbo z obrazložitvijo, omejil tudi krog oseb, ki lahko tako zahtevo vložijo, in sicer tako, da je natančno navedel osebe, ki so upravičene vložiti zahtevo za sodno varstvo. Tako je določeno, da lahko zahtevo za sodno varstvo vloži oseba, ki ji je bila izrečena sankcija (kršitelj), njen zakoniti zastopnik oziroma zagovornik ter lastnik odvzetih predmetov.

Za pravno osebo lahko vloži napoved zahteve in zahtevo za sodno varstvo njen zakoniti zastopnik, to je oseba, ki je vpisana v register pravnih oseb kot oseba, pooblaščena za zastopanje pravne osebe. Kadar oseba, pooblaščena za zastopanje pooblasti za zastopanje drugo osebo, mora ta oseba ob vložitvi pravnega sredstva, enako kot to velja za zagovornike, predložiti pooblastilo zastopnika pravne osebe. O posebnostih je podrobneje pojasnjeno v poglavju o zastopanju pravnih oseb.

Izjemoma je upravičenec do vložitve napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo lahko tudi pooblaščenec naslovnika, seveda pod pogojem, da je kot pooblaščenec za vročitev pisanje, naslovljeno osebno na naslovnika, tudi prevzel. Poleg navedenih oseb ima pravico do vložitve napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo tudi oseba, ki ji ni bila izrečena sankcija, če ji je bilo naloženo plačilo stroškov postopka kot tudi druge osebe, o kateri pravici ali obveznosti je bilo odločeno v prekrškovnem postopku (npr. odvetnik glede odločitve o višini priznanih stroškov za zastopanje, oseba, ki ji je bila izrečena redovna globa ali naloženo plačilo sodnih stroškov - sodne takse).

Upravičenec do vložitve napovedi zahteve in zahteve za sodno varstvo je lahko tudi skrbnik za poseben primer, ki ga na zahtevo prekrškovnega organa postavi pristojni center za socialno delo v primerih, ko storilec ni sposoben sodelovati v postopku pred prekrškovnim organom.

4.4 Obvezne sestavine pouka o pravici do vložitve napovedi zahteve za sodno varstvo

Obvezna sestavina pouka o pravici do vložitve zahteve za sodno varstvo je tudi pouk o pravici do plačila polovice izrečene globe, o roku za plačilo polovice globe, o pogojih za pridobitev pravice do plačila polovice globe oziroma o posledicah plačila polovice globe pred pravnomočnostjo. ZP-1 namreč v vseh primerih, z izjemo kršitev s področja varstva konkurence, daje pravico do plačila polovice izrečene globe v postopku pred prekrškovnim organom le v primeru, ko je globa plačana najkasneje v roku osem dni po pravnomočnosti odločbe, v nasprotnem mora namreč storilec plačati celoten znesek globe. Posledica plačila polovice globe pred potekom roka za vložitev zahteve za sodno varstvo, torej pred pravnomočnostjo je v tem, da v tem primeru zakon določa, da vložitev zahteve za sodno varstvo, ni dovoljena.

Vedeti je treba, da kršitelj izgubi pravico do polovičnega zneska izrečene globe, če napove zahtevo za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku z obrazložitvijo, kar pomeni, da pravni pouk na odločbi o prekršku z obrazložitvijo nima več opozorila o plačilu polovičnega zneska globe.

Prekrškovni organ, pri katerem se lahko izvede negotovinsko plačilo globe in stroškov postopka, mora v pouku o pravici do pravnega sredstva, kršitelja seznaniti tudi o tej možnosti.

4.5 Razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo

Zahtevo za sodno varstvo je dopustno vložiti iz razlogov, ki jih taksativno določa ZP-1. Prekrškovni organ mora biti pri odločanju posebej pozoren, da pri postopku ali odločitvi ne naredi nobene take nepravilnosti, zaradi katere je dovoljeno vložiti zahtevo za sodno varstvo. Zahtevo je dopustno vložiti:

- če dejanje, o katerem je bilo odločeno, ni prekršek;
- če so podane okoliščine, ki izključujejo odgovornost za prekršek;
- če so podane okoliščine, ki izključujejo postopek o prekršku;
- če je pregon za prekršek zastaral;
- če je o zadevi že pravnomočno odločeno;
- če je bil glede prekrška, ki je predmet odločbe prekrškovnega organa, uporabljen predpis, ki se ne bi smel uporabiti;
- je bila z odločitvijo o sankcijah ali odvzemu premoženjske koristi prekoračena pravica, ki jo ima po zakonu prekrškovni organ;
- če so bile prekršene določbe o vštetju pridržanja ali pripora;
- če o prekršku ni odločil pristojni organ;
- če storilcu ni bila dana možnost, da se izjavi o prekršku;
- če je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena;
- če so bile v postopku kršene določbe o uporabi jezika v postopku;
- če izrek odločbe ni razumljiv ali je sam s seboj v nasprotju, ali odločba nima vseh predpisanih sestavin;
- če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah zakona ne more opirati, ali je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih pravic in temeljnih svoboščin (npr. na ugotovitve pri hišni preiskavi, ki ni bila opravljena v skladu z zakonom ali na izjave privilegiranih prič, ki niso bile nedvoumno poučene o pravni dobroti);
- zaradi izrečenih sankcij, odvzema premoženjske koristi in stroškov postopka in določitve o premoženjskopravnem zahtevku;
- zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, pri čemer se sme v zahtevi navajati nova dejstva in predlagati novi dokazi le, če vlagatelj zahteve izkaže za verjetno, da jih brez svoje krivde ni mogel uveljavljati v postopku pred prekrškovnim organom.

4.6 Organ, pristojen za odločanje o zahtevi za sodno varstvo

Posebnost zahteve za sodno varstvo (očitno povzeta iz upravnega postopka), ki je sicer v postopku o prekršku v povezavi z drugimi pravnimi sredstvi zakonodajalec ni določil, je tudi v tem, da je določil organ, ki je odločil o zadevi na prvi stopnji, tudi kot tisti organ, ki je pristojen za odločanje o zahtevi za sodno varstvo ne samo glede izpolnjevanja formalnih procesnih predpostavk, kot je to običajno za pritožbo kot redno pravno sredstvo, temveč ga je pooblastil tudi za odločanje o utemeljenosti vložene zahteve za sodno varstvo.

Za odločanje o zahtevi za sodno varstvo sta torej pristojna prekrškovni organ, ki je odločil o zadevi na prvi stopnji in okrajno sodišče kot instančni organ. Prekrškovni organ, ki je odločil v zadevi, zoper katero je vložena zahteva za sodno varstvo, mora presojati zahtevo za sodno varstvo ne le glede izpolnjevanja procesnih predpostavk za obravnavanje zahteve (pravočasnost, upravičenost, popolnost), temveč tudi utemeljenost zahteve za sodno varstvo. Šele, kadar ugotovi, da zahteva za sodno varstvo ni utemeljena, jo lahko odstopi v reševanje pristojnemu okrajnemu sodišču.

Za odločanje o zahtevah za sodno varstvo so pristojna okrajna sodišča. Z izjemo Okrajnega sodišča v Ljubljani so po Zakonu o sodiščih (ZS) okrajna sodišča organizacijske enote okrožnih sodišč, zato se z letnim razporedom dela lahko znotraj posameznega okrožja določi pristojnost tudi drugače, in sicer tako, da se določi pristojnost enega (lahko tudi več) sodišča za obravnavanje vseh ali le določenih zahtev za sodno varstvo znotraj posameznega okrožja. Hkrati zakon v nekaterih primerih določa specialno pristojnost določenih sodišč za odločanje o zahtevah za sodno varstvo (več v poglavju o pristojnosti organov, ki odločajo o prekrških). Na splošno velja, da je za odločanje o zahtevi za sodno varstvo praviloma pristojno tisto okrajno sodišče na območju katerega je bil prekršek storjen, razen če je bilo z letnim razporedom dela znotraj posameznega okrožja za reševanje zahtev za sodno varstvo določeno drugo okrajno sodišče.

4.7 Pritožba prekrškovnega organa zoper sodbo sodišča izdano v postopku z zahtevo za sodno varstvo

Poleg pritožbe zoper odločitve sodišča v rednem sodnem postopku, ki jo mora tako kot drugi upravičenci do pritožbe prekrškovni organ kot predlagatelj postopka napovedati, ima prekrškovni organ pravico vložiti pritožbo zoper odločitev sodišča tudi v nekaterih primerih, ko je sodišče odločilo v postopku z zahtevo za sodno varstvo. V teh primerih mu pritožbe ni treba napovedati.

Prekrškovni organ sme vložiti pritožbo zoper odločitev sodišča, sprejeto v postopku z zahtevo za sodno varstvo, le v dveh primerih, in sicer, če sodišče odpravi odločbo prekrškovnega organa in v primeru, če sodišče spremeni odločbo prekrškovnega organa tako, da ustavi postopek o prekršku.

4.8 Pritožba upravičenih vlagateljev zahteve zoper sodbo oziroma sklep sodišča izdanih v postopku z zahtevo za sodno varstvo

Upravičeni vlagatelji zahteve za sodno varstvo (kršitelj, zakoniti zastopnik oz. zagovornik ter lastnik predmetov) smejo vložiti pritožbo zoper druge odločbe sodišča. V teh primerih jim pritožbe tudi ni treba napovedati.

Na enak način lahko vložijo vlagatelji zahteve pritožbo zoper sklep sodišča, s katerim je bila zahteva za sodno varstvo zavržena.

4.9 Razlogi, zaradi katerih lahko prekrškovni organ in upravičeni vlagatelji vložijo pritožbo zoper sodbo sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo

Prekrškovni organ, ki je odločil v postopku o prekršku na prvi stopnji, sme odločitev (sodbo) sodišča, ki je odpravilo odločbo prekrškovnega organa oziroma spremenilo odločitev tako, da je postopek o prekršku ustavilo, izpodbijati, če ugotovi, da je sodišče v postopku odločanja o zahtevi za sodno varstvo zagrešilo katero izmed bistvenih kršitev določb postopka o prekršku, zaradi kršitve materialnih določb ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek kot tudi zaradi odločitve sodišča o sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi in o premoženjskopravnem zahtevku, razen glede stroškov postopka.

Upravičeni vlagatelji zahteve za sodno varstvo lahko odločitev sodišča, ki je s sodbo zavrnilo zahtevo za sodno varstvo kot neutemeljeno ali spremenilo odločitev prekrškovnega organa tako, da je postopek o prekršku ustavilo, izreklo nižjo globo kot jo je izrekel prekrškovni organ ali opomin, ali odločitev odpravilo, izpodbijati, če je sodišče zagrešilo katero izmed bistvenih kršitev določb postopka o prekršku, zaradi kršitve materialnih določb ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek kot tudi zaradi odločitve sodišča o sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi, in o premoženjskopravnem zahtevku, razen glede stroškov postopka.

Kot vidimo, pritožba prekrškovnega organa ali upravičencev do pritožbe zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, ki bi jo zagrešilo v postopku z zahtevo za sodno varstvo sodišče, ni dovoljena.

4.10 Razlogi, zaradi katerih lahko upravičeni vlagatelji vložijo pritožbo zoper sklep sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo

Upravičeni vlagatelji zahteve za sodno varstvo smejo odločitev sodišča, ki je sklepom zavrglo zahtevo za sodno varstvo kot prepozno ali nedovoljeno, izpodbijati, če je sodišče zagrešilo

katero izmed bistvenih kršitev določb postopka o prekršku, zaradi kršitve materialnih določb ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek, zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja kot tudi zaradi odločitve sodišča o sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi, in o premoženjskopravnem zahtevku.

4.11 Rok za vložitev pritožbe zoper odločitev sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo in postopanje ob vložitvi pritožbe

Prekrškovni organ in upravičenci do pritožbe lahko vložijo pritožbo v osmih dneh potem, ko so prejeli odločitev sodišča.

Pritožbo vloži prekrškovni organ na sodišče, ki je odločilo o zahtevi za sodno varstvo. Posebnost vložitve pritožbe zoper odločitev sodišča v zahtevi za sodno varstvo je v tem, da mora prekrškovni organ skupaj s pritožbo sodišču posredovati celoten spis zadeve, ki mu ga je sodišče vrnilo hkrati s svojo odločitvijo, pred vložitvijo pritožbe pa mora odločitev sodišča vročiti tudi vlagatelju zahteve za sodno varstvo.

Upravičenci do pritožbe lahko vložijo pritožbo pri prekrškovnem organu, ki je izdal odločbo, zoper katero je bila vložena zahteva za sodno varstvo. Prekrškovni organ pa nato pritožbo pošlje skupaj s spisom sodišču, ki je odločilo o zahtevi za sodno varstvo.

4.12 Organ, pristojen za odločanje o pritožbi

O pritožbi zoper sklepe, izdane v postopku pred prekrškovnim organom, odloča sodišče, ki je pristojno za odločanje o zahtevi za sodno varstvo. Te pritožbe nimajo suspenzivnega učinka, imajo pa devolutivni učinek.

Pritožba zoper odločitve sodišča o zahtevi za sodno varstvo ima devolutivni in praviloma tudi suspenzivni učinek. O pritožbi zoper odločitve sodišča v postopku z zahtevo za sodno varstvo vselej odloča višje sodišče, pristojno za odločanje o pritožbi zoper odločitve prvostopnega sodišča.

Sodišče, ki je odločilo o zahtevi za sodno varstvo, v primeru pritožbe odloča le o procesnih predpostavkah (pravočasnost, dovoljenost, upravičenost). Kadar vsaj ena izmed procesnih predpostavk ni izpolnjena, pritožbo s sklepom zavrže. Zoper sklep o zavrženju imajo prekrškovni organ in upravičeni vlagatelji pravico do pritožbe.

Tretje poglavje
ODLOČANJE O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO

1 ODLOČANJE PREKRŠKOVNEGA ORGANA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO
1.1 Formalni preizkus zahteve po uradni dolžnosti
1.1.1 *Beneficium cohaesionis*
1.2 Odločanje prekrškovnega organa o utemeljenosti navedb v zvezi z zahtevo za sodno varstvo
1.3 Odločitve prekrškovnega organa v postopku presoje zahteve za sodno varstvo
2 ODLOČANJE SODIŠČA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO
2.1 Formalni preizkus zahteve po uradni dolžnosti
2.2 Odločanje sodišča o utemeljenosti navedb v zvezi z zahtevo
2.3 Odločitve sodišča v postopku presoje zahteve
2.3.1 Zavrženje zahteve
2.3.2 Zavrnitev zahteve
2.3.3 Odprava odločbe
2.3.4 Sprememba odločbe

1 ODLOČANJE PREKRŠKOVNEGA ORGANA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO

Povedali smo že, da se hitri postopek o prekršku praviloma konča pred prekrškovnim organom z izdajo odločbe o prekršku ali z izdajo plačilnega naloga kot odločbe o prekršku »sui generis«. Odločitve prekrškovnih organov lahko upravičeni vlagatelji izpodbijajo z vložitvijo zahteve za sodno varstvo, ki jo je treba v določenih primerih predhodno napovedati. Zahteva za sodno varstvo je torej redno pravno sredstvo zoper odločitve prekrškovnih organov, ki ima dvojno funkcijo: omogoči »ponovni« preizkus odločitve o pravilnosti in zakonitosti odločitve prekrškovnega organa, ki jo opravi prekrškovni organ sam in sproži postopek sodnega varstva zoper odločitve organa, ki nadzoruje izvajanje določb predpisa, ki določa prekršek.

1.1 Formalni preizkus zahteve po uradni dolžnosti

Prekrškovni organ ima poleg presoje izpolnjevanja formalnih, procesnih predpostavk za odločanje o zahtevi za sodno varstvo (pravočasnost, dovoljenost, popolnost) pravico in dolžnost presojati zahtevo za sodno varstvo tudi glede njene utemeljenosti (upravičenosti). V postopku presoje utemeljenosti zakon natančno določa, kaj mora prekrškovni organ poleg navedb v zahtevi vedno preveriti. Slednje pomeni, da mora opraviti presojo pravilnosti in zakonitosti svoje odločitve ne glede na to, ali vlagatelj te razloge uveljavlja, ali ne. S tem, ko je zakonodajalec določno predpisal, na katere razloge za vložitev zahteve za sodno varstvo je dolžan preizkusiti prekrškovni organ (temu pravimo preizkus zahteve za sodno varstvo po uradni dolžnosti), je posredno določil tudi absolutne bistvene kršitve postopka. Teh postopkovnih napak prekrškovni organ v nobenem primeru ne sme zagrešiti, če pa jih, jih je dolžan vselej odpraviti, kot rečeno

po uradni dolžnosti, kadar je vložena zahteva za sodno varstvo, sicer pa se lahko odpravijo le v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi, o čemer je govora v posebnem poglavju v nadaljevanju.

Prekrškovni organ mora vselej po uradni dolžnosti preizkusiti:

- ali je bil za odločanje o zadevi stvarno pristojen;
- če dejanje, o katerem je bilo odločeno, ni prekršek;
- če so podane okoliščine, ki izključujejo odgovornost za prekršek;
- če so podane okoliščine, ki izključujejo postopek o prekršku;
- če je pregon za prekršek zastaral;
- če je o zadevi že pravnomočno odločeno;
- če je bil glede prekrška, ki je predmet odločbe prekrškovnega organa uporabljen predpis, ki se ne bi smel uporabiti;
- je bila z odločitvijo o sankcijah ali odvzemu premoženjske koristi prekoračena pravica, ki jo ima po zakonu prekrškovni organ;
- če so bile prekršene določbe o vštetju pridržanja ali pripora;
- če storilcu ni bila dana možnost, da se izjavi o prekršku;
- če je izrek odločbe nerazumljiv;
- če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah zakona ne more opirati, ali je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih pravic in temeljnih svoboščin (npr. na ugotovitve pri hišni preiskavi, ki ni bila opravljena v skladu z zakonom ali na izjave privilegiranih prič, ki niso bile nedvoumno poučene o pravni dobroti).

1.1.1 Beneficium cohaesionis

Ob preizkusu odločbe po uradni dolžnosti mora prekrškovni organ, kadar pri odločanju o zahtevi za sodno varstvo ugotovi, da so podani razlogi iz 1. do vključno 8. ter 12. točke prejšnjega odstavka, zaradi katerih je izdana odločba v korist kršitelja, v korist tudi drugemu kršitelju (velja le, če je bilo z isto odločbo o prekršku odločeno o več kot enem kršitelju), ki ni vložil zahteve za sodno varstvo, ravna pristojni organ po uradni dolžnosti, kakor da jo je vložil tudi ta. Govorimo o institutu *beneficium cohaesionis*.

1.2 Odločanje prekrškovnega organa o utemeljenosti navedb v zvezi z zahtevo za sodno varstvo

Po opravljenem formalnem preizkusu in če prekrškovni organ ugotovi, da v postopku pred prekrškovnim organom ni prišlo do kršitve, zaradi katere mora postopek zoper kršitelja ustaviti, prekrškovni organ odpravi kršitve, na katere je dolžan paziti po uradni dolžnosti (seveda, če so kršitve nastale) ter prouči utemeljenost navedb v zahtevi za sodno varstvo. V postopku presoje utemeljenosti mora prekrškovni organ glede na navedbe v zahtevi tudi dopolniti dokazni postopek.

1.3 Odločitve prekrškovnega organa v postopku presoje zahteve za sodno varstvo

V postopku presoje zahteve za sodno varstvo prekrškovni organ odloči s sklepom, kadar zahtevo za sodno varstvo zavrže (prepozna, nedovoljena, nepopolna) ali z odločbo o prekršku (pravočasna, dovoljena, utemeljena). Enako velja v primeru, če je napoved zahteve za sodno varstvo prepozna ali nedovoljena.

Zapomniti si velja, da mora prekrškovni organ vedno, ko ugotovi, da je zahteva za sodno varstvo utemeljena, najprej odpraviti odločbo, zoper katero je vložena zahteva za sodno varstvo, nato mora v nadaljevanju odločiti o zadevi. Pri tem lahko glede na vrsto ugotovljene kršitve sprejme različne odločitve:

- z isto odločbo ustavi postopek (zastaranje, dejanje ni prekršek, pomanjkanje dokazov, podane so okoliščine, ki izključujejo pregon itd.);
- vloži predlog pri pristojnem organu (če je za obravnavo zadeve pristojen drug prekrškovni organ ali sodišče);
- odpravljeno odločbo (plačilni nalog in odločbo o prekršku) nadomesti z novo odločbo, s katero lahko storilcu namesto sankcije izreče tudi opomin.

„Nove“ odločbe izdane v postopku z zahtevo za sodno varstvo prekrškovni organ vroči vsem upravičencem do vložitve zahteve za sodno varstvo. Zoper sklep in zoper novo odločbo prekrškovnega organa je dovoljeno vložiti zahtevo za sodno varstvo, ki jo je treba predhodno napovedati. V tem primeru vložitve zahteve za sodno varstvo zoper »novo« odločbo pa prekrškovni organ nima več pristojnosti odločanja o zahtevi za sodno varstvo zoper izdano odločbo o prekršku z obrazložitvijo, temveč je odločanje o tej „novi“ zahtevi v celoti v pristojnosti sodišča.

PRIMER: Izrek odločbe o odpravi odločbe o prekršku in ustavitev postopka za pravno osebo

1. Odločba o prekršku prekrškovnega organa PP V., št. Odl 12/2013 z dne 10.12.2019 se odpravi.

2. Postopek o prekršku zoper pravno osebo D., d.o.o., s sedežem v K., matična številka 2345689065 zaradi prekrška po 2. alineji četrtega odstavka 31. člena ter prekrška po devetnajstem odstavku 32. člena Zakona o cestah (v nadaljevanju ZCes-1), ki jih je storila s tem, da je imela dne 9. 8. 2013 ob 11.30 uri v javnem cestnem prometu lastno tovorno vozilo znamke Mercedes Benz, registrskih št. CK 890, katero je za potrebe pravne osebe vozil voznik R.E., direktor pravne osebe G.H., pa je opustil dolžno nadzorstvo nad ravnanjem voznika, ki je vozil po glavni cesti II. reda št. 106, odsek 264, km 3,300 iz smeri L proti T. in je skupna masa vozila s tovorom presegla največjo dovoljeno omejeno skupno maso nad 10 do 20 odstotkom

ter je opravljala izredni prevoz brez dovoljenja za izredni prevoz, se na podlagi 5. točke prvega odstavka 136. člena v zvezi z drugim odstavkom 58. člena ZP-1, ustavi.

Stroški postopka in stroški storilke pravne osebe iz prvega odstavka 143. člena ZP-1 bremenijo proračun prekrškovnega organa.

2 ODLOČANJE SODIŠČA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO

Kadar prekrškovni organ ugotovi, da ni razlogov za odpravo ali spremembo odločbe o prekršku, jo skupaj s spisom in morebitnimi dodatnimi dokazi, ki jih je zbral po vloženi zahtevi za sodno varstvo, posreduje v odločitev pristojnemu sodišču. Okrajno sodišče v primerih, ko odloča o zahtevi za sodno varstvo, opravlja vlogo inštančnega organa ter hkrati zagotavlja sodno varstvo. V tem okviru je odločanje okrajnega sodišča o zahtevi za sodno varstvo primerljivo z odločanjem višjega sodišča kot drugostopenjskega organa o pravnem sredstvu in okrajno sodišče nastopa v vlogi drugostopenjskega organa. Zato je tudi postopanje po odločitvi okrajnega sodišča v postopku odločanja o utemeljenosti zahteve za sodno varstvo povsem primerljivo s postopanjem višjega sodišča po pritožbi zoper sodbo sodišča kot prvostopnega organa po obdložilnem predlogu.

2.1 Formalni preizkus zahteve po uradni dolžnosti

Omeniti velja, da mora identičen preizkus po uradni dolžnosti, kot ga mora opraviti prekrškovni organ, ki je opisan v prejšnjem poglavju, opraviti v postopku z zahtevo za sodno varstvo tudi sodišče.

2.2 Odločanje sodišča o utemeljenosti navedb v zvezi z zahtevo

V tem delu bomo zelo na kratko spoznali vrste odločitev, ki jih v postopku z zahtevo za sodno varstvo lahko sprejmejo sodišča in razloge za posamezno odločitev. Poznavanje razlogov, zaradi katerih je sodišče v postopku z zahtevo za sodno varstvo sprejelo določeno odločitev, je namreč pomembno za pravilno in zakonito delo prekrškovnega organa pri njegovem odločanju.

2.3 Odločitve sodišča v postopku presoje zahteve

2.3.1 Zavrženje zahteve

V postopku presoje zahteve za sodno varstvo sodišče odloči s sklepom le, kadar zahtevo za sodno varstvo zavrže. Zahteva za sodno varstvo se zavrže, kadar niso izpolnjene procesne

predpostavke (formalni pogoj) za vsebinsko odločanje o zahtevi. Sodišče zavrže zahtevo za sodno varstvo, če je ugotovilo, da je bila vložena po poteku zakonsko določenega roka, torej, da je prepozna, kot tudi, če ugotovi, da je nedovoljena, če jo je vložila oseba, ki te pravice nima, če je bila zahteva vložena po tem, ko se je storilec odpovedal vložitvi pravnega sredstva - molče, s plačilom polovice izrečene globe ali izrecno, pa je kljub temu vložena. Zoper ta sklep, ki ga vlagatelju zahteve vroči prekrškovni organ, ima vlagatelj pravico do pritožbe.

2.3.2 Zavrnitev zahteve

Sodišče v postopku z zahtevo za sodno varstvo s sodbo zavrne zahtevo kot neutemeljeno, če spozna, da ni podana nobena izmed uveljavljenih kršitev in tudi ne take kršitve, na katere pazi sodišče po uradni dolžnosti. Sodišče zavrne zahtevo za sodno varstvo tudi tedaj, ko je v postopku z zahtevo za sodno varstvo sicer ugotovilo kršitev, ki pa jo je v postopku z zahtevo za sodno varstvo odpravilo (npr. če se ugotovi, da je bila storilcu kršena pravica do izjave), kot tudi kadar po ponovljenem ali dopolnjenem dokaznem postopku ne ugotovi drugačno dejansko stanje, kot ga je že ugotovil prekrškovni organ.

2.3.3 Odprava odločbe

Poudariti velja, da lahko sodišče s sodbo odpravi odločbo prekrškovnega organa le, če ugotovi, da ni odločil pristojni organ, ali če ugotovi, da je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena, ali je bila izločena.

2.3.4 Sprememba odločbe

Kadar sodišče ugotovi, da je treba glede na ugotovljeno dejansko stanje, ki ga je v celoti in popolnoma ugotovil prekrškovni organ ob pravilni uporabi materialne določbe ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek, spremeniti odločbo, s sodbo seveda spremeni odločbo prekrškovnega organa. Sodišče lahko sodbo spremeni tako, da ugodi zahtevi, lahko jo spremeni tudi, kadar vlagatelj kršitve določno ni uveljavljal, jo je pa sodišče ugotovilo po uradni dolžnosti. Omeniti velja, da glede na stanje stvari, sodišče tako ravna tudi, če izrek odločbe ni razumljiv, ali je sam s seboj v nasprotju, ali odločba nima vseh predpisanih sestavin, ali se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah zakona ne more opirati, ali je bil dokaz pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Sodišče mora v primerih, če spozna, da dejansko stanje ni popolno in pravilno ugotovljeno, ponoviti dokazni postopek (ponovno izvede že izvedene dokaze), lahko pa ga tudi dopolni (izvede dokaze, ki pred prekrškovnim organom še niso bili izvedeni). Pri izvajanju dokaznega postopka sodišče ravna po pravilih rednega sodnega postopka.

Vlagatelj zahteve ima tako kot pred prekrškovnim organom tudi na sodišču pravico do vpogleda v celoten spis zadeve in lahko sodeluje pri izvajanju dokazov, pri čemer mu je sodišče dolžno omogočiti sodelovanje le, kadar tako zahtevo na sodišče izrecno poda.

Velja si zapomniti, da sodišče v postopku z zahtevo za sodno varstvo, ne sme sprejeti odločitve, ki bi bila v škodo kršitelja, kar velja tako glede pravne kvalifikacije kot tudi glede izrečenih sankcij.

Četrto poglavje
IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

1 IZREDNA PRAVNA SREDSTVA
2 ZAHTEVA ZA VARSTVO ZAKONITOSTI
2.1 Pobuda za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti
3 ODPRAVA ALI SPREMEMBA ODLOČBE NA PREDLOG PREKRŠKOVNEGA ORGANA
3.1 Pogoji za vložitev predloga

1 IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

V postopku o prekršku je zakonodajalec predvidel dve izredni pravni sredstvi, od katerih nobena ni „v rokah“ storilca, kar pomeni, da storilec kot sicer upravičeni vlagatelj rednih pravnih sredstev, ni določen kot upravičeni vlagatelj izrednega pravnega sredstva, lahko je torej zgolj pobudnik vložitve izrednega pravnega sredstva.

Ločimo dve izredni pravni sredstvi, in sicer zahtevo za varstvo zakonitosti ter odpravo ali spremembo odločbe na predlog prekrškovnega organa. Za izredni pravni sredstvi velja, da sta dopustni le zoper pravnomočne odločitve, izdane v postopku o prekršku in praviloma nimata suspenzivnega učinka. Lahko pa se organ, pristojen za izvršitev odloči, da se do odločitve o izrednem pravnem sredstvu, odločba ne izvrši, vendar le v primeru, če bi imela izvršitev nepopravljive škodljive posledice in je pričakovati, da bo izredno pravno sredstvo uspešno.

Za izredni pravni sredstvi v celoti velja načelo prepovedi *reformatio in peius* (ne na slabše), kar pomeni, da se v nobenem primeru pravnomočna odločitev glede pravne opredelitve (kvalifikacije) in pravnih posledic, ne sme spremeniti tako, da bi bila sprememba v škodo storilca. V takem primeru se le na deklaratorni ravni ugotovi kršitev, odločitve pa se ne spremeni.

Poudariti velja dve pomembni razliki med obema izrednima pravnima sredstvoma. Prva razlika je v tem, da je zahtevo za varstvo zakonitosti dopustno vložiti zoper vsako pravnomočno odločbo, izdano po ZP-1, ne glede na to ali jo je izdal prekrškovni organ ali sodišče, medtem ko se pobuda za odpravo ali spremembo odločitve prekrškovnega organa, kot izhaja že iz imena tega pravnega sredstva, lahko vloži le glede odločitev prekrškovnega organa.

Druga pomembna razlika je v organih, pristojnih za vložitev izrednega sredstva in za odločanje. Za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti je izključno pristojno Vrhovno državno tožilstvo RS, o zahtevi vselej odloča Vrhovno sodišče RS. Za vložitev pobude za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa je izključno pristojen prekrškovni organ, ki je odločil o zadevi na prvi stopnji, o predlogu pa odloča sodišče, ki je pristojno za odločanje o zahtevi za sodno varstvo.

O posebnostih in značilnostih posameznega izrednega pravnega sredstva pa v nadaljevanju, pri čemer bo poudarek zlasti na tistih delih, ki so pomembni za delo prekrškovnega organa.

2 ZAHTEVA ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

Z zahtevo za varstvo zakonitosti se lahko izpodbija vsaka pravnomočna odločba, izdana v postopku po ZP-1, ne le odločba o prekršku in ne glede na to, ali je bila izdana v postopku na prvi stopnji ali v postopku z rednimi pravnimi sredstvi.

2.1 Pobuda za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti

Povedali smo že, da lahko zahtevo za varstvo zakonitosti vloži le državni tožilec, in sicer le vrhovni državni tožilec, saj le ta lahko nastopa pred Vrhovnim sodiščem RS. Državni tožilec ima v postopku zahteve za varstvo zakonitosti vlogo varuha zakonitosti in ne nastopa v korist nobene od strank postopka in je torej objektiven. Zahtevo državni tožilec vloži po uradni dolžnosti ali na pobudo osebe, ki ima pravico do pritožbe zoper sodbo o prekršku sodišča prve stopnje.

Državni tožilec samostojno odloča o tem, ali bo na pobudo (ali uradoma) vložil zahtevo. Odločitev državnega tožilca o vložitvi zahteve v praksi ni odvisna le od ugotovitve, da je prišlo do kršitve (materialnega ali procesnega) zakona, temveč je odvisna tudi od presoje, ali bo odločitev Vrhovnega sodišča o zahtevi prispevala k poenotenju uporabe zakonov in oblikovanju ustrezne prakse sodišč in prekrškovnih upravnih organov.

Vrhovni državni tožilec sme za odločitev o pobudi za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti kot tudi, kadar začne postopek po uradni dolžnosti, zahtevati od organa, ki je odločil na prvi stopnji, celotno spisovno dokumentacijo, ki mu jo je organ dolžan posredovati ter jo v primeru vložitve zahteve za varstvo zakonitosti posredovati na Vrhovno sodišče.

3 ODPRAVA ALI SPREMEMBA ODLOČBE NA PREDLOG PREKRŠKOVNEGA ORGANA

Prekrškovni organ vloži predlog za odpravo ali spremembo svoje pravnomočne odločbe po uradni dolžnosti, lahko pa tudi na pobudo upravičenca do vložitve pravnega sredstva, državnega tožilca ali sodišča. Za delo prekrškovnega organa v zvezi s pobudo je pomembno, da ugotovi, kdo je vlagatelj pobude, saj na pobudo upravičenca do vložitve pravnega sredstva (kršitelj, zakoniti zastopnik, zagovornik, lastnik odvzetih predmetov) ni vezan, kar pomeni, da predloga ni dolžan podati, medtem ko je v primerih, ko je vlagatelj pobude državni tožilec ali sodišče, predlog dolžan vložiti. Predlog za spremembo ali odpravo odločbe prekrškovnega organa se poda na sodišče, ki je pristojno za odločanje o zahtevi za sodno varstvo.

3.1 Pogoji za vložitev predloga

Prekrškovni organ lahko vloži predlog za odpravo ali spremembo odločbe, če niso minila več kot tri leta od pravnomočnosti odločbe o prekršku oziroma do izteka trajanja stranske sankcije in se ne vlaga iz razloga, o katerem je sodišče že odločilo v postopku z zahtevo za sodno varstvo (formalni pogoj).

Ko prekrškovni organ ugotovi, da sta izpolnjena navedena formalna pogoja, vloži predlog:

- če se ugotovi, da je izdal odločbo o prekršku organ, čeprav ni bil stvarno pristojen: pristojno je bilo npr. sodišče, ki bi moralo odločati v rednem sodnem postopku na podlagi obdolžilnega predloga;
- kadar se odločba opira na drugo odločbo o prekršku ali na kakšno drugo odločbo, pa je bila ta odločba pravnomočno spremenjena, razveljavljena ali odpravljena: gre za odločbe, ki so glede na njihovo vsebino predstavljale temelj za prekrškovno odločbo (npr. o pravilni višini oziroma odmeri davčne obveznosti ali drugem predhodnem vprašanju) in so bile kasneje spremenjene, odpravljene ali razveljavljene v zvezi z rednim ali izrednim pravnim sredstvom in je tako odpadla tudi podlaga prekrškovne odgovornosti;
- če so bile z odločbo v škodo storilca očitno prekršene materialne določbe ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek: kršitev je očitna, če jo je glede na z odločbo ugotovljeno dejansko stanje mogoče ugotoviti neposredno, ne pa tudi v primeru, če jo je mogoče ugotoviti posredno, s preverjanjem pravilnosti dejanskega stanja, na katero se odločba opira; če je do napačne uporabe materialnega prava prišlo zaradi napačno ali nepopolno ugotovljenega dejanskega stanja, kršitev materialnega predpisa ni očitna; prav tako ne gre za očitno kršitev materialnega predpisa, kadar je mogoče zaradi nejasnosti predpis različno tolmačiti, prekrškovni organ pa je svojo odločitev oprl na eno od možnih razlag;
- če se ugotovijo nova dejstva in predložijo novi dokazi, iz katerih očitno izhaja, da storilec ni storil prekrška in da tudi ni imel možnosti sodelovati v postopku, v katerem je bila zoper njega izdana odločba o prekršku, ker o njegovi istovetnosti niso bili predloženi resnični osebni podatki.

Kadar se prekrškovni organ odloči, da ne bo vložil predloga za odpravo ali spremembo odločbe na pobudo upravičencev (razen v primeru predloga po uradni dolžnosti), je dolžan po naravi stvari le te obvestiti, čeprav taka obveznost po zakonu ni izrecno predvidena, ker zoper odločitev o pobudi ni pravnega sredstva.

Kadar sodišče odpravi odločbo (odločil stvarno nepristojen organ), prekrškovni organ, ki je vložil predlog po prejeti odločitvi sodišča, vloži predlog pri pristojnemu prekrškovnemu organu (hitri postopek o prekršku) oziroma vloži obdolžilni predlog pred sodiščem (redni sodni postopek).

Zakon določa obveznost prekrškovnega organa, ki mora o vložitvi predloga in odločitvi sodišča obvestiti državnega tožilca ali sodišče, ki je vložilo pobudo.

Četrti del

RAVNANJE Z DOKUMENTI V PREKRŠKOVNEM SPISU

Prvo poglavje POPIS SPISA IN RAVNANJE Z DOKUMENTI

Prvo poglavje
POPIS SPISA IN RAVNANJE Z DOKUMENTI

1 POPIS SPISA
- 1.1 Hkratno vodenje inšpekcijskega in prekrškovnega postopka

2 POSREDOVANJE ZADEVE V ODLOČANJE SODIŠČU
- 2.1 Zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog
- 2.2 Zahteva za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku
- 2.3 Zahteva za sodno varstvo zoper sklepe
- 2.4 Pobuda za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti
- 2.5 Predlog za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa

3 RAVNANJE SODIŠČA Z DOKUMENTI V SPISU PO ODLOČITVI O PRAVNEM SREDSTVU
- 3.1 Vsebinsko odločanje o zahtevi za sodno varstvo
- 3.2 Odločanje o prepozni ali nedovoljeni zahtevi za sodno varstvo
- 3.3 Odločanje o predlogu za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa novo
- 3.4 Vrnitev zadeve
- 3.5 Ravnanje sodišča s pritožbo zoper sodbo, s katero je bilo odločeno o zahtevi

4 RAVNANJE PREKRŠKOVNEGA ORGANA Z DOKUMENTI V SPISU PO ODLOČITVI SODIŠČA O PRAVNEM SREDSTVU

1 POPIS SPISA

Na tem mestu je treba posebej poudariti, da morajo biti dokumenti v spisu zadeve, ki se predloži na sodišče, urejeni po določbah Uredbe o upravnem poslovanju (UPP), po kateri se morajo ravnati tudi prekrškovni organi.

V vsaki upravni zadevi se namreč vodi popis zadeve, ki je lahko natisnjen na notranji strani ovoja ali na posebnem listu. Dokument v fizični obliki se vloži v ovoj. Dokumentom že začete zadeve se prilagajo na novo prispeli ali v organu nastali dokumenti ter se v ovoj vlagajo po datumu prejema oziroma nastanka. V okviru podatkov o zadevi se po kronološkem zaporedju evidentirajo podatki o prejetih in poslanih dokumentih – urejeni in zloženi morajo biti po kronološkem vrstnem redu. Popis zadeve vsebuje zaporedno številko dokumenta, kratko vsebino posameznega dokumenta ter datum prejema ali nastanka dokumenta. Fizične kopije papirnih dokumentov prekrškovni organ označi s kopijami (z besedo kopija), da se ne zamenjata kopija in izvirnik. Na kopijo dokumenta se s štampiljko, na kateri piše »kopija enaka izvirniku«, potrdi, da je kopija enaka izvirniku. Če se izdela več fizičnih kopij dokumentov, je treba v zadevi na izvirniku dokumenta zapisati, komu so bile kopije poslane ali vročene, če je to pomembno za delo organa ali potek postopka. Prekrškovni organ izda toliko izvirnikov, kolikor je upravičencev v postopku o prekršku (kršitelj, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik in pri odločbi tudi lastnik odvzetih predmetov) in za sam organ.

Vedeti je treba, da določbe Sodnega reda (SR) veljajo za vsa sodišča s splošno pristojnostjo in za specializirana sodišča, razen v primerih, ko zakon določa drugače. To pomeni, da prekrškovni organ v zadevah o prekrških v hitrem postopku ni dolžan voditi popisa spisa tako, kot ga sicer mora voditi sodišče, saj SR za prekrškovne organe ne velja. Ne glede na tako ureditev pa ima pa sodišče navkljub temu pravico, kadar osnuje spis na podlagi spisa prekrškovnega organa, ki nima popisa spisa ali prejme spis, ki ni urejen, vrniti pošiljatelju s pisno zahtevo, da spis v določenem roku uredi in vrne.

1.1 Hkratno vodenje inšpekcijskega in prekrškovnega postopka

Velja si zapomniti ravnanje prekrškovnega organa, kadar hkrati v isti zadevi vodi postopek o prekršku in inšpekcijski postopek. O vloženih pravnih sredstvih zoper odločitve, ki jih inšpektor izda po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) ali drugem področnem zakonu, se odloča po določbah ZUP. Zato lahko prekrškovni organ, ki vodi v isti zadevi dva različna postopka (npr. po ZP-1 in po ZIN), v spis, ki ga predloži sodišču po vloženi zahtevi za sodno varstvo v prekrškovnem postopku, namesto izvirnika dokumenta, ki služi kot dokaz v inšpekcijskem postopku (npr. zapisnik o inšpekcijskem nadzoru), vloži kopijo dokumenta z odtisnjeno štampiljko »kopija enaka izvirniku«, na katerem tudi navede razloge, zakaj je v spisu priložena kopija dokumenta namesto izvirnika.

2 POSREDOVANJE ZADEVE V ODLOČANJE SODIŠČU

2.1 Zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog

Prekrškovni organ po vloženi zahtevi za sodno varstvo zoper plačilni nalog posreduje sodišču izvirnik zahteve za sodno varstvo s pošiljko v izvirniku, če je prispela na prekrškovni organ po pošti, plačilni nalog v izvirniku (ali kopiji) z morebitno vročilnico, iz katere je razvidno, da je bila vročitev opravljena po določbah ZUP o vročanju, opis dejanskega stanja prekrška, če ta ni naveden že na samem plačilnem nalogu ter spremni dopis (obrazložena ocena o neutemeljenosti navedb v zahtevi).

2.2 Zahteva za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku

Pri vloženi zahtevi za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku prekrškovni organ posreduje sodišču spis, morebitne dokaze, izvedene pred in po vložitvi zahteve za sodno varstvo ter spremni dopis (predložitveno poročilo). Za spis se šteje npr. ustna izjava, ki je pridobljena neposredno na kraju prekrška, pisna izjava kršitelja, obvestilo kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška z vročilnico, če je bilo poslano po pošti, odredbe, drugi dokazi, odločba o prekršku, zahteva za sodno varstvo s pošiljko.

2.3 Zahteva za sodno varstvo zoper sklepe

Prekrškovni organ mora tudi ob posredovanju zahteve za sodno varstvo zoper različne sklepe (o zavrženju, zavrnitvi, vrnitvi v prejšnje stanje, sklep o stroških postopka itd.) posredovati sodišču celoten spis s spremnim dopisom in ne samo del dokumentov, ki se nanaša na procesno odločitev prekrškovnega organa z izdajo sklepa.

2.4 Pobuda za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti

Spis zadeve, v kateri je vložena zahteva za varstvo zakonitosti, prekrškovni organ nemudoma, najkasneje pa v osmih delovnih dneh, vloži na sodišče, pristojno za odločanje o zahtevi za sodno varstvo, ki ga posreduje na Vrhovno sodišče.

2.5 Predlog za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa

Enako ravna prekrškovni organ ob posredovanju predloga za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa. Poleg obrazloženega predloga mora prekrškovni organ posredovati pristojnemu sodišču celoten spis z vsemi dokumenti v izvirniku, ki se nanašajo na to zadevo.

Zakon nalaga prerškovnemu organu tudi dolžnost, da mora o vložitvi predloga in nato tudi o odločitvi sodišča obvestiti državnega tožilca ali sodišče, ki je vložilo pobudo.

3 RAVNANJE SODIŠČA Z DOKUMENTI V SPISU PO ODLOČITVI O PRAVNEM SREDSTVU

3.1 Vsebinsko odločanje o zahtevi za sodno varstvo

Če okrajno sodišče s sodbo zavrne zahtevo za sodno varstvo kot neutemeljeno, s sodbo odpravi odločbo (odločbo ali plačilni nalog) ali s sodbo spremeni odločitev prekrškovnega organa glede pravne opredelitve (kvalifikacije) ali izrečene globe, pri odločbi pa tudi glede odvzema premoženjske koristi in stroškov postopka, ali odloči o pritožbi zoper sklep o zasegu potne listine ali zoper sklep o pridržanju, sodišče prekrškovnemu organu vrne spis (izvirnik ali kopijo plačilnega naloga z morebitno vročilnico in izvirnik zahteve za sodno varstvo s pošiljko, pri odločbi pa celoten spis) skupaj z izvirnikom sodbe z zadostnim številom overjenih prepisov ter morebitna druga pisanja, ki so nastala ali so bila pridobljena med postopkom o prekršku pri sodišču.

Za izvrševanje odločbe o prekršku ali plačilnega naloga po sodbi, s katero je sodišče zavrnilo zahtevo za sodno varstvo kot neutemeljeno, je pomembno, da sodišče v sodbi določi taksnega zavezanca in hkrati odmeri sodno takso kot strošek sodišča, ali zavezanca za plačilo sodne takse oprosti in tudi sicer odloči o ostalih stroških postopka (npr. pričnin, stroškov za izvedence) ter določi rok plačila stroškov postopka. Rok za prostovoljno plačilo globe in stroškov postopka začne teči od dneva, ko je bila storilcu naznanjena odločba (vročena), če zoper sodbo ni pritožbe.

3.2 Odločanje o prepozni ali nedovoljeni zahtevi za sodno varstvo

Enako ravna sodišče s sklepom, s katerim je zavrglo zahtevo za sodno varstvo, ker je ta prepozna ali nedovoljena in tedaj, kadar je s sodbo, s katero je zavrnilo zahtevo za sodno varstvo zoper sklep o zavrženju zahteve za sodno varstvo (npr. zahteva je prepozna, nedovoljena) ali zoper sklep o zavrnitvi zahteve prekrškovnega organa (npr. ni pogojev za ugoditev predlogu za vrnitev v prejšnje stanje). Prekrškovnemu organu vrne celoten spis z izvirnikom sklepa ali sodbe in s toliko prepisi, kolikor jih je potrebnih za vlagatelje zahteve in prekrškovni organ.

Zoper sklep sodišča o zavrženju prepozne ali nedovoljene zahteve za sodno varstvo je dovoljena pritožba upravičenih vlagateljev, in sicer se pritožba vloži na sedež prekrškovnega organa, ki je izdal odločitev. O pritožbi zoper sklep odloča pristojno višje sodišče. Ob morebitni pritožbi upravičenih vlagateljev zoper sklep o zavrženju prekrškovni organ pošlje celoten spis (z dokumenti v izvirniku) pristojnemu okrajnemu sodišču, ki pred vročitvijo spisa višjemu sodišču pritožbo najprej preizkusi po določbi 64. člena ZP-1, nato pa spis predloži pristojnemu višjemu sodišču v odločanje.

Če upravičeni vlagatelj zahteve zoper sklep o zavrženju prepozne ali nedovoljene zahteve za sodno varstvo okrajnega sodišča poda pritožbo na višje sodišče in višje sodišče s sklepom zavrne zahtevo in potrdi odločitev okrajnega sodišča, višje sodišče pošlje spis okrajnemu sodišču. Okrajno sodišče nato posreduje celoten spis prekrškovnega organa s prepisi sklepa višjega sodišča prekrškovnemu organu. Okrajno sodišče zadrži le overjen prepis odločitve višjega sodišča.

Prekrškovni organ odločbo o prekršku in plačilni nalog, zoper katero je bila zahteva za sodno varstvo zavržena, tudi izvrši.

Tudi za izvrševanje sklepa je pomembno, da sodišče v sklepu določi taksnega zavezanca in hkrati odmeri sodno takso kot strošek sodišča ali zavezanca za plačilo sodne takse oprosti.

3.3 Odločanje o predlogu za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa novo

Sodišče o predlogu odloči s sklepom, zoper katerega ni pravnega sredstva. Zato sodišče prekrškovnemu organu vrne celoten spis z izvirnikom sklepa s toliko prepisi, kolikor jih je potrebnih za udeležence postopka in prekrškovni organ.

3.4 Vrnitev zadeve

Sodišče zadrži ob vrnitvi zadeve prekrškovnemu organu po odločanju o zahtevi za sodno varstvo zoper plačilni nalog v svojem spisu le spremni dopis, opis dejanskega stanja in kopijo plačilnega naloga (ki ga kopira samo) ter overjen prepis sodbe.

V spisu sodišča po odločanju o zahtevi zoper izpodbijano odločbo ali sklep o zavrnitvi ali zavrženju zahteve za sodno varstvo ali pritožbi, pa sodišče zadrži v svojem spisu spremni dopis ter odločbo o prekršku ali sklep (ki jo prav tako kopira samo) ter overjen prepis sodbe.

Po odločanju o predlogu za odpravo ali spremembo odločbe prekrškovnega organa sodišče zadrži v spisu predlog prekrškovnega organa in kopijo odločbe o prekršku ali plačilnega naloga ter overjen prepis sklepa.

3.5 Ravnanje sodišča s pritožbo zoper sodbo, s katero je bilo odločeno o zahtevi

ZP-1 predpisuje izjemo od splošnega pravila o vročanju, ki je sicer v pristojnosti prekrškovnega organa, torej organa, ki je odločil na pri stopnji. Kadar sodišče odloča o zahtevi za sodno varstvo zoper odločitev prekrškovnega organa, s katero je bila izrečena višja globa od najnižje predpisane za prekršek, ali je bila izrečena globa, ki je predpisana v večkratniku ali v odstotku, ali sta bila izrečena odvzem predmetov ali odvzem premoženjske koristi v vrednosti, ki presega 400 eurov, zoper katero sodbo je dovoljena pritožba, če je ta vložena prepozno ali je nedovoljena in jo je sodišče s sklepom zavrglo, sodišče samo vroči vlagateljem zahteve, kar pa ne velja primere iz prvega odstavka 66. člena ZP-1. To stori sodišče tudi v primeru, kadar s sklepom zavrže nedovoljeno pritožbo zoper sodbo, zoper katero ni dovoljena pritožba.

Enako velja v primeru, kadar prekrškovni organ zoper odločitev sodišča, s katero odpravi odločbo prekrškovnega organa ali ustavi postopek, vloži pritožbo, pa je ta prepozna ali nedovoljena. Sklep o zavrženju prepozne ali nedovoljene pritožbe prekrškovnemu organu vroči sodišče.

4 RAVNANJE PREKRŠKOVNEGA ORGANA Z DOKUMENTI V SPISU PO ODLOČITVI SODIŠČA O PRAVNEM SREDSTVU

Prekrškovni organ po prejemu odločitve sodišča prepis sodbe ali sklepa vroči upravičenim vlagateljem zahteve za sodno varstvo ali pritožbe po določbah ZUP o vročanju. Izvirnik sodbe ali sklepa vselej ostane v spisu prekrškovnega organa.

Kadar sodišče odpravi odločbo prekrškovnega organa zaradi stvarne nepristojnosti, pošlje odločbo tudi pristojnemu organu.

Če je sodišče spremenilo odločbo prekrškovnega organa v postopku s pravnim sredstvom na način, ki vpliva na odmero globe ali stroškov postopka, kot smo že povedali, prekrškovni organ izda nov UPN ali poziv za plačilo z ustrezno spremenjenimi vsebinami. Prekrškovni organ tako poleg prepisa sodbe ali sklepa vroči storilcu prekrška tudi univerzalne plačilne naloge (UPN), na katerem so navedeni podračuni in reference za plačilo globe in stroškov postopka ali poziv za plačilo. Če ima kršitelj zagovornika, se mu vroči le prepis sodbe (brez UPN).

Pripomniti velja tudi na tem mestu, da mora prekrškovni organ o vložitvi predloga in odločitvi sodišča obvestiti državnega tožilca ali sodišče, ki je vložilo pobudo.

IZVRŠEVANJE SANKCIJ ZA PREKRŠKE

Prvi del IZVRŠITEV ODLOČB
Drugi del EVIDENCA O IZDANIH ODLOČBAH IN IZBRIS IZ EVIDENC

Prvi del
IZVRŠITEV ODLOČB

Prvo poglavje	IZVRŠITEV ODLOČBE O PREKRŠKU, PLAČILNEGA NALOGA IN SKLEPA
Drugo poglavje	IZVRŠITEV SANKCIJ IN STROŠKOV POSTOPKA
Tretje poglavje	NADOMESTNI ZAPOR
Četrto poglavje	DELO V SPLOŠNO KORIST
Peto poglavje	ZAVAROVANJE IZVRŠITVE

Prvo poglavje
IZVRŠITEV ODLOČBE, PLAČILNEGA NALOGA IN SKLEPA

1 SPLOŠNO
2 ROK PLAČILA GLOBE IN STROŠKOV POSTOPKA
2.1 Izpolnitveni rok za plačilo
2.2 Posebnosti izpolnitvenih rokov
2.3 Nastop izvršljivosti odločbe v primeru prepozne zahteve za sodno varstvo ali pritožbe
2.4 Plačilo prek ponudnika plačilnih storitev
3 POTRDILO O PRAVNOMOČNOSTI IN IZVRŠLJIVOSTI
3.1 Razveljavitev klavzule pravnomočnosti in izvršljivosti

1 SPLOŠNO

Že v poglavju o pravnih sredstvih je bilo povedano o pomembnosti nastopa pravnomočnosti vsake odločbe. Naj zato ponovimo, da je pravnomočnost temeljna procesna predpostavka (pogoj) za izvršljivost odločbe. Odločba je torej pri tem skupen izraz za odločbo, plačilni nalog in sklep kot posamičnega akta v prekrškovnem postopku. Povedali smo tudi, da za izvršitev odločbe ne zadostuje samo njena pravnomočnost, temveč je potrebna tudi njena izvršljivost, kar pomeni, da po zakonu za izvršitev sankcije ni nobene zakonske ovire. Zakonske ovire za izvršitev odločbe so npr. tek izpolnitvenega roka, določenega za plačilo denarnega zneska (globe, škode), zastaranje izvršitve sankcije in tudi smrt storilca prekrška.

Pojem izvršljivosti se v postopku o prekršku vselej ne pokriva s pojmom pravnomočnosti, saj se nekatere odločbe izvršijo pred pravnomočnostjo odločbe. Tako izjemo predstavlja takojšnja izvršitev odločbe (odločbe o prekršku in plačilnega naloga) ne glede na vloženo zahtevo za sodno varstvo, to je še pred njeno pravnomočnostjo, če prekrškovni organ spozna, da bi se storilec z odhodom zaradi prebivanja v tujini izognil odgovornosti za prekršek, ali ne more dokazati identitete, ali nima stalnega prebivališča.

2 ROK PLAČILA GLOBE IN STROŠKOV POSTOPKA

Zakon določa rok, s katerim se storilcu z odločbo nalaga obveznost plačila določenega denarnega zneska (globe, stroškov postopka, odškodnine). Rok za plačilo v celoti izrečene globe, kar velja tudi za stroške postopka, ne sme biti krajši od osmih dni in ne daljši kot tri mesece, v primeru obročnega plačevanja pa ne daljši kot eno leto. Če storilec zamudi s plačilom posameznega obroka za plačilo globe in stroškov postopka, z dnem zamude zapadejo v plačilo še neplačani obroki. Take odločbe se izvršijo, ko poteče rok, določen za plačilo denarnega zneska.

2.1 Izpolnitveni rok za plačilo

Za izvršitev odločbe, po kateri ni prostovoljno plačana globa in stroški postopka v določenem roku, je zelo pomemben izpolnitveni rok (imenujemo ga tudi *paricijski*), ki vedno začne teči z dnem pravnomočnosti. Z dnem, ko postane odločba pravnomočna, začne teči že prvi dan roka za plačilo globe in stroškov postopka po odločbi o prekršku in plačilnem nalogu, ki jo lahko kršitelj plača v polovičnem znesku v osmih dneh po pravnomočnosti plačilnega naloga, sicer mora plačati celoten znesek globe v roku, ki mu je določen v odločbi ali plačilnem nalogu (npr. v roku 30 dni).

PRIMER: Računanje izvršljivosti

Rok za plačilo polovične globe, ki je bila izrečena z odločbo ali s plačilnim nalogom, ki je postala pravnomočna v soboto, 4. januarja 2020, začne teči z dnem pravnomočnosti. Storilec ima možnost plačila globe v polovičnem znesku vse do sobote, 11. januarja 2020, ne glede na to, na kateri dan se izteče zadnji dan izpolnitvenega roka. V celoti izrečeno globo, če je rok plačila globe 30 dni, pa mora storilec plačati do nedelje, 2. februarja 2020.

Enako velja za plačilo stroškov postopka, vključno s sodno takso. Z dnem, ko postane odločba pravnomočna, začne teči že prvi dan roka za plačilo stroškov postopka in sodne takse po odločbi o prekršku(ali sklepu) ter stroškov potoka po plačilnem nalogu, ki jo lahko kršitelj plača v roku, ki mu je določen v odločbi.

2.2 Posebnosti izpolnitvenih rokov

Treba je vedeti, da je tek izpolnitvenih rokov pri odločbi, s katero je bilo odločeno v postopku z zahtevo za sodno varstvo, zoper katero ni pritožbe, drugačen od teka izpolnitvenega roka, kjer je dovoljeno pravno sredstvo.

V prvem primeru z dnem odprave odločbe (s sedeža prekrškovnega organa) vlagatelju pravnega sredstva izpodbijana odločba šele postane pravnomočna. Da postane odločba tudi izvršljiva, mora preteči še izpolnitveni rok, ki začne teči z dnem vročitve drugostopenjske odločbe (ko je odločba storilcu naznanjena). Izpolnitveni rok je torej čas, v katerem lahko kršitelj prostovoljno izpolni naloženo obveznost (plača globo in stroške postopka).

Kadar je dovoljeno pravno sredstvo zoper odločitev, pa ni bilo vloženo pravno sredstvo, postane odločba pravnomočna s potekom roka za vložitev tega pravnega sredstva, izvršljiva pa s potekom izpolnitvenega roka, če ni drugih ovir za izvršitev.

Treba pa je vedeti, da ima kršitelj kljub poteku izpolnitvenega roka za plačilo globe možnost podati predlog za nadomestitev plačila globe z delom v splošno korist po odločbi o prekršku v osmih dneh po poteku roka za plačilo v celoti izrečene globe.

2.3 Nastop izvršljivosti odločbe v primeru prepozne zahteve za sodno varstvo ali pritožbe

Kadar prekrškovni organ ugotovi, da je vložena zahteva za sodno varstvo (ali ugovor zoper posebni plačilni nalog), ki jo je treba zavreči, ker je ta podana prepozno, ali jo je vložil neupravičeni vlagatelj, to ne vpliva na tek izvršljivosti odločbe.

Enako velja, kadar je bila vložena prepoved zahteve za sodno varstvo ali jo je vložil neupravičeni vlagatelj zahteve za sodno varstvo.

V teh primerih se lahko vzporedno izvede posredovanje odločbe v izvrševanje (odločbe o prekršku in plačilnega naloga v prisilno izterjavo) po nastopu izvršljivosti, če globa (in stroški postopka) niso prostovoljno plačani v roku, ki je določen. Pred posredovajnem globe v prisilno izterjavo pristojnemu organu po odločbi o prekršku je treba še počakati na iztek roka za morebitno vložitev predloga za delo v splošno korist. Hkrati pa prekrškovni organ odloča o prepoznem pravnem sredstvu z izdajo sklepa o njegovem zavrženju, saj pravno sredstvo zoper sklep o zavrženju zahteve praviloma ne zadrži njegove izvršitve in to ne vpliva na izvršljivost odločbe prekrškovnega organa oziroma sodišča.

Če je bila izvršba že uvedena, pa se med postopkom ob reševanju pritožbe zoper sklep ali sodbo sodišča ugotovi, da akt kot izvršilni naslov sploh ni bil izvršljiv (zavezanec ni bil prepozen, akt je bil nevročen ipd.), se mora izvršba po uradni dolžnosti ustaviti in izterjane obveznosti povrniti (povrnitev škode po ZP-1).

2.4 Plačilo prek ponudnika plačilnih storitev

Posebnost velja pri plačilu denarnih obveznosti prek ponudnika plačilnih storitev, saj se šteje, da je obveznost plačana v roku, če je prejeto plačilo na podračun prekrškovnega organa v treh delovnih dneh po izteku roka, v katerem mora biti plačano.

3 POTRDILO O PRAVNOMOČNOSTI IN IZVRŠLJIVOSTI

Velja si zapomniti, da organ, ki je pristojen za odločanje o prekrških (prekrškovni organ in sodišče), ni nujno pristojen tudi za izvrševanje sankcij, ki so bile izrečene za prekrške. Sankcije za prekrške se namreč izvršujejo po različnih organih in različnih predpisih. Organ, ki odloča o prekršku in izreče sankcijo, posreduje pristojnemu organu (davčnemu organu, sodišču) v

izvršitev svojo odločbo, ki je izvršilni naslov, na podlagi katerega se izvede postopek za izvršitev izrečenih sankcij.

3.1 Razveljavitev klavzule pravnomočnosti in izvršljivosti

V postopku izvrševanja sankcij lahko nastane dvom, ali je odločba, ki je izvršilni naslov, dejansko postala pravnomočna ali izvršljiva, razen v primerih iz 201. člena ZP-1. Veljavna zakonodaja ne predpisuje pristojnosti in s tem obveznosti, da pravilnost potrdila o izvršljivosti (klavzule o pravnomočnosti in izvršljivosti) po uradni dolžnosti preizkusi organ, pristojen za izvršitev izrečene sankcije (davčni organ v postopku prisilne izterjave). Zoper potrdilo o izvršljivosti odločbe o prekršku sicer ni pravnega sredstva, vendar lahko storilec, kateremu je v postopku izvršitve sankcije izdana ustrezna odločba (sklep o izvršbi globe in stroškov postopka), vloži pravno sredstvo, s katerim izpodbija to odločbo tudi iz razloga, da odločba o prekršku ni postala izvršljiva (ker npr. sploh ni bila vročena ali ker še ni potekel izpolnitveni rok).

Kadar se torej ugovor storilca nanaša na vprašanje pravnomočnosti odločbe o prekršku, ki je izvršilni naslov, ga pristojni organ odstopi organu, ki je odločal o prekršku, da odloči o navedbah iz ugovora glede pravnomočnosti. Izdaja potrdila je namreč po določbah ZUP vezana na ugotovitveni postopek, ki ga mora pristojni organ izvesti po določbah o skrajšanem ugotovitvenem postopku oziroma po posebnem ugotovitvenem postopku.

Prekrškovni organ ima možnost, da potrdi pravnomočnost izvršilnega naslova in s tem zavrne navedbe v ugovoru. Druga možnost je, da klavzulo (potrdilo) zaradi navedb v ugovoru odpravi, če ugotovi, da so navedbe utemeljene. V takem primeru mora prekrškovni organ umakniti predlog za prisilno izterjavo globe in stroškov postopka vloženega pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo.

Drugo poglavje
IZVRŠITEV SANKCIJ IN STROŠKOV POSTOPKA

1 PRISILNA IZTERJAVA
2 KAZENSKE TOČKE
3 ODVZETI PREDMETI

1 PRISILNA IZTERJAVA

Povedali smo že, da se globa, odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska in stroški postopka, če jih storilec ne plača v roku, ki je določen v odločbi, izterjajo prisilno. Na to obveznost je storilec opozorjen že ob prejemu odločbe. Zato ga prekrškovni organ pred podajo predloga za prisilno izterjavo o tem ni dolžan ponovno seznaniti ter ga pozivati k prostovoljnemu plačilu globe, s čimer bi se sicer izognil postopku prisilne izterjave. Zato je prekrškovni organ, ki je izdal odločbo, dolžan posredovati predlog pristojnemu davčnemu organu v prisilno izterjavo, ki odločbo izvrši po določbah zakona, ki ureja davčno izvršbo. Z dnem, ko prekrškovni organ vloži predlog za prisilno izterjavo, se na pristojni davčni organ prenese tudi terjatev v korist državnega proračuna. Slednje pa ne velja za terjatve v korist proračuna samoupravne lokalne skupnosti, katere organ je odločal o prekršku na prvi stopnji kot tudi za terjatve nastale v prekrškovnem postopku pred davčnim organom (ZDavP-2).

Zapomniti si velja, da prekrškovni organ vloži predlog za prisilno izterjavo globe vselej, če globa ni plačana v roku, ki je določen v odločbi o prekršku ali plačilnem nalogu za plačilo v celoti izrečene globe.

Povedano je že bilo, da vložena napoved zahteve za sodno varstvo, zahteva za sodno varstvo in ugovor zoper odločbo vselej zadrži izvršitev plačila globe, odvzema premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska in stroškov postopka, razen v primerih, ko bi se lahko kršitelj z odhodom v tujino izognil odgovornosti za prekršek in mora plačati izrečeno globo takoj na kraju prekrška.

Po enakih pravilih postopka se izvrši tudi globa, odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska, izrečena z odločbo prekrškovnega organa, ki jo je sodišče spremenilo na podlagi zahteve za sodno varstvo ter stroški postopka, izrečeni s sodbo ali sklepom sodišča.

Zakon predpisuje obveznost pristojnega davčnega organa, da prekrškovni organ obvesti o zaključku postopka izvršitve.

2 KAZENSKE TOČKE

Kazenske točke, ki jih izreče prekrškovni organ z odločbo (odločb o prekršku, plačilnim nalogom ali sklepom proti mladoletnikom), se izvršijo po določbah ZIKS-1. Izvršljivost stranske sankcije nastopi z dnem pravnomočnosti odločbe.

3 ODVZETI PREDMETI

Predmeti, ki so bili odvzeti v postopku o prekršku z odločbo prekrškovnega organa, v kateri je bilo odločeno, da se predmet proda, proda pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja davčno izvršbo, če z zakonom ni določeno drugače. Denar, ki se dobi s prodajo odvzetih predmetov, je prihodek države.

Tretje poglavje
NADOMESTNI ZAPOR

1 NAMEN ODREDITVE NADOMESTNEGA ZAPORA
2 ODREDITEV NADOMESTNEGA ZAPORA
2.1 Obvestilo FURS
2.2 Ne(odreditev) nadomestnega zapora
2.3 Pritožba zoper sklep
3 IZVRŠEVANJE NADOMESTNEGA ZAPORA

1 NAMEN ODREDITVE NADOMESTNEGA ZAPORA

Novela ZP-1J uvaja nov način izvršitve neplačane in neizterljive globe z njeno spremembo v nadomestni zapor. Pri tem je treba poudariti, da nadomestni zapor ni alternativa uklonilnega zapora, ampak gre za dva povsem različna instituta. Uklonilni zapor kot sredstvo prisile k plačilu se je uporabil takoj po izteku plačilnega roka, hkrati pa ni nadomestil plačila globe, saj jo je storilec kljub prestanemu uklonilnemu zaporu še vedno dolgoval državi oziroma samoupravni lokalni skupnosti.

Drugače je pri nadomestnem zaporu kot obliko izvršitve globe, ne pa tudi stroškov postopka, ki se uporabi, kadar ene ali več neplačanih glob v skupnem znesku najmanj 1.000 eurov ni mogoče izterjati niti prisilno; s tem, ko storilec prestane nadomestni zapor, pa njegova obveznost plačila globe ugasne.

Nadomestni zapor torej ni namenjen temu, da se storilca prisili k plačilu globe, pač pa se z njim nadomesti plačilo ene, dveh ali več neplačanih glob, izrečene ali izrečenih bodisi z odločbo o prekršku, plačilnim nalogom ali sodbo o prekršku, vendar šele potem ko je ali jih ni mogoče niti prisilno izterjati, ki po izvršitvi nadomestnega zapora ugasnejo.

Krog kršiteljev, ki jim lahko sodišče odredi nadomestni zapor, je širok. To je lahko polnoletni kršitelj fizična oseba, podjetnik in zasebnik, odgovorna oseba pravne osebe, podjetnika in zasebnika, državnega organa in organa samoupravne lokalne skupnosti. Izjema je le mladoletna oseba in pravna oseba, ki se jima v primeru neplačila globe v določenem roku le-ta izterja prisilno.

Odreditev nadomestnega zapora je možna šele, kadar kršitelj iz naslova neplačane globe oziroma glob dolguje vsaj 1.000 eurov. Ločnico med temi prekrški predstavlja izrečena globa vsaj v višini 300 eurov. V primeru lažjega prekrška, za katerega je storilcu izrečena globa najmanj v višini 300 eurov, je nadomestni zapor možen le, če znesek posamične ali seštevek dveh ali več glob, izrečenih s posamezno odločbo, doseže ali preseže 1.000 eurov. Nadomestni zapor lahko traja 90 dni. V primeru prekrškov, ki so po naravi ali po okoliščinah, v katerih so bili izvršeni, lažji in za katere je predpisana oziroma je s posamično odločbo izrečena globa pod 300 eurov (največ 299 eurov), je nadomestni zapor možen le, če znesek 1.000 eurov doseže seštevek najmanj desetih neplačanih in neizterljivih glob. V takem primeru nadomestni zapor lahko traja 30 dni.

Posebej velja poudariti, da se mora nadomestni zapor izvršiti najkasneje do poteka zastaralnega roka za izvršitev globe, pri čemer se rok ravna po določbah zakona, ki ureja davčno izvršbo in sme torej zajemati samo globe, za katere rok za izvršitev še ni potekel oziroma bo potekel najkasneje ob zaključku izvršitve nadomestnega zapora.

2 ODREDITEV NADOMESTNEGA ZAPORA

2.1 Obvestilo FURS

Odreditev nadomestnega zapora je v izključni pristojnosti okrajnega sodišča, na območju katerega ima storilec stalno, če tega nima, pa začasno prebivališče. Postopek se začne na podlagi obvestila Finančne uprave RS kot organa, pristojnega za prisilno izterjavo glob, ki ga ta pošlje sodišču, ko ugotovi, da mehanizmi upravne izvršbe v primeru ene ali več glob v znesku najmanj 1.000 eurov (znotraj tega v posamičnem znesku najmanj 300 eurov), izrečenih istemu storilcu, niso uspešni.

Za upravno izvršbo se šteje, da globe po upravni poti ni mogoče izterjati, če ni mogoča ali ni uspešna davčna izvršba na dolžnikove denarne prejemke, denarna sredstva, denarne terjatve, premičnine ali vrednostne papirje. Izvršba na naštete predmete izvršbe ni mogoča, če dolžnik teh sploh nima (ni zaposlen, nima računov pri banki, nima terjatev, vrednostnih papirjev) ali nima prebivališča v Republiki Sloveniji, saj posledično pomeni, da ni mogoče izvesti poskusa rubeža premičnin in v rubežnem zapisniku ugotoviti, da izvršba na premičnine ni uspešna.

Ob prejemu obvestila FURS je sodišče najprej dolžno preveriti, ali je za odreditev nadomestnega zapora krajevno pristojno. Če ugotovi, da je domicil storilca na območju drugega okrajnega sodišča, mora odstopiti obvestilo za odreditev nadometnega zapora krajevno pristojnemu sodišču.

Kadar sodišče ugotovi, da so podani pogoji za odreditev nadomestnega zapora, pošlje storilcu pisno obvestilo o uvedbi postopka za odreditev nadomestnega zapora, v katerem je poučen o možnosti izjave v roku petih dni, pri čemer za svoje trditve navede tudi dokaze. Storilec s to izjavo ne more uspešno uveljavljati ugovorov zoper pravnomočno odločbo ali plačilni nalog, s katerim je bila izrečena globa, lahko pa predlaga nadomestitev plačila globe z delom v splošno korist oziroma pojasni dejstva in okoliščine, zaradi katerih se je znašel v situaciji, ko mu grozi nadomestni zapor oziroma zaradi katerih tega zapora ne bo mogel prestajati, ali lahko uveljavlja pravne ovire (npr. zastaranje izvršitve sankcije).

2.2 (Ne)odreditev nadomestnega zapora

Pred odreditvijo nadomestnega zapora je dolžnost sodišča, da skrbno pretehta vse okoliščine konkretnega primera, tako tiste, ki jih je navedel storilec v izjavi, kot tudi morebitne druge okoliščine, ki so sodišču znane, saj sme nadomestni zapor tudi v primeru, ko so izpolnjeni vsi formalni pogoji, odrediti le, če oceni, da je v konkretnem primeru to sorazmeren in pravičen ukrep.

Kadar storilec v izjavi navaja in dokaže osebne okoliščine, zaradi katerih je popolnoma neprimeren oziroma nesposoben za prestajanje nadomestnega zapora (npr. zaradi neozdravljive težke bolezni, invalidnosti ipd.) in je posledično odreditev nadomestnega zapora onemogočena, lahko sodišče postopek ustavi. Enako ravna v primeru, če ugotovi, da nadomestni zapor glede na okoliščine konkretnega primera ne bi bil sorazmeren in pravičen ukrep. Pri tem lahko kot sodišče upošteva kot relevantno okoliščino npr. tudi čas, ki je pretekel od izvršitve prekrška oziroma prekrškov, za katere se odreja nadomestni zapor. Če storilec v izjavi utemeljeno uveljavlja okoliščine, ki skladno z ZIKS-1 zahtevajo odložitev izvrševanja zaporne kazni, sodišče v sklepu, s katerim odredi nadomestni zapor, odloči tudi o odložitvi izvršitve tega ukrepa do izteka teh okoliščin.

Sodišče ima v primeru odreditve nadomestnega zapora možnost upoštevati tudi osebne okoliščine storilca ali druge relevantne okoliščine (npr. invalidnost storilca, težke družinske razmere v času, ko bo moral v nadomestni zapor), povezane z izvršitvijo nadomestnega zapora, in ne na naravo in težo prekrška, iz katerega izvira neizterljiva globa ter število dni zapora znižati za največ eno tretjino (vendar v nobenem primeru ne manj kot 8 dni), če okoliščine konkretnega primera izkazujejo, da za to obstajajo utemeljeni in upravičeni razlogi.

Kadar storilec ne poda izjave ali se o okoliščinah iz pisnega obvestila o uvedbi postopka za odreditev nadomestnega zapora v zakonsko določenem roku ne izjavi, ali ne navede dejstev in dokazov, ki bi vplivali na odreditev nadomestnega zapora (npr. izkazal, da je globo plačal, nesporno izkazal slabo zdravstveno stanje, ki začasno ali trajno onemogoča izvršitev zapora) ali če predlaga dela v splošno korist, sodišče izdal sklep o nadomestnem zaporu s predpisanimi vsebinami, ki jih določa zakon.

2.3 Pritožba zoper sklep

Zoper sklep o nadomestnem zaporu lahko storilec vloži pritožbo, o kateri je pristojno odločati višje sodišče. Pritožba zoper sklep o nadomestnem zaporu se lahko vloži zaradi kršitve določb o nadomestnem zaporu in odreditvi tega ukrepa, zastaranja izvršitve sankcije, in skupne višine globe, ki se nadomešča z zaporom, ali dolžine odrejenega nadomestnega zapora, pri čemer mora storilec predložiti dokaze, ki izkazujejo, da je v izpodbijanem sklepu zajet previsok znesek globe. ZP-1 izrecno določa, da s pritožbo zoper sklep o nadomestnem zaporu ni mogoče izpodbijati pravnomočne odločbe, s katero je bila izrečena globa.

3 IZVRŠEVANJE NADOMESTNEGA ZAPORA

Sklep o določitvi nadomestnega zapora se izvrši po določbah ZIKS-1. Za izdajo poziva za nastop nadomestnega zapora je pristojno okrajno sodišče, ki je izdalo sklep o odreditvi nadomestnega zapora. Sodišče mora pred izdajo poziva za nastop nadomestnega zapora ugotoviti, ali je bil storilec morebiti odpuščen iz izvrševanja nadomestnega zapora, določenega s prej izdanim sklepom.

Če se storilec ne zglasi v zavodu za prestajanje nadomestnega zapora, se odredi prisilna privedba na prestajanje kazni zapora. Privedbo odredi sodišče, ki je izdalo poziv, izvrši pa ga policija. Stroške prisilne privedbe je dolžan poravnati storilec na podlagi plačilnega naloga, ki ga izda organ, ki je odredbo izvršil.

Prestajanje nadometnega zapora se sme prekiniti le iz zdravstvenih razlogov. O prekinitvi prestajanja nadometnega zapora odloča direktor zavoda na predlog zavodskega zdravnika.

Četrto poglavje
DELO V SPLOŠNO KORIST

1 NAMEN DELA V SPLOŠNO KORIST
1.1 Odločanje sodišča o predlogu
2 PREDLOG ZA NADOMESTITEV GLOBE IN STROŠKOV POSTOPKA Z DELOM V SPLOŠNO KORIST
2.1 Vložitev predloga po izdaji odločbe o prekršku
2.2 Vložitev predloga v postopku odreditve nadomestnega zapora
3 IZVAJANJE DELA V SPLOŠNO KORIST
3.1 Izvajanje dela po izdaji odločbe o prekršku
3.2 Izvajanje dela v postopku odreditve nadomestnega zapora

1 NAMEN DELA V SPLOŠNO KORIST

Poseben postopek izvrševanja pravnomočno izrečene globe in stroškov postopka po odločbi o prekršku prekrškovnega organa ~~(ne pa primarno tudi po plačilnem nalogu)~~ in sodbi o prekršku predstavlja postopek nadomestitve globe, izrečene v postopku o prekršku, v katerem sodišče odloča o predlogu storilca, da se mu globa in stroški postopka nadomestijo z delom v splošno korist. Institut nadomestitve globe dela v splošno korist je namenjen tistim storilcem prekrškov, ki zaradi premoženjskega stanja, ali svojih možnosti za plačilo ne zmorejo plačati globe in stroškov postopka, ki skupaj znašajo vsaj 300 eurov, ne da bi bilo s plačilom globe in stroškov postopka ogroženo njihovo preživljanje ali preživljanje tistih, ki jih je storilec dolžan preživljati.

S pojmom delo v splošno korist so mišljene vse dovoljene oblike dela, od katerih ima korist širša skupnost na državni ali lokalni ravni (npr. pomoč humanitarnim organizacijam, delo v javnih zavodih, urejanje okolja v samoupravnih lokalnih skupnostih ipd.).

Nadomestitev plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist torej lahko uspešno predlaga storilec, ki glede na svoj materialni položaj in glede na materialni položaj svoje družine brez škode za svoje socialno stanje in socialno stanje svoje družine ne bi zmogel plačati globe in stroškov postopka, pri čemer se skladno z določbo Zakona o brezplačni pravni pomoči (ZBPP) šteje, da je njegovo socialno stanje oziroma socialno stanje njegove družine zaradi plačila globe in stroškov prekrškovnega postopka ogroženo, če mesečni dohodek predlagatelja (lastni dohodek) oziroma mesečni povprečni dohodek na člana družine (lastni dohodek družine) ne presega višine dveh osnovnih zneskov minimalnega dohodka, določenega z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

1.1 Odločanje sodišča o predlogu

O nadomestitvi plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist odloča sodnik okrajnega sodišča po stalnem ali začasnem prebivališču predlagatelja.

Sodišče v sklepu o nadomestitvi plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist določi število ur, ki jih mora opraviti storilec, in rok za opravo teh ur v trajanju najmanj 30 in največ 400 ur. Rok za izvršitev del, ki ne more biti krajši od enega in ne daljši od treh mesecev, šteje od dneva, ko je ~~pristojni center~~ pristojna probacijska enota prejela sklep sodišča.

Sodišče lahko število ur zviša ali zniža za največ eno tretjino, če okoliščine konkretnega primera izkazujejo, da za to obstajajo utemeljeni in upravičeni razlogi. Ti razlogi se navezujejo na zmožnost storilca za delo oziroma njegove osebne okoliščine ali druge relevantne okoliščine, ki obstajajo v času odločanja o odreditvi dela v splošno korist in so povezane z izvršitvijo tega dela, ne pa na naravo in težo prekrška, iz katerega izvirajo globa in stroški postopka, saj je delo v splošno korist oblika nadomestne izvršitve pravnomočno izrečene sankcije in ne mehanizem za ponovno presojo te sankcije. Olajševalne okoliščine, ki omogočajo znižanje števila ur, so

lahko npr. zmanjšana ali okrnjena delovna zmožnost storilca, težke družinske razmere v času, ko bi moral storilec delati v splošno korist ipd.; obteževalna okoliščina, ki omogoča zvišanje števila ur, pa npr. dejstvo, da je storilec večkratni povratnik, da je v preteklosti v drugem postopku že imel odobreno delo v splošno korist, pa ga po lastni krivdi ni opravil ipd.

2 PREDLOG ZA NADOMESTITEV GLOBE Z DELOM V SPLOŠNO KORIST

2.1 Vložitev predloga po izdaji odločbe o prekršku

Storilec lahko poda predlog za nadomestitev globe in stroškov postopka z delom v splošno korist najpozneje do poteka roka za plačilo, o kateri pravici ga je prekrškovni organ dolžan poučiti že v izreku odločbe.

Za vložitev predloga, da se globa in stroški postopka nadomestijo z opravo dela v splošno korist zakon torej predpisuje rok, ki je odvisen od roka za plačilo globe oziroma stroškov postopka, ki je določen z odločbo (rok za plačilo ne sme biti krajši od osmih dni in ne daljši kot tri mesece).

Vložen predlog za nadomestitev globe in stroškov postopka z delom v splošno korist zadrži postopek izvrševanja prisilne izterjave.

Po prejemu predloga mora sodišče pred ugoditvijo predlogu ugotavljati premoženjsko stanje storilca, in ali je izpolnjen pogoj višine izrečene globe ter stroškov postopka, saj je nadomestni zapor možen šele, ko neplačana globa in stroški postopka dosežejo ali presežejo 300 eurov.

Sodišče je tako dolžno ugotoviti ali storilec prekrška, ki je predlagal nadomestitev globe (in stroškov postopka) z delom v splošno korist, dejansko živi v takšnih premoženjskih in osebnih okoliščinah, da glede na te okoliščine ne zmore plačila globe, ne da bi bilo s plačilom globe ogroženo njegovo preživljanje ali preživljanje tistih, ki jih je dolžan preživljati. Zaradi ugotovitve teh okoliščin sme sodišče zahtevati tudi poročilo centra za socialno delo o okolju in razmerah, v katerih storilec dejansko živi.

Sodišče lahko predlog storilca zavrne, če je ugotovilo, da ima storilec dovolj lastnih sredstev za plačilo globe in stroškov postopka. Kadar sodišče predlog s sklepom zavrže (umik predloga) ali zavrne, ima storilec pravico do pritožbe, o kateri odloča višje sodišče.

2.2 Vložitev predloga v postopku odreditve nadomestnega zapora

Kot je bilo že povedano, ima storilec preden sodišče izda sklep o nadomestnem zaporu, v postopku odreditve nadomestnega zapora možnost predlagati nadomestitev plačila še neplačanih in neizterljivih glob (ne pa tudi stroškov postopka) z delom v splošno korist. S takim

predlogom, če je ta utemeljen, se lahko storilec izogne prestajanju nadomestnega zapora. Zoper odločitev sodišča o delu v splošno korist ni dovoljena pritožba.

V takih primerih sodišče pri presoji utemeljenosti predloga za ugoditev dela v splošno korist upošteva predhodna že odobrena dela takoj po izdaji odločbe o prekršku, katerega storilec po lastni krivdi ni opravil. Sodišče zato lahko storilčevo vlogo zavrne, ali pa ji ugodi, če to upravičujejo spremenjene okoliščine na strani storilca.

Pri prejemu predloga v tej fazi postopka izvrševanja globe ni treba ugotavljati premoženjskega stanja storilca, saj izpolnjevanje tega pogoja izhaja iz dejstva, da prisilna izterjava ni bila uspešna, izpolnjen pa je tudi pogoj glede višine globe, saj je odreditev nadomestnega zapora možna šele, ko neplačana globa (ali globe) doseže ali preseže 1.000 eurov.

3 IZVAJANJE DELA V SPLOŠNO KORIST

Delo v splošno korist se praviloma izvaja na območju stalnega prebivališča storilca, na njegovo željo pa lahko tudi na območju njegovega začasnega bivališča.

Sklep o nadomestitvi globe (in stroškov postopka) z delom v splošno korist, ki ga izda sodišče, se pošlje v izvršitev pristojni probacijski enoti Uprave Republike Slovenije za probacijo (UPRO) ki odloča glede na razpoložljive možnosti za opravljanje dela v splošno korist.[5]

3.1 Izvajanje dela v splošno korist po izdaji odločbe o prekršku

Če je delo v splošno korist opravljeno v celoti, pristojna probacijska enota o uspešno izvršenem delu obvesti sodišče, ki je izdalo sklep o nadomestitvi plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist, če pa so dela opravljena delno, pristojni organ obvesti sodišče o obsegu oziroma številu ur opravljenega dela. Sodišče lahko v tem primeru izvrševanje sklepa ustavi, sorazmerni del globe in stroškov postopka pa odstopi v prisilno izterjavo, o čemer mora biti storilec v sklepu o odobritvi dela v splošno korist ustrezno poučen.

Kadar se storilec neopravičeno ne odzove vabilu probacijske enote na razgovor glede dela v splošno korist ali se temu vabilu izmika oziroma se izogiba začetku izvajanja dela, se pravi postopa neresno, v teh primerih sodišče po prejemu obvestila probacijske enote ustavi izvrševanje sklepa o določitvi dela v splošno korist, o čemer mora biti storilec v sklepu o odobritvi dela v splošno korist ustrezno poučen.

[5] V Sloveniji deluje pet probacijskih enot, ki izvajajo probacijske naloge: Probacijska enota Ljubljana, Probacijska enota Maribor, Probacijska enota Celje, Probacijska enota Koper in Probacijska enota Novo mesto.

Globa in stroški postopka se ne izterjajo, če storilec v celoti opravi obseg ur, ki mu je bil določen s sklepom sodišča. Če storilec odrejenega dela ne opravi ali ga ne opravi v celoti in tudi ne plača (preostale) globe in stroškov postopka, se ti prisilno izterjajo.

3.2 Izvajanje dela v splošno korist v postopku odreditve nadomestnega zapora

Kadar storilec k odobrenemu delu v splošno korist ne pristopi resno oziroma iz drugega razloga dela ne opravi, se izda in izvrši sklep o nadomestnem zaporu, pri čemer se ustrezno upoštevajo morebitni odplačani zneski oziroma opravljene ure dela, in sicer po tem, ko pristojni organ socialnega varstva sodišče obvesti o teh okoliščinah.

Če storilec uspešno opravi delo v splošno korist, se postopek za odreditev nadomestnega zapora ustavi.

Peto poglavje
ZAVAROVANJE IZVRŠITVE

1 POGOJI ZA IZVRŠITEV ODLOČBE PRED PRAVNOMOČNOSTJO
- 1.1 Odhod kršitelja v tujino
- 1.2 Izgon tujca iz države
- 1.3 Postopanje prekrškovnega organa in sodišča s pravnim sredstvom

2 ZAČASNI ODVZEM PREDMETOV KOT ZAVAROVANJE IZVRŠITVE
- 2.1 Sklep o začasnem odvzemu listin
- 2.2 Pritožba zoper sklep o začasnem odvzemu listin

3 IZVRŠITEV ZAVAROVANJA
- 3.1 Ravnanje z začasno odvzetimi listinami oziroma predmeti
- 3.2 Hramba in upravljanje začasno odvzetih listin in predmetov

1 POGOJI ZA IZVRŠITEV ODLOČBE PRED PRAVNOMOČNOSTJO

Povedali smo že, da se praviloma vsaka odločba, izdana v postopku o prekršku, izvrši, ko postane pravnomočna in ko za izvršitev ni več zakonskih ovir. Zakon ureja tudi pogoje za izvršitev posamezne sankcije, ki se sme začeti izvrševati še pred pravnomočnostjo odločbe. Ne glede na zahtevo za sodno varstvo ali pritožbo se odločba izvrši takoj:

- če storilec ne more dokazati identitete;
- če storilec nima stalnega bivališča;
- če bi se storilec z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za prekršek.

Kadar obstaja eden izmed naštetih pogojev, mora organ, ki odloča o prekršku, ugotoviti, da bi storilec zaradi teh okoliščin lahko onemogočil izvršitev odločbe oziroma sodbe o prekršku. Hkrati te okoliščine tudi pomenijo, da drugi postopki po zakonu, ki zagotavljajo učinkovito izvrševanje izrečenih sankcij, ne bi bili smotrni.

Glede na takšno ureditev je storilec dolžan plačati globo po plačilnem nalogu takoj. V ta namen se mu izda potrdilo o plačilu. Prav tako je dolžan storilec takoj plačati globo, ki mu je izrečena z odločbo o prekršku ter odmerjeno sodno takso. Če storilec kljub odločitvi o takojšnji izvršitvi svojih obveznosti iz odločbe ne plača takoj, je mogoče določiti takojšnjo prisilno izterjavo. Predlog za prisilno izterjavo se takoj posreduje organu, pristojnemu za izterjavo davkov, vendar v tem primeru ni mogoče nadomestiti prisilne izterjave z delom v splošno korist.

1.1 Odhod kršitelja v tujino

Posebna oblika zavarovanja izvršitve odločbe je predvidena za primer, ko bi se lahko kršitelj z odhodom zaradi prebivanja v tujini izognil plačilu globe, izrečene s plačilnim nalogom ali odločbo o prekršku. V tem primeru je določena obveznost takojšnjega plačila globe že po samem zakonu pod pogojem, da je podana nevarnost, da bi se storilec izognil plačilu izrečene globe. Če storilec ne plača globe takoj na kraju prekrška, sme pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa izvesti tudi vse potrebne ukrepe za zavarovanje izvršitve, kot so navedeni v nadaljevanju.

1.2 Izgon tujca iz države

Kadar sodišče izreče poleg glavne sankcije še stransko sankcijo izgon tujca iz države, se tujcu lahko določi kraj, kjer mora prebivati do pravnomočnosti odločbe, vendar najdlje za čas tridesetih dni. Gre za obliko zavarovanja sankcije in ne toliko za njeno izvršitev, ki ima pomen v tem, da se tujca zadrži za toliko časa, v katerem se pričakuje, da bo odločeno o morebitni pritožbi zoper odločbo (sodbo), s katero je bilo odločeno o prekršku na prvi stopnji, saj se te zadeve obravnavajo prednostno.

1.3 Postopanje prekrškovnega organa in sodišča s pravnim sredstvom

Zakon določa obveznost hitrega postopanja prekrškovnega organa oziroma sodišča s pravnim sredstvom. Če pride do takojšnje izvršitve odločbe, mora prekrškovni organ oziroma sodišče zahtevo za sodno varstvo oziroma pritožbo dostaviti pristojnemu sodišču najpozneje v štiriindvajsetih urah po poteku osemdnevnega roka, pristojno sodišče pa mora izdati odločbo v 48 urah po tem, ko je dobilo spis.

2 ZAČASNI ODVZEM PREDMETOV KOT ZAVAROVANJE IZVRŠITVE

Med ukrepe takojšnje izvršitve odločbe zakon za namene zavarovanja izvršitve predpisuje začasen odvzem določenih predmetov. Ukrep začasnega odvzema predmetov zaradi zavarovanja izvršitve odločbe se sme izreči, če se je bati, da se bo storilec med postopkom o prekršku ali do izvršitve odločbe skril, ali odšel neznano kam, ali odšel v tujino.

Uspeh izvršitve odločbe zato ni nujno odvisen le od stopnje sodelovanja storilca, saj storilec morda sploh nima premoženja, s katerim bi lahko plačal izrečeno globo in stroške postopka, zato tudi prisilna izterjava ne bi mogla biti uspešna, ampak tudi od verjetnosti, da bo izrečena sankcija plačana in od nevarnosti onemogočanja njene izvršitve.

2.1 Sklep o začasnem odvzemu listin

S posebnim sklepom se smejo začasno odvzeti potna listina, vozniško dovoljenje, dokumenti vozila, prevozne listine ali drugi dokumenti, ki spremljajo blago, vrednostni papirji, prevozna sredstva ali druge premičnine, ki jih ima storilec pri sebi, ne glede na to, ali je njihov lastnik ali ne. Nabor predmetov je naštet alternativno, kar pomeni, da je od okoliščin posameznega primera, od vrste in teže prekrška, predpisane sankcije in vedenja storilca med postopkom, njegove možnosti za izpolnitev sankcije za prekršek odvisno, katera listina oziroma predmet se začasno odvzame. Ukrep začasnega odvzema sme trajati največ šest mesecev, lahko pa se podaljša še za šest mesecev z novim sklepom.

2.2 Pritožba zoper sklep o začasnem odvzemu listin

Obrazloženi pisni sklep o začasnem odvzemu listin je treba storilcu vročiti takoj, najkasneje pa v treh urah. Zoper sklep je dovoljena pritožba, ki ne zadrži izvršitve. O pritožbi odloča pristojno okrajno sodišče v 48 urah od prejema zadeve.

3 IZVRŠITEV ZAVAROVANJA

Zakon našteva organe, ki so pristojni za izvršitev začasnih odvzemov predmetov. Sklep o začasnem odvzemu potne listine, vozniškega dovoljenja, dokumentov vozila, prevoznih listin ali drugih dokumentov, ki spremljajo blago, izvrši pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa oziroma sodišče, ki ga je izdalo.

Kadar se začasno odvzamejo stvari, ki imajo tržno vrednost, sklep o začasnem odvzemu vrednostnih papirjev ali premičnin izvrši pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja davčno izvršbo, če ni s posebnim zakonom drugače določeno.

Kadar pristojni izvršilni organ naleti na težave pri dejanski izvršitvi sklepa o začasnem odvzemu predmetov, kadar se storilec dejansko upira, grozi, ali se utemeljeno pričakuje neprimerno vedenje storilca, lahko organ, ki odloča o prekršku, zaprosi za pomoč policijo, ki je dolžna pristojnemu organu zagotoviti, da nemoteno izvrši ukrepe začasnega odvzema, ki so določeni s sklepom o začasnem odvzemu.

3.1 Ravnanje z začasno odvzetimi listinami oziroma predmeti

Začasno odvzete listine in predmeti se vrnejo storilcu, če je postopek o prekršku z odločbo ustavljen oziroma če storilec izvrši odločbo oziroma sodbo o prekršku. V primeru, da storilec izrečenih sankcij in naloženega plačila stroškov postopka, pridobljene protipravne premoženjske koristi in povzročene škode ne plača oziroma izvrši, se to poplača iz začasno odvzetih vrednostnih papirjev ali drugih predmetov. Presežek od prodaje teh predmetov se storilcu vrne. Če so bile začasno odvzete različne listine, vendar storilec odločbe ne izvrši prostovoljno, se te listine po pravnomočnosti odločbe oziroma sodbe o prekršku pošljejo organu, ki jih je izdal.

Prodajo začasno odvzetih vrednostnih papirjev ali drugih predmetov opravi pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja davčno izvršbo na podlagi predhodnega obvestila pristojnega organa, da so podani pogoji za izvršitev odločbe iz začasno odvzetih vrednostnih papirjev ali drugih predmetov.

3.2 Hramba in upravljanje začasno odvzetih listin in predmetov

ZP-1 napotuje za hrambo in upravljanje z začasno odvzetimi listinami in predmeti na smiselno rabo določb ZKP o hrambi in upravljanju zaseženih predmetov in začasnem zavarovanju zahtevka za odvzem premoženjske koristi, če s posebnim zakonom ni drugače določeno. Za hrambo in upravljanje z začasno odvzetimi vrednostnimi papirji in drugimi predmeti, ki jih upravlja davčni organ, pa zakon napotuje na smiselno rabo določb ZDavP-2, ki ureja davčni postopek.

Drugi del
EVIDENCA O IZDANIH ODLOČBAH IN IZBRIS IZ EVIDENC

Prvo poglavje VODENJE EVIDENC
Drugo poglavje IZBRIS ODLOČB IN KAZENSKIH TOČK

Prvo poglavje
VODENJE EVIDENC

1 SPLOŠNO
2 NAMEN VODENJA EVIDENCE
2.1 Pravne posledice odločbe o prekršku
2.1.1 Neizdaja potrdila iz evidence
2.2 Ugotavljanje prej izrečene sankcije za prekršek
2.3 Izdaja potrdila o podatkih iz evidence
3 PODATKI, KI SE VPISUJEJO V EVIDENCO
4 DAJANJE PODATKOV IZ EVIDENC O PRAVNOMOČNIH ODLOČBAH
5 ZBIRKE PODATKOV, KI JIH VODIJO PREKRŠKOVNI ORGANI
6 VODENJE SKUPNE EVIDENCE KAZENSKIH TOČK

1 SPLOŠNO

Prekrškovni organi morajo voditi evidenco o pravnomočnih odločbah o prekrških (odločba o prekršku, plačilni nalog in posebni plačilni nalog). V evidenco se zato ne morejo vpisovati podatki v zvezi z izrečenimi opozorili.

Prekrškovni organi so evidenco dolžni vzpostaviti in voditi samostojno. ZP-1 uvaja vzpostavitev centralnega organa, ki bo pristojen za enotno vodenje evidence odločb o prekrških, ki jih izdajajo prekrškovni organi, ki bo začel z delom, ko bodo zagotovljeni tehnični pogoji za njegovo izvajanje, do takrat pa vodijo evidence sami prekrškovni organi.

2 NAMEN VODENJA EVIDENCE

Zakon določa namen vodenja evidenc, ki je v tem, da prekrškovni organi zagotavljajo izvrševanje pravnih posledic odločb o prekršku, ugotavljajo prej izrečene sankcije za prekrške in izdajajo potrdila o podatkih iz te evidence.

2.1 Pravne posledice odločbe o prekršku

Pravne posledice odločbe predstavljajo izrečene sankcije za prekršek in druge omejitve, ki jih mora storilec prekrška trpeti zaradi storjenega prekrška (globa, stranske sankcije, odvzem premoženjske koristi in njihovo izvrševanje), ki nastanejo s pravnomočnostjo odločbe o prekršku. Takšen učinek pravnih posledic izhaja iz ustavno zagotovljene človekove pravice do domneve nedolžnosti.

Učinek pravnih posledic je omejen časovno, kar pomeni, da učinkujejo le do izteka roka, ki je predviden za izbris odločbe o prekršku iz evidenc o odločbah prekrškovnih organov oziroma sodb in sklepov sodišč, pristojnih za zadeve prekrškov.

2.1.1 Neizdaja potrdila iz evidence

Ena od pravnih posledic odločbe o prekršku je možnost, da se storilcu, ki ne plača globe ali stroškov postopka, ne izda potrdila iz uradne evidence s tistega področja, na katerem je bil storjen prekršek. Treba je vedeti, da tega ukrepa ni mogoče določiti za potrdila in druge listine o dejstvih, o katerih se vodijo uradne evidence na področju osebnih stanj (npr. rojstni listi, poročni listi idr.).

2.2 Ugotavljanje prej izrečene sankcije za prekršek

Prej izrečene sankcije za prekrške so pomembne pri odmeri sankcije za novo kršitev. Pravila za odmero sankcije vsebujejo navodila, po katerih naj pooblaščena uradna oseba prekrškovnega organa ugotavlja olajševalne in obteževalne okoliščine v konkretnem primeru, s čimer se uresničuje individualizacija sankcij za prekrške. S tem se namreč zasleduje predvsem sorazmernost sankcije glede na težo oziroma družbeno nevarnost storjene kršitve ter stopnji odgovornosti storilca za tako ravnanje. Ker evidence odločb o prekrških, ki jih izdajajo prekrškovni organi, niso centralizirane, je zato mogoče prej izrečene sankcije upoštevati le v primeru prekrškov, ki so v pristojnosti istega prekrškovnega organa.

2.3 Izdaja potrdila o podatkih iz evidence

Gre za obdelavo osebnih podatkov, vpisanih v evidence, ki je dovoljena z namenom dajanja vpisanih podatkov iz evidence, zlasti v obliki potrdila o predkaznovanosti oziroma o prej izrečenih sankcijah za prekrške. To potrdilo je pomembno tako z vidika pravnih posledic odločbe o prekršku kot zaradi ugotavljanja prej izrečenih sankcij za prekrške. Dajanje podatkov iz evidence o pravnomočnih odločbah o prekrških, ki jih izdajajo prekrškovni organi, je podrobneje urejeno v Pravilniku o kazenski evidenci.

3 PODATKI, KI SE VPISUJEJO V EVIDENCO

Podatki, ki se vpisujejo v evidenco, obsegajo osebne podatke, potrebne za identifikacijo storilca prekrška ter tudi druge podatke o prekršku oziroma odločbi o prekršku in izrečeni sankciji. Med podatke o storilcu prekrška spadajo osebno ime, EMŠO in naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, kadar je storilec fizična oseb. V primeru, da je storilec pravna oseba, se v evidenco vpišejo firma (oziroma ime pravne osebe) in sedež ter enotna matična številka pravne osebe. Če je storilec tujec, se namesto EMŠO vpišejo njegovi rojstni podatki. Vpis pravne opredelitve prekrška v evidenco pomeni navedbo predpisa (zakona, uredbe oziroma občinskega odloka) in konkretne kazenske določbe tega predpisa, s katero je prekršek določen. Vpisati je treba tudi številko odločbe o prekršku in datum njene izdaje ter sankcijo, ki je bila izrečena z odločbo o prekršku. Poleg predpisanih podatkov je mogoče vpisati tudi kakšne druge podatke, ki sicer

niso izrecno predpisani, če pri tem ne gre za osebne podatke (npr. naziv prekrškovnega organa, ki je odločbo izdal ter podatek o datumu pravnomočnosti odločbe o prekršku).

4 DAJANJE PODATKOV IZ EVIDENC O PRAVNOMOČNIH ODLOČBAH

Upravičenci do podatkov so posamezniki, na katere se vpisani podatki nanašajo, če jih potrebujejo za uveljavljanje svojih pravic. Drugi uporabniki teh podatkov so tisti uporabniki, ki imajo upravičen interes za uporabo podatkov o odločbah o prekrških, ki je utemeljen v zakonu.

Upravičenci do podatkov morajo podati pisno vlogo z uporabo informacijske tehnologije, kar pomeni, da jih je mogoče dati tudi v elektronski obliki. Vloga za dajanje podatkov iz teh evidenc se lahko vloži v pisni obliki pri prekrškovnem organu, ki vodi evidenco ali v elektronski obliki pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, ki zagotavlja sprejem vlog v elektronski obliki in njihovo posredovanje organom, pristojnim za dajanje podatkov iz teh evidenc. Pisna zahteva drugih uporabnikov mora biti obrazložena in konkretizirana, iz katere je razviden upravičen interes.

Podatki iz evidenc se lahko dajejo pisno ali z uporabo informacijske tehnologije tako, da je zagotovljeno njihovo varovanje v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Sodiščem in državnim tožilstvom je omogočena pravica do brezplačnega oddaljenega dostopa do podatkov o pravnomočnih odločbah o prekrških iz prekrškovnih evidenc. Enako je omogočen brezplačni oddaljeni dostop prekrškovnim organom do lastnih podatkov v njihovi evidenci in do podatkov o pravnomočnih odločbah sodišč, ki se nanašajo na zadeve, v katerih so odločali kot prekrškovni organi. Drugim državnim organom in organom samoupravnih lokalnih skupnosti se omogoči brezplačen oddaljeni dostop do tistih podatkov v evidencah, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih zakonsko določenih pristojnosti.

5 ZBIRKE PODATKOV, KI JIH VODIJO PREKRŠKOVNI ORGANI

Zakon nalaga prekrškovnim organom, da o zadevah prekrškov vodijo vpisnike in pomožne knjige kot posebno vrsto zbirk podatkov: vpisnik za zadeve prekrškov, v katerih se izda plačilni nalog; vpisnik za zadeve prekrškov, v katerih se izda odločba o prekršku; vpisnik za zadeve, v katerih se vloži obdolžilni predlog; seznam odvzetih predmetov; evidenco zapadle, neplačane globe, sodne takse, stroškov postopka, odvzete premoženjske koristi ter kazni za kršitev postopka.

Vodenje navedenih zbirk podatkov je namenjeno evidentiranju zadev, ki jih obravnavajo prekrškovni organi, učinkovitemu vodenju postopkov in njihovi preglednosti ter za statistično poročanje o zadevah prekrškov.

6 VODENJE SKUPNE EVIDENCE KAZENSKIH TOČK

Evidenca se vodi zaradi evidentiranja in obdelave podatkov o storilcih prekrškov, ki so jim bile za prekrške v cestnem prometu izrečene kazenske točke, števila izrečenih kazenskih točk, evidentiranja podatkov o tem, katerim voznikom je bilo izrečeno prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe vozniškega dovoljenja na ozemlju RS na podlagi doseženega ali preseženega z zakonom določenega števila kazenskih točk v cestnem prometu.

Drugo poglavje
IZBRIS ODLOČB IN KAZENSKIH TOČK

1 IZBRIS PRAVNOMOČNE ODLOČBE O PREKRŠKU
2 IZBRIS KAZENSKIH TOČK

1 IZBRIS PRAVNOMOČNE ODLOČBE O PREKRŠKU

ZP-1 določa pogoje za izbris pravnomočne odločbe prekrškovnih organov, ki se iz evidenc izbrišejo po poteku treh let od dneva pravnomočnosti odločb. To pomeni, da je potek časa bistvena okoliščina za izbris odločb o prekrških, ki se vpisujejo v prekrškovne evidence.

Povedali smo že, da začne teči rok za izpolnitev obveznosti z dnem pravnomočnosti prekrškovnih odločb. Storilec prekrška po izbrisu odločb o prej storjenih prekrških velja za osebo, ki še ni bila spoznana za odgovorno storitve prekrška. To po drugi strani pomeni, da storilca zaradi prej storjenih prekrškov ni več mogoče obravnavati strožje oziroma sankcij za prej storjene prekrške ni mogoče več upoštevati pri odmeri sankcije za morebiti nov storjen prekršek. Prav tako ni mogoče izvršiti nekaterih pravnih posledic (npr. zaseg motornega vozila po določbah ZPrCP). O izbrisanih odločbah o prekrških tudi ni več mogoče dajati podatkov iz evidence o pravnomočnih odločbah.

Velja si zapomniti, da prekrškovni organi sami preverjajo, ali so nastopili pogoji za izbris glede na potek časovnega roka treh let od pravnomočnosti odločbe o prekršku. Po preteku treh let od pravnomočnosti odločbe o prekršku oziroma plačilnega naloga so dolžni opraviti po uradni dolžnosti izbris. Po izbrisu pravnomočne odločbe iz prekrškovne evidence se podatki izločijo iz teh evidenc in se shranijo v zbirki dokumentarnega gradiva.

2 IZBRIS KAZENSKIH TOČK

Kazenske točke v cestnem prometu se izbrišejo iz evidence po preteku dveh let od pravnomočnosti odločbe, s katero so bile izrečene, če v tem času storilec ne doseže števila kazenskih točk, zaradi katerega se izreče prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju RS.

Z dnem vpisa sklepa, s katerim je bilo izrečeno prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju RS, se izbrišejo vse do tedaj zbrane kazenske točke.

Iz evidence se izbrišejo tudi vse kazenske točke, izrečene s sodbo oziroma sklepom sodišča, odločbo ali plačilnim nalogom prekrškovnega organa, ki so bile za prekršek, storjen v času veljavnosti vozniškega dovoljenja, izrečene po prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja.

Izbriše se tudi prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja, izrečeno s sklepom sodišča, ki je bilo vpisano v evidenco po že vpisanem prenehanju veljavnosti istega vozniškega dovoljenja. O izbrisanih kazenskih točkah, izrečenih po posameznih kategorijah motornih vozil, se obvesti upravna enota, ki je izdala vozniško dovoljenje.

Natančno določen postopek izbrisa je potreben zaradi postopka ponovne pridobitve vozniškega dovoljenja, ki je določen v ZVoz-1, saj mora oseba, ki ji je bilo izrečeno prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja, za pridobitev novega vozniškega dovoljenja opraviti vozniški izpit iz vseh kategorij motornih vozil, s katerimi je storila prekršek, za katerega so ji bile izrečene kazenske točke.

PRAKTIČNA UPORABA MATERIALNOPRAVNIH DOLOČB IN POSTOPKA IZ ZP-1

Prvi del **ODLOČBA O PREKRŠKU – OBRAZCI**
Drugi del **PLAČILNI NALOG – OBRAZCI**

Prvi del
ODLOČBA O PREKRŠKU – OBRAZCI

1 Odločba o prekršku brez obrazložitve – izrek globe – fizična oseba
2 Odločba o prekršku z obrazložitvijo – izrek globe – fizična oseba
3 Odločba o prekršku brez obrazložitve – izrek globe in odvzem predmetov – fizična oseba
4 Odločba o prekršku brez obrazložitve – izrek globe – pravna in odgovorna oseba
5 Odločba o prekršku z obrazložitvijo – izrek globe – pravna in odgovorna oseba
6 Odločba o prekršku brez obrazložitve – izrek globe – pravna oseba
7 Odločba o prekršku brez obrazložitve – izrek globe v steku – odgovorna oseba

1 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE – FIZIČNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../…

ODLOČBA O PREKRŠKU

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … po uradni dolžnosti/na predlog (oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti) …, št. … z dne … na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršitelja (osebno ime) …, (ki ga zastopa zagovornik, odvetnik (osebno ime) … v …) zaradi prekrška po ... točki/alineji … odstavka … člena Zakona o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…)

odloča:

kršitelj (osebno ime) …, EMŠO/rojstni podatki …, državljanstvo ..., stanujoč ...,

je odgovoren,

da (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška, način storitve in odločilne okoliščine) …, s čimer je kršil … točko/alinejo … odstavka … člena Z… in s tem storil prekršek po ... točki/alineji ... odstavka ... člena Z…

Kršitelju se na podlagi … odstavka … člena Z … (v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1) **izreče**

globa … eurov.

Kršitelj mora plačati **sodno takso v višini … eurov** ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršitelj plačati v 30 dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršitelj zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bil upravičen do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist. Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku je dovoljena zahteva za sodno varstvo. Zahtevo je treba napovedati v roku osmih dni od prejema odločbe pisno v dveh izvodih pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … …., sicer se šteje, da se je upravičenec do zahteve (kršitelj, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik in lastnik predmetov) odpovedal pravici do zahteve za sodno varstvo. Napoved zahteve se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev napovedi zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu, ki je izdal odločbo. Napoved zahteve je mogoče umakniti do poteka roka za vložitev napovedi zahteve. V takem primeru se šteje, da zahteva ni bila napovedana in se je upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve.

Kadar vsaj eden od upravičencev do zahteve napove zahtevo, se pisna odločba izdela z obrazložitvijo in odpošlje najpozneje v 30 dneh po prejemu napovedi zahteve upravičencem do zahteve. Če nihče od upravičencev do zahteve zahtevo ne napove, ali jo umakne do poteka roka za napoved zahteve, prekrškovni organ ne izdela odločbe z obrazložitvijo in se šteje, da je z dnem vročitve odločbe brez obrazložitve vročena končna odločba, ki je z iztekom roka za napoved postala pravnomočna.

Kršitelj, ki ne napove zahteve zoper odločbo, plača polovični znesek globe v osmih dneh po izteku roka za napoved zahteve, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v roku, ki je določen v izreku odločbe. V istem roku, ki je določen v izreku odločbe, mora plačati celoten znesek izrečene globe kršitelj, ki napove zahtevo zoper odločbo, nato pa zahteve zoper odločbo z obrazložitvijo ne vloži. V primeru plačila polovičnega zneska globe pred iztekom roka za napoved, zahteva ni dovoljena, razen v primeru, če je moral kršitelj plačati globo pred iztekom roka za napoved zahteve v skladu z določbami ZP-1.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršitelj plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum Pooblaščena uradna oseba

Priloga: UPN za plačilo globe in stroškov postopka

2 ODLOČBA O PREKRŠKU Z OBRAZLOŽITVIJO – IZREK GLOBE – FIZIČNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../…

ODLOČBA O PREKRŠKU

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … po uradni dolžnosti/na predlog (oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti) …, št. … z dne … na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršitelja (osebno ime) …, (ki ga zastopa zagovornik, odvetnik (osebno ime) … v …) zaradi prekrška po ... točki/alineji … odstavka … člena Zakona o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…)

odloča:

kršitelj (osebno ime) …, EMŠO/rojstni podatki …, državljanstvo ..., stanujoč ...,

je odgovoren,

da (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška, način storitve in odločilne okoliščine) …, s čimer je kršil … točko/alinejo … odstavka … člena Z… in s tem storil prekršek po ... točki/alineji ... odstavka ... člena Z…

Kršitelju se na podlagi … odstavka … člena Z … (v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1) **izreče**

globa … eurov.

Kršitelj mora plačati **sodno takso v višini … eurov** ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršitelj plačati v 30 dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršitelj zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bil upravičen do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist. Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

O b r a z l o ž i t e v

VARIANTA 1: Kršitelj je v pisni izjavi navedel, da …
VARIANTA 2: Kršitelju, ki se ob ugotovitvi oziroma obravnavanju prekrška ni mogel izjaviti o prekršku, je prekrškovni organ poslal obvestilo in pouk kršitelju, da se lahko pisno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška v petih dneh od prejema obvestila. Poučen je bil, da ni dolžan tega storiti, če se bo izjavil, pa ni dolžan izpovedovati zoper sebe ali svoje bližnje, ter mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo mogel več uveljavljati. Obvestilo mu je bilo vročeno dne …, vendar pisne izjave ni podal v predpisanem roku.
VARIANTA 3: Kršitelj je ob ugotovitvi oziroma obravnavanju prekrška podal ustno izjavo in navedel, da …

Prekrškovni organ je …. (npr. vpogledal v …, opravil poizvedbe…, izvedel dokazni postopek, v katerem je zaslišal kot priče …, itd. A.B. je zaslišan kot priča izpovedal , da … Iz izvedeniškega mnenja, ki ga je izdelal …, izhaja, da …)

Po tako izvedenem postopku je prekrškovni organ ugotovil, da *…(v obrazložitvi mora prekrškovni navesti, zakaj je prepričan, da so določena dejstva storilcu prekrška dokazana in kateri razlogi so bili odločilni pri uporabi predpisov, zlasti pri ugotavljanju, ali sta podana prekršek in odgovornost kršitelja zanj).*

S tem je kršitelj uresničil zakonske znake prekrška po ... in … odstavku ... člena Z…, za katerega je predpisana globa …

Na podlagi 8. točke prvega odstavka 143. člena v zvezi s prvim odstavkom 144. člena in drugim odstavkom 58. člena ZP-1 mora kršitelj plačati sodno takso, ki je odmerjena na podlagi taksne tarife 8.1 Zakona o sodnih taksah, ki določa sodno takso za redni sodni postopek, in sicer po tarifni številki 8111 v višini 10 odstotkov zneska globe, ki znaša … eurov. Kršitelj mora plačati tudi druge stroške postopka, če bodo priglašeni po izdaji odločbe o prekršku, katere bo prekrškovni organ odmeril s posebnim sklepom.

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku se lahko vloži zahteva za sodno varstvo v osmih dneh od vročitve odločbe pisno pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … upravičenec, ki je predhodno napovedal zahtevo. Zahteva se pošlje po pošti ali izroči v dveh izvodih neposredno pri prekrškovnem organu, ki je izdal odločbo in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršitelj plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum Pooblaščena uradna oseba

Priloga: UPN za plačilo globe in stroškov postopka

3 ODLOČBA O PREKRŠKU Z OBRAZLOŽITVIJO – IZREK GLOBE IN ODVZEM PREDMETOV – FIZIČNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../…

ODLOČBA O PREKRŠKU

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba …, po uradni dolžnosti na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list, RS, št. … , v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršitelja …, (ki ga zastopa zagovornik, odvetnik … v …) zaradi prekrška po ... točki/alineji … odstavka … člena Zakona o … (Uradni list, RS, št. …, v nadaljevanju Z…)

odloča:

kršitelj …, EMŠO/rojstni podatki …, državljanstvo ..., stanujoč ...,

je odgovoren,

da … (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je kršil … točko/alinejo … odstavka … člena Z… in s tem storil prekršek po ... točki/alineji ... odstavka ... člena Z…

Kršitelju se na podlagi … odstavka … člena Z … v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1

i z r e č e

globa … eurov in

odvzem predmetov, in sicer …

Kršitelj mora plačati sodno takso v višini … eurov ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršitelj plačati v … dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršitelj zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bil upravičen do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal

odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist. Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

Odvzeti predmet se po pravnomočnosti odločbe o prekršku v skladu s posebnimi predpisi prodajo (uniči, izroči ustrezni organizaciji).

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku je dovoljena zahteva za sodno varstvo. Zahtevo je treba napovedati v roku osmih dni od prejema odločbe pisno v dveh izvodih pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … …., sicer se šteje, da se je upravičenec do zahteve (kršitelj, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik in lastnik predmetov) odpovedal pravici do zahteve za sodno varstvo. Napoved zahteve se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev napovedi zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu, ki je izdal odločbo. Napoved zahteve je mogoče umakniti do poteka roka za vložitev napovedi zahteve. V takem primeru se šteje, da zahteva ni bila napovedana in se je upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve.

Kadar vsaj eden od upravičencev do zahteve napove zahtevo, se pisna odločba izdela z obrazložitvijo in odpošlje najpozneje v 30 dneh po prejemu napovedi zahteve upravičencem do zahteve. Če nihče od upravičencev do zahteve zahtevo ne napove, ali jo umakne do poteka roka za napoved zahteve, prekrškovni organ ne izdela odločbe z obrazložitvijo in se šteje, da je z dnem vročitve odločbe brez obrazložitve vročena končna odločba, ki je z iztekom roka za napoved postala pravnomočna.

Kršitelj, ki ne napove zahteve zoper odločbo, plača polovični znesek globe v osmih dneh po izteku roka za napoved zahteve, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v roku, ki je določen v izreku odločbe. V istem roku, ki je določen v izreku odločbe, mora plačati celoten znesek izrečene globe kršitelj, ki napove zahtevo zoper odločbo, nato pa zahteve zoper odločbo z obrazložitvijo ne vloži. V primeru plačila polovičnega zneska globe pred iztekom roka za napoved, zahteva ni dovoljena, razen v primeru, če je moral kršitelj plačati globo pred iztekom roka za napoved zahteve v skladu z določbami ZP-1.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršitelj plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum

Pooblaščena uradna oseba

Priloge:
1 UPN za plačilo globe
2 UPN za plačilo sodne takse

4 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../...

ODLOČBA O PREKRŠKU

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … po uradni dolžnosti/na predlog predlagatelja (naziv) …., št. … z dne … na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršiteljici pravno osebo (naziv) … s sedežem v …. in odgovorno osebo (osebno ime) … (ki ju zastopa zagovornik, odvetnik … v …) zaradi prekrška po … točki/alineji ... odstavka … člena Zakona o …/Uredbe o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…/U…)

o d l o č a:

Kršiteljici :
1. pravna oseba (naziv) …, sedež …, matična številka …,

je odgovorna,

VARIANTA1 (pridružena odgovornost): da je njena odgovorna oseba (osebno ime odgovorne osebe) … pri opravljanju dejavnosti pravne osebe, ki je bila pooblaščena opravljati delo (opis kršitve) …v (imenu ali za račun ali korist ali s sredstvi) … pravne osebe (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je pravna oseba kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe.
VARIANTA2 (odgovornost za dolžno nadzorstvo): ker je njena odgovorna oseba, npr. direktor (osebno ime odgovorne osebe) …, ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe …, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem/izvajanjem (določb, pravil o ….) v pristojni službi glede obveznosti ..., s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar pravna oseba (čas in kraj storitve prekrška) … ni (opis dejanja prekrška) …, s čimer je pravna oseba kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe.

2. odgovorna oseba (osebno ime) …, EMŠO/rojstni podatki …, državljanstvo …, stanujoča /stalno/začasno prebivališče …, zaposlena pri …,

je odgovorna,

VARIANTA1 (pridružena odgovornost): da je kot odgovorna oseba pri opravljanju dejavnosti pravne osebe (naziv in sedež) …, ki je bila pooblaščena opravljati delo (opis) … v njenem (imenu ali za račun ali korist ali z njenimi sredstvi) … (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je odgovorna oseba kršila …. odstavek … člena Z/Uredbe… in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena v zvezi z …. členom Z../Uredbe.

VARIANTA2 (odgovornost za dolžno nadzorstvo): da je npr. kot direktor (osebno ime odgovorne osebe) …, ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe (naziv pravne osebe) …, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem/izvajanjem (določb, pravil o ….) v pristojni službi glede obveznosti ..., s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar kot odgovorna oseba (čas in kraj storitve prekrška) … ni (opis dejanja prekrška) …, , s čimer je kršil…. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storil prekršek po …. odstavku … člena v zvezi z …. členom Z../Uredbe.

Na podlagi ... in ... odstavka ... člena Z…/Uredbe (v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1) se **izreče**

pravni osebi … globa … eurov in
odgovorni osebi … globa … eurov.

Kršiteljica pravna oseba mora plačati **sodno takso v višini … eurov** na podračun št. …, referenca … (po priloženem UPN), odgovorna oseba pa mora plačati sodno takso v višini … eurov na podračun št. …, referenca … (po priloženem UPN) ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka morata kršiteljici plačati v (9 dneh do 3 mesecev) … dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlagata plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršiteljici pravna in odgovorna oseba v določenem roku globe in stroškov postopka ne bosta plačali, se bodo neplačana globa in stroški postopka izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa, ki je bila izrečena kršiteljici odgovorni osebi, lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom. Če kršiteljica odgovorna oseba zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bila upravičena do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist.

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku je dovoljena zahteva za sodno varstvo. Zahtevo je treba napovedati v roku osmih dni od prejema odločbe pisno v dveh izvodih pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … …., sicer se šteje, da se je upravičenec do zahteve (kršiteljici pravna in odgovorna oseba, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik in lastnik predmetov) odpovedal pravici do zahteve za sodno varstvo. Napoved zahteve se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev napovedi zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu, ki je izdal odločbo. Napoved zahteve je mogoče umakniti do poteka roka za vložitev napovedi zahteve. V takem primeru se šteje, da zahteva ni bila napovedana in se je upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve.

Kadar vsaj eden od upravičencev do zahteve napove zahtevo, se pisna odločba izdela z obrazložitvijo in odpošlje najpozneje v 30 dneh po prejemu napovedi zahteve upravičencem do zahteve. Če nihče od upravičencev do zahteve zahtevo ne napove, ali jo umakne do poteka

roka za napoved zahteve, prekrškovni organ ne izdela odločbe z obrazložitvijo in se šteje, da je z dnem vročitve odločbe brez obrazložitve vročena končna odločba, ki je z iztekom roka za napoved postala pravnomočna.

Če kršiteljici ne napovesta zahteve zoper odločbo, plačata polovični znesek globe v osmih dneh po izteku roka za napoved zahteve, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v roku, ki je določen v izreku odločbe. V istem roku, ki je določen v izreku odločbe, morata plačati celoten znesek izrečene globe kršiteljici, ki napovesta zahtevo zoper odločbo, nato pa zahteve zoper odločbo z obrazložitvijo ne vložita. V primeru plačila polovičnega zneska globe pred iztekom roka za napoved, zahteva ni dovoljena, razen v primeru, če sta morali kršiteljici plačati globo pred iztekom roka za napoved zahteve v skladu z določbami ZP-1.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršiteljici plačata globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum Pooblaščena uradna oseba
Priloge: UPN za plačilo globe in sodne takse

5 ODLOČBA O PREKRŠKU Z OBRAZLOŽITVIJO – IZREK GLOBE – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../...

ODLOČBA O PREKRŠKU

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … po uradni dolžnosti/na predlog predlagatelja (naziv) …., št. … z dne … na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršiteljici pravno osebo (naziv) … s sedežem v …. in odgovorno osebo (osebno ime) … (ki ju zastopa zagovornik, odvetnik … v …) zaradi prekrška po … točki/alineji ... odstavka ... člena Zakona o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…)

o d l o č a:

Kršiteljici :
1. pravna oseba (naziv) …, sedež …, matična številka …,

je odgovorna,

VARIANTA1 (pridružena odgovornost): da je njena odgovorna oseba (osebno ime odgovorne osebe) … pri opravljanju dejavnosti pravne osebe, ki je bila pooblaščena opravljati delo (opis kršitve) …v (imenu ali za račun ali korist ali s sredstvi) … pravne osebe (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je pravna oseba kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe.
VARIANTA2 (odgovornost za dolžno nadzorstvo): ker je njena odgovorna oseba, npr. direktor (osebno ime odgovorne osebe) …, ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe …, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem/izvajanjem (določb, pravil o ….) v pristojni službi glede obveznosti ..., s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar pravna oseba (čas in kraj storitve prekrška) … ni (opis dejanja prekrška) …, s čimer je pravna oseba kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe.

2. odgovorna oseba (osebno ime) …, EMŠO/rojstni podatki …, državljanstvo …, stanujoča /stalno/začasno prebivališče …, zaposlena pri …,

je odgovorna,

VARIANTA1 (pridružena odgovornost): da je kot odgovorna oseba pri opravljanju dejavnosti pravne osebe (naziv in sedež) …, ki je bila pooblaščena opravljati delo (opis) … v njenem (imenu ali za račun ali korist ali z njenimi sredstvi) … (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je odgovorna oseba kršila …. odstavek … člena Z/Uredbe… in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena v zvezi z …. členom Z../Uredbe.
VARIANTA2 (odgovornost za dolžno nadzorstvo): da je npr. kot direktor (osebno ime odgovorne osebe) …, ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe (naziv pravne osebe) …, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem/izvajanjem (določb, pravil o ….) v pristojni službi glede obveznosti ..., s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar kot odgovorna oseba (čas in kraj storitve prekrška) … ni (opis dejanja prekrška) …, , s čimer je kršil…. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storil prekršek po …. odstavku … člena v zvezi z …. členom Z../Uredbe.

Na podlagi ... in ... odstavka ... člena Z…/Uredbe (v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1) se **izreče**

pravni osebi … globa … eurov in
odgovorni osebi … globa … eurov.

Kršiteljica pravna oseba mora plačati **sodno takso v višini … eurov** na podračun št. …, referenca … (po priloženem UPN), kršiteljica odgovorna oseba pa mora plačati **sodno takso v višini … eurov** na podračun št. …, referenca … (po priloženem UPN) ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka morata kršiteljici plačati v … dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlagata plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršiteljici pravna in odgovorna oseba v določenem roku globe in stroškov postopka ne bosta plačali, se bodo neplačana globa in stroški postopka

izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa, ki je bila izrečena kršiteljici odgovorni osebi, lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom. Če kršiteljica odgovorna oseba zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bila upravičena do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist.

O b r a z l o ž i t e v

Zastopnik pravne osebe je v pisni izjavi navedel, da …
Kršiteljica odgovorna oseba je v pisni izjavi navedla, da …

Prekrškovni organ je …. (npr. vpogledal v …, opravil poizvedbe…, izvedel dokazni postopek, v katerem je zaslišal kot priče …, itd.
A.B. je zaslišan kot priča izpovedal , da …
Iz izvedeniškega mnenja, ki ga je izdelal …, izhaja, da …

Po tako izvedenem postopku je prekrškovni organ ugotovil, da *…(v obrazložitvi mora prekrškovni navesti, zakaj je prepričan, da so določena dejstva storilcu prekrška dokazana in kateri razlogi so bili odločilni pri uporabi predpisov, zlasti pri ugotavljanju, ali sta podana prekršek in odgovornost kršitelja zanj).*

S tem sta pravna in odgovorna oseba uresničili zakonske znake prekrška po ... in … odstavku ... člena Z…/Uredbe, za katerega je predpisana globa …

Na podlagi 8. točke prvega odstavka 143. člena v zvezi s prvim odstavkom 144. člena in drugim odstavkom 58. člena ZP-1 morata kršiteljici plačati sodno takso, ki je odmerjena na podlagi taksne tarife 8.1 Zakona o sodnih taksah, ki določa sodno takso za redni sodni postopek, in sicer po tarifni številki 8111 v višini 10 odstotkov zneska globe, ki znaša za pravno osebo … eurov in za odgovorno osebo … eurov. Kršiteljici morata plačati tudi druge stroške postopka, če bodo priglašeni po izdaji odločbe o prekršku, katere bo prekrškovni organ odmeril s posebnim sklepom.

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku lahko vloži zahtevo za sodno varstvo v osmih dneh od vročitve odločbe pisno pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … upravičenec, ki je predhodno napovedal zahtevo. Zahteva se pošlje po pošti ali izroči v dveh izvodih neposredno pri prekrškovnem organu, ki je izdal odločbo in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršiteljici plačata globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum Pooblaščena uradna oseba

Priloge:

- UPN za plačilo globe in sodne takse

6 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE – PRAVNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../...

ODLOČBA O PREKRŠKU

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … po uradni dolžnosti (na predlog predlagatelja (naziv) …, št. … z dne …) na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršiteljico pravno osebo … s sedežem v …., (ki jo zastopa zagovornik, odvetnik … v …) zaradi prekrška po … točki/alineji ... odstavka ... člena Zakona o …/Uredbe o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…/Uredba…)

o d l o č a:

Kršiteljica pravna oseba …, sedež …, matična številka …,

je odgovorna,

VARIANTA1 (neposredni storilec): da je njena odgovorna oseba (naziv organa, osebno ime odgovorne osebe pravne osebe) … pri opravljanju dejavnosti pravne osebe, ki je bila pooblaščena opravljati delo (opis) …v (imenu, za račun, korist, s sredstvi) … pravne osebe (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je pravna oseba kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe…
VARIANTA 2 (opustitev za dolžno nadzorstva): ker je njena odgovorna oseba, npr. direktor (osebno ime odgovorne osebe) … ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem/izvajanjem (določb, pravil o ….) v pristojni službi glede obveznosti ..., s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar pravna oseba (čas in kraj storitve prekrška) … ni (opis dejanja prekrška) …, s čimer je pravna oseba kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe.
VARIANTA3 (samostojna odgovornost pravne osebe): ker je njen (vodstveni/nadzorni organ opustil/odgovorna oseba opustila) ... dolžno nadzorstvo, s katerim bi se prekršek lahko preprečil nad spoštovanjem/izvajanjem določb v skladu z/s…, zaradi česar (opis kršitve) …, s čimer je pravna oseba (čas in kraj storitve prekrška) kršila …. odstavek … člena Z/Uredbe … in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe.

Na podlagi ... in ... odstavka ... člena Z…/Uredbe… v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1 se

izreče

pravni osebi … **globa … eurov.**

Kršiteljica pravna oseba mora plačati **sodno takso v višini … eurov** ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.

Globo in stroške postopka mora kršiteljica plačati v … dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Neplačana globa in stroški postopka se bodo izterjali prisilno.

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku je dovoljena zahteva za sodno varstvo. Zahtevo je treba napovedati v roku osmih dni od prejema odločbe pisno v dveh izvodih pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … …., sicer se šteje, da se je upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve za sodno varstvo. Napoved zahteve se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev napovedi zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu, ki je izdal odločbo. Napoved zahteve je mogoče umakniti do poteka roka za vložitev napovedi zahteve. V takem primeru se šteje, da zahteva ni bila napovedana in se je upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve.

Kadar vsaj eden od upravičencev do zahteve napove zahtevo, se pisna odločba izdela z obrazložitvijo in odpošlje najpozneje v 30 dneh po prejemu napovedi zahteve upravičencem do zahteve. Če nihče od upravičencev do zahteve zahtevo ne napove, ali jo umakne do poteka roka za napoved zahteve, prekrškovni organ ne izdela odločbe z obrazložitvijo in se šteje, da je z dnem vročitve odločbe brez obrazložitve vročena končna odločba, ki je z iztekom roka za napoved postala pravnomočna.

Če kršiteljica ne napove zahteve zoper odločbo, plača polovični znesek globe v osmih dneh po izteku roka za napoved zahteve, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v roku, ki je določen v izreku odločbe. V istem roku, ki je določen v izreku odločbe, mora plačati celoten znesek izrečene globe kršiteljica pravna oseba, ki napove zahtevo zoper odločbo, nato pa zahteve zoper odločbo z obrazložitvijo ne vloži. V primeru plačila polovičnega zneska globe pred iztekom roka za napoved, zahteva ni dovoljena, razen v primeru, če je morala kršiteljica plačati globo pred iztekom roka za napoved zahteve v skladu z določbami ZP-

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršiteljica plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Pooblaščena uradna oseba

Kraj, datum

Priloge:
1 UPN za plačilo globe
2 UPN za plačilo sodne takse

7 ODLOČBA O PREKRŠKU BREZ OBRAZLOŽITVE – IZREK GLOBE V STEKU - ODGOVORNA OSEBA

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Odl .../...

(Naziv prekrškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … po uradni dolžnosti (na predlog predlagatelja (naziv) …, št. … z dne …) na podlagi drugega odstavka 51. člena in 46. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku zoper kršiteljico odgovorno osebo … (ki jo zastopa zagovornik, odvetnik … v …) zaradi prekrškov po … točki/alineji ... odstavka ... člena Zakona o …/Uredbe o … (Uradni list RS, št …, v nadaljevanju Z…) in prekrška po … točki/alineji ... odstavka ... člena Zakona o …/Uredbe … (Uradni list RS, št …, v nadaljevanju Z…/Uredbe)

o d l o č a:

Kršiteljica odgovorna oseba …, EMŠO/rojstni podatki …, državljanstvo …, stanujoča /stalno/začasno prebivališče …, zaposlena pri …,

je odgovorna,

VARIANTA1 (pridružena odgovornost) da kot odgovorna oseba pri opravljanju dejavnosti pravne osebe (naziv in sedež) …, ki je bila pooblaščena opravljati delo (opis) …v njenem (imenu ali na račun ali korist ali s sredstvi) …
a/ (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe…;
b/ je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah kot pod tč. a/ (opis dejanja prekrška) …, s čimer je kršila …. odstavek … člena Z…/Uredbe… in s tem storila prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe …
VARIANTA2 (odgovornost za dolžno nadzorstvo): da je kot odgovorna oseba, npr. kot direktor (osebno ime odgovorne osebe) …, ki je bil dolžan ravnati v imenu pravne osebe (naziv pravne osebe) …, opustil dolžno nadzorstvo nad spoštovanjem/izvajanjem (določb, pravil o ….) v pristojni službi glede obveznosti ..., s katerim bi se prekršek lahko preprečil, zaradi česar:

a/ (čas in kraj storitve prekrška) … (opis dejanja prekrška) …, s čimer je kršil …. odstavek … člena Z…/Uredbe in s tem storil prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe …;

b/ je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah kot pod tč. a/ (opis dejanja prekrška) …, s čimer je kršil …. odstavek … člena Z…/Uredbe… in s tem storil prekršek po …. odstavku … člena Z…/Uredbe ..

Na podlagi … točke … odstavka … člena Z…/Uredbe… v zvezi s tretjim odstavkom 52. člena in prvim odstavkom 27. člena ZP-1 se

določi

odgovorni osebi (osebno ime) … za prekršek
pod tč. a/ globa … eurov in

pod tč. b/ globa … eurov.

Nato se na podlagi drugega odstavka 27. člena ZP-1

i z r e č e

odgovorni osebi … enotna globa … eurov.

VARIANTA1: Kršiteljica odgovorna oseba mora plačati sodno takso v višini … eurov na podračun št. …, referenca … (po priloženem UPN) ter ostale stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo ti priglašeni po izdaji odločbe.
Globo in stroške postopka mora kršiteljica plačati v … dneh od pravnomočnosti odločbe, lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe in stroškov postopka v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršiteljica v določenem roku globe in stroškov postopka ne bo plačala, se bodo neplačana globa in stroški postopka izterjali prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom. Če kršiteljica odgovorna oseba zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ki bi bila upravičena do redne brezplačne pravne pomoči po materialnem kriteriju iz zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, ne more plačati globe in stroškov postopka v višini najmanj 300 eurov, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo vloži pri organu, ki je izdal odločbo, predlog, da se plačilo globe in stroškov postopka nadomesti z delom v splošno korist.
VARIANTA2: Kršiteljico odgovorno osebo se oprosti plačila sodne takse in stroškov postopka.

PRAVNI POUK: Zoper odločbo o prekršku je dovoljena zahteva za sodno varstvo. Zahtevo je treba napovedati v roku osmih dni od prejema odločbe pisno v dveh izvodih pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … …., sicer se šteje, da se je upravičenec do zahteve (kršiteljici pravna in odgovorna oseba, zakoniti zastopnik oziroma zagovornik in lastnik predmetov) odpovedal pravici do zahteve za sodno varstvo. Napoved zahteve se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev napovedi zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu, ki je izdal odločbo. Napoved zahteve je mogoče umakniti do poteka roka za vložitev napovedi zahteve. V takem primeru se šteje, da zahteva ni bila napovedana in se je upravičenec do zahteve odpovedal pravici do zahteve.

Kadar vsaj eden od upravičencev do zahteve napove zahtevo, se pisna odločba izdela z obrazložitvijo in odpošlje najpozneje v 30 dneh po prejemu napovedi zahteve upravičencem do zahteve. Če nihče od upravičencev do zahteve zahtevo ne napove, ali jo umakne do poteka roka za napoved zahteve, prekrškovni organ ne izdela odločbe z obrazložitvijo in se šteje, da je z dnem vročitve odločbe brez obrazložitve vročena končna odločba, ki je z iztekom roka za napoved postala pravnomočna.

Če kršiteljica odgovorna oseba ne napove zahteve zoper odločbo, plača polovični znesek globe v osmih dneh po izteku roka za napoved zahteve, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v roku, ki je določen v izreku odločbe. V istem roku, ki je določen v izreku odločbe, mora plačati celoten znesek izrečene globe kršiteljica, ki napove zahtevo zoper odločbo, nato pa zahteve zoper odločbo z obrazložitvijo ne vloži. V primeru plačila polovičnega zneska globe pred iztekom roka za napoved, zahteva ni dovoljena, razen v primeru, če mora kršiteljica plačati globo pred iztekom roka za napoved zahteve v skladu z določbami ZP-1.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršiteljici plačata globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum

Pooblaščena uradna oseba

Priloge: UPN za plačilo globe in sodne takse

Drugi del
PLAČILNI NALOG – OBRAZCI

1 PLAČILNI NALOG (OSEBNA ZAZNAVA KRŠITVE, VROČITEV PO ZUP)
2 PLAČILNI NALOG – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA (OSEBNA ZAZNAVA, STEK, VROČITEV PO ZUP)

1 PLAČILNI NALOG (OSEBNA ZAZNAVA KRŠITVE, VROČITEV PO ZUP)

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Pn .../...

(Naziv prekrškovnega organa) … pooblaščena uradna oseba … izdaja na podlagi prvega in četrtega odstavka 57. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku naslednji

P L A Č I L N I N A L O G

Kršitelj (osebno ime):
Naslov (stalno/začasno prebivališče):
EMŠO/rojstni podatki:
Državljanstvo:

Podatki o prekršku (čas in kraj storitve prekrška):
Pravna opredelitev prekrška: … točka/alineja … odstavka Zakona o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…) v zvezi z/s … odstavkom … člena Z…

Globa izrečena za prekršek …. eurov.

Kršitelj mora plačati celoten znesek izrečene globe v 30 dneh od pravnomočnosti plačilnega naloga na prehodni račun …., številka … (ali po priloženem UPN), lahko pa po poteku roka predlaga plačilo globe v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če globe ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

Kršitelj mora plačati stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo priglašeni po izdanem plačilnem nalogu.

Opis dejanskega stanja prekrška in dokazi:
…….

PRAVNI POUK: Zoper plačilni nalog lahko vloži kršitelj zahtevo za sodno varstvo v osmih dneh od vročitve plačilnega naloga pisno pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov) … Zahteva se pošlje po pošti ali izroči neposredno v dveh izvodih in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu.

Če kršitelj ne vloži zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog, plača samo polovico izrečene globe, če jo plača v osmih dneh po pravnomočnosti, sicer mora plačati celoten znesek izrečene globe v zgoraj navedenem roku. V primeru plačila globe pred pravnomočnostjo plačilnega naloga zahteva za sodno varstvo ni dovoljena.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršitelj plača globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum Pooblaščena uradna oseba

2 PLAČILNI NALOG – PRAVNA IN ODGOVORNA OSEBA (OSEBNA ZAZNAVA, STEK, VROČITEV PO ZUP)

NAZIV PREKRŠKOVNEGA ORGANA
Številka: Pn …/…

(Naziv prekškovnega organa) …, pooblaščena uradna oseba … izdaja na podlagi prvega in četrtega odstavka 57. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju ZP-1) v postopku o prekršku naslednji

P L A Č I L N I N A L O G

Kršiteljica pravna oseba (Naziv):
Sedež:
Matična številka:

Kršiteljica odgovorna oseba (osebno ime):
Stalno/začasno prebivališče:
EMŠO/rojstni podatki:
Državljanstvo:
Zaposlitev:

Podatki o prekršku (kraj in čas storitve):

Pravna opredelitev prekrškov:
1. … točka/alineja … odstavka Zakona o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…) v zvezi z/s … odstavkom … člena Z… in …
2. … točka/alineja … odstavka Zakona o … (Uradni list RS, št. …, v nadaljevanju Z…) v zvezi z/s … odstavkom … člena Z… in …

Globa določena za prekršek pod tč. 1. pravni osebi …… eurov
Globa določena za prekršek pod tč. 2. pravni osebi …… eurov
Izrečena enotna globa …… eurov

Globa določena za prekršek pod tč. 1. odgovorni osebi …… eurov
Globa določena za prekršek pod tč. 2. odgovorni osebi …… eurov
Izrečena enotna globa …… eurov

Globo morata kršiteljici plačati v … dneh od pravnomočnosti plačilnega naloga, lahko pa po poteku roka predlagata plačilo v obrokih pri organu, pristojnem za prisilno izterjavo (FURS). Če kršiteljici pravna in odgovorna oseba v določenem roku globe ne bosta plačali, se bo neplačana globa izterjala prisilno. Če je ne bo mogoče izterjati niti prisilno, se bo globa, ki je bila izrečena kršiteljici odgovorni osebi, lahko v skladu z zakonom izvršila z nadomestnim zaporom.

Kršiteljici morata plačati stroške postopka iz prvega odstavka 143. člena ZP-1, če bodo priglašeni po izdanem plačilnem nalogu.

Opis dejanskega stanja prekrškov in dokazi:

_____

PRAVNI POUK: Zoper plačilni nalog se lahko vloži zahtevo za sodno varstvo v osmih dneh od vročitve plačilnega naloga pisno pri (Naziv prekrškovnega organa)…, (Naslov). Zahteva se pošlje po pošti ali izroči v dveh izvodih neposredno pri prekrškovnem organu, ki je izdal plačilni nalog in velja za pravočasno, če je oddana zadnji dan roka za vložitev zahteve priporočeno po pošti ali neposredno pri organu.

Če kršiteljici pravna in odgovorna oseba ne vložita zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog, plačata samo polovico izrečene globe, če jo plačata v osmih dneh po pravnomočnosti, sicer morata plačati celoten znesek izrečene globe v zgoraj navedenem roku. V primeru plačila globe pred pravnomočnostjo plačilnega naloga, zahteva za sodno varstvo ni dovoljena, razen v primeru, če morata kršiteljici plačati globo pred pravnomočnostjo plačilnega naloga v skladu z določbami ZP-1.

Pod pogoji in v skladu s predpisi, ki urejajo finančno poslovanje prekrškovnega organa, lahko kršiteljici plačata globo, stroške postopka in stroške negotovinskega plačila tudi z negotovinskim plačilnim sredstvom.

Kraj, datum Pooblaščena uradna oseba

LITERATURA

1. Bavcon, L., Šelih, A. (2003): Kazensko pravo, Splošni del. Ljubljana: Časopisni zavod Uradni list RS.
2. Bele, I. (1999): Zakaj odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja. Pravna praksa, št. 35, str. 3.
3. Bele, I. (2007): Meje prekrškovne prisile. Zbornik 2. dnevov prekrškovnega prava. Ljubljana: GV Založba, str. 41-52.
4. Fišer, Z. (2006): Zahteva za sodno varstvo. Pravna praksa, št. 40, str. I-V.
5. Horvat, Š. (2004): Zakon o kazenskem postopku s komentarjem (ZKP). Ljubljana: GV Založba.
6. Jenull, H. (red.), Čas, P., Filipčič, K., Fišer, Z., Maček, Guštin, Š., Orel, N., Perpar, M., Selinšek, L. (2009): Zakon o prekrških s komentarjem. Ljubljana: GV Založba.
7. Jerovšek, T. (ur.), Trpin, G. (ur.) et al. (2004): Zakon o splošnem upravnem postopku s komentarjem. Ljubljana: Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani in Nebra.
8. Kovač, P. (2004): Smiselna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku. Pravna praksa, št. 25, str. 8.
9. Kovač, P. (2008): Aktualne dileme osebnega vročanja po ZUP. Pravna praksa, št. 37, str. 8.
10. Kovač, P. (2008): Vročanje v upravnem postopku (od vročitve upravne odločbe do njene izvršitve). Podjetje in delo, št. 6-7, str. 1302–1316.
11. Kovač, Polona, Remic, M. (2008): Aktualne dileme osebnega vročanja po ZUP. Pravna praksa, št. 37, str. 8.
12. Kečanović, B. (2007): Varstvo pravic v postopkih pred policijo kot prekrškovnim organom. Zbornik 1. dnevov prekrškovnega prava. Ljubljana: GV Založba, str. 163-170.
13. Šinkovec, J. (1979): Pravice in svoboščine. Ljubljana: Založba Uradni list RS, str. 129.
14. Pavčnik, M. (1997): Teorija prava. Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 101-115.
15. Pravo, Leksikon Cankarjeve založbe (2003): Druga razširjena in spremenjena izdaja. Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 270.
16. Maček Guštin, Š. (2003): Uvodna pojasnila k Zakonu o prekrških. Ljubljana: Založba GV, str. 20, 22.
17. Selinšek, L. (2011): Novi koncept odgovornosti pravnih in odgovornih oseb. Zbornik 6. dnevov prekrškovnega prava. Ljubljana: GV Založba, str. 39-53.
18. Šelih, A. (1997): Novi zamisli o ureditvi prekrškov na rob. Pravna praksa, št. 8., str. 13.
19. Šturm, L. (ur.) et al. (2002): Komentar Ustave Republike Slovenije. Kranj: Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije.

VIRI

1. Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP, Ur. l. MP, št. 7/94, Ur. l. RS, št. 33/94).
2. Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (Ur. l. MP, št. 7/94, Ur. l. RS, št. 33/94).
3. Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP).
4. Ustava Republike Slovenije (Ustava, Ur. l. RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13).
5. Kazenski zakonik (KZ, Ur. l. RS, št. 95/04-UPB1).
6. Kazenski zakonik (KZ-1, Ur. l. RS, št. 50/12-UPB2, 54/15,38/16, 27/17).
7. Sodni red (SR, Ur. l. RS, št. 87/16).
8. Zakon o cestah (ZCes-1, Ur. l. RS, št. 109/10, 48/12, 46/15, 10/18).
9. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2, Ur. l. RS, št. 13/11, 32/12, 94/12, 101/13-ZDavNepr, 111/13, 63/16, 69/17,13/18-ZJF-H, 36/19, 66/19).
10. Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ, Ur. l. RS, št. 51/06-UPB2, 117/06-ZDavP-2, 102/15, 7/18).
11. Zakon o eksplozivnih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI, Ur. l. RS, št. 35/08, 19/15).
12. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1, Ur. l. RS, št. 65/09-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19-ZPosS).
13. Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN, Ur. l. RS, št. 43/07-UPB1, 40/14).
14. Zakon o inšpekciji dela (ZID, Ur. l. RS, št. 38/94, 32/97, 36/00, 36/00-ZPDZC, 52/01-ZDU-1).
15. Zakon o izvajanju carinske zakonodaje Evropske unije (ZICZEU, Ur. l. RS, št. 32/16).
16. Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1, Ur. l. RS, št. 110/06-UPB1, 76/08, 40/09, 9/11-ZP-1G, 96/12-ZPIZ-2,109/12, 54/15, 11/18).
17. Zakon o javnem naročanju (ZJN-3, Ur. l. RS, št. 91/15, 14/18).
18. Zakon o kazenskem postopku (ZKP, Ur. l. RS, št. 32/12-UPB8, 47/13, 87/14, 65/16- odl. US, 66/17-ORZKP153,154, 22/19).
19. Zakon o lokalni samoupravi (ZLS, Ur. l. RS, št. 94/07-UPB2, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12-ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1, 30/18).
20. Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol, Ur. l. RS, št. 15/13, 23/15-popr., 10/17, 46/19 – odl. US in 47/19).
21. Zakon o odvetništvu (ZOdv, Ur. l. RS, št. 18/93, 24/01, 54/08, 35/09, 8/16 – odl. US, 46/16, 36/19).
22. Odvetniška tarifa (OT, Ur. l. RS, št. 2/15, 28/18).
23. Zakon o orožju (ZOro-1, Ur. l. RS, št. 23/05-UPB1, 85/09).
24. Zakon o političnih strankah (ZPolS, Ur. l. RS, št. 100/05-UPB1, 103/07, 99/13, 46/14).
25. Zakon o pravilih cestnega prometa (ZPrCP, Ur. l. RS, št. 82/13-UPB2, 68/16, 54/17, 3/18 - odl. US, 43/19 – ZVoz-1B).
26. Zakon o prekrških (ZP-1, Ur. l. RS, št. 29/11-UPB8, 21/13, 111/13, 32/16).

27. Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (ZPOmK-1, Ur. l. RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 63/13-ZS-K, 76/15, 23/17).
28. Zakon o prijavi prebivališča (ZPPreb-1, Ur. l. RS, št. 25/16).
29. Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD, Ur. l. RS, št. 108/99, 44/00-ZZdrI-A, 47/04-ZdZPZ).
30. Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (ZSKZDČEU-1, Ur. l. RS, št. 48/13, 37/15, 22/18).
31. Zakon o sodnih taksah (ZST-1, Ur. l. RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/181 – ZIZ-L in 35/18 – odl. US, **).**
32. Zakon o sodiščih (ZS, Ur. l. RS, št. 94/07-UPB4, 45/08, 96/09, 86/10-ZJNepS, 33/11, 75/2012-ZSPDSLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT, 16/19 – ZNP-1).
33. Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP, Ur. l. RS, št. 24/06-UPB2, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13).
34. Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1, Ur. l. RS, št. 52/10, 46/14 – ZON-C, 60/17).
35. Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami (ZVPNPP, Ur. l., št. 53/07).
36. Zakon o volilni in referendumski kampanji (ZVRK, Ur. l. RS, št. 41/07, 103/07-ZPolS-D, 11/11, 98/13).
37. Zakon o voznikih (ZVoz-1, Ur. l. RS, št. 85/16, 67/17, 21/18 – ZNOrg, 43/19).
38. Družinski zakonik (DZ, Ur. l. RS, št. 15/17, 21/18, 15/17 – ZNOrg, 22/19, 67/19 22/19 – ZMatR-C).
39. Uredba o načinu poslovanja organov javne uprave s strankami (Ur. l. RS, št. 22/01, 81/03, 20/05).
40. Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog (Ur. l. RS, št. 45/14, 22/16, 14/17, 4/19, 69/19)
41. Uredba o upravnem poslovanju (UPP, Ur. l. RS, št. 9/18).
42. Uredba o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Ur. l. RS, št. 42/04, 75/13, 29/14).
43. Pravilnik o izvrševanju uredbe o upravnem poslovanju (Ur .l. RS, št. 75/05, 86/06, 47/08, 58/10, 9/18, 1/19).
44. Pravilnik o kazenski evidenci (Ur. l. RS, št. 34/04, 127/06, 3/18).
45. Pravilnik o meroslovnih zahtevah za merilnike hitrosti v cestnem prometu (Ur. l. RS, št. 91/15).
46. Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih (Ur. l. RS, št. 127/06, 115/08, 33/11, 69/13, 55/17).
47. Pravilnik o povrnitvi stroškov v kazenskem postopku (Ur. l. 61/97 (68/97 popr.), 62/08, 38/13).
48. Pravilnik o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih (Ur. l. RS, št. 88/10, 1/12, 35/13, 50/15, 22/18 – ZSICT, 84/18)**.**
49. Pravilnik o sodnih tolmačih (Ur. l. RS, št. 88/10, 1/12, 35/13, 50/15, 22/18 – ZSICT, 84/18).

50. Navodilo o obliki ovojnice za obvezno osebno vročanje v splošnem upravnem postopku (Ur. l. RS, št. 11/02, 20/05).
51. Odločbe ustavnega sodišča; http://www.us-rs.si (datum dostopa: februar 2021).
52. Judikati Vrhovnega sodišča RS in višjih sodišč; http://www.sodisce.si/slo/ (datum dostopa: februar 2021).